

Finska Läkaresällskapetets Handlingar

Årgång 160 Nr 2, 2000

Peter Wahlberg

IV Medicinska kliniken (1944) 1947–1994

Förord och tack	2
Hur det började	3
Bertel von Bonsdorffs professur 1947–1971	5
Tiden på Maria sjukhus (1944) 1947–1965	5
Radioisotoplaboratoriet 1952–1959	8
Flyttning till Unionsgatan	10
Tiden på Unionsgatan 1965–1971 under Bertel von Bonsdorffs professur	11
Transitionen 1971	13
Otto Wegelius professur 1971–1983	14
Den svenska studielinjen vid medicinska fakulteten	15
Sjukhusbyggnaden förnyas	17
Transitionen 1983–1987	19
Frej Fyhrquists professur från 1987	20
Klinikens existens hotas	21
Kliniken upphör	22
Slutet	23
Några särskilda aspekter på IV Medicinska kliniken	24
Patienterna	24
Njursjukvård	25
Dialysbehandling vid njursvikt	26
Njurtransplantation	27
Klinisk reumatologi	28
Sjukskötartutbildningen	29
Epilog	32
Tabeller	33
Bilder av lärare, överläkare och laboratorer	39
Källor	42
Vetenskapliga publikationer	43

Redaktion

Huvudredaktör

Per-Henrik Groop
Medicinska kliniken
Helsingfors universitetscentralsjukhus
Kaserngatan 11–13
00130 Helsingfors
Tel. 09-471 882 03, fax 09-471 884 00
E-post ph.groop@pp.fimnet.fi

Redaktörer

Hans Blomberg, Johan Lundin och
Hans Falck

Redaktionssekreterare

Svante Stenman
Näldammsvägen 10 B 9
00920 Helsingfors
Tel. 09-349 26 13, fax 09-565 39 48
E-post Svante.Stenman@flf.fimnet.fi

Språkgranskare

Marianne Saanila
Tel. 09-135 19 28

Finska Läkaresällskapet

Kanslist

Gerd Haglund
Adress
PB 82
00251 Helsingfors
Besöksadress
Johannesbergsvägen 8, Mejlans
Tel. 09-477 680 90, fax 09-436 20 55
E-post fls@fls.pp.fi
Hemsida: www.kulturfonden.fi/fls

Finska Läkaresällskapetets Handlingar

ISSN 0015-2501

Utges av Finska Läkaresällskapet
Oy Nord Print Ab, Helsingfors 2000

Seniorläkare vid IV Medicinska kliniken i maj 1967. Från vänster Börje Kuhlback, Bertel von Bonsdorff, Tor Pettersson (skymd), Otto Wegelius, Peter Wahlberg och Elja Pitkänen.

Förord och tack

I maj 1998 anmodade professor Bertel von Bonsdorff mig att skildra IV Medicinska kliniken utveckling genom åren. Denna klinik har varit mitt medicinska hem ända sedan studietiden, och jag har fått följa dess öden från 1950 ända till slutet. På så sätt var uppdraget både lustfyllt och vemodigt. Uppgiften blev svårare än väntat, främst emedan det var så vanskligt att få tag på de ursprungliga handlingarna om IV Medicinska kliniken och dess personal. I vissa fall har handlingar förstörts utan att ett enda original finns kvar. Arbetet har därför tagit mycket längre tid än jag anade då jag tog emot uppdraget.

Största delen av texten baseras på egna hågkomster och på uppgifter givna av kolleger och arbetskamrater. Sakuppgifterna har i så stor utsträckning som möjligt kontrollerats mot handlingar. Det hade varit lätt att skriva mycket mer, speciellt om tiden på Maria sjukhus. Detta hade dock rubbat balansen

i framställningen, men minnena har antecknats och finns på så sätt bevarade på annan plats.

Jag hoppas att historiken skall kunna väcka goda gamla minnen hos dem som var med, och att den för de nya generationerna skall beskriva en stolt period i finländsk och finlandssvensk medicin.

I texten kallas IV Medicinska kliniken oftast endast Kliniken.

Ett varmt tack till alla dem som hjälpt mig på olika sätt. Jag tackar de tre professorerna Bertel von Bonsdorff, Otto Wegelius och Frej Fyhrquist för upplysningar och råd. Ett alldeles särskilt varmt tack till Tom Pettersson, som har varit en klippa i allt som gäller Kliniken, och till Svante Stenman vars gedigna sakkunskap om den svenska läkarutbildningen har varit ovärderlig liksom hans engagemang i arbetets tekniska förverkligande. Claes Friman och Iselin Krogerus-Therman har bidragit med egna texter, Börje Kuhlback, Claes

Friman och Kristian Liewendahl med material för sina specialområden. Mona Donner, och Liisa Abrahamsson vid Helsingfors stads hälsovårdsverk har hjälpt till med att dokumentera vårdfunktionen. Maria Koistinen och Viveka Metsäaho vid medicinska kliniken kansli har med osparad möda tagit fram svårfunna fakta. Helena Heikel vid Kirurgiska sjukhusets bibliotek har gett uppgifter för publikationsförteckningen. Kommundirektör Viking Sundström har levererat viktiga handlingar om Klinikens sista tid. Tack också till alla andra som hjälpt till med arbetet. Och så må det vara mig tillåtet att tacka min kära hustru Solveig, inte bara för uppbyggande kritik utan också för att hon stått ut med att ha mig sittande vid arbetet bittida och sent.

Mariehamn 14.9.2000

Peter Wahlberg

Hur det började

Den 22 januari 1941 lämnade Nils Meinander, Atos Wirtanen och John Österholm till Svenska Finlands folkting "Motion N:o 10 angående upprättande av ett svenskt centralsjukhus". Vid det laget fanns inte några centralsjukhus i Finland överhuvudtaget. Utbildningen av läkare och specialister i landet skedde vid Allmänna sjukhuset i Helsingfors som förvaltades av Helsingfors universitet, där den enda medicinska fakulteten fanns. I länen fanns länssjukhus med specialistvård, och därjämte fanns sjukhus som upprätthölls av kommuner eller kommunalförbund.

I motionen påpekas att "sjukhusförhållandena i våra svenskbygder äro ... otillfredsställande. De skulle på ett avgörande sätt förkovras, om ett centralsjukhus kunde upprättas." Man framhåller att sjukhuset skall vara tillräckligt stort, "ju större ett sådant sjukhus bygges, desto billigare bli – proportionellt sett – underhålls- och administrationskostnaderna". Sjukhuset skulle användas för undervisning, och man påpekar att den medicinska undervisningen på svenska nu är begränsad. Specialistutbildning skulle ges, likaså sjuksköterskeutbildning. Motionen utmynnar i ett förslag att "folktinget måtte ge folktingsfullmäktige i uppdrag att utan dröjsmål utreda frågan om upprättande av ett svenskt centralsjukhus, som skulle bli ett centrum för de svenska bygdernas sjukvård ävensom en härd för den praktiska läkarutbildningen och den medicinska forskningen på svenskt språk i landet".

Motionen resulterade i ett beslut om att utreda saken, som snart behandlades vid ett möte i folktingsfullmäktige där frågan refererades av dr Bertel von Bonsdorff. Den 6 mars hänsköts så frågan "i hela dess vidd" till en beredningskommitté under professor Fredrik Saltzmans ordförandeskap och med 11 medlemmar. Det finns inga handlingar från denna kommittés möten, och krigsutbrottet i juni 1941 satte effektivt stopp för vidare diskussioner. Men fröet var sått.

De gemensamma krigserfarenheterna gjorde att man från finskt håll visade en större välvilja än tidigare för svenska problem, vilket bl.a. resulterade i att nya svenska professorer inrättades vid Helsingfors universitet. Men de kliniska professorerna var husvilla, några kliniker för den svenska undervisningen fanns inte. I ett tidigt skede hade man från statsmaktens sida sonderat ett eventuellt intresse för att placera landets svenskspråkiga medicinska undervisning vid det planerade centralsjukhuset i Åbo. Detta erbjudande avvisades av de finlandssvenska politikerna på grund av att man ansåg det föreligga risk för språklig isolering. Det är intressant att spekulera över hurdan utvecklingen hade blivit om förslaget hade accepterats.

Frågan om klinikens placering löstes för internmedicinens del genom ett hyresavtal mellan Helsingfors stad och universitetet. Professor Fredrik Saltzman var överläkare vid Maria sjukhus i Helsingfors, och genom hans inflytande fick universitetet hyra tre avdelningar på Maria sjukhus från och med 1 januari 1944. IV Medicinska kliniken hade fötts, och Fredrik Saltzman blev dess interimistiske chef. Kliniken fick en biträdande lärartjänst, vars förste innehavare var Mons-Christian Ehrström, och två assistentläkartjänster (Jarl Forsell och Herman Hortling). Två amanuens tjänster inrättades.

Den nya svenska professuren hade lediganslagits, och ansökningstiden utgick 13 december 1943. Sökandena var Erik Adlercreutz, Bertel von Bonsdorff, Mons-Christian Ehrström, Kaj Lindberg, Guido Tötterman och Johannes Wahlberg.

Därefter följde en professorskonkurrens som enligt vissa bedömare hörde till de mest komplicerade i universitetets historia. Det började med att ansökningshandlingarna brann upp 26 februari 1944 vid ett av de stora bombangreppen mot Helsingfors. Nya papper inlämnades, och fyra europe-

Fredrik Saltzman. Klinikens interimistiske chef 1944–1945.

iska sakkunniga utsågs. Tre av dem måste dock bytas ut på grund av krigsläget och ersättas med inhemska. Två ställde von Bonsdorff främst, två föreslog Wahlberg. Fakulteten ställde Wahlberg i första förslagsrum, och stod fast vid sin åsikt också efter det von Bonsdorff inlämnat besvär över förslaget och Wahlberg bemött besvärsskriften. Konsistorium stödde fakultetens beslut. Nya Pressen tog i en ledare parti för von Bonsdorff och påtalade bl.a. att man inte använt skandinaviska sakkunniga. Kansler återremitterade ärendet till fakulteten. Nya sakkunniga utsågs, av vilka två var skandinaver. Alla tre ställde von Bonsdorff främst. Fakultetens majoritet stod fast vid sin tidigare ståndpunkt att ställa Wahlberg främst. von Bonsdorff inlämnade besvär, som Wahlberg beslöt att inte bemöta. Efter sammanlagt tre och ett halvt års diskussioner utnämndes så Bertel von Bonsdorff i maj 1947 till ordinarie svenskspråkig professor i inre medicin. År 1950 tilldelades Johannes Wahlberg en extraordinarie personlig professur i inre medicin. De två forna konkurrenterna samarbetade förtroendefullt på IV Medicinska kliniken. Wahlberg dog i november 1951.

I och med att kliniken nu fått en ordinarie chef kunde arbetet inledas med att bygga upp en ny enhet för vetenskap, undervisning och sjukvård. En utveckling hade inletts, som skulle skapa en viktig institution inom Finlands medicin. Dess livslängd blev knappt femtio år.

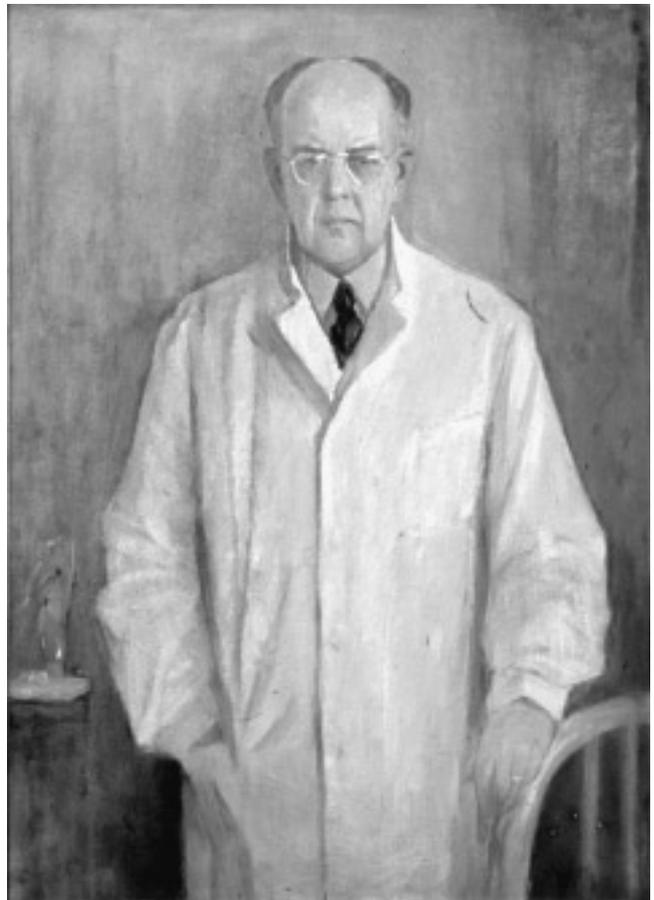
Bertel von Bonsdorffs professur 1947–1971

Tiden på Maria sjukhus 1947 (1944)–1965

Att bygga upp en ny medicinsk klinik från intet var en stimulerande uppgift, som blev ännu attraktivare genom att utblickarna mot omvärlden – Europa, USA – nu öppnades efter den långa isoleringen under kriget. Det gällde att skapa nya kontakter, och nya rutiner och traditioner. Klinikchefens personlighet var en humanistisk naturvetares, med vidsträckta intressen. Han hade ett välför-grenat kontaktnät både inom den akademiska och den samhällsliga världen, och engagerade sig utom för kliniken och undervisningen också i det allmänna folkhälsoarbetet, läkemedelsindustri och politiken. Hans kontakter i Skandinavien var omfattande. Han var en imponerande gestalt också fysiskt, och visade klart vad han gillade och vad han ogillade.

Mycket snart infördes efter amerikanskt mönster "staff meetings" en gång i veckan, med genomgång av litteratur under informella former och traktering med buljong med piroger – en delikatess som biträdande läraren hade att hämta hos Ekbergs anrika kafé. Klinikmöten med vetenskapliga föredrag och stadens internistkår som publik började arrangeras; detta var en ny medicinsk kultur, tidigare hade de olika klinikerna ganska svartsjukt vakat över sina egna pågående vetenskapliga arbeten. Stämningen på kliniken var glad och positiv, och läkarfamiljerna umgicks på fritiden, ofta organiserat i form av bilturer till nyländska herresäten för hela klinikens läkare med fruor med prefektens maka Sara som moderlig värdinna.

Forskningen vid kliniken var livlig. Dess inriktning och resultat avspeglas av förteckningen

Bertel von Bonsdorff. Porträtt, Johannes Snellman 1954.

över publikationer. Några huvudlinjer kan särskilt nämnas: Forskningen kring bandmaskanemi var klinikchefens område, och den utvidgades till forskning om vitamin B₁₂ och dess resorption. Utom klinikchefen själv arbetade bl.a. Gösta Björkenheim,

Maria sjukhus 1964. Vy från gården. Klinikens avdelningar, från vänster "Medicin 6" och "Medicin 5", fanns i andra våningen. Helsingfors stadsmuseums samlingar. Foto Raija Järvelä.

Ralph Gräsbeck och Wolmar Nyberg med dessa frågor. Forskningen ledde bl.a. till att maskanemins genes löstes (masken konsumerar vitamin B_{12}) och till upptäckten av en tidigare okänd form av malabsorption av vitamin B_{12} (Imerslund-Gräsbecks syndrom) – B_{12} -forskningen gav 1966 Ralph Gräsbeck hälften av årets Anders Jahrepris för yngre forskare. Jarl Forssell visade med klinisk skarpsynthet och serendipitet sambandet mellan njursjukdom och erytrocytstimulering. Kombinationen njursjukdom och polycytemi kallas fortfarande Forssells syndrom. Nefrologin var ett nytt område och till stor del jungfrulig mark. Här gjorde Bertel von Bonsdorff lyckokastet att leda in Börje Kuhlback på nefrologbanan. Följderna av detta beskrivs i ett särskilt kapitel. Otto Wegelius doktorerade om bindvävshistokemi, vilket ledde in honom på forskning om bindvävssjukdomar och reumatologi, en vetenskap som senare blev en av klinikens huvudlinjer. Johannes Wahlbergs elev Bror-Axel Lamberg fortsatte forskningen om strumaendemiologi,

tyreoideafysiologi, och jodomsättning. Båda de sistnämnda bildade snart egna vetenskapliga skolor.

Patienterna var naturligtvis viktigast. Chefens inspiration och ett lyckligt val av läkarpersonligheter till seniortjänster och assistentläkare gjorde att sjukvården ända från början präglades av humanitet och av det som i dag kallas ett holistiskt tänkesätt. Patientavdelningarna – "Medicin 5" och "Medicin 6" – var gamla, med 36 sängar i var sin stor sal. Detta känns främmande med dagens synsätt men hade sina goda sidor. Övervakningen var naturligtvis lätt, och man visste alltid om någonting höll på att hända. Men arrangemanget krävde stora mått av finkänslighet, och t.ex. en hostande patient kunde förstöra nätterna för de övriga 35. Två mindre rum på varje avdelning möjliggjorde isolering eller separat vård av mycket svårt sjuka. I våningen ovanför fanns en liten avdelning – "Medicin 7" – för 9 patienter i mindre rum.

Klinikens administrativa utrymmen bestod av ett kansli för professorn, en föreläsningssal och ett

Maria sjukhus 1964. Fasad mot Lappviksgatan. I andra våningen från vänster kandidatlaboratoriet, föreläsningssalen och professorns kansli. Helsingfors stadsmuseums samlingar. Foto Raija Järvelä.

så kallat kandidatlaboratorium. Det sistnämnda var också mikroskoperingsutrymme för professor Ivar Wallgrens undervisning i patologi, klinikens forskningslaboratorium och en plats för kandidaterna att vistas i t.ex. före föreläsningarna. De otillräckliga laborierutrymmena var en av orsakerna till att man inom Klinikens krets och med privat finansiering startade forskningsinstitutet Minerva.

Läkar- och lärarkåren under Mariatiden är förtecknad i Tabell I. Klinikens läkare var anställda av Helsingfors universitet, men sjuksköterskorna var underställda Maria sjukhus och dess översköterska. Avdelningssköterskorna på Kliniken under denna tid är förtecknade i Tabell VI.

De följande åren kännetecknades av utveckling och hårt arbete med stark framtidstro. Man undervisade kandidater på 1 och 3 kursen. Den s.k. propedeutiska kursen innebar den första konfrontationen med läkararbetet. Kursen gick ut på att lära in läkarens grundläggande färdigheter, dvs. att un-

dersöka patienten och registrera, tolka och formulera fynden. I början av Klinikens tillvaro fick de svenska kandidaterna sin propedeutiska undervisning tillsammans med sina finska studiekamrater. Detta innebar att den svenska läkarterminologin måste läras in separat i början av den kliniska kursen. Detta uppfattades självfallet som ett problem. Initiativet att lösa problemet togs av medicinarklubben Thorax år 1952, då man vände sig till klinikchefen med en anhållan om att få propedeutundervisningen på svenska. Inom ett år var saken ordnad, och denna viktiga del av undervisningen sköttes därefter av biträdande läraren. I och med detta skötte Kliniken alla aspekter av den svenska internmedicinska grundutbildningen, från propedeutik via kliniktjänstgöring till amanuensjänstgöring. Administrativt sett skedde inga större förändringar, tills det 1964 inrättades en tjänst som biträdande professor, till vilken Otto Wegelius utsågs. Maria sjukhus utvecklades; en helt ny akutpoliklinik med jouravdelning byggdes,

Maria sjukhus 1964. Vy från gården mot norr. I mitten ingång bl.a. till Klinikens utrymmen. Den numera rivna byggnaden till vänster innefattade kirurgiska avdelningar. Helsingfors stadsmuseums samlingar. Foto Raija Järvelä.

vilket innebar att klinikens assistentläkare fick vara med om att ta de första stegen mot det som i dag kallas akut medicin. Sjuksköterskeelever från Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut utbildades på kliniken. Men kliniken var liten, och hade inga expansionsmöjligheter.

Radioisotoplaboratoriet 1952–1959

Gustaf Östling, som 1946–1949 var assistentläkare på Kliniken, var veterligen den förste som fick tillstånd att importera radioaktivt material för medicinskt bruk till Finland. Från Atomic Energy Establishment i Amersham, England, levererades år 1948 fosforisotopen ^{32}P . Ämnet använde han dels för blodstudier, dels för behandling av polycythaemia vera, som visat sig effektivt svara på ^{32}P -behandling. Den första mätningsskåpet finansierades av Medicinska understödsföreningen Liv och Hälsa, och fanns hos läkemedelsföretaget OY Medica AB, och som expert anlätades FM

Runar Gåsström. Östling publicerade inte dessa resultat under Klinikens auspicier, men hans arbete var ett verkligt pionjärbete och utfördes medan han var assistentläkare vid Kliniken. De ledde också till studier om skiktningens fenomen i blod, en då ny iakttagelse. En strålningsmätare konstruerades av Gåsström utgående från ett Geiger-Müller-rör med preparatbytare som drevs av ett lod. Registreringen gjordes med mekaniska delar av en ur bruk tagen telefonväxel. Denna apparat användes för Östlings studier och bl.a. för Bror-Axel Lamberts och Peter Wahlbergs avhandlingsarbeten, de första medicinska avhandlingarna i Finland där radioaktiva indikatorer användes – ^{32}P hos Lambert, ^{131}I hos Wahlberg. Isotoperna kom som förut från Amersham. Kliniska radiojodundersökningar hade tidigare förekommit i Finland vid Diakonissanstaltens medicinska avdelning, där Raine Jussila utförde mätningar av ^{131}I -utsöndring i urin.

Det lilla laboratoriet hos Medica var inte lämpat för kliniska studier. Apparaturen flyttades därför 1952 till Klinikens eget nyuppställda isotoplabo-

Karin Eriksson, avdelningssköterska på Medicin 6 i 13 år. Foto Johan Krause.

ratorium i ett rum på Maria sjukhus. Det ordnades så att Helsingfors stad stod för utrymmen och hjälppersonal (laboratoriesköterska och städerska) samt bruksvaror (bl.a. isotoperna) medan Kliniken ställde upp med sakkunskap (läkare) och apparatur – ett för sjukhuset och Helsingfors stad mycket förmånligt arrangemang. 1954 konstruerade DI Kaj Stenius en scintillationsräknare i vilken de radioaktiva impulserna i ett vätskefyllt rör omvandlades till registrerbara ljusimpulser. Följande år lyckades man få exporttillstånd från England för en modern scintillationsräknare. Apparaturen finansierades ända från början med stipendiemedel, av vilka grundplåten skänktes av Liv och Hälsa. Nu fick man möjlighet till in vivo-undersökningar i större utsträckning än förr. Laboratoriet förestods 1952–1955 av Bror-Axel Lamberg, med Peter Wahlberg som medarbetare från 1953; den senare övertog chefskapet för laboratoriet 1955.

Klinikens publikationsförteckning visar ett inte obetydligt antal studier med radioaktiva indikatorer. Några kan nämnas här: I början inriktades arbetet på isotoplaboratoriet främst på tyreoida studier med ^{131}J . Mätningar av utsöndringen via njurarna och upptag i tyreoida blev vanliga. Jodomsättningen i områden med olika strumaförekomst studerades, först 1956 med en expedition

till Åland. Klinikens inriktning på nefrologi gjorde att man på Börje Kuhlback's initiativ och med hans hjälp snart kom igång med nefrografi, med två strålningsdetektorer samtidigt för att registrera njurperfusionen under olika tidsintervaller. Nefrografi är fortfarande en rutinmetod i diagnostiken, nu dock med gammakamera.

Ralph Gräsbeck studerade vitamin B_{12} -omsättning med ^{60}Co -märkt vitamin B_{12} , och på hans initiativ infördes Schillingtestet med ^{60}Co -märkt vitamin B_{12} . Gräsbeck och Wolmar Nyberg studerade ^{60}Co -märkt vitamin B_{12} vid bandmaskinfestation, och järnomsättning med hjälp av ^{59}Fe . Tillsammans med Max Siurala gjordes studier av fettomsättningen med hjälp av ^{131}J -märkt fett. Carl-August Hernberg undersökte ^{32}P -omsättning i bensystemet, och Bror-Axel Lamberg, Otto Wegelius och sjukhuskemisten Ahti Harjanne undersökte bl.a. omsättningen av ^{35}S i retrobulbär vävnad.

Under den senare hälften av 1950-talet ökade antalet rutinundersökningar för sjukhusen i Helsingfors allt mer, främst radiojodtester och Schillingtester. 1958 var antalet sådana undersökningar på isotoplaboratoriet 1 447 stycken. Då verksamhetens huvuddel nu var service till den allmänna sjukvården övergick finansieringen av hela laboratoriet till Helsingfors stad, och det vetenskapliga arbetet överflyttade till andra institutioner, närmast det ny-

Karin Wirén, dåvarande, och Carin Fager, blivande avdelningssköterska på Medicin 6, med t.f. assistentläkare Curt Wasastjerna. Bild från 1948. Foto Doris Gordin.

Signe Johansson, till höger, avdelningssköterska på Medicin 7 till 1958. Till vänster sjuksköterskan Clary Brotherus. Foto Doris Gordin.

grundade Minervainstitutet samt Mejlans sjukhus. En av Klinikens forna assistentläkare, Kristian Liewendahl, blev långt senare chef för det stora isotoplaboratoriet vid Mejlans.

Flyttning till Unionsgatan

1964 hade den nya byggnaden i Mejlans för de medicinska och kirurgiska klinikerna blivit färdig, och frågan uppstod hur de tidigare klinikbyggnaderna i centrum skulle disponeras. Saken diskuterades i förbundsstyrelsen för det nybildade Helsingfors universitetscentralsjukhus som gav i uppdrag åt sjukhusstyrelsen att utreda frågan. Den 1 december 1964 tillsattes en kommitté att bereda ärendet. Det var klart redan i uppdraget att man syftade till att få en mer permanent placering av "kliniken som är avsedd för den svenskspråkiga universitetsundervisningen", som termen lydde (Rubriceringen ändrades snart till "klinikerna"). I kommittén ingick professorerna K.R. Inberg (svensk professor i kirurgi), Bertel von Bonsdorff, Pentti Halonen, K.E. Kallio och Olavi Peräsalo samt förvaltningschefen Alpo Asteljoki. Den 27 januari

kom kommittén med sitt förslag, som i korthet gick ut på att flytta IV Medicinska kliniken till II Medicinska kliniken utrymmen vid Unionsgatan 38, och den svenska IV Kirurgiska kliniken skulle överta Kirurgiska sjukhuset. Kliniken för hud- och könssjukdomar övertog I Medicinska kliniken gamla byggnader på Unionsgatan 33.

IV Medicinska kliniken föreslogs också överta utrymmena där Strålbehandlingskliniken vistats. Dessa skulle reserveras för en dialysavdelning. Därtill skulle man överta den s.k. polioavdelningen, där några patienter med andningsförlamning ännu vårdades efter 1950-talets stora polioepidemi; avdelningen förestods av Tapani Kosonen. Allt detta innebar att kliniken skulle överta hela kvarteret Räfven vid Unionsgatan 38. Platsantalet skulle bli 110 för internmedicinska patienter, 21 för njurpatienter och 12 för polioavdelningen, alltså totalt 143.

Förslaget omfattades överraskande snabbt av alla instanser, ehuru man från universitetets sida nog anmälde starkt intresse för att ta över fastigheten. Slutresultatet blev i alla fall att kliniken den 6 november 1965 flyttade från Maria till Unionsgatan. I och med detta disponerade kliniken en klassisk sjukhusbyggnad i Helsingfors

Fastigheten överläts till Kliniken 16 mars 1966. Fr.v. i förgrunden Bertel von Bonsdorff, HUCS-revisor Kurt Hjelt, ansvarig överskötare Lea Stenbäck, förvaltningsdirektör Alpo Asteljoki.

centrum, i underbar omgivning. Visst var fastigheten nedgången och sliten, men den var klinikens ”egen”, och beroendet av Maria sjukhus och Helsingfors stad var slut.

Flyttningen genomfördes på en förmiddag. Det dröjde emellertid innan II Medicinska kliniken helt flyttade ut, så IV Medicinska kliniken fick till en början nöja sig med Strålbehandlingsklinikens gamla lokaler, där man nu undervisade kandidater i provisoriska utrymmen mellan antika röntgenapparater. Under 1966 fick man i alla fall överta hela den anvisade byggnaden.

Tiden på Unionsgatan 38 (1965–1971) under Bertel von Bonsdorffs professur

Den plötsligt mycket större kliniken behövde mer personal. En avdelningsöverläkare i nefrologi inrättades, liksom en biträdande överläkartjänst.

1967 tillkom ytterligare en biträdande överläkartjänst. Lärarna och överläkarna under åren framgår av Tabell II, övriga seniorläkare förtecknas i Tabell III. Den tidigare laboratorieläkaren vid Unionsgatans kliniker, Elja Pitkänen, stannade kvar som laboratorieläkare vid IV Medicinska kliniken, vilket garanterade att laboratoriets verksamhet fortsatte utan störningar, och snart kunde utvecklas ytterligare. Dessutom tillförde han kliniken avancerad forskning om metabolismen av glukos och andra sockerarter. En annan som stannade kvar var ekonomichefen Yrjö Jarimo, en skyddskårsfältväbel av gamla stammen. Hans totala kännedom om fastigheten var till ovärderlig nytta, och han växte snart in i det ovana sällskap som Klinikens stab var för honom. Till översköterska utsågs Lea Stenbäck, som allra först fick på sin lott att besätta alla de sjukskötersketjänster som blivit vakanta då deras innehavare flyttat till Mejlans.

Kursen i intern medicin på IV Medicinska kliniken hösten 1966. Fem av de tolv kandidaterna blev internmedicinare!

Röntgenavdelningen hade en särskild ställning. Vid flyttningen till Mejlans hade den inte tagits med dit, utan förvandlats till en röntgendiagnostisk institution under sin färgstarke chef professor Pekka Soila. På initiativ av Bertel von Bonsdorff överenskom man småningom att institutionen fick egna utrymmen i klinikbyggnaden på andra sidan Unionsgatan, och Kliniken fick en egen röntgenavdelning med Johan Edgren som förste innehavare av avdelningsöverläkartjänsten.

Klinikens liv på Unionsgatan utvecklades positivt. Nya kontakter knöts till forskningscentra i utlandet, sjukvården utvecklades och forskningen blomstrade. Inom kort var Kliniken också erkänd som landets ledande nefrologiska klinik. Kandidatundervisningen hade fortfarande sin föreläsningssal i det som en gång varit ortodoxt kapell, men nu fanns möjlighet till klinisk undervisning "vid sängkanten" på ett helt annat sätt än förr. Kandidaterna var intresserade och positiva till undervisningen, uppmuntrade också av den nya omgivningen. Sjuksköterskeutbildningen inom klini-

kens väggar var högklassig och uppskattades av eleverna.

Slutet av Bertel von Bonsdorffs professur sammanföll med studentrevolten i slutet av 1960-talet, vilket medförde att kandidaterna ifrågasatte undervisning och samhälle på ett aggressivt sätt. Detta avspeglade sig i ett par incidenter där man gick över gränsen för civiliserat uppträdande mot sin lärare. Det säger sig självt att det var kandidaterna som förlorade på detta, om också lärarna kände arbetet vara tyngre än vanligt. Men lyckligtvis går sådana tendenser över.

1971 avgick Bertel von Bonsdorff med pension, och höll en uppskattad avskedsföreläsning i en helt fylld sal med forna och nuvarande elever. Föreläsningens rubrik var "Rapport från en rondskål", inspirerad av en nyutkommen bok "Rapport från en skurhink". Stämningen var vemodig; alla insåg att en viktig epok i svensk medicin i Finland nu var slut. Bertel von Bonsdorffs insats för internmedicinen i Finland, speciellt för den svenska medicinska vetenskapen, undervisningen och sjukvården, kan inte överskattas.

Transitionen 1971

Bertel von Bonsdorffs professur söktes av sju personer: docenterna Albert de la Chapelle, Börje Kuhlback, Bror-Axel Lamberg, Tor Pettersson, Peter Wahlberg, Curt Wasastjerna och biträdande professor Otto Wegelius – alla var Klinikens adepter. Bror-Axel Lamberg tog tillbaka sin ansökan emedan han utnämnts till en personell extraordinarie professur. Alla sakkunniga hade därmed Wegelius på första plats. Fakulteten förklarade samtliga sökande kompetenta för professuren, och ställde enhälligt Otto Wegelius i första förslagsrum. Börje Kuhlback ställdes i andra och Curt Wasastjerna i tredje förslagsrum. En besvärsskrift av Albert de la Chapelle över att han inte placerats i förslagsrum avslogs, och Otto Wegelius utnämndes. Resultatet var väntat, och proceduren klar och entydig.

Tjänsten som biträdande professor söktes av docenterna Amos Pasternack, Tor Pettersson, Peter Wahlberg och Curt Wasastjerna. Wasastjerna återtog sin ansökan. Tre inhemska sakkunniga ställde Pasternack först med Wahlberg som nummer två, och Pasternack utnämndes 1973.

Otto Wegelius. Porträtt, Åke Hellman 1980.

Otto Wegelius professur 1971–1983

Otto Wegelius fick ta emot en fungerande klinik i ett charmfullt men starkt nedslitet hus. Han var väl förtrogen med kliniken och dess traditioner, och alla kände honom. Han hade tunga krigserfarenheter bakom sig och var, delvis kanske just därför, också en exceptionellt god läkare med stark känsla för patienternas sociala bakgrund och empati för alla. "Samhällets olycksbarn", på Maria representerade av klientelet från hamnkvarteren, hade hans speciella omtanke vilket var ett gott exempel för kandidater och unga läkare. Han hade nyss avslutat en sejour som visiting professor vid Columbia University i USA, och förde med sig nya impulser från medicinens frontlinje och den amerikanska sjukvården, men också en anda av rättframhet och frihet från krumbukter i mänskligt umgänge. Hans starka känsla för "common sense" i diagnostik och behandling gav en god balans i sjukvården på kliniken. Tillsammans med Mona Donner, som efterträtt Lea Stenbäck som översköterska, ledde han kliniken med fast hand genast från början. En tjänst som administrerande biträdande överläkare inrättades; dess första innehavare blev Olof Selroos. Elja Pitkänen fortsatte som laboratorieöverläkare, med Aira Harjanne som kemist. Yrjö Jarimo efterträddes som ekonomichef av Aimo Tommila.

Nefrologin, och med den njuravdelningen, fick nu en allt mer självständig position, och dess utrymmen utvidgades ytterligare. Dess verksamhet beskrivs närmare på annan plats.

Den nye chefens vetenskapliga inriktning tillförde kliniken dess andra medicinska huvudlinje, reumatologin. Reumatologin i Finland hade hittills främst representerats av Reumasjukhuset i Heinola under dess mycket förtjänte chef Veikko Laine. Man saknade dock en reumatologisk klinik med akademisk anknytning, och HUCS saknade ett centrum för reumatologisk sakkunskap. Forskning om bindväv och reumatiska sjukdomar initierades på Kliniken av Otto Wegelius redan på 1950-talet, och han ledde den reumatologiska enheten under 1970-talet. 1983 inrättades en avdelningsöverläkartjänst i reumatologi på Kliniken. Enhetens nuvarande chef Claes Friman skriver om dess verksamhet på annan plats.

Bindvävsforskningen tog fart. Studier av hormoners bindvävseffekter gav nya resultat. Forskningen utvecklades sedan fram till 1995 enligt vissa huvudlinjer, dvs. klinisk glykosaminoglykanforskning, lysosomala enzymer och lysozym, amyloidos, synoviters cellbiologi, och autoantikroppsprofiler vid systemisk bindvävssjukdom. Dränering av ductus thoracicus och extern bestrålning av lymfa visade sig åstadkomma klinisk remission vid aggressiv reumatoid artrit. Effekten ansågs bero på att artriten är T-cellsberoende.

Amyloidosen var ett särskilt omhuldat forskningsämne. Nu tillfördes forskningen nya metoder. Peter Maury tillsammans med Albert de la Chapelles grupp klarade genfelet och den därmed sammanhängande gelsolinsyntesstörningen vid den speciella formen av hereditär amyloidos med korneadystrofi. Detta meriterade Peter Maury till att få Otto Wegelius-priset i reumatologi år 1991. Amyloidosforskningen vid IV Medicinska kliniken fick erkännande genom att Sigrid Jusélius Stiftelse beviljade medel för att arrangera ett internationellt amyloidosymposium år 1974. Följande år ansvarade Kliniken för det vetenskapliga programmet vid den europeiska reumatologkongressen, och 1980 arrangerade Kliniken den 18 nordiska kongressen i reumatologi. Tidskriften *Scandinavian Journal of Rheumatology* var nära associerad med IV Medicinska kliniken 1983–1986, då Otto Wegelius var dess chefredaktör liksom även honorary editor för tidskriften *The Amyloid*.

Det var viktigt för reumatologiforskningen vid IV Medicinska kliniken att man inrättade ett forskningslaboratorium då fastigheten totalrenoverades. Anställningen av immunkemisten Anna-Maija Teppo vid laboratoriet ledde till en snabb och fruktbar utveckling av den immunkemiska analytiken både inom forskning och sjukvård.

Fram till 1995 utgick från kretsen kring IV Medicinska kliniken 19 doktorsavhandlingar med anknytning till bindvävsforskning eller reumatologi. Tre av de då aktiva forskarna har blivit professorer vid Helsingfors universitet: Matti Klockars (allmän medicin), Yrjö Konttinen (oral medicin) och Peter Maury (inre medicin).

Klinikens totalrenovering 1977–1982 var det mest omfattande projektet under Otto Wegelius tid som professor. Antalet bäddavdelningar blev sex och ett vetenskapligt laboratorium inrättades. Under byggnadstiden var förhållanden både inomhus och utomhus tidvis rätt kaotiska. Bilden visar gårdsplanen med de norra byggnaderna i bakgrunden. Polikliniken, arkiv och föreläsningssalar inrymdes i den högra delen, administration, kanslier för läkare, bibliotek och röntgenavdelningen i den vänstra. Foto Q-studio, Heikki Savolainen.

År 1976 utnämndes biträdande professor Amos Pasternack till professor i inre medicin vid universitetet i Tammerfors. Tjänsten som biträdande professor söktes nu av MKD Claes Friman, MKD Frej Fyhrquist, MD Georg Matell (Stockholm), docent Olof Selroos, docent Peter Wahlberg och prof. Anders Wangel (Adelaide). De sakkunnigas förslag divergerade starkt – Lars Böttiger från Stockholm föreslog Matell, Pentti Halonen från Helsingfors föreslog Wahlberg, och W.J. Kaipainen från Uleåborg föreslog Fyhrquist. Fakulteten föreslog Matell, med Wahlberg på andra plats och Wangel på tredje. Matell utnämndes efter att ha förbundit sig att ta emot tjänsten om han blir utnämnd. Han tog trots detta inte emot tjänsten. Denna lediganslogs på nytt och söktes nu av Frej Fyhrquist, Ariel Gordin och Peter Wahlberg. Tre inhemska sakkunniga gav Fyhrquist två första förslagsrum, Wahlberg ett. Fyhrquist utnämndes 1979.

År 1981 knöts Leif Groop till Kliniken som biträdande överläkare, och därmed kom diabetes att bli ett nytt forskningsobjekt. För Leif Groops egen del ledde hans arbete slutligen till en professur i endokrinologi vid universitetet i Lund/Malmö, förvärvat i hård nordisk konkurrens.

En särskild roll spelade sarkoidosforskningen, initierad av Olof Selroos med erfarenhet från lungmedicinen. Lungforskningen representerades också av Henrik Riska, som kopplade denna gren av medicinen till Klinikens övriga projekt. Nu började även Frej Fyhrquist sin forskning om renin, hypertoni och därtill anslutna problem.

Otto Wegelius stod inför ytterligare två stora uppgifter: Den första var att rädda den svenska läkarutbildningen, som hotade att strypas på grund av brist på studenter. Det resulterade i den svenska studielinjen i medicin. Den andra var att renovera sjukhusbyggnaden och säkerställa Klinikens fortsatta verksamhet i den.

Byggnaden i sjukhuskvarterets sydöstra hörn. Fasaden mot Unionsgatan 1978. Helsingfors stadsmuseums samlingar. Foto Kari Hakli.

Den svenska studielinjen vid medicinska fakulteten

Före 1950 berodde det helt på studenternas eget val om de ville delta i den finska eller den svenska läkarutbildningen. Till en början hade fakulteten vid Åbo universitet ingen preklinisk undervisning, varför alla började studera i Helsingfors. Efter kandidatexamen överflyttade ett antal studenter till Åbo, i första hand enligt egen önskan, i andra hand så att de som hade lägsta positionen i den s.k. kladden (en lista som beaktade studentårgång, krigstjänstgöring och vitsord i kandidatexamen) sändes till Åbo. Om man deltog i den svenska utbildningen, fick man stanna i Helsingfors. Detta medförde att flera finskspråkiga kandidater deltog i den svenska utbildningen, vilket man inom den svenska lärarkåren och bland studiekamraterna såg med glädje.

Småningom började både det relativa och absoluta antalet studenter i den svenska utbildningen minska. En av Finska Läkaresällskapet 1976 tillsatt kommitté föreslog kvotering, men fakulteten motsatte sig. Efter påstötningar på grund av liknande problem inom juridiska fakulteten avgavs 1978

en förordning som påbjöd kvotering. Medicinska fakulteten ansåg sig av någon anledning inte bunden vid denna bestämmelse, och motsatte sig fortfarande en sådan. 1979 gick medicinska fakulteten med på en annan lösning, som utarbetades av Otto Wegelius och prof. Olavi Eränkö. En viktig roll som koordinerare och oförtröttlig påverkare spelade docent Svante Stenman. Den nu föreslagna lösningen innebar att man skapade ”den svenska studielinjen” i vilken skulle delta 5 procent av antalet studerande i hela landet. Fältet var alltså fritt att söka till den svenska studielinjen också för finskspråkiga, och det förutsattes att detta skulle öka kunskaperna i svenska bland läkarna i landet. Systemet inleddes 1979, men medförde särskilt i början en hel del problem emedan det kom att krävas ett bättre resultat i inträdesförhåret för den svenska linjen än för landets studenter totalt. Orsaken härtill var att de sökande till Helsingfors alltid var fler än till övriga medicinska fakulteter – både absolut och i förhållande till antalet studieplatser – och inträdeskraven därför var högst här. Längre fram (1988, under Frej Fyhrquists professur) avhjälpes

I byggnaden i gårdens sydöstra hörn fanns i nedre våningen efter renoveringen avdelning 3 ursprungligen för allmän intern medicin och de sista åren för nefrologiska patienter, och i övre våningen avdelning 4 för reumatologi. Före renoveringen fanns i övre våningen avdelningen för poliopatier och i den nedre våningen Strålskyddsinstitutet, som inte hörde till kliniken. Till höger utanför bilden, dvs mot väster, fanns intill denna byggnad apoteket, som hade en skylt med namnet Apoteket Räfven vid sin ingång. Gårdsplanen slöts i sydvästra hörnet av en kort vinkel av den byggnad där njuravdelningarna och instrumentvårdscentralen fanns. Där hade tidigare Strålbehandlingskliniken haft sina utrymmen. Foto Jukka Virtanen.

dessa problem genom att göra provet i svenska för den svenska studielinjen till mer än en formalitet och genom att sänka poänggränsen för tillträde till den svenska linjen så att den motsvarade riksgenomsnittet.

Sjukhusbyggnaden förnyas

Klinikbyggnaden var som tidigare påpekats en pärla, men rätt skamfilad. En del av kvarteret användes fortfarande för andra än kliniken ändamål. Den södra flygelns bottenvåning disponerades av Strålskyddsinstitutet, vilket gav anledning till ett par incidenter med brandrisk. Bland annat med hjälp av stadens vice brandchef flyttade Strålskyddsinstitutet ut, och gav plats för en patientavdelning och för sjukhusapoteket. Övre våningen hyste den tidigare nämnda avdelningen för respiratorpatienter. Dessa ville gärna vårdas på annat sätt

än på sjukhus, vilket den förbättrade respiratortekniken också medgav. Nu blev det plats för ännu en avdelning för njurpatienter. Den norra flygeln hyste sjuksköterskebostäder.

För att Kliniken skulle kunna arbeta på ett effektivt sätt behövdes ombyggnad och upprustning. Klinikens nye chef gjorde detta till en hjärtesak. Förvaltningsmässigt var saken inte enkel. Fastigheten ägdes inte av HUCS, utan av staten, och HUCS var ett slags hyresgäst. (Detta hade en speciell historia, som förtjänar att räddas ur glömskan: professor Fredrik Saltzman har berättat att han vid frihetskrigets slut 1918 av professor Ossian Schaurman sändes för att försöka reservera byggnaderna för universitetsklinikernas behov. Det skedde så att han skrev och fäste ett anslag på ytterdörren: ”Reserverat för Allmänna sjukhuset i Helsingfors”, och på så sätt förekom militären som också hade tänkt överta fastigheten.)

Gårdsplanen sedd mot norr. Huvudbyggnaden till höger, och i fonden kvarterets norra byggnad. I byggnaden till vänster fanns kök, matsal, fysiatrik avdelning, tekniska utrymmen, kanslier för socialarbetare och forskare samt utrymmen för kandidaterna. Foto Annikka Penttilä.

Redan innan Kliniken år 1965 flyttade till Unionsgatan gjorde Helsingfors universitet anspråk på byggnaderna. Nu återkom anspråken; också andra statliga institutioner visade intresse. En lyckad konstellation med Sven Högström som HUCS-fullmäktiges ordförande och Ilkka Väänänen som förvaltningschef samt, och främst, med Kristian Gestrin som medlem av landets regering möjliggjorde dock tillsammans med klinikchefens förhandlingsförmåga att en renovering för Klinikens behov kunde börja planeras redan 1975.

1982 stod bygget klart, och togs i bruk vid en högtidlig invigning i den nya föreläsningssalen i norra flygeln. I flygeln mot Unionsgatan fanns nu i bottenvåningen utrymmen för kliniskt laboratorium och ett nytt forskningslaboratorium, och i 2 våningen två vårdavdelningar och – i den tidigare föreläsningssalen, det gamla kapellet – en övervakningsenhet. Hiss hade installerats. Norra flygeln hade en komplicerad arkitektur med till hälften två, till hälften tre våningar. Den innehöll röntgenavdelning och poliklinik, ekonomikontor, kanslier för klinikchef, lärare och seniorläkare, bibliotek, föreläsningssalar och arkiv. I södra flygeln fanns som nyss nämnts apotek ("Apoteket Räfven") och två vårdavdelningar – en speciellt för reumatiker, en för njurpatienter. Dessutom fanns utrymmen

för fysiatri, för kök och personalmatsal, ett kafé för både patienter, personal och besökare samt ett kandidatrumsrum.

Renoveringen hade kostat 30 miljoner, och gav till resultat ett sjukhus som på många sätt var unikt: En modern klinik i arkitektoniskt och funktionellt högklassiga byggnader, i Helsingfors centrum men dock i fridfull omgivning – en idealisk lösning. Tyvärr gav denna också anledning till avund och habegär, vilket skulle visa sig alltför snart.

Vid sin pensionering 1983 kunde Otto Wegelius lämna ifrån sig en klinik i bättre skick än någonsin. Den arbetade i idealiska utrymmen och med egen förvaltning. En egen poliklinik verkade i huset, och en övervakningsavdelning var i gång. Hjälp-specialiteterna fungerade bra. Utom allmän internmedicin hyste Kliniken toppenheter för nefrologi och för reumatologi. En svensk studielinje i medicinska fakulteten hade skapats, med utsikter att förbättra tillgången på läkare med kunskap i svenska. Det vetenskapliga arbetet kunde visa på betydande framgångar, även internationellt, och Klinikens forskarutrymmen var av hög standard. Publikationerna som utgick från Kliniken var många och av god klass. Återväxten av lärare och läkare på Kliniken föreföll tryggad. Arvet efter Bertel von Bonsdorff hade förvaltats med hög avkastning.

Transitionen 1983–1987

Det dröjde fyra år – från november 1983 till augusti 1987 – innan den nye prefekten på Kliniken blev utsedd. 11 månader var specimations-tid, mer än två år förlöpte tills de fem sakkunnigas utlåtande erhöles, ytterligare fem månader tills en besvärsskrivelse slutbehandlades och fyra månader tills utnämningen skedde. Sökande var docenterna Frej Fyhrquist, Ariel Gordin, Antero Kesäniemi, Boris Kock, Veikko Koivisto, Peter Maury, Matti Tikkanen och prof. Anders Wangel. Fem sakkunniga från fem olika länder utsågs, och fyra ställde Fyhrquist i första förslagsrum, medan en föreslog Maury. Fakulteten ställde förslagsrum i ordningen Fyhrquist, Maury och Kesäniemi. Fakulteten föreslog Fyhrquist. Maury in-

lämnade besvär som inte ändrade förslaget, och Frej Fyhrquist utnämndes 28 augusti 1987. Peter Maury efterträdde honom 1991 på biträdande professorstjänsten.

Fastän professorstjänsten hela tiden var besatt med kompetenta vikarier kan en vikarie av naturliga skäl aldrig agera med den pondus en ordinarie professur medför. Detta gäller självfallet arbetet i medicinska fakulteten, särskilt då t.f. professorn är bland de sökande till tjänsten, men också – och i synnerhet – den administrativa ledningen av kliniken som en del av centralsjukhuset där kontinuitet är en grundförutsättning. Det var därför hög tid att kliniken nu fick en ordinarie prefekt.

Patientrummen var trivsamma och stora med relativt få sängplatser. Bilden är från avdelning 3 mot söder och mot Kyrkogatan. Foto Jukka Virtanen.

Frej Fyhrquists professur från 1987

Den nye chefen var åter en en av klinikens egna adepter med god kännedom om Kliniken. Frej Fyhrquists vetenskapliga tyngdpunkt var, i Robert Tigerstedts efterföljelse, forskning om renin-angiotensinsystemet, med en egen ny mätningmetod för renin i blod som plattform. Han ställde också i ett senare skede upp en avdelning för avancerad diagnostik och behandling vid högt blodtryck. Han gjorde en viktig insats för den svenska läkarstudielinjen genom att medverka till att poänggränsen för studieplats blev jämförbar med motsvarande i det övriga landet, och han tog hand om språkprovet i svenska och såg till att det faktiskt gav en bild av de reella kunskaperna i språket. Undervisningen inom den svenska studielinjen höll fortsatt hög nivå.

Kliniken fungerade som ett väl oljat maskineri. Carola Grönhagen-Riska ledde njuravdelningen, Claes Friman var reumatologiöverläkare. Laboratoriet förestods fortfarande av den trogne medarbetaren Elja Pitkänen med Aira Harjanne som kemist. Leena Laasonen efterträdde Johan Edgren som överläkare för den väl samarbetande röntgenavdelningen. Det fanns tre tjänster som biträdande överläkare, av vilka en för administration. Som ledande överskötare fungerade från september 1986 Karin Långstedt, med speciellt intresse för utbildningsfrågor. Hon fortsatte det av Mona Donner igångsatta utbildningsprogram för sjukskötare som med sikte på kontinuitet i vården bl.a. innebar att patienten har en personlig sjukskötare, liksom också att mer än förr ta med de anhöriga i vårdprocessen. Som ekonomichef tillträdde 1983 Matti Saarinen.

Den vetenskapliga produktionen var ytterst omfattande. I uppmärksammade studier visade Ilkka Tikkanen och Frej Fyhrquist betydelsen av höga koncentrationer av natriuretisk peptid (ANP) för diagnos av hjärtsvikt. Amyloidosforskningen fick ett vackert resultat i och med att Peter Maury kunde påvisa det aktiva proteinet hos den finländska hereditära amyloidosen och tillsammans

Frej Fyhrquist. Biträdande professor 1979-1987 och professor från 1987. Biträdande överläkare 1974-1979. Helsingfors universitet, AV-avdelningen, Eero Roine.

med Albert de la Chapelles grupp lokalisera dess gen. Johan Edgrens grupp forskade aktivt, och sekunderade speciellt bindvävsgruppen med sakkunskap och effektivitet. Reumatologiforskningen fortsatte med oförminskad energi. Allt syntes vara väl, men tunga åskmoln hotade.

Klinikens existens hotas

Det gick bara tre år efter totalrenoveringen av fastigheten tills verksamheten började hotas. Från HUCS-ledningens sida framfördes att Kliniken borde integreras fysiskt med resten av HUCS; främsta tillskyndare var förbundsstyrelsens ordförande Heikki S. von Hertzen och sjukhusdirektören Arvo Relander. Universitetsadministrationens helt förståeliga intresse för att ta över de attraktiva byggnaderna spelade dessa strävanden i händerna. Samma gällde den svåra ekonomiska depression som drabbade landet. Ändringarna i Klinikens ställning förbereddes under den långa tid, nästan 4 år, som dröjde innan Frej Fyhrquist utnämndes och kliniken alltså var utan ordinarie chef. Protester från de tillförordnade överläkarna (Frej Fyhrquist och Claes Friman) och en enhällig ledningsgrupp fick inte gehör.

En av de första åtgärderna var att skära ned verksamheten vid jourpolikliniken. Den hade startat 1983 – anmärkningsvärt nog utan personaltillskott – och snabbt blivit mycket anlitad. År 1985 noterades 2579 besök; 1438 av patienterna togs in akut. Nu beslöts att jourpolikliniken fr.o.m. 1 juni 1986 skulle vara öppen endast vardagar på dagtid, vilket gav anledning för centraladministrationen att yrka på nedskärning av antalet läkare. Senare, den 10 december 1987, beslöt sjukhusledningen att laboratoriet skulle flyttas från Unionsgatan till Mejlans.

Under en period förespeglades flyttning av Kliniken till tänkta nybyggda utrymmen vid Kirurgiska sjukhuset. Detta projekt strandade på att det inte ansågs möjligt att bygga den volym som hade behövts på området. En flyttning till Jorvs sjukhus diskuterades, men föll i förbundsfullmäktige. Senare tog man

åter upp möjligheten att bygga nya utrymmen på Mejlansområdet för bl.a. IV Medicinska kliniken, med vårdplatser för intern medicin, nefrologi och reumatologi. I ett utlåtande till HUCS-ledningen i maj 1987 fastslog Frej Fyhrquist att en flyttning till Mejlans måste förutsätta tillräckliga utrymmen för klinikens nuvarande verksamhet.

HUCS beslöt nu flytta Kliniken till Mejlans, men ingalunda till nya utrymmen utan till sekundära, delvis fönsterlösa, delar av den nuvarande, redan trånga sjukhuskroppen där. Detta föranledde Klinikens ledningsgrupp (Frej Fyhrquist, Henrik Riska, Karin Långstedt och Martti Saari-
nen) att 30.12.1987 rikta en samtidigt skarp och vädjande promemoria till förbundsstyrelsen för HUCS. Här konstaterades efter omfattande argumentation att nackdelarna med en flyttning enligt den nu aktuella planen klart övervägde förde-

Klinikens namn fanns ovanför mittdörren i den norra porten. Foto Jukka Virtanen.

Klinikens symmetriska fasad mot Unionsgatan har bevarats och utgjorde en väsentlig del av Kronohagens stadsbild med nyklassisk arkitektur. Tuschteckning 1958 Henrik Tikkanen.

larna, och att Klinikens verksamhet i princip skulle bli omöjlig. Därför föreslogs att flyttningsbeslutet skulle upphävas och att Kliniken skulle bli kvar på Unionsgatan 38 åtminstone tills reparationskostnaderna avskrivits, dvs. 2005–2010.

Kliniken upphör

En serie utredningar inom HUCS strävade efter att flytta Kliniken till Kirurgiska sjukhuset. Planerna innefattade till en början en omfattande om- och tillbyggnad. Längre diskuterades att införliva den invidliggande Gardesmanegens hus med Kliniken. Förmodligen var det dessa, trots allt rätt attraktiva, planer som gjorde att ledningen för de svenska enheterna vid HUCS, och Klinikens ledning, inte var främmande för en flyttning. Den ekonomiska depressionen grusade dock snart definitivt förhopp-

ningarna om nya utrymmen, men flyttningsplanerna fanns kvar. Ständiga krav på nedskärningar i samhällskostnaderna drabbade hela HUCS. Så beslöt man att fr.o.m. den 1 januari 1995 samman slå alla de fyra medicinska klinikerna till en. Därtill fräntogs professorn sin ställning som överläkare vid kliniken, en åtgärd som effektivt tystade möjligheten att stoppa administrativa försämringar och gjorde honom till gäst på sin egen klinik. Skrivelser till beslutsfattarna undertecknade av kliniker- nas prefekter med vädjan att bevara den klinikkultur som byggts upp under decennier var förgäves. Rektor för Helsingfors universitet meddelade Frej Fyhrquist att sjukhusdirektören gett ett löfte att universitetet skulle få ta över fastigheterna vid Unionsgatan. Det hjälpte inte att framhålla att också den medicinska undervisningen och forskningen är en del av universitetet. Därmed var slaget förlorat, och IV Medicinska klinikens öde var beseglat.

Slutet

Fusionsbeslutet från 1 januari 1995 och ändringen av professorns ställning innebar att IV Medicinska kliniken upphörde att existera som separat klinik. Den 1 januari 1996 flyttades verksamheten till Kirurgiska sjukhuset. Det är betecknande, att sjukhusets namn ("Kirurgiska sjukhuset") inte ändrades. Till en början fanns där fyra medicinska avdelningar – två för allmän intern medicin, en för reumatologi och en för nefrologi. Sex månader senare stängdes den ena internmedicinska avdelningen, och efter ytterligare nio månader den andra. Professorn och biträdande läraren flyttades till Mejlans, där 12 patientplatser avdelades till deras och den svenska undervisningens förfogande. Också resterna av IV Medicinska kliniken var nu utplånade.

IV Medicinska kliniken fall orsakades av många faktorer. Läget mitt i Helsingfors, på en tomt i anslutning till universitetskvarteren, gjorde att byggnaderna eftertraktades av universitetet. Detta är lätt att förstå, och universitetets önskemål framfördes alltid ärligt och utan omsvep. Å andra sidan var Kliniken faktiskt också en univer-

sitetsinstitution, vilket hade motiverat en större återhållsamhet.

Anledningen till de åtgärder inom Helsingfors universitetscentralsjukhus (HUCS) förvaltning som ledde till Klinikens fall är inte lika klar. De uppgivna orsakerna är i huvudsak två – rationalisering och ekonomisk vinst. Tydligt ansåg man ännu 1982 att Klinikens verksamhet var rationell för överskådlig tid framåt, och det är svårt att inse vad som kan ha förändrat situationen. Totalreoveringen av Klinikens fastighet slutfördes 1982, och enligt Finlands Banks beräkningar skulle reparationen ha varit avskriven cirka 2005. Självklart är att den snabba försämring som vid denna tid drabbade Finlands ekonomi krävde sparsamhet. Om Klinikens stängning hade medfört betydande ekonomisk vinst hade den varit förklarlig. Den stora icke avskrivna reparationen och det faktum att fastigheten efter överlåtelser till universitetet återigen reparerades av den nya ägaren sätter här en bock i kanten. Vittnesbörd av förtroendevalda som övervakat situationen bekräftar att spareffekten uteblev.

Springbrunnen och den lummiga parken på gården hör till de många vemodiga minnena från Klinikens tid på Unionsgatan 38. Bilden är från 1966.

Några särskilda aspekter på IV Medicinska kliniken

En medicinklinik står stadigt på tre ben – sjukvård, utbildning och forskning. Sjukvården avspeglar klinikens specifika kultur, och beror i hög grad på klinikchefens, professors, personlighet. Läkarutbildningen följer de principer som gäller för hela den medicinska fakulteten, men har ändå vissa särdrag för varje klinik, även här starkt influerad av klinikchefen. Den svenska studielinjen har beskrivits tidigare i denna skrift. Forskningens huvuddrag vid IV Medicinska kliniken har berörts i samband med de tre professurerna, och dokumenteras i detalj av de vetenskapliga publikationerna.

Då Kliniken upphörde utbildade den, förutom i intern medicin, också specialister och subspecialister i nefrologi och reumatologi. Ett samarbete för specialistutbildning hade etablerats med medicinklinikerna vid två centralsjukhus, Vasa och Ålands, som verkar i delvis respektive helt svensk omgivning. Utlokalisering av kandidatundervisning till dessa centralsjukhus och Västra Nylands kretssjukhus var satt i system. För reumatologutbildningen samarbetade man med Reumatistiftelsens sjukhus i Heinola. Klinikens adepter återfinns överallt i Finland där sjukvård och akademisk medicin bedrivs.

I detta kapitel berörs några av de aspekter som särskilt kännetecknade Kliniken, nämligen sjukvården (patienterna), njursjukvården, den kliniska reumatologin och sjuksköterskeutbildningen.

Patienterna

Huvudpersonerna i en kliniks arbete är – som på alla sjukhus – patienterna. Deras ställning avspeglar tidens anda, men påverkas starkt av den filosofi som klinikens ledning står för. En anda av empati och humanitet präglade kliniken ända från början,

men umgängestonen mellan läkare och sjuksköterskor å ena sidan och patienterna å andra sidan undergick självfallet förändringar under årens lopp. De nästan 50 år som Kliniken verkade var år av kraftig utveckling, inte bara genom den medicinska vetenskapens och teknikens framsteg, utan också genom en förändrad inställning till patienterna, från som människor högaktade och finkänsligt behandlade, men dock objekt, till subjekt som har ett mycket stort eget inflytande på behandlings- och vårdprocessen.

Mariatidens stora patientsalar för över 30 patienter var typiska för sin tid, på gott och ont. Överblicken var god, snabb hjälp vid plötsliga akuta situationer kunde alltid påräknas, och arrangemanget gjorde att man klarade sig med ett lägre personalantal än om man hade haft små rum. Men visst störde patienterna varandra, och det krävdes stor påpasslighet och finkänslighet för att patienternas integritet skulle bevaras. Mycket svårt sjuka patienter, och döende, vårdades i avdelningens två mindre rum, om det fanns plats – annars flyttades sjuksängen bakom en skärm till ett hörn i närheten av assistentläkarens och sjuksköterskornas gemensamma kanslirum strax utanför den stora sjuksalen. Det var inte svårt för medpatienterna att förstå hur det var fatt.

Undervisningen av blivande läkare sätter sin speciella prägel på umgänget med patienterna på en universitetsklinik. Att undervisningen på Kliniken skedde på svenska, som inte var modersmål för en majoritet av patienterna, medförde sina speciella problem. Att lösa dem var också god läkarutbildning, särskilt som undervisningsronder alltid var en speciellt omhulad utbildningsform på Kliniken. Vanligen löstes frågan så att läraren ”vid sängkanten” först berättade för patienten att det var fråga om utbildning, och om att diskutera patientens sjukdom. Allt som rörde patientens person,

Börje Kuhlback. Porträtt, Geoffrey Rawlings 1985.

hennes symtom, laboratoriefynd m.m. diskuterades på patientens språk, och diskussionen om prognos, behandling m.m. fördes sedan på svenska utanför patientrummet. Ytterst sällan förekom klagomål på att det förekom så mycket svenska på Kliniken.

Det faktum att också blivande sjuksköterskor fick undervisning på Kliniken gjorde att båda grupper kunde öva sig i samarbete, och lära av varandra om bemötande av patienter och om yrkesetik. Inte sällan samlades både en kandidatgrupp och en grupp sjuksköterskeelever kring samma patient med var sin lärare – ett mycket positivt arrangemang.

Under Mariatiden var patienterna en brokig skara människor från Helsingfors, som representerade stadens alla sociala skikt. Närheten till stadens hamnar, och till många tillhåll för socialt utslagna, gav en speciell krydda åt verksamheten. Alkoholskadade människor var vanliga, liksom gruppen människor som kommit på kant med samhället. Men annars representerade patienterna ett brett spektrum av internmedicinska sjukdomar – intet mänskligt lidande

var främmande. Kontrasten mellan uteliggarna från hamnen och patientklientelet på Medicin 7 från professorns privatmottagning var stor, och för de blivande läkarna och specialisterna fostrande. För läkarutbildningen var detta naturligtvis mycket nyttigt, liksom också den ofta tunga tjänstgöringen som jourhavande läkare för hela den internmedicinska avdelningsgruppen på Maria, sammanlagt över 200 patienter. Jourtjänsten innebar också ansvaret för patienter som kom eller fördes till jourpolikliniken, som vid den tiden hörde till stadens livligaste. Tid för vila fanns alltså sällan, och någon kompensation i fritid efter genomvakade nätter hade ingen då ens kommit att tänka på.

Då Kliniken flyttat till Unionsgatan hade den till en början ingen egen poliklinik, varför man fick ta emot de patienter man från Mejlans sände över till Kliniken varje förmiddag. Det var bäddat för konflikter, eftersom det helt förståeligt var svårt för kollegerna på Mejlans att låta bli att sända sådana patienter som skulle bli svåra att placera efter utskrivningen. Att en kardiologisk specialklinik arbetade i Mejlans gjorde också att hjärtpatienterna till en början var få. Med åren utjämnades dessa problem, och sedan Kliniken fått en egen poliklinik gick allt väl. Klinikens inriktning på nefrologi och reumatologi gjorde att patienter i dessa grupper naturligt överfördes hit.

Klinikens patientavdelningar var genom hela dess existens alltid fyllda, ofta överfyllda. Detta medförde ett ständigt tryck att skriva ut patienter, vilket många gånger kunde vara mycket tungt då man anade eller visste att patientens hemmiljö inte var den bästa. Socialmyndigheterna hade också platsproblem, och samarbetet med dem var tyvärr inte alltid, men ofta ändå, positivt.

Någon patientstatistik ingår inte i denna historik; den finns i Helsingfors stads och i HUCS statistiska sammanställningar.

Njursjukvård

Modern klinisk nefrologi i Finland fick sin början på Kliniken 1952 då Bertel von Bonsdorff uppmanade Börje Kuhlback att välja nefrologi som specialitet. Dittills var njursjukdomar ett starkt eftersatt område inom medicinen i Finland. Snabbt infördes moderna laboratoriemetoder för mätning av njurfunktionen, främst bestämningar av serumkreatinin och av kreatininclearance (1954). Med hjälp av ett anslag från Statens naturvetenskapliga

kommission kunde Börje Kuhlback knytas till Kliniken som forskningsassistent under 4 år. Under hans ledning utvecklades under årens lopp modern nefrologi och njursjukvård i Finland. Ett viktigt framsteg var då perkutan njurbiopsi infördes som undersökningsmetod 1958.

Dialysbehandling vid njursvikt

Vid samma tid hade dialysbehandling vid njursvikt kommit i gång i många andra länder, och på initiativ av Kliniken anskaffade Maria sjukhus 1956 en dialysapparat av Alwalls modell. Maria sjukhus administrerades av Helsingfors stad, men inget av stadens sjukhus hade kompetent personal eller vilja att ge utrymmen till förfogande. Kliniken förklarade sig beredd att ta ansvaret för verksamheten, och efter många diskussioner beslöt Helsingfors stadsfullmäktige 1 juni 1960 – efter 4 års dröjsmål – att anta Klinikens erbjudande. Kliniken skulle sköta verksamheten och ställa expertis (läkare) till förfogande, och Helsingfors stad skulle stå för utrymmen, hjälppersonal (sjuksköterska och städerska) och löpande kostnader. Patienter skulle accepteras från hela landet enligt medicinska prioriteringar.

Den första hemodialysen gjordes 28 juni 1961 – det var hög tid; under de senast gångna 19 månaderna hade 17 patienter från Finland flugits till Lund för hemodialys. Den 1 september samma år var en avdelning med 7 sängplatser klar. Börje Kuhlback blev dess chef, Leif Tallgren assistentläkare, och ett år senare blev Amos Pasternack avdelningens andre assistentläkare. Dialystekniken var med nutida mått primitiv: slangen av cellofan virades för hand runt en cylinder av metalltråd, och dialysen skedde i en öppen tank fylld med elektrolytvätska, finjusterad med speciella elektrolyter som fylldes på ur saftkannor. Hela systemet var ytterst känsligt för mekanisk åverkan, och läckage ur dialysslangen var en fruktad komplikation. Slangen rymde mycket blod, varför det krävdes att stora mängder främmande blod tillfördes.

År 1962 kompletterades utrustningen med en Kolff-dialysapparat, den första med dialysator av engångstyp. Hösten 1966, efter flyttningen till Unionsgatan, anskaffades en njure av Kiils konstruktion, som krävde mindre blod än förr, och 1967 kom engångsnjuren av Kiil-typ, där främmande blod inte längre behövde tillföras.

Innan hemodialys togs i bruk, gjorde man sporadiskt peritonealdialys – vanligen i desperata situationer. Den första i Finland gjorde Börje Kuhlback och Olli Kauste i maj 1956 på Barnkliniken i Helsingfors. I december 1956 gjorde Börje Kuhlback och Peter Wahlberg på Kliniken med lyckat resultat den första peritonealdialysen i landet på en vuxen patient.

Fram till 1964 gjordes alla dialyser på patienter med akut njursvikt, men småningom ökade kunskaper och resurser, och kronikerdialyser blev vanliga. Den första planerade dialysen på en patient med kronisk njursvikt gjordes den 13 mars 1964. Då njurtransplantation blev en reell möjlighet, utvecklades kronikerdialyserna snabbt. Förutsättningen för dem var ju kontinuerlig kärlinfart, och för ändamålet tog man i bruk arteriovenös shuntning – Scribner-shunt första gången 4 april 1964 och Cimini-fistel 24 oktober 1967.

Då Kliniken flyttat från Maria till Unionsgatan upprättades en särskild dialysavdelning – egentligen nefrologiavdelning – i oktober 1966. Börje Kuhlback blev avdelningsöverläkare, Else Månsson avdelningssköterska. Dialysenheten på Maria sjukhus fortsatte under ledning av Greta Wirkberg som kronikerdialysstation för Helsingfors stad. Samtidigt upprättade man en dialysavdelning vid Mejlans sjukhus under ledning av Erkki Haapanen, och man kom överens om att Mejlans skulle sköta dialyserna för akut sjuka patienter, medan Kliniken tog hand om kronikerpatienterna. Apparaturen utvecklades kontinuerligt.

Hösten 1961 inleddes dialysbehandling i Åbo, och 1964 i Uleåborg, varefter verksamheten efterhand utvidgades till landets samtliga centralsjukhus.

Då dialysbehovet allt mer ökade, blev det nödvändigt att söka nya vägar. Vid denna tid kunde man med förbättrad, modern teknik ånyo ta i bruk peritonealdialys, fr.o.m. 1979 i form av kontinuerlig CAPD-dialys. Redan efter 1968 började man under Klinikens ledning göra dialys i patienters hem, till en början med assistans av en sjuksköterska vid varje dialystillfälle. År 1972 öppnades under Klinikens ansvar en dialysstation för öppenvård för vars tillkomst Harry Borgmästars svarade. Från 1978 inleddes dialyser vid hälsocentraler och i patienternas hem. På Kliniken ansvarade Martin von Bonsdorff bl.a. för den utbildning som krävdes för ändamålet. Sommaren 1985 grundades på initiativ av Nylands njursjukdomsförening en dialysenhet på Malmgårdsområdet.

Dialysbehandlingen utvecklades starkt under 1980- och 90-talen. Foto Jukka Virtanen.

det. HUCS ansvarade för enhetens ekonomi, Kliniken hade det medicinska ansvaret. Enhetens förste ansvarige läkare var Eero Honkanen. År 1985 pensionerades pionjären Börje Kuhlback, och överläkarbefattningen övertogs av Carola Grönhagen-Riska.

Verksamheten blev småningom mycket omfattande. Patientantalet ökade kontinuerligt. Redan i december 1985 fick samtidigt 111 patienter dialys – 48 patienter på avdelningen, 21 fick dialys i öppenvård eller i hemmet, fem dialyserades vid enheten i Malmgård och 37 patienter fick CAPD-dialys, alltså peritonealdialys. Personalen i dialysverksamheten uppgick till 88, av vilka 7 läkare. Under 1985 var antalet dialyser 10 733.

Då Kliniken upphörde 1994 vårdades i hela Finland totalt 2 336 patienter med uremi, av vilka 74 var barn. Med tiden hade allt flera patientgrupper tagits till dialys, diabetiker och gamla patienter blev allt vanligare. Detta berodde dels på

att diabetikervården förbättrats radikalt och gjort att patienternas livslängd ökade, dels på den allt bättre konditionen hos de gamla. Peritonealdialys blev en allt vanligare metod, och i mitten av 1990-talet var 40 procent av dialyserna i Finland peritonealdialyser. Dialyser i patientens hem var också vanliga.

Njurtransplantation

Det var naturligt att Kliniken också tjänade som bas då man började göra njurtransplantationer i Finland. Föregångare på detta område var Björn Lindström. Han hade en bakgrund som blodkärlkirurg och arbetade på 1960-talet på Maria sjukhus. Han skaffade sig på eget initiativ insikt i transplantationskirurgi genom studieresor till Europa och USA. Den första njurtransplantationen i Finland utförde han på Maria den 18 december 1964.

Patienten var en ung man vars mor erbjudit sig som donator. Någon annan vävnadstypning än blodgruppering förekom inte vid denna tid. Patienten fick efter några dagar en svår rejektionsreaktion, och avled efter ett par veckor. Den första njurtransplantationen med lyckat resultat i Finland gjordes 1966; man hade då bl.a. lärt sig betydelsen av immunsuppression. En rejektion efter två månader kunde bemästras.

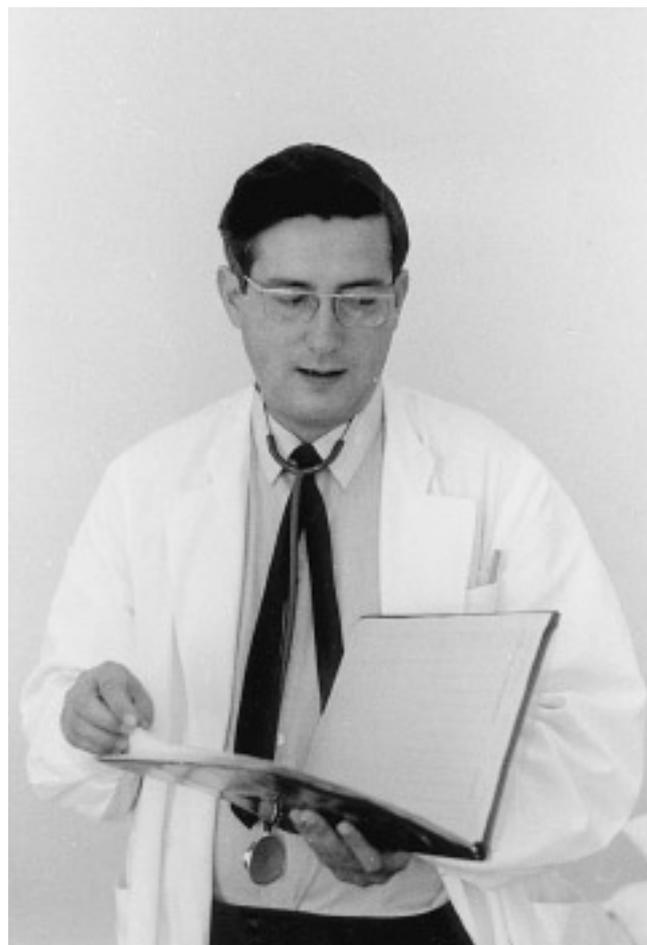
Transplantationskirurgin och organisationen kring den utvecklades sedan hela tiden i nära samarbete med Kliniken. I Lindströms grupp ingick redan i ett tidigt skede Olof Alfthan och Jan Rusk. Den första transplantationen till en barnpatient gjordes 1967, och följande år skedde den första transplantationen av en njure från en avliden person. Inom den nordiska samarbetsorganisationen Scandiatransplant importerades den första njuren till Finland (från Århus) 1970. Från 1973 inkluderades patienter med diabetesbe- tingad njursjukdom och patienter med amyloidos. Immunologisk expert var Anja Tiilikainen, senare Saija Koskimies. Vävnadstypningen skedde vid Finlands Röda Kors blodtjänst. Användning av njurar från avlidna för transplantation möjliggjordes i större utsträckning då hjärndödsbegreppet infördes, 1971. En närmare beskrivning av trans- plantationskirurgin i Finland hör dock till kirur- gens utveckling.

Klinisk reumatologi

Av Claes Friman

Ansvar för reumatikervården och reumatologut- bildningen inom HUCS-distriktet hade i början av 1970-talet tilldelats IV Medicinska kliniken. En specialistledd mottagning för reumatiker på medi- cinska polikliniken startades år 1974 och sköttes sakkunnigt av avdelningsläkare Bo Skrifvars.

Av största betydelse för reumatologins utveck- ling i Finland var medicinalstyrelsens betänkande nr 17 år 1981. Det utformades av Otto Wegelius i samråd med expertis från Reumastiftelsens sjuk- hus i Heinola och under generaldirektör Erkki Ki- valos ordförandeskap. Denna arbetsgrupp definie- rade fordringarna för subspecialitetsrättigheter i reumatologi som knutits till storspecialiteten intern medicin 1979 från att tidigare ha varit en isolerad specialitet centrerad kring Reumastiftelsens sjuk- hus. Vidare föreslogs, i konformitet med önskemål

Claes Friman. Avdelningsöverläkare reumatologi från 1983.

och målsättningar inom övriga subspecialiteter, att man skulle inrätta specialisttjänster i reumatologi vid våra sjukhus – avdelningsöverläkar- och specia- listläkartjänster vid universitetscentralsjukhusen, och specialistläkartjänster vid övriga centralsjuk- hus. Förslaget vann myndigheternas understöd och följdes småningom allmänt. Vid Helsingfors univer- sitetscentralsjukhus inrättades på så sätt år 1981 två specialläkartjänster, den ena vid IV Medicin- ska kliniken och den andra vid Mejlans sjukhus. Tjänsteinnehavare blev Bo Skrifvars och Marjatta Leirisalo-Repo. Redan år 1980 inrättades en utbild- ningstjänst i subspecialiteten reumatologi vid IV Medicinska kliniken. Avdelningsöverläkartjänsten i reumatologi vid IV Medicinska kliniken grunda- des 1983 med Claes Friman som förste inneha- vare. Reumaenheten fick 1989 en halvdags specia-

listläkartjänst för att handha den växande rehabiliteringsverksamheten; Yrjö Konttinen utnämndes till denna.

1980–1994 utbildades 12 specialister i reumatologi helt eller delvis vid IV Medicinska kliniken. Av dessa har en sedermera blivit professor, och sju är docenter. Den vid kliniken först utbildade specialisten, Tapani Helve, blev 1986 överläkare för Helsingfors stads enhet för reumatologi. Denna fick partiell utbildningsrätt i reumatologi, och ett fruktbart samarbete inleddes med IV Medicinska kliniken. De flesta reumatologer som i dag verkar vid sjukhusen i Nyland har utbildats vid IV Medicinska kliniken.

År 1980 utarbetade en arbetsgrupp med Otto Wegelius som ordförande och Claes Friman som sekreterare en detaljplan för reumatikervårdens organisation och utveckling inom distriktet; planen antogs av förbundsstyrelsen samma år.

Reumatologienhetens kliniska verksamhet omfattade mellan 3000 och 4000 poliklinikbesök årligen. Den 1980 inrättade bäddavdelningen hade 12–14 platser. Förutom reumatologiska rutinfall från närområdena remitterades patienter med svåra systemiska bindvävssjukdomar, vaskuliter och amyloidos också från sjukhus utanför HUCS-distriktet. Nya klinisk-immunologiska tänkesätt och analyser infördes, och behandling med glukokortikoider och cytostatika utvecklades. I samarbete med klinikens nefrologiska enhet utvecklades behandling med plasmaferes vid svåra fall av systemiska bindvävssjukdomar och vaskuliter.

Sjukskötart utbildningen vid Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut

*Samarbetet med IV Medicinska kliniken
1965–1994*

Av Iselin Krogerus-Therman

IV Medicinska kliniken har under hela klinikens existens haft en avgörande betydelse för utbildningen av vårdpersonal, speciellt sjukskötare, vid Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut. Institutets elever, som de då kallades, fick ända från början praktik på IV Medicinska kliniken vid Maria sjukhus. Detta gällde också elever vid Helsingfors stads sjuksköterskeutbildning. Klinikens första ordinarie överläkare, professor Bertel von Bonsdorff, var en central person inom sjukskötart utbildningen. Han

var ordförande i Helsingfors svenska sjukvårdsinstituts delegation från 1948, då institutet inledde sin verksamhet, ända till år 1972. Han förmådde stärka institutets möjligheter till fortsatt verksamhet och även till utveckling och tillväxt. I egenskap av författare till bl.a den grundläggande boken ”Inre medicin” blev han dessutom bekant för varje sjukskötare.

Den kliniska praktik som gjordes på IV Medicinska kliniken var ofta den första riktiga övning där studerande skulle integreras med personalen på avdelningen. Det krävdes att de fick kontakt med sina patienter, kunde planera vården och utföra krävande vårdåtgärder. Genom praktiken fick de en uppfattning om vad sjuksköterskyrket gick ut på och vad som krävs av en god sjuksköterska. För hälften av de studerande var kliniken på Unionsgatan det första ”riktiga” praktikfältet. Den andra hälften hade först gjort sitt kirurgiska sjukvårdsavsnitt.

Samarbetet med IV Medicinska kliniken blev ännu mer omfattande efter flyttningen till Unionsgatan. Knappast skulle man där ha kunnat anställa så många tvåspråkiga sjuksköterskor om inte professor von Bonsdorff hade lyckats ordna med en tidigarelagd dimission för den sjuksköterskekurs som utexaminerades årsskiftet 1965–66. Ungefär hälften av de nydimitterade sjuksköterskorna från kursen fick sin första anställning på den nyinflyttade kliniken. Många kände varandra väl från studietiden, och man skapade en god kamratanda som permanent kom att präglade kulturen på sjukhuset. Sjuksköterskorna var unga och rätt oerfarna, men bristen på erfarenhet komparerades med god fortsatt handledning av den mer erfarna personalen. Attityden till arbetet var riktig och motivationen att lära sig nytt var hög.

Översköterskan Lea Stenbäck var krävande och man hade stor respekt för hennes person. Hon introducerade alltid sjuksköterskestuderandena personligen i klinikens verksamhet inför varje avsnitt. Hon var också väl förtrogen med institutets och sjuksköterskeutbildningens målsättning eftersom hon satt i institutets delegation i flera perioder fram till år 1972. Uppmuntrade av sin översköterska sökte sig många av klinikens sjukskötare till specialsjukskötart utbildning och sedermera lärart utbildning eller ledart utbildning vid Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut. Några lärare återvände också till sin gamla välkända arbetsplats som klinicklärare i internmedicinsk

Lea Stenbäck. Ansvarig överskö-
tare 1965–1970.

Mona Donner. Ansvarig och le-
dande överskötare 1970–1986. Foto
Kari Kuitunen.

Karin Långstedt. Ledande överskö-
tare från 1986 tills kliniken upp-
hörde. Foto Mauri Helenius.

sjukvård. Den vårdkultur som fanns på kliniken flyttades på så sätt ibland mycket konkret genom olika exempel in i föreläsningssalarna på institutet, och studerande kunde återigen teoretiskt förberedas väl för det tillämpade invärtesmedicinska vårdarbetet.

Man trivdes mycket bra på kliniken, och också läkarna var måna om att undervisa sjukvårdsstuderande så bra som möjligt. Många av klinikkens läkare fungerade som föreläsare på kurser och som expertis inom specialiseringsutbildningen. Professor von Bonsdorff gav ofta läkarna i uppdrag att föreläsa på Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut. Han hade ett genuint intresse för att innehållet i utbildningen skulle vara så aktuellt som möjligt och ansåg att det var bra för läkarna att sätta sig in i sitt ämne och också få lärarerfarenhet. Många av läkarna var mycket kunniga i sina ämnen och därtill goda lärare. Detta uppskattades, och ibland fanns det till och med ett personligt intresse för läkare och kandidater bland de studerande. Effekten av att ha unga läkare och kandidater som föreläsare var att de studerande mangrant var närvarande vid varje lektion.

Under professor Otto Wegelius tid togs studerandena om hand med särskilt intresse. Han erbjöd dem möjligheter att delta i kandidatutbildningen, och när en patientdemonstration ägde rum var det oftast någon sjukskötarstuderande som fick fungera som assistent för läraren och fick övervaka patientens integritet. Sjukvårdslä-

raren fick tillsammans med sin studerandegrupp mången gång delta i föreläsningar som ordnades för läkarna.

De erfarenheter som sjukskötarstuderandena fick av bland annat mer komplicerade undersökningar och ingrepp i samband med bedside-vården var ytterst viktiga och utvärderingssituationerna fungerade som en bra sporre för vidare utveckling. Många studerande konfronterades också med sorgliga livsöden och tragiska fall och mötte ofta sin första döende patient på just IV Medicinska kliniken. Dessa erfarenheter gjorde de studerande ödmjuka inför människor och inför ödet, och för många betydde den kliniska praktiken personlig mognad och utveckling.

På IV Medicinska kliniken fanns det tid för patienten och också för handledning av studerande. Takten var inte uppskruvad, man värdesatte högt den tid de studerande tillbringade med patienten. På det sättet lärde de sig att umgås med patienter, ung som gammal, att aktivera dem och att också lyssna på dem. De kände också att de själva gjorde en värdefull insats för patienterna.

När den första lärarutbildningen startade på svenska vid Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut 1972, gjorde lärarkandidaterna under handledning av och i samarbete med pedagogikprofessorn Peep Koort och överläkare Börje Kuhlback ett undervisningsmaterial för njurpatienterna. Lärarkandidaterna utförde en del av arbetet på kliniken.

I takt med att vårdvetenskapen utvecklades, ställdes nya krav på klinikkens egen vårdutveck-

ling. Under ledande överskötare Mona Donners tid deltog kliniken 1976–1983 i WHO:s utvecklingsprojekt Medium Term Program. Hon hade förutom sin ledarutbildning också sjukvårdsläraryt utbildning och visste precis vad man kunde vänta sig för samarbets hjälp från lärarkåren. Inom ramen för projektet byggdes ett samarbete upp, och de lärare som hade insikter i forskningsmetodik ledde var sin utvecklingsgrupp och fungerade som ett slags konsulter. IV Medicinska kliniken hörde till de aktiva deltagarna i projektet. Som ett resultat av WHO-projektet startade man senare ett eget utvecklingsprojekt inom ”primary nursing”.

Som kliniskt fält för vårdutveckling låg IV Medicinska kliniken i täten i många avseenden. Sjukskötare experter engagerades som lärare i allt högre grad, och under den sista perioden av IV Medicinska kliniken verksamhet satt Klinikens ledande överskötare Karin Långstedt i Helsingfors svenska sjukvårdsinstituts delegation åren 1988–1995, först som suppleant och sedan som ordinarie medlem. Hon var också med om att bygga upp institutets förberedande försöksverksamhet för yrkeshögskolor 1994–1995 och medverkade vid grundandet av yrkeshögskolan Arcada och institutets övergång till högskolan

år 1996. Hon satt också som medlem i Arcadas första förvaltningsråd.

Den laganda som rådde på de mest progressiva avdelningarna på IV Medicinska kliniken speciellt mot slutet av verksamhetsperioden var påtaglig. Utvecklingen av ”primary nursing”-tänkandet fungerade som förebild för vårdutveckling. Teori och progressiv praktik stödde den vårdvetenskapliga utvecklingen mot bättre vårdkvalitet som kunde mätas såväl i patient- som i personaltillfredställelse. Klinikens vårdarbete blev känt långt utanför de egna väggarna. Verksamhetsresultaten presenterades både på nationella och internationella vårdforskningskonferenser och utvecklingsseminarier.

De expertsjukskötare som utvecklat sitt kunnande på IV Medicinska kliniken anlätades som konsulter i många sammanhang, inte minst i undervisning av vårdstuderande och personal. Påtagligt många av de expertsjukskötare som fanns under klinikens historia var engagerade i undervisning på Helsingfors svenska sjukvårdsinstitut.

Fil. mag., hälsovårdslicentiat Iselin Krogerus-Therman var sjuksköterskelev 1967–1969, lärare 1973–1986 och rektor 1986–1996, samt har därefter varit prefekt för yrkeshögskolan Arcada.

Epilog

IV Medicinska kliniken startade under goda auspicer. Kriget var slut, världen öppnade sig och de medicinska framstegen var större än någonsin tidigare. Språkstriden i Finland var då så gott som avblåst, och de politiska instanserna var välvilliga mot finlandssvenska önskemål. Att Kliniken började från noll betydde att man fritt kunde utforma arbetet utan onödig barlast från tidigare år. Det var attraktivt att tjänstgöra vid Kliniken, och det var därför lätt att få ihop ett väl samarbetande arbetslag. Andan bland alla som arbetade på Kliniken var den bästa.

Klinikens unika ställning inom centralsjukhuset HUCS gjorde den sårbar för angrepp från dem som ville likrikta verksamheten. I vilken mån avund och Jantelagsmentalitet spelade in kan man endast spekulera om. Det är svårt att inte se förbundsstyrelseordföranden Heikki S. von Hertzens och HUCS-chefen Arvo Relanders dokumenterade energiska strävan att splittra de svenska klinikerna. Deras bevekelsegrunder har inte framgått. Åtgärden att skilja den akademiska ledningen från ledningen av det kliniska arbetet underlättade administrativa förändringar med enbart sjukvårdsorganisatorisk bakgrund.

Kliniken fick sin början på initiativ av finlandssvenska rikspolitiker som vann den finska majoritetens förtroende och stöd. Dess framgångar i början av 1980-talet skedde med hjälp av hårt politiskt arbete speciellt av en svensk minister, Kristian Gestrin. Kliniken fick sluta på grund av oriktiga ekonomiska framtidskalkyler i centralsjukhusets politiska och administrativa ledning, tillsammans med ett politiskt-psykologiskt klimat som främjade åtgärden. Det faktum att det gällde sjukvård och utbildning på svenska hade verkligen motiverat en större aktivitet än den som med få undantag visades av dem som på 1990-talet var satta att bevaka finlandssvenska intressen inom rikspolitiken. Man kan naturligtvis också i efterhand spekulera över om inte en högre profil i debatten från Klinikens sida kunde ha skapat en opinion som hade förändrat utgången.

Det är knappast överord att fastslå att Kliniken blev ett flaggskepp för den svenska medicinen i Finland. Klinikchefen fick på många sätt ansvara för den svenska sjukvårdens utveckling, och hade också en nyckelställning i utbildningen på svenska av specialister, läkare, sjukskötare och annan sjukvårdspersonal. Det var hit de internmedicinska enheterna i Svenskfinland vände sig då de var i knipa. För kandidaterna vid den svenska läkarutbildningen var Kliniken en fast punkt, och här gjordes planerna upp för utbildningens framtid. Kliniken hade en central ställning inom den svenska läkarutbildningen. Intern medicin är den första av de stora specialiteterna som en medicine kandidat möter efter det prekliniska stadiet; andan och utbildningen på medicinkliniken kommer därför att färga den unga läkarens attityder på ett unikt sätt. På IV Medicinska kliniken tillkom dessutom att Kliniken var kandidaternas medicinska hem, dit man ofta gjorde sig ärende också som studerande på andra kliniker. Samarbetet med Medicinarklubben Thorax var gott, och önskemål från Thorax sida om studiernas uppläggning togs alltid väl emot. De blivande sjuksköterskorna kände samma stöd.

Vetenskapligt klarade sig Kliniken bra i konkurrensen. Inom hematologi, tyreoidologi och reumatologi, senare också kärlendokrinologi och diabetesforskning låg Kliniken i täten, för att nämna några av områdena. Forskarskolor uppstod inom Kliniken kring alla dessa områden. Ett av Klinikens viktigaste bidrag till Finlands sjukvård var att gå i bräschen för utvecklingen av modern njursjukvård i landet.

Tiden på Maria var en pionjärtid, och flyttningen till Unionsgatan stärkte Klinikens ställning. Utvecklingen där, med konsolidering av Klinikens specialgebit och fortsatt förbättring av sjukvård, forskning och undervisning, gav Kliniken dess speciella karaktär. Denna utveckling kröntes med renoveringen av fastigheten, som gjorde Kliniken till ett idealiskt sjukhus med optimala arbetsförhållanden. Det var kanske för bra för att få bli bestående.

Tabeller

Det är inte möjligt att räkna upp alla dem som arbetat på Kliniken under åren. Avsikten var från början att i tabeller räkna upp dem som var ledande bland lärare, läkare och sjuksköterskor. För lärarnas och läkarnas del har förteckningen kunnat göras enligt planen, men för vårdfunktionen blev det endast möjligt att ta med dem som hade den högsta vårdledningen. För tiden på Maria sjukhus räknas således avdelningssköterskorna upp; på grund av att Kliniken då

var så liten fick de en speciell ställning. För tiden på Unionsgatan blev det bara möjligt att spåra de ledande översköternarna, eftersom man inom HUCS systematiskt förstör handlingar som är över fem år gamla. Ekonomicheferna omnämns i den löpande texten.

En lista över ordinarie assistentläkare ingår, och ger en uppfattning om vilka specialister som utbildades vid Kliniken. Tyvärr har det varit omöjligt att förteckna vikarier, även då

deras tjänstgöringstid varit lång.

Tabellerna är uppgjorda enligt tillgängliga förteckningar över förordnanden. Ibland har en person fått förordnande för en vakant tjänst men tjänstgjort på en annan tjänst; dessa inofficiella arrangemang har inte kunnat beaktas. Vikarier för lärare och seniorläkare har tagits med (inom parentes) då de utnämns för ett halvt år eller mer på en vakant tjänst eller då den ordinarie tjänsteinnehavaren haft lång tjänstledighet.

TABELL I. *Lärare och läkare vid IV Medicinska kliniken under Mariatiden (1944) 1947–1965*

År	Professor och prefekt	Biträdande professor	Biträdande lärare	Assistentläkare	Assistentläkare
1944	(Fredrik Saltzman)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Herman Hortling
1945	(Fredrik Saltzman)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Herman Hortling
1946	(Bertel von Bonsdorff)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Herman Hortling
	(Mons-Christian Ehrström)				Gustaf Östling
1947	(Bertel von Bonsdorff)		Mons-Christian Ehrström	Jarl Forssell	Gustaf Östling
	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	
1948	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	Gustaf Östling
1949	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	Gustaf Östling
					Gösta Björkenheim
1950	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Ruben Gordin	Gösta Björkenheim
				Gösta Björkenheim	Otto Wegelius
1951	Bertel von Bonsdorff		Carl August Hernberg	Gösta Björkenheim	Otto Wegelius
			Jarl Forssell		
1952	Bertel von Bonsdorff		Jarl Forssell	Gösta Björkenheim	Otto Wegelius
1953	Bertel von Bonsdorff		Jarl Forssell	Bror-Axel Lamberg	Otto Wegelius
					Wolmar Nyberg
1954	Bertel von Bonsdorff		Jarl Forssell	Bror-Axel Lamberg	Wolmar Nyberg
			Ruben Gordin		
1955	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Bror-Axel Lamberg	Wolmar Nyberg
				Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1956	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1957	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1958	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
1959	Bertel von Bonsdorff		Ruben Gordin	Peter Wahlberg	Tor Pettersson
			Otto Wegelius	Börje Kuhlback	Ralph Gräsbeck
1960	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Börje Kuhlback	Lars Ekroth
1961	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Börje Kuhlback	Lars Ekroth
1962	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Herman Adlercreutz	Lars Ekroth
1963	Bertel von Bonsdorff		Otto Wegelius	Herman Adlercreutz	Albert de la Chapelle
1964	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius		Herman Adlercreutz	Albert de la Chapelle
1965	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg	Amos Pasternack	Kaj-Johan Forsell

T.f. professor anges inom parentes. Vikarier som assistentläkare utöver ovannämnda: Josef Burstein, Torsten Frölander-Ulf, Paul Holsti, Erik Malm, Curt Wasastjerna. Forskningsassistent 1954–1959 Börje Kuhlback. Formellt underställda Maria sjukhus, men inom Kliniken, arbetade som assistentläkare på njuravdelningen Leif Tallgren (1961–1984), Amos Pasternack (1962–1965), Bo Skrifvars (1965–1966) och Johan von Knorring (1964–1966). Dess första chef Börje Kuhlback var specialläkare 1962–1965.

TABELL II. Lärare och överläkare 1946–1994 vid IV Medicinska kliniken, Unionsgatan 38

År	Professor och prefekt	Biträdande professor	Biträdande lärare	Överläkare nefrologi	Överläkare reumatologi	Överläkare lab. (1966–73 spec.l.)	Överläkare röntgen
1966	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1967	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1968	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Peter Wahlberg (Olof Selroos)	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1969	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1970	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1971	Bertel von Bonsdorff	Otto Wegelius	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1972	Otto Wegelius						
1972	Otto Wegelius	(Börje Kuhlback)	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1973	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Johan von Knorring	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1974	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Claes Friman	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1975	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Claes Friman	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	
1976	Otto Wegelius	Amos Pasternack	Claes Friman	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1977	Otto Wegelius	(Frej Fyhrquist)	(Henrik Riska)	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1978	Otto Wegelius	(Frej Fyhrquist)	(Henrik Riska)	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1979	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1980	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1981	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1982	Otto Wegelius	Frej Fyhrquist	Matti Klockars	Börje Kuhlback		Elja Pitkänen	Johan Edgren
1983	Otto Wegelius	(Matti Klockars)	Matti Klockars	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
1984	(Frej Fyhrquist)	(Carola Grönhagen-Riska)	(Marianne Gripenberg)	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
1985	(Frej Fyhrquist)	(Leif Groop)	(Tom Pettersson)	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
1986	(Frej Fyhrquist)	(Carola Grönhagen-Riska)	(Tom Pettersson)	Börje Kuhlback	Claes Friman	Elja Pitkänen	Johan Edgren
1986	(Frej Fyhrquist)	(Lars Hortling)	(Tom Pettersson)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1987	(Frej Fyhrquist)	(Leif Groop)	(Tom Pettersson)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1987	(Frej Fyhrquist)	(Lars Hortling)	(Svante Stenman)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1988	Frej Fyhrquist	(Tom Pettersson)	Leif Groop	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1988	Frej Fyhrquist	(Lars Hortling)	Leif Groop	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1989	Frej Fyhrquist	(Leif Groop)	Leif Groop	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1989	Frej Fyhrquist	(Peter Maury)	Leif Groop	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1990	Frej Fyhrquist	(Leif Groop)	(Kaj Metsärinne)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1991	Frej Fyhrquist	(Tom Pettersson)	Leif Groop	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1991	Frej Fyhrquist	(Leif Groop)	(Kaj Metsärinne)	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1992	Frej Fyhrquist	Peter Maury	Leif Groop	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1992	Frej Fyhrquist	Peter Maury	Svante Stenman	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1993	Frej Fyhrquist	Peter Maury	Svante Stenman	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen
1994	Frej Fyhrquist	Peter Maury	Svante Stenman	Carola Grönhagen-Riska	Claes Friman	Elja Pitkänen	Leena Laasonen

TABELL III. Seniorläkare vid IV medicinska kliniken, Unionsgatan 38

År	Adm. bitr. överläkare	Bitr.överläkare	Bitr.överläkare	Laborator	Specialläkare nefrologi	Specialläkare nefrologi	Specialläkare reumatologi	Specialläkare röntgen
1966		Tor Pettersson			Börje Kuhlback			
1967		Tor Pettersson	Curt Wasasfjerna		Amos Pasternack			
1968		Tor Pettersson	Curt Wasasfjerna		Amos Pasternack			
1969		Tor Pettersson			Amos Pasternack			
1970		Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			
1971		Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			
1972		Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			Tor Mattsson
1973	Olof Selroos	Olof Selroos		Knut-Olof Schauman	Amos Pasternack			Tor Mattsson
1974	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Claes Friman	Boris Kock			
1975	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Matti Klockars	Boris Kock		Bo Skrifvars ¹	Tor Mattsson
				Matti Klockars	Boris Kock		Bo Skrifvars	Tor Mattsson
				Ariel Gordin				
1976	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Ariel Gordin	Boris Kock		Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1977	Olof Selroos	Frej Fyhrquist		Ariel Gordin	Boris Kock		Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1978	Olof Selroos			Ariel Gordin	Boris Kock		Bo Skrifvars	Leena Laasonen
				Tom Törnroth				
1979	Olof Selroos			Tom Törnroth	Boris Kock	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1980	Olof Selroos			Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
					Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	
1981	Claes Friman	Leif Groop		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1982	Claes Friman	Leif Groop		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1983	Claes Friman	Leif Groop		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1984		Carola Grönhagen-Riska		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Martin v Bonsdorff	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1985		Carola Grönhagen-Riska		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Carola Grönhagen-Riska	Bo Skrifvars	Leena Laasonen
1986		Henrik Riska		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Carola Grönhagen-Riska	Tom Pettersson	Leena Laasonen
								Dorrit Hopfner-Hallikainen
1987		Henrik Riska		Tom Törnroth	Leif Tallgren		Tom Pettersson	Dorrit Hopfner-Hallikainen
1988		Henrik Riska		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Dorrit Hopfner-Hallikainen
1989		Ilkka Tikkanen		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Dorrit Hopfner-Hallikainen
1990		Ilkka Tikkanen		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Elisabeth Stuckey-Palin
1991	Leif Groop	Ilkka Tikkanen		Tom Törnroth	Leif Tallgren	Eero Honkanen	Tom Pettersson	Elisabeth Stuckey-Palin
						Ilkka Tikkanen		
1992	Leif Groop			Tom Törnroth	Ilkka Tikkanen		Yrjö Kontinen	Elisabeth Stuckey-Palin
1993	Leif Groop			Tom Törnroth	Ilkka Tikkanen		Yrjö Kontinen	Elisabeth Stuckey-Palin
1994	Leif Groop			Tom Törnroth	Ilkka Tikkanen		Yrjö Kontinen	Elisabeth Stuckey-Palin

¹Bo Skrifvars var avdelningsläkare.

TABELL V. *Personer som regelbundet undervisat vid IV Medicinska kliniken 1947-94 vid tider då de inte innehåft någon av klinikens egna lärartjänster*

Namn	Område	Namn	Område
Erik Adlercreutz	Gastroenterologi	Veikko Laine	Reumatologi
Johan Edgren	Radiologi	Bror-Axel Lamberg	Tyreoidologi
Jarl Forssell	Allmän internmedicin	Frank Laxén	Gastroenterologi
Claes Friman	Reumatologi	Kristian Liewendahl	Nuklearmedicin, tyreoidologi
Ariel Gordin	Endokrinologi, lipidsjukdomar	Dan Nordström	Reumatologi
Ruben Gordin	Hematologi	Wolmar Nyberg	Hematologi
Marianne Gripenberg	Reumatologi	Dag Nyman	Hematologi
Per-Henrik Groop	Endokrinologi, nefrologi	Tor Pettersson	Gastroenterologi, hepatologi
Ralph Gräsbeck	Klinisk kemi	Tom Pettersson	Reumatologi, hematologi
Carola Grönhagen-Riska	Nefrologi	Elja Pitkänen	Klinisk kemi
Carl August Hernberg	Endokrinologi	Henrik Riska	Pulmonologi
Eero Honkanen	Nefrologi	Olof Selroos	Pulmonologi
Herman Hortling	Endokrinologi	Svante Stenman	Gastroenterologi, endokrinologi
Matti Klockars	Hematologi	Rasmus Stenström	Radiologi
Johan von Knorring	Kardiologi	Karl-Johan Tötterman	Kardiologi
Yrjö Konttinen	Reumatologi	Johannes Wahlberg	Endokrinologi
Börje Kuhlback	Nefrologi	Peter Wahlberg	Hematologi, tyreoidologi
Leena Laasonen	Radiologi	Curt Wasastjerna	Hematologi

TABELL VI. *Avdelningssköterskorna vid IV Medicinska kliniken Maria sjukhus 1947-1965*

Avdelning	Namn	Började	Slutade	Anmärkning
Medicin V	Ljuba Prokoffjeff	1.1.1946	31.7.1952	Övergick till tjänst som vårdlärare
	Linnea Riska	1.10.1952	27.4.1964	Avgick med pension
	Helga Lindahl	1.5.1964	31.12.1965	Överflyttade med IV Med. kl.
Medicin VI	Karin Wirén	18.10.1944	31.3.1950	Avgick med pension
	Carin Fager, g. Wist	1.5.1950	30.6.1952	Övergick till Boijes sjukhus
	Karin Eriksson	1.7.1952	6.11.1965	Fortsatte på Maria sjukhus
Medicin VII	Signe Johansson	1.1.1944	31.10.1958	Avgick med pension
	Kitty Heikel f. Reinius	1.3.1959	6.11.1965	Fortsatte på Maria sjukhus

TABELL VII. *Ledande överskötare på IV Medicinska kliniken, Unionsgatan 38*

Namn	Tillträdde	Anmärkning
Lea Stenbäck (Ansvarig överskötare)	1.10.1965	Avgick 30.3.1970
Mona Donner (Ansvarig överskötare)	1.4.1970	Överfördes till tjänst som ledande överskötare
Mona Donner (Ledande överskötare)	1.2.1979	Avgick med pension 1.5.1986
Karin Långstedt	1.9.1986	Följde med till Kirurgiska sjukhuset

Övriga ledande personer inom sjukvården på Unionsgatan 38 har inte kunnat dokumenteras emedan matrikelmaterialet har förstörts.

IV Medicinska kliniken tre professorer på Klinikens dag den 25 november 1994. Från vänster Otto Wegelius, Frej Fyhrquist och Bertel von Bonsdorff. Foto Helsingfors universitet, AV-avdelningen, Eero Roine.

Lärare, överläkare och laboratorer

Under Bertel von Bonsdorffs och Otto Wegelius professors-tid samlade man porträtt av Klinikens lärare och läkare, och

samlingen har senare kompletterats. Samlingen följer den ordning i vilken man tillträdde som senior.

Tyvärr har man inom vårdsektorn inte alls dokumenterat sina anställda.

Mons-Christian Ehrström.
Biträdande lärare 1944–47.

Carl August Hernberg.
Biträdande lärare 1947–51.

Jarl Forssell.
Biträdande lärare 1951–54.

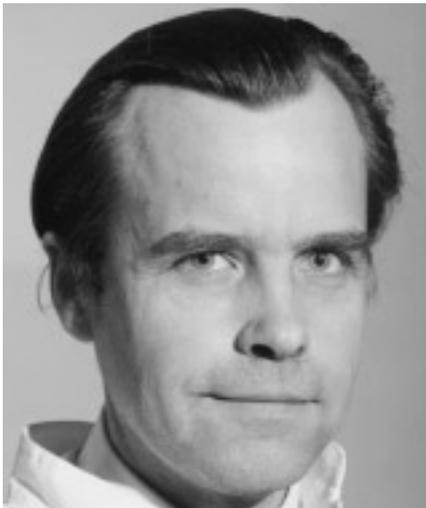
Ruben Gordin.
Biträdande lärare 1954–59.

Otto Wegelius. Bitr. lärare 1959–63.
Bitr. prof. 1963–71. Professor 1971–83.

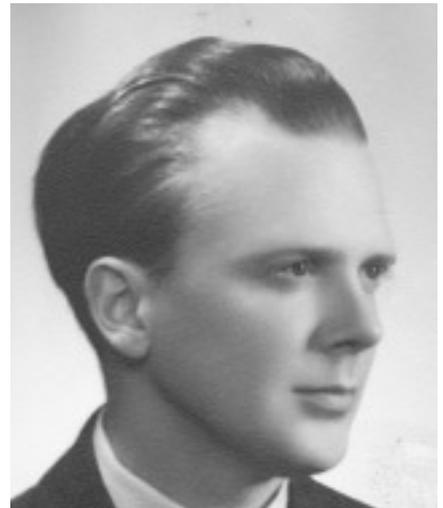
Peter Wahlberg.
Biträdande lärare 1965–68.

Elja Pitkänen. Spec. läkare lab. 1965–73.
Avd. överläkare lab. 1973–93.

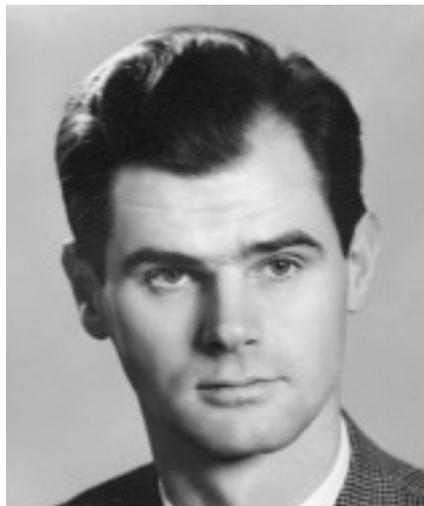
Börje Kuhlback. Spec. läkare nefrologi
1962–65. Avd. överläkare 1966–86.

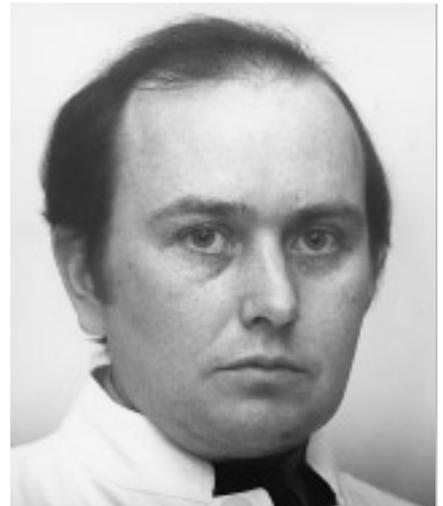
Tor Pettersson.
Biträdande överläkare 1966–69.

Curt Wasastjerna.
Biträdande överläkare 1967–68.

Johan von Knorring.
Biträdande lärare 1969–73.

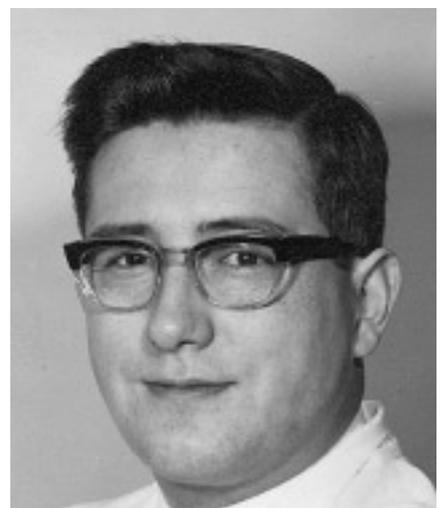
Knut-Olof Schauman.
Laborator 1970–73.

Olof Selroos. Bitr. överläkare 1970–73.
Adm. bitr. överläkare 1973–80.

Amos Pasternack.
Biträdande professor 1973–76.

Claes Friman. Bitr. lärare 1974–78. Bitr.
överl. 1979–83. Avd. överl. reumatol. 1983–.

Frej Fyhrquist. Bitr. överläkare 1974–78. Bitr. prof 1979–87. Professor 1987–.

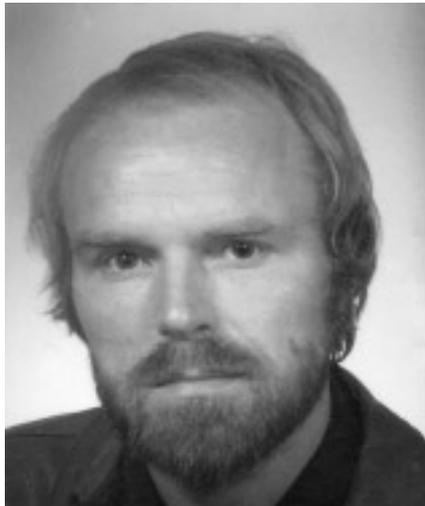
Matti Klockars. Laborator 1974–1975. Biträdande lärare 1979–1983.

Ariel Gordin.
Laborator 1976–1978.

Johan Edgren.
Avd. överläkare röntgen 1976–1986.

Tom Törnroth.
Laborator 1978–.

Peter Maury. Bitr. överläkare 1981–91.
Biträdande professor 1991–.

Leif Groop. Bitr. lärare 1987–1991. Bitr. överl. 1981–83. Adm. bitr. överl. 1991–94.

Carola Grönhagen-Riska. Bitr. överl. 1984–85. Avdelningsöverl. nefrologi 1986–.

Leena Laasonen.
Avd. överläkare röntgen 1986–94.

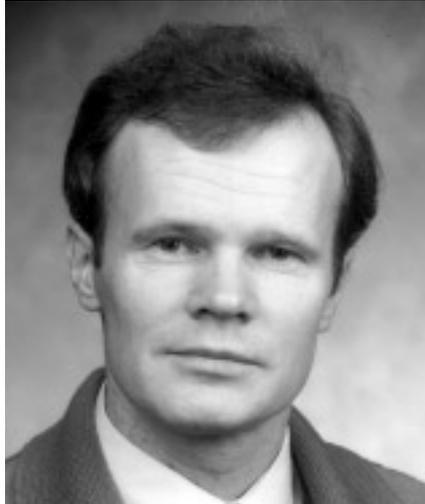
Henrik Riska.
Biträdande överläkare 1986–88.

Ilkka Tikkanen.
Biträdande överläkare 1989–91

Svante Stenman.
Biträdande lärare 1992–94.

Tom Pettersson.
Biträdande överläkare 1992–94.

Källor

Den skriftliga bakgrunden till denna historik består i huvudsak av protokoll, skrivelser och brev. En viktig utgångspunkt är de dokument som professor Bertel von Bonsdorff ställde till förfogande för uppdraget att sammanställa historiken. Det är inte möjligt att uppteckna alla enskilda handlingar i en källförteckning, men handlingarna kommer att bevaras. Följande förteckning innehåller endast ett urval. I detta sammanhang hänvisas också till förteckningen över vetenskapliga publikationer.

1. Bergström KA et al. Development of nuclear medicine in Finland. *Clin Physiol* 2000; 20: 317–29.
2. Bonsdorff B von. The introduction of active nephrological therapy at the Fourth department of medicine, University of Helsinki. *Scand J Urol Nephrol* 1985 (Suppl. 90);7–8.
3. Bonsdorff B von. Minnen från min lärtid. *Meditrina* (odaterad).
4. Bonsdorff B von, Smedslund T. Ryska militärhospitalet i Helsingfors. *Medica*, Helsingfors 1969.
5. Finska läkaresällskapets kommitté för planering och utveckling av den svensk-

språkiga medicinska utbildningen i Finland. Betänkande 1.10.1977.

6. Gräsbeck R. Isotooppiläketieteen ensiaskeleet. I: Hiltunen J, red. *Radiokemia Suomessa*. Yliopistopaino, Helsinki 1985; pp. 90–3. ISBN 951-99612-7-5.
7. Helsingfors universitets konsistorieprotokoll 1945–1947.
8. Helsingfors universitet – Medicinska fakultetens protokoll 1943–1947, 1969–1972, 1976–1977, 1983–1987.
9. HUCS – Förbundsstyrelsens protokoll.
10. Hufvudstadsbladet. Artiklar 1945–49.
11. Huhtamies M. Munuaisenssiirrot. I: Huhtamies M, Relander J, red. *Suomen elinsiirtojen historia*. Recalled, Jyväskylä 1998. ISBN 951-9221-86-7.
12. Kuhlback B. Helsingin yliopistollisen keskussairaalan ja Helsingin kaupungin yhteinen munuaisosasto Marian sairaalassa vuosina 1961–1966. I: Forsström J, red. *Dialyysitoiminta Suomessa alkua ajoista nykypäivään*. Turku 1987.
13. Kuhlback B. Nefrologian alkuvaiheet Suomessa. I: Professori Amos Pasterneck 60 vuotta, juhlakirja; pp. 57–67. Tampere 1997.
14. Lamberg B-A. Lääketieteellinen radioisotooppiyhdistys. *Medicinska radioisotopförbundet*. Helsinki 1985; ISBN 951-99687-3-3.
15. Lindström B. Munuaisenssiirtojen historiasta Suomessa. *Munuaisten/Njuren* 1995; 1: 14–17.
16. *Nya Pressen*: Dragkamp om en professur. *Ledare* 28.12.1945.
17. Stenman S. Den svenska studielinjen i medicin. *Fin Läkaresällsk Handl* 1990; 134: 129–35.
18. Svenska Finlands folkting. 1941 års folkting – motion Nr 10 angående upprättande av ett svenskt centralsjukhus.
19. Turun Yliopiston lääketieteellisen tiedekunnan pöytäkirjat 1946.
20. Undervisningsministeriets arbetsgrupp för den svenska läkarutbildningen. *PM* 1986; Nr 35.
21. Wegelius O. *Unionsgatan 38 sjukhus i 150 år*. Helsingfors universitet, Helsingfors 1982.
22. Wegelius O. *Slumpens vägar*. ISBN 951-50-0988-X, Schildts, Helsingfors 1998.
23. Wegelius O, Friman C. *Reumatologi*. *Fin Läkaresällsk Handl* 1985; 145: 185–92.
24. Wegelius O, Stenman S. Den svenskspråkiga undervisningen i medicin vid Helsingfors universitet. *Fin Läkaresällsk Handl* 1985; 129: 319–23.
25. Wickholm R. *Minoritetspolitiska åtgärder vid Helsingfors universitet*. *PM utgivet av byrån för studieärenden* 1987; Nr 27.

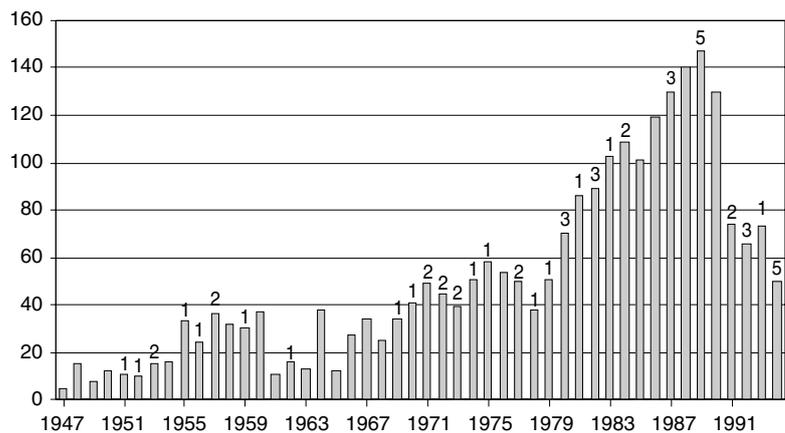
Vetenskapliga publikationer

Klinikens medicinska litterära produktion omfattar nära 2500 nummer. Dessa har i förteckningen grupperats årsvis för att man på så sätt skall få en uppfattning om den vetenskapliga tyngdpunkten under olika perioder.

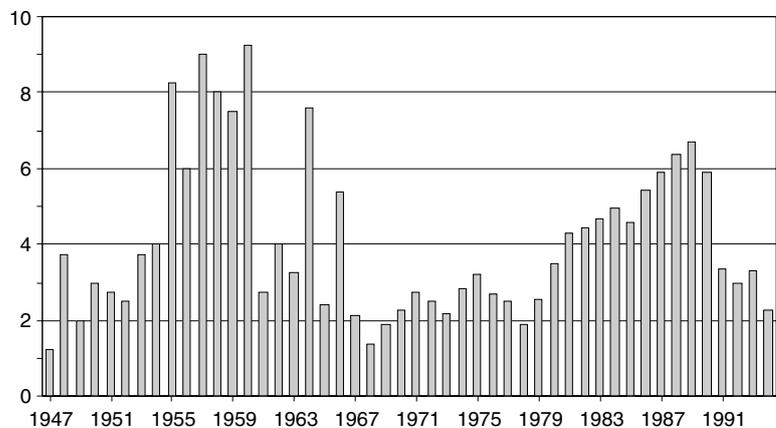
Som källor till förteckningen har för åren 1947–1971 använts de samlingar som Bertel von Bonsdorff gav ut i bokform. För tiden efter 1971 har använts de rapporter som kliniken årligen avgav om sin vetenskapliga produktion till universitetet och HUCS. Dessa rapporter baserar sig på författarnas egna uppgifter. Principerna för rapportering varierar något genom åren. Speciellt under de senare åren har abstrakt och kongressreferat tagits med i större utsträckning än tidigare, vilket innebär att statistiken för antalet publikationer inte är helt exakt. Den bör ändå ge en uppfattning om den vetenskapliga aktiviteten.

Diagrammen illustrerar antalet publikationer och doktorsavhandlingar per år, antalet publikationer per anställd läkare i medeltal per år, och antalet forskare per publikation i medeltal per år. Antalet publikationer stiger kontinuerligt och avspeglar den vetenskapliga aktiviteten på Kliniken som helhet. År 1965 är en vattendelare, emedan flyttningen till Unionsgatan medförde en ökning av potentiella forskare från fem till cirka 20. Den vetenskapliga aktiviteten fortsatte dock att öka inte bara absolut, utan också per person. Den speciellt höga aktiviteten per anställd läkare i början av klinikens historia beror delvis på att vetenskapliga arbeten, t.o.m. doktorsavhandlingar, inte sällan gavs ut av personer som inte (ännu) var formellt knutna till kliniken,

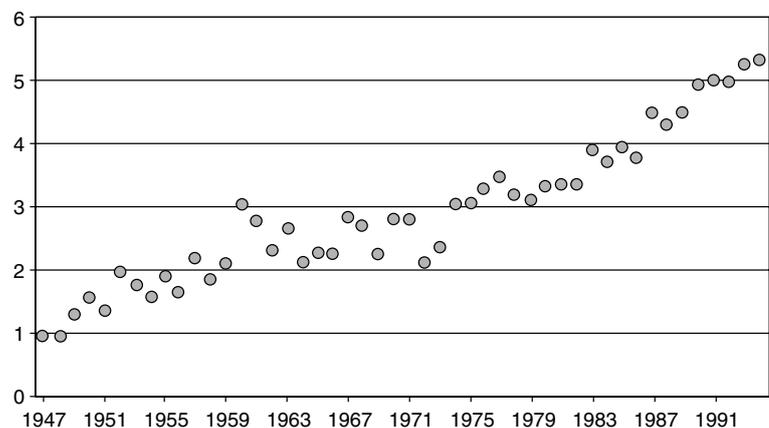
Publikationer per år. Siffrorna ovanför kolumnerna anger antalet doktorsavhandlingar

Antalet publikationer per anställd läkare och år

Antalet forskare per publikation

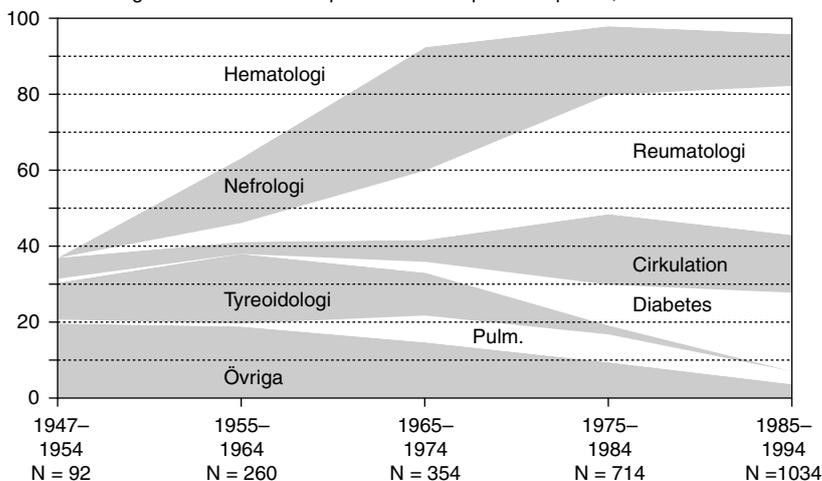
men dock arbetade under Klinikens auspicier och därför publicerade i Klinikens namn. Den sjunkande aktiviteten i slutet av Klinikens tillvaro kan möjligen ge anledning till spekulationer om i vilken mån den osäkra framtiden för Kliniken kanske medförde att man övergick till andra forskningscentra.

Utvecklingen av antalet författare per publikation illustrerar hur den medicinska forskningen under åren förändrades. I början arbetade man ofta ensam med ett projekt. Forskargrupper bildades då man upptäckte nya metoder som inte alla kunde behärska, liksom också som följd av samarbete över specialiteterna och mellan teoretiker och kliniker.

Valet av ämnen för forskningen genom åren avspeglar Klinikens intressen. Man ser hur de tre prefekterna präglar forskningens huvudfåra, men också hur nytillskott bland Klinikens forskare medför att nya vetenskapsgrenar växer fram och utvecklas.

Den medicinska vetenskapens internationalisering visas av urvalet tidskrifter i vilka arbetena publicerades. På 1950- och 1960-talen var andelen nordiska och inhemska tidskrifter cirka 75 pro-

Olika forskningsområdens andel av publikationerna per tioårsperiod, %

cent och internationella journaler cirka 25 procent, medan efter 1975 andelen publikationer i internationella tidskrifter hade stigit till 85 procent av hela antalet.

Referenserna har den form som använts i rapporterna. Tidskrifternas namn har såvitt möjligt ändrats enligt Index medicus form, och Vancouversystemet har då så varit möjligt använts för år, volym och sida. Slutsidan har angetts då den förekommer i rapporten. Kontroll av volym och sida mot originalpublikationerna har inte varit praktiskt möjligt.

1947

- Bonsdorff B von. Castle's test in pernicious tapeworm anemia. *Acta Med Scand* 1947; Suppl 196: 45.
- Bonsdorff B von. Does feeding of *Diphyllobothrium latum* influence the interaction between the intrinsic and extrinsic factors of Castle? *Acta Med Scand* 1947; 129: 59.
- Bonsdorff B von. In which part of the intestinal canal is the fish tapeworm found? *Acta Med Scand* 1947; 129: 142.
- Bonsdorff B von. The site of infestation with fish tapeworm determined by means of intestinal intubation. *Acta Med Scand* 1947; 129: 213.
- Östling G. Modern diabetesbehandling. *SLL/FLT* 1947; 3: 91.

1948

- Björkenheim G. Kliniska försök med tetraetylammoniumbromidblockad av autotoma ganglier. *Fin Läkarsällsk Handl* 1948; 91: 153.
- Bonsdorff B von. Folic acid in the treatment of pernicious tapeworm anemia. *Acta Med Scand* 1948; Suppl 213: 82.
- Bonsdorff B von. Bandmask och blodbrist. *Soc Scient Fenn Årsbok* 1948; 26(1).

- Bonsdorff B von. Die Pathogenese der perniziösen Wurmanämie im Lichte neuerer Erfahrungen. *Bull Schweiz Akad med Wiss* 1948; 3: 119.
- Bonsdorff B von. Pernicious anaemia caused by *Diphyllobothrium latum* in the light of recent investigations. *Blood* 1948; 3: 91.
- Bonsdorff B von. Där själen möter kroppen. *Finsk tidskrift* 1948; 143: 54.
- Bonsdorff B von. Malaria's övervintring. *Nord Med* 1948; 39: 1334.
- Bonsdorff B von. Medicinska doktorsavhandlingar i Finland. *Nord Med* 1948; 39: 1485.
- Burstein J. Uppkomstbetingelserna för s.k. P-pulmonale. *Nord Med* 1948; 39: 1397.
- Frölander-Ulf T. Myelomatos med svåra leverförändringar. *Nord Med* 1948; 37: 121.
- Gordin R. Prostigmin vid akut porfyri. *Nord Med* 1948; 37: 480.
- Gordin R. Sublimattitrering av blodserum, särskilt vid leversjukdomar. *Fin Läkarsällsk Handl* 1948; 91: 40.
- Hernberg CA. Den perniciösa maskanemins patogenes. *Nord Med* 1948; 39: 1970.
- Lamberg B-A. Cytokrom C. *Fin Läkarsällsk Handl* 1948; 91: 194.
- Wasastjerna C. Ett fall av tumör i vänstra

hjärtförmaket. *Fin Läkarsällsk Handl* 1948; 91: 145.

1949

- Björkenheim G. Allergi för hypofysbaklobpreparat och för kolloidal silverförening. *Nord Med* 1949; 41: 735.
- Björkenheim G, Heikel F. Om folic acids skadliga inverkan på nervsystemet vid pernicios anemi. *SLL/FLT* 1949; p. 589.
- Gylling B. Den geografiska utbredningen av *Diphyllobothrium latum* i Finland. *Fin Läkarsällsk Handl* 1949; 92: 38.
- Hernberg CA. Roentgenological visualization of the fish tapeworm, *Diphyllobothrium latum*, in the intestine of man. *Acta Med Scand* 1949; 135: 138.
- Hernberg CA, Edgren W. Looser-Milkman's syndrome with neurofibromatosis Recklinghausen and general decalcification of the skeleton. *Acta Med Scand* 1949; 136: 26.
- Hortling H. Anemia and arthritis in a case of pituitary insufficiency confirmed at autopsy. *Acta Endocrinol* 1949; 3: 181.
- Wegelius CO. Ett fall av lymphadenosis benigna cutis. *Fin Läkarsällsk Handl* 1949; 92: 241.
- Östling G. Skiktningfenomen i blod. *Fin Läkarsällsk Handl* 1949; 92: 232.

1950

1. Bonsdorff B von. Periarthritis nodosa, leukemoid reaktion och excessivt stegrad anti-streptolysintiter. Nord Med 1950; 44: 1874.
 2. Burstein J. Monopolär elektrokardiografi. Fin Läkaresällsk Handl 1950; 93: 46.
 3. Burstein J. Den elektrokardiografiska diagnosen av högersidig hjärthypertrofi med tillhjälp av monopolära bröst- och extremi-tetsavledningar. Fin Läkaresällsk Handl 1950; 93: 58.
 4. Ehrnrooth CA. Om natriumfattig diet. SLL/FLT 1950; p. 789.
 5. Fagerström G. Diphyllbothrium latum i Finland. Film.
 6. Nyberg W, Östling G, Gåsström RV. Effect of Hydergin (CCK 179) and tetramon bromide (tetra-ethyl-ammonium bromide) on electrical skin resistance. Acta Pharmacol 1950; 6: 364.
 7. Pettersson Tor. Diafragmabräckens differentialdiagnostiska betydelse. Fin Läkaresällsk Handl 1950; 93: 196.
 8. Wegelius CO. Om fistlar mellan esofagus och bronkialträdet. Fin Läkaresällsk Handl 1950; 93: 206.
 9. Wegelius CO. Arachnodactyly - Status dysraphicus - Gliosis. Acta Med Scand 1950; 138: 249.
 10. Östling G. A simple method of obtaining serum from blood without centrifugation. Ann Med Exp Fenn 1950; 28.
 11. Östling G. Effect of large digitalis doses on the empty stomach of man. Acta Pharmacol 1950; 6: 165.
 12. Östling G, Nyberg W. Dye flotation in human blood. Scand J Clin Invest 1950; 4.
- 1951**
1. Björkenheim G. Neurological changes in pernicious tapeworm anemia (Dissertation). Acta Med Scand 1951; Suppl 260.
 2. Björkenheim G. Neurologiska fynd vid perniciös maskanemi. Nord Med 1951; 46: 1860.
 3. Björkenheim G. Neurologiska rubbningar vid kryptogenetisk perniciös anemi. Fin Läkaresällsk Handl 1951; 94: 118.
 4. Björkenheim G. Enterogen myelopati. Fin Läkaresällsk Handl 1951; 94: 136.
 5. Bonsdorff B von. Blutbildende Faktoren und Bandwurmanämie. Schw med Wschr 1951; 81: 1246.
 6. Bonsdorff B von, Gordin R. Oral administration of vitamin B₁₂ in pernicious tapeworm anaemia. Acta Med Scand 1951; Suppl 259: 112.
 7. Forsius H. Ophthalmologische Befunde bei konstitutioneller Thrombopathie (v Willebrand-Jürgens). Schw med Wschr 1951; 81: 1253.
 8. Gordin R. Blodets koagulation och metoder för protrombinbestämning. Fin Läkaresällsk Handl 1951; 94: 36.
 9. Gordin R. Studies on Castle's extrinsic factor. Acta Med Scand 1951; 140: 199.
 10. Jürgens R, Forsius H. Untersuchungen über die "konstitutionelle Thrombopathie (v. Willebrand-Jürgens)" auf den Ålandsinseln. Schw med Wschr 1951; 81: 1248.
 11. Wegelius CO. Efterundersökning av krigstida hjärtneurosfall. Nord Med 1951; 45: 955.
- 1952**
1. Björkenheim G. Fri saltsyra vid ventrikelkan-cer. Fin Läkaresällsk Handl 1952; 95: 154.
 2. Bonsdorff B von, Björkenheim G. Antianemic activity of dried fish tapeworm. Acta Med Scand 1952; Suppl 259: 283.
 3. Brandt G. Säreget ekig vid Adams-Stokes attack. Nord Med 1952; 41: 707.
 4. Gordin R. An unusual case of combined rupture of heart and aorta. Acta Med Scand 1952; 141: 380.
 5. Gordin R, Nordström K, Riska N. On the effect of PAS therapy on the prothrombin concentration in the blood. Acta Tuberc Scand 1952; 26: 853.
 6. Gräsbeck R. Serumproteinförändringar efter myokardinfarkt, studerade medelst papperselektrofores. Fin Läkaresällsk Handl 1952; 95: 187.
 7. Nyberg W. Microbiological investigations on antipernicious anemia factors in the fish tapeworm (Dissertation). Acta Med Scand 1952; Suppl 271.
 8. Sundberg M. Pepsin och katepsin i magsaften. Fin Läkaresällsk Handl 1952; 95: 65.
 9. Wahlberg J. Seabright-Bantam-syndromet. Nord Med 1952; 48: 1117.
 10. Wasastjerna C. Hypersplenism. Splenogen granulocytopeni, behandlad med splenektomi, corticotropin eller cortison. Nord Med 1952; 47: 699.
- 1953**
1. Björkenheim G. Influence of folic acid on the nervous system in pernicious anemia. Acta Med Scand 1953; 145: 406.
 2. Bonsdorff B von. Perniciös maskanemi. Nord Med 1953; 54: 1551.
 3. Bonsdorff B von. Diphyllbothrium latum und perniciöse Anämie. Acta Haematol 1953; 10: 269.
 4. Bonsdorff B von, Gordin R. Treatment of pernicious anaemia with intramuscular injections of tapeworm extracts. Acta Med Scand 1953; 144: 263.
 5. Burstein J. Myocardial infarction (Dissertation). Acta Med Scand 1953; Suppl 285.
 6. Gordin R. Toxisk celldegeneration. Fin Läkaresällsk Handl 1953; 96: 38.
 7. Gordin R. Depåheparin och tromboembolisjukdomar. Fin Läkaresällsk Handl 1953; 96: 47.
 8. Gordin R. Antikoagulantia vid hjärtinfarkt. Nord Med 1953; 49: 393.
 9. Gordin R. Anticoagulants in cardiac infarction. Cardiol 1953; 23: 243.
 10. Lamberg B-A. Radioactive phosphorus as indicator in a chick assay of thyrotropic hormone (Dissertation). Acta Med Scand 1953; Suppl 279.
 11. Lamberg B-A. Hypofysens tyreotropa framlobshormon. Fin Läkaresällsk Handl 1953; 96: 177.
 12. Lamberg B-A. Det tyreotropa hormonets betydelse i kliniken. Fin Läkaresällsk Handl 1953; 96: 177.
 13. Nyberg W. B₁₂-vitamin, folic acid och citrovorumfaktorn. Nord Med 1953; 50: 1029.
 14. Nyberg W. Mikrobiologiskt aktiva faktorer i den breda bandmasken, Diphyllbothrium latum. Fin Läkaresällsk Handl 1953; 96: 189.
 15. Östling G, Nyberg W, Gordin R. Antianemic activity of alkali-treated crude liver extract. Acta Med Scand 1953; 145: 40.
- 1954**
1. Bonsdorff B von. Internal medicine in Finland. Nord Med 1954; 52: 1250.
 2. Bonsdorff B von. En läkartidnings uppgift. Läkartidningen 1954; 51: 49.
 3. Bonsdorff B von. Perniciös anemi. 1954; Med framsteg Nr 3.
 4. Forssell J. Polycythaemia and hypernephroma. Acta Med Scand 1954; 150: 155.
 5. Gordin R. Prothrombin in cryptogenetic pernicious anaemia and pernicious tapeworm anaemia and its response to treatment. Acta Med Scand 1954; 149: 1.
 6. Gordin R, Kuhlback B. A bed-side "prothrombin" method for use in anticoagulant therapy. Scand J Clin Lab Invest 1954; 6: 155.
 7. Lamberg B-A. Tyreo-hypofysärt syndrom vid tyreotoxikos. Nord Med 1954; 51: 874.
 8. Lamberg B-A. Synpunkter på diagnos och medicinsk behandling av tyreotoxikos. SLL/FLT 1954(12): 876.
 9. Lamberg B-A. The thyro-hypophysial syndrome. Acta Med Scand 1954; 148: 225.
 10. Lamberg B-A, Gordin R. Liver function in thyrotoxicosis. Acta Endocrinol 1954; 5: 82.
 11. Lamberg B-A, Wahlberg P, Forsius PI. Den kliniska betydelsen av proteinbunden jod i serum. Nord Med 1954; 51: 571.
 12. Nikkilä E, Gräsbeck R. Heparin in lipoid nephrosis. Acta Med Scand 1954; 150: 39.
 13. Pettersson Tor, Östling G, Gordin R. Alkali-stable growth-promoting factors for Lactobacillus leichmanni in human livers. Acta Med Scand 1954; 148: 220.
 14. Riska N, Gordin R. Changes in plasma proconvertin and prothrombin during PAS therapy. Acta Tuberc Scand 1954; 30: 124.
 15. Wasastjerna C. Leukocyte agglutinins in a case of chronic granulocytopenia and hemolytic anemia. Acta Med Scand 1954; 149: 355.
 16. Wegelius O. Deep venous thrombosis in the lower limbs as a complication of internal diseases. Acta Med Scand 1954; 148: 27.
- 1955**
1. Adlercreutz E. Intravenös leverterapi vid levercirros. Nord Med 1955; 50: 1634.
 2. Adlercreutz E. Gallstensdiates och gallstenssjukdom. I. Nord Med 1955; 53: 523.
 3. Adlercreutz E. Gallstensdiates och gallstenssjukdom. II. Nord Med 1955; 53: 757.
 4. Adlercreutz E, Lindström B, Schauman S. Perkutan splenoportografi. Nord Med 1955; 54: 1551.
 5. Björkenheim G. Judicium difficile. Fall nr 2. Nord Med 1955; 53: 504.
 6. Bonsdorff B von. En ny rubrik för problemfall. Nord Med 1955; 53: 15.
 7. Bonsdorff B von. Judicium difficile. Fall nr 1. Nord Med 1955; 53: 17.
 8. Bonsdorff B von. Kardiologiska feldiagnoser. Fin Läkaresällsk Handl 1955; 98: 3.
 9. Bonsdorff B von. Veritaudit. Suuri lääkärikirja 1955.
 10. Gordin R, Lamberg B-A. Effect of synthetic vitamin K and K₁ on the decreased prothrombin level in thyrotoxicosis. Acta Endocrinol 1955; 19: 77.
 11. Gräsbeck R. Determinations of glandular mucoprotein in the gastric juice of patients with pernicious tapeworm anaemia. Scand J Clin Lab Invest 1955; 7: 195.
 12. Gräsbeck R. Fractionation of human gastric juice and saliva employing starch electrophoresis. Gastroenterology 1955; 84: 99.
 13. Gräsbeck R, Lamberg B-A. The electrophoretic lipoprotein pattern in disorders of thyroid function. Acta Endocrinol 1955; 19: 82.
 14. Hernberg CA, Lamberg B-A. Adrenal function and thyrotoxicosis. Acta Endocrinol 1955; 18: 41.
 15. Kuhlback B. Blodkoagulation och grädde. Nord Med 1955; 53: 1030.

16. Kuhlback B. Clearancebestämningar som njurfunktionsprov. *Fin Läkaresällsk Handl* 1955; 98: 66.
 17. Kuhlback B. Skopolamin och hypoglykemi. *Fin Läkaresällsk Handl* 1955; 98: 168.
 18. Kuhlback B, Nyberg W. Hyperkalcemi och njurskada vid sarkoidos. *Fin Läkaresällsk Handl* 1955; 181: 98.
 19. Lamberg B-A. Förhållandet mellan hypofys och sköldkörtel. *SLL/FLT* 1955(20): 1590.
 20. Lamberg B-A. Assay of thyrotrophin with radioactive indicators. *Acta Endocrinol* 1955; 18: 405.
 21. Lamberg B-A. Some aspects of the thyrohypophyseal syndrome. *Acta Endocrinol* 1955; 18: 446.
 22. Lamberg B-A, Gordin R, Gräsbeck R. Protrombin, lipoproteiner och proteiner vid tyreoidarubbningar. *Nord Med* 1955; 53: 356.
 23. Lamberg B-A, Gräsbeck R. The serum protein pattern in disorders of thyroid function. *Acta Endocrinol* 1955; 19: 91.
 24. Lamberg B-A, Wahlberg P. Kaliumperklorat och jodtiouracil vid tyreotoxikos. *Nord Med* 1955; 53: 359.
 25. Lamberg B-A, Wahlberg P, Olin-Lamberg C. The uptake of P^{32} and histological changes in the thyroid of young chicks after repeated stimulation with thyrotropic hormone. *Acta Endocrinol* 1955; 19: 263.
 26. Teir H, Wegelius O, Sundell B, Päivärinne I, Kuusi T. Experimental alterations in the tissue eosinophilia of the glandular stomach of the rat. *Acta Med Scand* 1955; 152: 276.
 27. Wahlberg P. The effect of thyrotropic hormone on thyroid function (Dissertation). *Acta Endocrinol* 1955; Suppl 23.
 28. Wahlberg P. Effekten av olika doser tyreotropin på sköldkörtelns upptagning av radioaktiv jod och radioaktiv fosfor. *Fin Läkaresällsk Handl* 1955; 98: 39.
 29. Wahlberg P. Sköldkörtelns reaktion på stimulering med tyreotropin. *Fin Läkaresällsk Handl* 1955; 98: 47.
 30. Wahlberg P. Percentage of colloid and behavior of radioactive iodine in the chick thyroid after stimulation with TSH. *Acta Endocrinol* 1955; 20: 240.
 31. Wasastjerna C, Wegelius O. Blood cell phagocytosis in cases of connective tissue disorders and histological changes after local injection of patient serum into animals. *Acta Med Scand* 1955; 152: 175.
 32. Wegelius O. Familjär akut porfyri. *Fin Läkaresällsk Handl* 1955; 98: 142.
 33. Wegelius O, Hjelmman G. Vital staining of mast cells and fibrocytes. *Acta Pathol Microbiol Scand* 1955; 36: 304.
- 1956**
1. Adlercreutz E. Hyperöstrogenismus und Gallensteine. *Acta Hepatol* 1956; 9/10.
 2. Bonsdorff B von. *Diphyllobothrium latum* as a cause of pernicious anaemia. *Exp Parasitol* 1956; 5: 207.
 3. Bonsdorff B von. L'anémie pernicieuse bothriocéphalique. *Sem Hôp Paris (Médecine dans le Monde)* 1956; 32 (1).
 4. Bonsdorff B von. Kardiologin i Finland. *Nord Med* 1956; 56: 1257.
 5. Burstein J. The significance of prolonged Q-T time in myocardial infarction. A study of 115 cases. *Acta Med Scand* 1956; 155: 449.
 6. Burstein J. The significance of prolonged elvation of the sedimentation rate caused by myocardial infarction. *Acta Med Scand* 1956; 155: 457.
7. Forssell J. Polycytemi och hypernefrom. *Nord Med* 1956; 56: 1660.
 8. Gordin R, Laurent LE. Mesenteric thrombosis and embolism. Report of 47 cases. *Acta Med Scand* 1956; 154: 267.
 9. Gräsbeck R. Studies on the vitamin B_{12} -binding principle and other biocolloids of human gastric juice (Dissertation). *Acta Med Scand* 1956; Suppl 314.
 10. Gräsbeck R. Är magsaftens B_{12} -bindande princip identisk med intrinsic factor? *Fin Läkaresällsk Handl* 1957; 100: 39.
 11. Gräsbeck R, Nyberg W, Siurala M. Urinexkretion av radioaktivt B_{12} -vitamin ("Schilling-test"). *Nord Med* 1956; 56: 1656.
 12. Kuhlback B. Sisämedisiinisest munuaistaudit. *SLL/FLT* 1956 (4); 179.
 13. Lamberg B-A, Lybeck H. Behandling av tyreotoxikos med radioaktiv jod. *Fin Läkaresällsk Handl* 1956; 99: 54.
 14. Lamberg B-A, Wahlberg P, Forsius PI. The thyrotropin test in man using the serum protein-bound iodine as indicator. *Acta Med Scand* 1956; 153: 411.
 15. Lamberg B-A, Wahlberg P, Kuhlback B. J^{35} -exkretionen vid endemisk struma i Finland. *Nord Med* 1956; 53: 354.
 16. Lamberg B-A, Wegelius O, Harjanne A. The uptake of radioactive sulphate by the retrobulbar connective tissue and Harder's gland in guinea pigs treated with thyrotrophin. *Acta Endocrinol* 1956; 22: 407.
 17. Nyberg W. Uptake of Co^{60} -labelled vitamin B_{12} in the fish tapeworm. *V. Kongr Eur Ges Hämatol* 1956; Springer: 58.
 18. Nyberg W, Östling G. Low vitamin B_{12} concentration in serum in fish tapeworm anaemia. *Nature* 1956; 178: 934.
 19. Perret L, Kuhlback B. Lungförändringar vid akut nefrit. *Fin Läkaresällsk Handl* 1956; 99: 187.
 20. Wahlberg P, Lamberg B-A, Forsius PI. The serum protein-bound iodine during treatment of thyroid disorders. *Acta Med Scand* 1956; 154: 257.
 21. Wasastjerna C. Leukocyt-agglutiner i serum vid leukopeni. *Nord Med* 1956; 55: 462.
 22. Wasastjerna C, Nyberg W. En mikro-hematokritmetod. *Nord Med* 1956; 55: 58.
 23. Wegelius O. The content of mast cells in the pleural membranes, pericardium and liver capsule of cattle and horse. A comparison with earlier observations and assays of heparin and histamine in the tissues. *Acta Physiol Scand* 1956; 35: 365.
 24. Wegelius O. Amyloidosis of the kidneys, adrenals and spleen as a complication of acute disseminated lupus erythematosus treated with ACTH and cortisone. *Acta Med Scand* 1956; 156: 91.
- 1957**
1. Adlercreutz E. Uppkomsten av ascites vid levercirroser. *Fin Läkaresällsk Handl* 1957; 100: 23.
 2. Adlercreutz E, Jorpes E, Mutt V, Wegelius C. L'emploi de la cholécystokinine dans la cholécystographie. *Arch Malad App Digest* 1957; 46: 414.
 3. Björkenheim G. Neurotropic factors in the fish tapeworm. *Acta Med Scand* 1957; 159: 433.
 4. Bonsdorff B von. Pathogenesis of vitamin B_{12} deficiency, with special reference to tapeworm pernicious anaemia. 1957; *I Eur Symposium über Vitamin B_{12} und Intrinsic Factor*, Stuttgart: 311.
 5. Forssell J, Brunila T. Cardiac infarction and pregnancy. *Acta Med Scand* 1957; 157: 387.
 6. Gräsbeck R. Properties of the vitamin B_{12} -binding principle in human gastric juice. Vitamin B_{12} und Intrinsic Factor. Ferdinand Enke, Stuttgart, 1957; p. 263.
 7. Gräsbeck R. B_{12} -vitaminets exkretion. *Fin Läkaresällsk Handl* 1957; 100: 39.
 8. Gräsbeck R. The vitamin B_{12} -binding principle of human gastric juice: Influence of pH on the bacterial adsorption of free and bound B_{12} . *Scand J Clin Lab Invest* 1957; 9: 50.
 9. Gräsbeck R, Nyberg W. Medicinska och fysiologiska aspekter på B_{12} -vitamin. I. *Nord Med* 1957; 57: 321.
 10. Gräsbeck R, Nyberg W, Okuda K. Medicinska och fysiologiska aspekter på B_{12} -vitamin. II. *Nord Med* 1957; 57: 325.
 11. Gräsbeck R, Nyberg W, Perman G, Reizenstein P. Excretion of endogenous vitamin B_{12} . *Acta Physiol Scand* 1957; 42 (Suppl 145).
 12. Gräsbeck R, Okuda K. The biliary and faecal excretion of vitamin B_{12} . *Scand J Clin Lab Invest* 1957; 10 (Suppl 31).
 13. Gräsbeck R, Reizenstein P. Moderna synpunkter på pernicios anemi. *Läkartidningen* 1957; 54: 2074.
 14. Hernberg CA, Lamberg B-A. Results obtained in Finland with long-term treatment of thyrotoxicosis with thyrostatic drugs. *Acta Endocrinol* 1957; 24: 263.
 15. Hernberg CA, Lamberg B-A. The number of circulating eosinophil leucocytes as an indication of the adrenal function in thyrotoxicosis. *Acta Endocrinol* 1957; 26: 236.
 16. Jürgens R, Lehmann W, Wegelius O, Eriksson AW, Hiepler E. Brist på antihemofilioglobulin (Faktor VIII) vid den åländska trombopatin (von Willebrand-Jürgens). *Fin Läkaresällsk Handl* 1957; 100: 67.
 17. Kuhlback B. The bleeding tendency in chronic renal failure. *Acta Med Scand* 1957; 157: 73.
 18. Kuhlback B. Akut tubulär nekros. *Fin Läkaresällsk Handl* 1957; 100: 71.
 19. Kuhlback B. Creatine and creatinine metabolism in thyrotoxicosis and hypothyroidism. A clinical study (Dissertation). *Acta Med Scand* 1957; Suppl 331.
 20. Kuhlback B. Moderna diagnostiska metoder vid medicinska njursjukdomar. *Medicinsk årsbok* 1957; p. 25.
 21. Lamberg B-A. Några centrala problem inom sköldkörtelforskningen. *Fin Läkaresällsk Handl* 1957; 100: 89.
 22. Lamberg B-A. Den endemiska strumans jodomsättning. *Nord Med* 1957; 57: 812.
 23. Lamberg B-A. Tyreoideasjukdomarnas funktionsdiagnostik. *Nord Med* 1957; 57: 818.
 24. Lamberg B-A. The thyro-hypophysial syndrome II. Roentgen irradiation of the pituitary region in the treatment of the hypophysial eye signs (including exophthalmos) after thyroidectomy. *Acta Med Scand* 1957; 156: 361.
 25. Lamberg B-A. The thyro-hypophysial syndrome IV. Hypophysial eye signs (including exophthalmos) without thyrotoxicosis ("solitary thyro-hypophysial syndrome") and their treatment by roentgen irradiation of the pituitary region. *Acta Med Scand* 1957; 156: 391.
 26. Lamberg B-A, Hernberg CA. The thyro-hypophysial syndrome III. Pituitary roentgen irradiation in the treatment of the hypophysial eye signs (including exophthal-

- mos) during treatment of thyrotoxicosis with thyrostatic drugs. *Acta Med Scand* 1957; 156: 377.
27. Lamberg B-A, Wahlberg P, Kuhlback B, Hernberg CA, Stenius K. An appraisal of the diagnostic significance of the radioactive iodine excretion test and the protein-bound iodine in the serum in an endemic goitre area. *Acta Med Scand* 1957; 1598: 63.
 28. Lybeck H. Electrophoretic studies on free and protein-bound J^{131} in the serum (Dissertation). *Acta Med Scand* 1957; Suppl 327.
 29. Nyberg W. The absorption of radioactive vitamin B_{12} in persons infested with the fish tapeworm, *Diphyllobothrium latum*. I. *Eur Symp Vitamin B₁₂ u Intr Fact* 1957; Stuttgart: 328.
 30. Nyberg W, Gräsbeck R. Is vitamin B_{12} in bound or free form in the tapeworm *Diphyllobothrium latum*? *Scand J Clin Lab Invest* 1957; 9: 383.
 31. Siurala M, Nyberg W. Vitamin B_{12} absorption in atrophic gastritis. *Acta Med Scand* 1957; 157: 435.
 32. Wahlberg P. Tyreotropiner på tyreotropiner metaboliska effekt på tyreoida. *Nord Med* 1957; 57: 816.
 33. Wahlberg P. Tyreotoxikos och hjärtförändringar. *Fin Läkaresällsk Handl* 1957; 100: 205.
 34. Wahlberg P. Radiojod vid sköldkörtelsjukdomarnas diagnostik och terapi. *Medicinsk årsbok* 1957; p. 51.
 35. Wahlberg P, Lamberg B-A, Kuhlback B, Hernberg CA, Stenius K. The excretion of radioactive iodine in an endemic goitre area. *Acta Med Scand* 1957; 157: 55.
 36. Wegelius O, Wahlberg P. Early cardiac connective tissue changes in scleroderma. Report of a case. *Acta Med Scand* 1957; 156: 487.
- 1958**
1. Bonsdorff B von. Vitamin B_{12} deficiency in carriers of *Diphyllobothrium latum*. *Proc Vllth Int Congr Trop Med & Malaria, Lissabon* 1958; II: 541.
 2. Forssell J. Nephrogenous polycythaemia. *Acta Med Scand* 1958; 161: 169.
 3. Gordin R. Effect of prednisolone on vitamin B_{12} -absorption in pernicious anaemia. *Lancet* 1958; II: 46.
 4. Gordin R. The role of the bone marrow in prothrombin and proconvertin synthesis. *Acta Haematol* 1958; 19: 341.
 5. Gordin R. Megaloblastic anaemia during anticonvulsant therapy. *Acta Med Scand* 1958; 162: 401.
 6. Gordin R. Prednisolon vid megaloblastiska anemier. Inverkan på radio- B_{12} -absorption och mjölksyredehydrogenas. *Nord Med* 1959; 61: 405.
 7. Gräsbeck R. Action of group blocking agents and enzymes on intrinsic factor preparations. *Acta Chem Scand* 1958; 12: 142.
 8. Gräsbeck R. B_{12} -vitaminets balans och dynamiken vid uppkomsten av perniciös anemi. *Nord Med* 1958; 59: 672.
 9. Gräsbeck R, Nyberg W. Inhibition of radio-vitamin B_{12} absorption by ethylenediaminetetraacetate (EDTA) and its reversal by calcium ions. *Scand J Clin Lab Invest* 1958; 10: 448.
 10. Gräsbeck R, Nyberg W, Reizenstein P. Biliary and fecal vitamin B_{12} excretion in man. An isotope study. *Proc Soc Exp Biol Med* 1958; 97: 780.
 11. Gräsbeck R, Siurala M. The vitamin B_{12} binding capacity of the gastric mucosa in gastritis and pernicious anaemia. *Acta Med Scand* 1958; 161: 181.
 12. Kuhlback B. Kreatininetns betydelse vid rubbningar i muskelfunktionen. *Fin Läkaresällsk Handl* 1958; 101: 31.
 13. Kuhlback B, Gräsbeck R. The urinary excretion of parenterally administered radio-vitamin B_{12} in renal failure. *Scand J Clin Lab Invest* 1958; 10: 231.
 14. Kuhlback B, Wahlberg P. The radioactive iodine excretion test in renal failure. *Scand J Clin Lab Invest* 1958; 10: 11.
 15. Lamberg B-A. Radioaktiivisen jodin käytöstä kilpirauhastautien diagnostiikassa. *SLL/FLT* 1958; p. 449.
 16. Lamberg B-A, Wahlberg P, Wegelius O, Hellström G, Forsius PI. Iodine metabolism of endemic goiter in the Åland Islands (Finland). *J Clin Endocrinol Metab* 1958; 18: 991.
 17. Nyberg W. The uptake and distribution of Co^{60} -labelled vitamin B_{12} by the fish tapeworm, *Diphyllobothrium latum*. *Exp Parasitol* 1958; 7: 168.
 18. Nyberg W. Absorption and excretion of vitamin B_{12} in subjects infected with *Diphyllobothrium latum* and in non-infected subjects following oral administration of radioactive B_{12} . *Acta Haematol* 1958; 19: 90.
 19. Nyberg W, Gräsbeck R, Sippola V. Urinary excretion of radio-vitamin B_{12} in carriers of *Diphyllobothrium latum*. *N Engl J Med* 1958; 259: 216.
 20. Okuda K, Gräsbeck R, Chow BF. Bile and vitamin B_{12} absorption. *J Lab Clin Med* 1958; 51: 17.
 21. Slätis P. The synthesis of prothrombin and proconvertin in the reticulo-endothelial system. An experimental study on rats (Dissertation). *Scand J Clin Lab Invest* 1958; Suppl 33.
 22. Wasastjerna C, Teir H. The occurrence of nucleated red cells in the peripheral blood. *Acta Haematol* 1958; 19: 134.
- 1959**
1. Adlercreutz E. Modern diagnostik av leversjukdomar. *Medicinsk årsbok* 1959: 36.
 2. Adlercreutz E. Kliniska symptom på endokrina rubbningar vid leverskador. *Nord Med* 1959; 61: 427.
 3. Adlercreutz H, Kaipainen O. Gastroileostomi som orsak till malabsorption. *Fin Läkaresällsk Handl* 1959; 102: 279.
 4. Adlercreutz H, Tallqvist G. Variations in the serum total cholesterol and hematocrit values in normal women during the menstrual cycle. *Scand J Clin Lab Invest* 1959; 11: 1.
 5. Bonsdorff B von. Hälsningsanförande vid öppnandet av 26. Nordiska kongressen för intern medicin i Helsingfors 26-28.IV.1958. *Nord Med* 1959; 61: 381.
 6. Bonsdorff B von. Diskussionsinlägg. *Nord Med* 1959; 61: 144.
 7. Bonsdorff B von. Bred bandmask som orsak till B_{12} -vitaminbrist. *Farm notisblad* 1959; 68: 185.
 8. Bonsdorff B von. Leveä heisimato B_{12} -avitaminosin aiheuttajana. *Duodecim* 1959; 75: 843.
 9. Caloni PEB, Gordin R. On the differentiation of the leukocytes in saliva in relation to the differential white cell blood count. *Fin Tandläkaresällsk Förhandl* 1959; 55: 93.
 10. Gordin R. Vitamin B_{12} absorption in corticosteroid treated patients. *Acta Med Scand* 1959; 164: 159.
 11. Gordin R, Enari TM. Lactic acid dehydrogenase in vitamin B_{12} deficiency. *Acta Haematol* 1959; 21: 16.
 12. Gordin R, Enari TM. Lactic acid dehydrogenase in megaloblastic anaemia. The effect of corticosteroid therapy. *Acta Haematol* 1959; 21: 360.
 13. Gräsbeck R. Influence of specific group inhibitors and enzymes on intrinsic factor activity. *Acta Physiol Scand* 1959; 45: 88.
 14. Gräsbeck R. Maintenance treatment in pernicious anaemia. *Lancet* 1959; I: 206.
 15. Gräsbeck R. Calculations of vitamin B_{12} turnover in man. *Scand J Clin Lab Invest* 1959; 11: 250.
 16. Gräsbeck R. Studies on the intrinsic factor and the mechanisms of vitamin B_{12} absorption. *Haematol Lat* 1959; 2: 215.
 17. Gräsbeck R, Kantero I. A case of juvenile B_{12} deficiency. *Acta Paediatr* 1959; Suppl 118: 140.
 18. Gräsbeck R, Kantero I, Siurala M. Influence of calcium ions on vitamin B_{12} absorption in steatorrhea and pernicious anaemia. *Lancet* 1959; I: 234.
 19. Kuhlback B. The creatinine tolerance test and endogenous plasma creatinine as measurements of renal function. *Scand J Clin Lab Invest* 1959; 11: 177.
 20. Kuhlback B, Fortelius P. Perkutan njurbiopsi. *Fin Läkaresällsk Handl* 1959; 102: 231.
 21. Kuhlback B, Gordin R, Lamberg B-A. Hypercalcaemia and renal failure following long-term treatment with dihydrotachysterol (AT10). *Acta Med Scand* 1959; 163: 257.
 22. Lamberg B-A. The medical thyroid crisis. *Acta Med Scand* 1959; 164: 479.
 23. Lamberg B-A, Berlin M. Radioaktiv serumproteinjod och tyreoidaefunktion. *Nord Med* 1959; 62: 1636.
 24. Lamberg B-A, Hernberg CA, Wahlberg P, Hakkila R. Treatment of toxic nodular goitre with radioactive iodine. *Acta Med Scand* 1959; 165: 245.
 25. Lamberg B-A, Kuhlback B. Effect of chlorothiazide and hydrochlorothiazide on the excretion of calcium in urine. *Scand J Clin Lab Invest* 1959; 11: 351.
 26. Lamberg B-A, Siurala M, Turula K. Studies with I^{131} -labelled fat. II. Serial determinations of blood and urine radioactivity after ingestion of I^{131} -labelled olive oil. *Ann Med Exp Fenn* 1959; 37: 433.
 27. Meyer B. Tetany and pregnancy. A clinical study (Dissertation). *Acta Endocrinol* 1959; Suppl 43.
 28. Siurala M, Lamberg B-A, Turula K, Harjanne A. Studies with I^{131} -labelled fat. III. Calculations of the total amount of radioactivity absorbed. *Ann Med Exp Fenn* 1959; 37: 439.
 29. Siurala M, Lamberg B-A, Turula K, Härkönen P. Studies with I^{131} -labelled fat. I. The estimation of intestinal fat absorption using I^{131} -labelled olive oil. *Ann Med Exp Fenn* 1959; 37: 424.
 30. Wegelius O. Orbitala förändringar vid endokrin exophthalmus. *Nord Med* 1959; 62: 1777.
- 1960**
1. Adlercreutz E, Pettersson Tor, Adlercreutz H, Gribbe P, Wegelius C. Effect of cholecystokinin on duodenal tonus and motility. *Acta Med Scand* 1960; 167: 339.
 2. Bonsdorff B von. Deficiencia de vitamina B_{12} en portadores de la tenia de los pesca-

- dos (Diphyllobothrium latum). El Dia Médico, Buenos Aires 1960; 32: 1838.
3. Bonsdorff B von. Eine kombinierte Tourniquet-Hyperventilationsprobe zum Nachweis von Tetanie-Bereitschaft. Triangel 1960; 4: 322.
 4. Bonsdorff B von. Finska Läkaresällskapet 1955-1960. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 104: 435.
 5. Bonsdorff B von. Megaloblastische Anämie (ausser der genuinen perniziösen Anämie). In: Heilmeyer & Hittmair, editors. Handb d ges Hämatologie 2 Aufl München & Berlin 1960; 3: 419.
 6. Bonsdorff B von. Prövning av preparat med specifik verkan mot perniziös anemi. Pharm Nord Ed Suec 1960; IV: 17.
 7. Bonsdorff B von. Robert Ehrström. Minnestal vid Finska Vetenskapsocieteten sammanträde den 21 mars 1960. Soc Scient Fenn Årsbok 38C, nr 2.
 8. Bonsdorff B von, Nyberg W, Gräsbeck R. Vitamin B₁₂ deficiency in carriers of the fish tapeworm Diphyllobothrium latum. Acta Haematol 1960; 24: 15.
 9. Eriksson AW. Undersökningar av blödersjukdomen på Åland under de senaste åren. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 104: 136.
 10. Ginman L, Gordin R. 5-hydroxytryptamin. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 103: 53.
 11. Gordin R. Certain aspects of the Thrombotest method for the control of anticoagulation therapy. Scand J Clin Lab Invest 1960; 12, Suppl 69: 38.
 12. Gordin R. Trombotest, en ny metod för kontroll av antikoagulationsbehandling. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 103: 29.
 13. Gordin R, Koskenoja M, Lamberg B-A, Lindqvist C, Olin-Lamberg C, Pihkanen T. Myotonic dystrophy. Report of 5 cases. Acta Med Scand 1960; 166: 151.
 14. Gräsbeck R. Behandlingen av perniziös anemi. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 104: 159.
 15. Gräsbeck R. Calculations on the turnover of vitamin B₁₂ in man. Proc 7th Congr Europ Soc Haematol, London 1950; II: 15.
 16. Gräsbeck R. Familjär selektiv B₁₂-malabsorption med proteinuri. Ett perniciosaliknande syndrom. Nord Med 1960; 63: 322.
 17. Gräsbeck R. Physiology and pathology of vitamin B₁₂ absorption, distribution and excretion. Adv Clin Chem 1960; 299: 2.
 18. Gräsbeck R. Radioaktivt B₁₂-vitamin vid diagnostik och patofysiologisk utredning av B₁₂-avitaminoserna. Nord Med 1960; 63: 546.
 19. Gräsbeck R. Synpunkter på engelskan i våra medicinska publikationer. Helsingfors Läkartidning 1960: 38.
 20. Hakkila R, Lamberg B-A, Hernberg CA. Changes in serum protein-bound iodine, serum cholesterol and the radioactive iodine excretion test in thyrotoxicosis treated with radioactive iodine. Acta Endocrinol 1960; 33: 593.
 21. Jakobson T, Kuhlback B. Leukemoid reaction in atypical myeloma. Acta Med Scand 1960; 168: 447.
 22. Kuhlback B. Behandling av kronisk njurinsufficiens. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 104: 179.
 23. Kuhlback B. Magnesiumhalten i serum vid njurinsufficiens. Nord Med 1960; 64: 1953.
 24. Kuhlback B, Nyberg W, Gräsbeck R. The Schilling test in renal failure. Scand J Clin Lab Invest 1960; 12: 140.
 25. Lamberg B-A, Berlin M, Hernberg CA. Tyreotoxikos hos patienter över 60 år. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 103: 16.
 26. Lamberg B-A, Gordin R. The urinary excretion of radioactive material after administration of C¹⁴-labelled menadione (2-methyl-C¹⁴-1,4-naphthoquinone). Acta Med Exp Fenn 1960; 38: 28.
 27. Lamberg B-A, Gordin R, Kuhlback B, Björkenheim G. Tetany. Some studies on the tetany syndrome and calcium metabolism. Acta Endocrinol 1960; 33: 317.
 28. Lamberg B-A, Hintze G, Jussila R, Berlin M. Subacute thyroiditis. Acta Endocrinol 1960; 33: 457.
 29. Lamberg B-A, Jussila R, Hintze G. Kongenitala störningar i thyreoideas hormonsyntes. Nord Med 1960; 63: 227.
 30. Lamberg B-A, Siurala M, Turula K, Hakkila R, Harjanne A. Studies with I¹³¹-labelled fat. V. The distribution of radioactivity after intravenous injection of radioactive triolein emulsion. Scand J Clin Lab Invest 1960; 12: 107.
 31. Lamberg B-A, Wegelius O, Kuhlback B, Olin-Lamberg C. An unusual case of exophthalmos with general connective tissue changes. Acta Endocrinol 1960; 33: 613.
 32. Meyer B. Tetani och graviditet. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 104: 348.
 33. Nyberg W. B₁₂-vitaminbrist hos maskbärare. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 104: 150.
 34. Siurala M, Lamberg B-A, Turula K, Harjanne A. Studies with I¹³¹-labelled fat. IV. Absorption, distribution and excretion of radioactivity after the ingestion of radioactive triolein. Scand J Clin Lab Invest 1960; 12: 97.
 35. Wasastjerna C, Nyberg W, Kuhlback B, Gothoni G. Undersökningar med radioaktivt järn vid symptomatisk anemier. Fin Läkaresällsk Handl 1960; 104: 167.
 36. Wegelius O. Ett nytt sätt att analysera humana streptokokkinfektioner. Nord Med 1960; 63: 69.
 37. Wegelius O. Ögonlinsens immunologiska organspecificitet och dess betydelse för utvecklingsläran. Nord Med 1960; 63: 23.
- 1961**
1. Bonsdorff B von. Lapamatokysymys Suomessa. SLL/FLT 1961; p. 371.
 2. Bonsdorff B von. Sjuksköterskesituationen i Finland. Nord Med 1961; 66: 1186.
 3. Bonsdorff B von. Robert Tigerstedt. I verket Finländska gestalter, Ekenäs 1961; I: 149.
 4. Eriksson AW, Hiepler E, Jürgens R, Lehmann W, Schulz H. Untersuchungen zur Thrombopathie (von Willebrand-Jürgens). Klin Wschr 1961; 39: 32.
 5. Gräsbeck R, Björkstén F, Nyberg W. Formiminoglutaminsyra i urin vid folsyra-brist. Nord Med 1961; 66: 343.
 6. Kuhlback B. Uremia. SLL/FLT 1961; p. 659.
 7. Kuhlback B, Harjanne A. Zoxazolamine as a uricosuric agent. Acta Med Scand 1961; 170: 129.
 8. Kuhlback B, Kauste O. Successful conservative treatment in a case of anuria persisting for twenty-three days with destruction of glomeruli. Acta Med Scand 1961; 170: 683.
 9. Nyberg W, Gräsbeck R, Saarni M, Bonsdorff B von. Serum vitamin B₁₂ levels and incidence of tapeworm anemia in a population heavily infested with Diphyllobothrium latum. Am J Clin Nutr 1961; 9: 606.
 10. Wegelius O. Finska Läkaresällskapets 125-årsjubileum den 15 oktober 1960. Fin Läkaresällsk Handl 1961; 105: 36.
 11. Östling G. Treatment of tapeworm infection with desaspidin, a new phloroglucinol derivative isolated from Finnish fern. Am J Trop Med Hyg 1961; 10: 855.
- 1962**
1. Adlercreutz H. Studies on oestrogen excretion in human bile (Dissertation). Acta Endocrinol 1962; Suppl 72.
 2. Adlercreutz H. Oestrogen excretion in human bile. Acta Endocrinol 1962; Suppl 67: 89.
 3. Alftan OS, Kuhlback B, Lumio JS, Tallgren LG. Kanamycinin munuaispotilaissa aiheuttamat kuulo- ja tasapainohäiriöt. Duodecim 1962; 78: 1962.
 4. Bonsdorff B von. Ett nytt bandmaskmedel. Nord Med 1962; 67: 448.
 5. Eriksson AW. Variations in the human twinning rate. Acta Genet 1962; 12: 242.
 6. Forsius H, Eriksson AW. Pterygium and its relation to arcus senilis, pinguecula and other similar conditions. Acta Ophthalmol 1962; 40: 402.
 7. Forsius H, Vainio-Mattila B, Eriksson AW. X-linked hereditary retinoschisis. Br J Ophthalmol 1962; 46: 678.
 8. Gräsbeck R. Applications of radioactive vitamin B₁₂ in clinical diagnosis. Vitamin B₁₂ und Intrinsic Factor. Stuttgart 1962; p. 318.
 9. Gräsbeck R, Nyberg W, Saarni M, Bonsdorff B von. Lognormal distribution of vitamin B₁₂ levels and dependence of blood values on the B₁₂ level in a large population heavily infested with Diphyllobothrium latum. J Lab Clin Med 1962; 59: 419.
 10. Gräsbeck R, Simons K, Sinkkonen I. Purification of intrinsic factor and vitamin B₁₂ binders from human gastric juice. Ann Med Exp Biol Fenn 1962; Suppl 6.
 11. Hintze G, Lamberg B-A, Wahlberg P, Malm P. Radioiodine thyroid scanning as applied to thyroid problems in an endemic goitre area. Acta Med Scand 1962; 171: 96.
 12. Kuhlback B. Keinomunuaishoito. Duodecim 1962; 78: 1019.
 13. Pettersson Tor, Adlercreutz H. Influence of enzyme therapy on serum cholesterol and lipoprotein values in male patients with coronary artery disease. Acta Med Scand 1962; 172: 143.
 14. Tallgren LG. Naturvetenskapens renässans. Helsingfors Läkartidning 1962; p. 93.
 15. Wegelius O, Hagelstam L. Successful provocation of an acute attack of periodic benign synovitis in the hip joint by oestrogen and progesterone treatment. Acta Rheumatol Scand 1962; 8: 234.
 16. Wennström J, Chapelle A de la. Elongation as the possible mechanism of origin of large human Y chromosomes. An autoradiographic study. Hereditas 1962; 50: 345.
- 1963**
1. Bonsdorff B von. Klinisk forskning. Nord Med 1963; 69: 38.
 2. Bonsdorff B von. Blodproteiner och klinisk forskning. Soc Scient Fenn Årsbok 1963; XL B No 7.
 3. Brander L, Kuhlback B, Niemistö M, Riska N. The effect of massive doses of PAS on renal function and electrolyte balance. Scand J Clin Lab Invest 1963; Suppl 69: 38.
 4. Kuhlback B. Ajankohtaisia ongelmia munuaishoidon alalla. Helsingfors Läkartidning 1963; 11: 151.
 5. Kuhlback B. Nephropathia epidemica Myhrman. Nord Med 1963; 69: 622.
 6. Kuhlback B, Tallgren LG, Pasternack A. Keinomunuaishoidon indikaatiot. SLL/FLT 1963; p. 1749.

7. Kuhlback B, Tallgren LG, Pasternack A. Hypomagnesemi vid njurinsufficiens. *Fin Läkarsällsk Handl* 1963; 107: 137.
8. Kvist G. Leveän heisimadon esiintyminen ja joukkohäätö Muuruvedellä. *SLL/FLT* 1963; p. 2363.
9. Luukkainen T, Adlercreutz H. Gas chromatography of methylated estrogens and application of the method to the analysis of human late pregnancy bile. *Biochim Biophys Acta* 1963; 70: 700.
10. Lähdevirta J, Tallgren LG, Kuhlback B. Steeriili umpinainen kestopkatetri. *Duodecim* 1963; 70: 978.
11. Saarni M, Nyberg W, Gräsbeck R, Bonsdorff B von. Symptoms in carriers of *Diphyllobothrium latum* and non-infected controls. *Acta Med Scand* 1963; 173: 147.
12. Tallgren LG, Kuhlback B. Infektion som komplikation till akut uremi. *Fin Läkarsällsk Handl* 1963; 107: 43.
13. Tallgren LG, Kuhlback B. Ruptured aneurysm of the abdominal aorta involving the kidneys. *Acta Med Scand* 1963; 174: 551.
- 1964**
1. Adlercreutz E, Kuhlback B. Haemodialysis in uraemia following biliary tract surgery. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 97-101.
2. Adlercreutz H. A method for the separation and estimation of conjugated oestrogens in pregnancy blood. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 123-32.
3. Adlercreutz H. A comparison between conjugated oestrogens in late pregnancy blood and bile. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 133-9.
4. Adlercreutz H. Steroidbetingad ikterus. *Nord Med* 1964; 72: 1004.
5. Adlercreutz H. Estrogeenimääritykset käytännön kannalta. *Duodecim* 1964; 80: 320-37.
6. Adlercreutz H, Luukkainen T. Gas chromatographic identification of pregnanediol and some of its isomers in bile of pregnant women. *Ann Med Exp Fenn* 1964; 42: 161-7.
7. Adlercreutz H, Schauman K-O. Excretion of oestrone and oestriol in the urine of some male subjects with the Dubin-Johnson syndrome and liver cirrhosis following oral administration of oestradiol benzoate. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 141-9.
8. Adlercreutz H, Schauman K-O. A note on the chemical estimation of oestrogens in the urine of patients with liver disease. *Acta Endocrinol* 1964; 46: 230-4.
9. Bonsdorff B von. The fish tapeworm, *Diphyllobothrium latum*; A major health problem in Finland. *World Med J* 1964; 11: 170-2.
10. Bonsdorff B von. Inför morgondagens hälso- och sjukvård. *Nord Med* 1964; 72: 1080.
11. Chapelle A de la. Aktiva och inaktiva X-kromosomer. *Nord Med* 1964; 71: 116.
12. Chapelle A de la, Gräsbeck R. Differences in the requirements of normal and pernicious anaemia leukocytes in cell culture. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 59-64.
13. Chapelle A de la, Hortling H, Niemi M, Wennström J. XX sex chromosomes in a human male. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 25-38.
14. Forsius H, Eriksson AW. Ein neues Augensyndrom mit X-chromosomaler Transmission. *Klin Monatsbl Augenheilk* 1964; 144: 447-57.
15. Hintze G, Fortelius P, Railo J. Epidemic thyroiditis. *Acta Endocrinol* 1964; 45: 381-401.
16. Knorring J von, Wegelius O. Kardiosklerosens inverkan på myokardiets halt av hydroxiprolin och hexosamin. *Fin Läkarsällsk Handl* 1964; 108: 150-5.
17. Kuhlback B, Eriksson A, Forsius H. Plasma creatinine in different sex and age groups of a healthy isolated island population. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 83-6.
18. Kuhlback B, Fortelius P, Tallgren LG. Renal histopathology in a case of nephropathia epidemica Myhrman. *Acta Pathol Microbiol Scand* 1964; 83: 968-76.
19. Kvist G, Hasan J, Gräsbeck R. Tarmabsorption av tritiummärkt folsyra (TRIFA-provet). *Nord Med* 1964; 74: 557.
20. Lehmann W, Jürgens J, Eriksson AW. The platelet function of the thrombopathy on the Åland islands. *Thrombos Diathes Haemorrh* 1964; 12: 148-68.
21. Liewendahl K, Tallgren LG. Urinens bakterieflora vid akut tubulär nekros. *Fin Läkarsällsk Handl* 1964; 108: 156-64.
22. Nyberg W, Kuhlback B, Pasternack A, Tallgren LG. Renal failure and serum vitamin B₁₂ concentration. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 73-7.
23. Pasternack A. Pulmonary changes in acute experimental uraemia in rats. *Acta Med Scand* 1964; 176: 675-9.
24. Pasternack A. Akuutti glomerulonefriitti. *SLL/FLT* 1964; 19: 1709-15.
25. Pasternack A. Alkaline phosphatase in urine. *Scand J Clin Lab Invest* 1964; 16: 145-8.
26. Pasternack A. Akuutin uremian hoito. *SLL/FLT* 1966; 21: 450-452.
27. Pasternack A, Furuhejm U. Heavy agglutination of leukocytes complicating haemodialysis. *Lancet* 1964; II: 1095-6.
28. Pasternack A, Kuhlback B, Tallgren LG. Serum lipase in acute and chronic nephropathies. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 87-92.
29. Pasternack A, Kuhlback B, Tallgren LG. Serum indican in haemodialysis. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 93-6.
30. Pasternack A, Kuhlback B, Tallgren LG. Serum indican in renal disease. *Acta Med Scand* 1964; 176: 751-6.
31. Pettersson Tor. Enzyme therapy for coronary artery disease. *Geriatrics* 1964; 19: 104-9.
32. Tallgren LG, Bonsdorff C-H von. Symptomatology and prognosis of abdominal aortic aneurysms. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 287-97.
33. Tallgren LG, Rusk J, Pasternack A, Kuhlback B. Pyelonefrit. *Fin Läkarsällsk Handl* 1964; 108: 25-57.
34. Wegelius O. On tissue eosinophilia. *Proc VIIth North Congr Allergol* 1964; pp. 14-9.
35. Wegelius O. Accumulation of connective tissue ground substance in the heart of the dwarf mouse. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 229-31.
36. Wegelius O, Friman C. Two different pituitary-controlled sulphation mechanisms in the rat. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 221-8.
37. Wegelius O, Knorring J von. The hydroxyproline and hexosamine content in human myocardium at different ages. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 235-7.
38. Wegelius O, Knorring J von. Severe disseminated myocardial fibrosis in man without coronary involvement. *Acta Med Scand* 1964; Suppl 412: 239-47.
- 1965**
1. Adlercreutz H. Oestrogens in human bile. In: Taylor WJ, editor. *NATO Advanced Study Institute, "The Biliary System"* 1965; pp. 369-82, Blackwell, Oxford.
2. Adlercreutz H, Luukkainen T. Gas-chromatographic studies on oestrogens in the bile of pregnant women. *Biochim Biophys Acta* 1965; 97: 134-41.
3. Adlercreutz H, Luukkainen T. Pregnanediol in human bile. In: Taylor WJ, editor. *NATO Advanced Study Institute, "The Biliary System"* 1965; pp. 439-441, Blackwell, Oxford.
4. Alftan OS, Rusk J, Tallgren LG. Renal function in prostatic hyperplasia. *Urol Int* 1965; 20: 191-205.
5. Kuhlback B. Einfluss eines neuen Diuretikums (Furosemid) auf den Harnstoffwechsel. *Mediz Klinik* 1965; 60: 2105-6.
6. Kuhlback B, Tallgren LG, Pasternack A, Rusk J. Hemodialys vid postrenal uremi. *Nord Med* 1965; 73: 105-7.
7. Kuhlback B, Widholm O. Serum uric acid in toxemia of pregnancy with special reference to the prognosis of the fetus. *Acta Obstet Gynecol Scand* 1965; 43: 330-7.
8. Pasternack A. Mannitolista. *Käytännön Lääkäri* 1965; 2: 55-8.
9. Pasternack A, Linder E, Kuhlback B. Glomerulonephritis with initial pulmonary haemorrhage. *Acta Med Scand* 1965; 177: 601-5.
10. Tallgren LG. Fosterfördrivningens etik i historisk belysning. *Helsingfors Läkartidning* 1965; pp. 35-9.
11. Tallgren LG, Bonsdorff C-H von. The effect of varying the pH level upon the sensitivity of urinary bacteria to antibiotics. *Acta Med Scand* 1965; 178: 543-4.
12. Tallgren LG, Liewendahl K, Kuhlback B. The therapeutic success and nephrotoxicity of colistin in acute and chronic nephropathies with impaired renal function. *Acta Med Scand* 1965; 177: 717-28.
- 1966**
1. Adlercreutz E. Konstitutionell eller idiopatisk icke-hemolytisk ikterus. *Medicinsk årsbok* 1966; p. 244-9.
2. Adlercreutz E. Etiologi, patogener och klinisk diagnostik av levercirros. *Fin Läkarsällsk Handl* 1966; 110: 23-35.
3. Adlercreutz E. Neue Aspekte der internen Behandlung biliärer Dyskinesien. *Münch Med Wschr* 1966; 108: 1332-4.
4. Adlercreutz H. Östrogenernas metabolism och enterohepatiska kretslopp. *Nord Med* 1966; 75: 396-7.
5. Björkenheim B. Optic neuropathy caused by vitamin B₁₂ deficiency in carriers of the fish tapeworm, *Diphyllobothrium latum*. *Lancet* 1966; I: 688-90.
6. Bonsdorff B von. Det medicinska framåtskridandets sjukdomar. *Nord Med* 1964; 72: 1366.
7. Bonsdorff B von. Ordförändens hälsningstal vid 125-årsfesten - Puheenjohtajan tervehdyspuhe 125-vuotisjuhlassa. *Soc Scient Fenn Årsbok* 1962-1963 1966; pp. 45-52.
8. Bonsdorff B von. Anders Jahres pris 1966. *Ralph Gräsbeck*. *Nord Med* 1966; 75: 732.
9. Bonsdorff B von. Iatrogena sjukdomar. *Medicinsk årsbok* 1966; pp. 21-9.
10. Jürgens J, Lehmann W, Eriksson A. The platelet aggregation defect in the von Wille-

- brand-jürgens-syndrome on the Åland islands. The possible existence of an "anti-Willebrand factor". *Hémostase* 1966; 6: 225-31.
11. Knorring J von, Erma M, Lindström B. The clinical manifestations of temporal arteritis. *Acta Med Scand* 1966; 179: 691-702.
 12. Kuhlback B. Indikationen zur Hämo- und Peritonäaldialyse (Åven på franska, italienska, spanska och portugisiska). *Münch Med Wschr* 1966; 108: 1547-52.
 13. Kuhlback B, Pasternack A, Stenberg M. Serum creatine and its precursors in acute and chronic renal failure. III Int Congr Nephrol 1966; 2: 226.
 14. Kuhlback B, Wegelius O. Secondary amyloidosis. *Acta Med Scand* 1966; 180: 737-45.
 15. Kuhlback B, Widholm O. Plasma creatinine in normal pregnancy. *Scand J Clin Lab Invest* 1966; 18: 654-5.
 16. Lehmann W, Jürgens J, Eriksson AW. von Willebrand's disease and von Willebrand-Jürgens' syndrome (Abstract). X Congr Int Soc Haematol 1966; G58.
 17. Liewendahl K, Tallgren LG. Njurfunktionsprövning med inulin och para-aminohippursyra. *Fin Läkaresällsk Handl* 1966; 110: 51-61.
 18. Liewendahl K, Tallgren LG, Rusk J. Separation of inulin from chemically interfering dextrans by gel filtration. *Scand J Clin Lab Invest* 1966; 18: 553-6.
 19. Listo M, Björkenheim G. Myocardial infarction during delivery. *Acta Obstet Gynecol Scand* 1966; 44: 268-78.
 20. Lähdevirta J, Liewendahl K, Tallgren LG. Instrumentarium för steril slutet blåstränage. *Nord Med* 1966; 76: 885-8.
 21. Pasternack A, Furuhejm U, Knorring J von, Skrifvars B, Kuhlback B. Acute renal failure after haemolysis, probably due to foeto-maternal transfusion. *Acta Med Scand* 1966; 180: 13-5.
 22. Pasternack A, Perheentupa J. Hypertensive angiopathy in familial chloride diarrhoea. *Lancet* 1966; II: 1047-9.
 23. Wahlberg P. Erythrocyters produktion och destruktion. *Nord Med* 1966; 75: 149-55.
 24. Wahlberg P. Jodomsättning vid långtidsbehandling med tyreostatika. *Nord Med* 1966; 76: 784.
 25. Wahlberg P. Tyreoideafunktionsprov. *SLL/FLT* 1966; 21: 359-64.
 26. Wegelius O, Friman C. Experimental exophthalmos. In: Asboe-Hansen G, editor. *Hormones and connective tissue*. Munksgaard, Copenhagen 1966; pp. 180-92.
 27. Wegelius O, Kock B. The basic mechanism in the effect of cortisone on the connective tissue. In: Asboe-Hansen G, editor. *Hormones and connective tissue*. Munksgaard, Copenhagen 1966; pp. 70-81.
- 1967**
1. Acker KJ Van, Troels H, Beelaerts W, Pasternack A, Valcke R. The histologic lesions of the kidney in the oculo-cerebral syndrome of Lowe. *Nephron* 1967; 4: 193-214.
 2. Alftan OS, Rusk J, Tallgren LG. Quantitative occurrence of bacteria in hyperplastic prostatic tissue and its correlation to bacteriuria. *Urol Int* 1967; 22: 167-77.
 3. Bonsdorff B von. Medicinen och samhällsutvecklingen. *Finsk tidskrift* 1967; 181: 8-17.
 4. Bonsdorff B von. En hälsopredikan. *Finsk tidskrift* 1967; 181: 70-81.
 5. Bonsdorff B von. B₁₂-vitaminbrist. *Medicinsk årsbok* 1967; pp. 56-67.
 6. Friman C. Hurler's syndrome. Lack of acid mucopolysaccharides in the cerebrospinal fluid. *Clin Chim Acta* 1967; 15: 378-80.
 7. Friman C. A zone electrophoretic study of nondialyzable acid mucopolysaccharides in normal human urine. *Scand J Clin Lab Invest* 1967; Suppl 95: 91.
 8. Friman C. Mukopolysackaridforskning och klinisk medicin. *Meditrina* 1967; 1: 43.
 9. Fyhrquist F. Hästskonjure hos två syskon. *Fin Läkaresällsk Handl* 1967; 111: 158-61.
 10. Jansson SE, Kock B, Wegelius O. Separation of mast cells from the peritoneal fluid of the rat with a GE nucleopore filter. *Experientia* 1967; 23: 407.
 11. Knorring J von. Changes in myocardial and acid mucopolysaccharides in experimental hyper- and hypothyroidism in the rat. *Scand J Clin Lab Invest* 1967; Suppl 95: 57.
 12. Knorring J von, Kuhlback B. Correlation between the hyperkalaemic ECG-changes and the potassium, magnesium and calcium levels in the serum in renal failure. *Acta Med Scand* 1967; 182: 539-47.
 13. Kock B. Peritonealdialys. *Duodecim* 1967; 83: 962-7.
 14. Kuhlback B, Lindström BL. Munuainen siirto. *Duodecim* 1967; 83: 968-76.
 15. Kuhlback B, Pasternack A, Launiala K, Stenberg M. Serum creatine and creatinine in children. *Scand J Clin Lab Invest* 1967; 19, Suppl 95: 90.
 16. Kuhlback B, Widholm O, Skrifvars B, Nieminen U, Pasternack A, Tallgren LG, Knorring J von. Acute renal failure in pregnancy. *Acta Obstet Gynecol Scand* 1967; 46: 475-85.
 17. Pasternack A. Dialysbehandling. *Sjuksköterskan* 1967; 9.
 18. Pasternack A. Nefrootinen syndrooma. *Duodecim* 1967; 83: 930-8.
 19. Pasternack A, Eklund J, Krohn K. Renal artery stenosis and the nephrotic syndrome. *Acta Med Scand* 1967; 181: 265-8.
 20. Pasternack A, Wahlberg P. Bone marrow in acute renal failure. *Acta Med Scand* 1967; 181: 505-11.
 21. Pasternack A, Wegelius O, Mäkisara P. Renal biopsy in early rheumatoid arthritis. *Scand J Clin Lab Invest* 1967; Suppl 95: 111.
 22. Pasternack A, Wegelius O, Mäkisara P. Renal biopsy in rheumatoid arthritis. *Acta Med Scand* 1967; 182: 591-5.
 23. Pitkänen E, Palo J. Increased excretion of glycerol in four patients with mental deficiency. *Ann Med Exp Fenn* 1967; 44: 90-3.
 24. Selroos O. Frequency and nature of sarcoidosis in Southern Finland. *La Sarcoïdose, IV Conf Internat, Paris* 1967: 369-72.
 25. Selroos O. In vitro cultured lymphocytes in sarcoidosis. *La Sarcoïdose, IV Conf Internat, Paris* 1967: 275-9.
 26. Tallgren LG. Kroonisen pylonefriitin diagnostiikka ja hoito. *Duodecim* 1967; 83: 946-61.
 27. Wahlberg P. Hypersegmentation in neutrophilic granulocytes. *Acta Pathol Microbiol Scand* 1967; 69: 351-6.
 28. Wahlberg P. Tyreoideafunktionsprov och oral kontrasektion. *Nord Med* 1967; 77: 503.
 29. Wahlberg P. Intern klinisk information. *Nord Med* 1967; 78: 1382-3.
 30. Wasastjerna C. Cyclic thrombocytopenia of acute type. *Scand J Haematol* 1967; 4: 380-4.
 31. Wasastjerna C. Immunosuppressionsterapi vid autoimmuna sjukdomar. *Nord Med* 1967; 78: 1469-75.
 32. Wasastjerna C, Kalliala H, Räsänen JA, Wager O. IgG cryoglobulinaemia. *Scand J Haematol* 1967; 4: 473-84.
 33. Wasastjerna C, Villpula A, Jeglinsky B. The macroglobulin titre in serum from patients with rheumatoid arthritis. *Acta Med Scand* 1967; 181: 587-90.
 34. Wegelius O, Klockars M, Vainio K. Free and lysosome-bound acid phosphatase activity in rheumatoid synovia. *Scand J Clin Lab Invest* 1967; 19, Suppl 95: 111.
- 1968**
1. Adner PL, Grapengiesser E, Knutsson H, Söderström N, Wegelius O. Lymphocytic inclusions in rheumatoid arthritis. *Lancet* 1968; II: 1351.
 2. Kuhlback B. Kroonisen munuainsuffiensiens konservatiivinen hoito sekä dialyysihoido. *Leiraksen julk* 1968; 18: 107-14.
 3. Kuhlback B, Pasternack A, Launiala K, Stenberg M. Serum creatine and creatinine in children and adolescents. *Scand J Clin Lab Invest* 1968; 22: 37-40.
 4. Pasternack A. Fine-needle aspiration biopsy of human renal homografts. *Lancet* 1968; II: 82-4.
 5. Pasternack A, Kuhlback B. Kroonisen uremian hemodialyysihoido. *Nykytilanne ja tulevaisuus. SLL/FLT* 1968; 23: 2283-92.
 6. Pasternack A, Tallqvist G, Stenberg M. Njurbiospi vid kollagensjukdomar. *Nord Med* 1968; 79: 839-41.
 7. Pitkänen E. Uutta entsyymidiagnostiikan alalta. *Duodecim* 1968; 84: 642-7.
 8. Pitkänen E, Sahlström K. Determination of urinary polyalcohols by means of gas liquid chromatography. *Ann Med Exp Fenn* 1968; 46: 151-7.
 9. Pitkänen E, Sahlström K. Increased excretion of xylitol after administration of glucuronolactone and ethanol in man. *Ann Med Exp Fenn* 1968; 47: 143-50.
 10. Selroos O. Lungmykos. *Nord Med* 1968; 79: 141-5.
 11. Selroos O. Biopsitagning vid olika stadium av lungsarkoidos. *Fin Läkaresällsk Handl* 1968; 112: 30-7.
 12. Selroos O, Pasternack A, Kuhlback B. Lactacidosis och fenformin. Ett fall framgångsrikt behandlat med hemodialys. *Nord Med* 1968; 80: 1658-61.
 13. Tallqvist G, Pasternack A. Njurarnas patologiska anatomi vid kollagensjukdomar. *Nord Med* 1968; 79: 833-8.
 14. Wahlberg P. Behandling av tyreotoxikos hos gravida. *Nord Med* 1968; 79: 489.
 15. Wahlberg P. Experimentellt framställd LATS? *Nord Med* 1968; 80: 1446.
 16. Wahlberg P. Forskningsinformation och medicinsk publicistik. *Nord Med* 1968; 80: 1250.
 17. Wahlberg P. Tyreotoxikosbehandling. *Medica, Helsingfors* 1968.
 18. Wasastjerna C. Kryoglobulinemia. *Duodecim* 1968; 84: 849.
 19. Wegelius O. *Judicium difficile*. *Nord Med* 1968; 79: 361.
 20. Wegelius O. Arteritis temporalis. *Nord Med* 1968; 79: 758.
 21. Wegelius O. Cellreaktioner vid reumatoid artrit. *Nord Med* 1968; 79: 673-7.
 22. Wegelius O. Njurarna vid bindvävssystem-sjukdomar. *Nord Med* 1968; 79: 847.
 23. Wegelius O. Basal och klinisk bindvävsforskning. *Helsingfors Läkartidning* 1968: 81-2.
 24. Wegelius O, Klockars M, Vainio K. Acid

- phosphatase activity in rheumatoid synovia. *Acta Med Scand* 1968; 183: 549-51.
25. Øhlschläger K, Friman C. A normal urinary excretion of acid mucopolysaccharides in generalized scleroderma. *Scand J Clin Lab Invest* 1968; 21: 364-8.
- 1969**
1. Bonsdorff B von. Ryska Militärhospitalet i Helsingfors. *Medica*, Helsingfors 1969.
 2. Bonsdorff B von. Helsingin venäläinen sotilassairaala. *Medica*, Helsinki 1969.
 3. Bonsdorff B von. Tölö lasarett. Helsingfors-samfundets årsbok 1969.
 4. Bonsdorff B von. Veneriska kurhuset och de första planerna på ett länslasarett i Helsingfors. *Helsingfors Läkartidning* 1969;(5): 62-3.
 5. Bonsdorff B von. Avaussanat. *Medican diabetes-symposium* 1969: 5-9.
 6. Brander L, Kuhlback B. Normal or elevated haemoglobin values in chronic renal failure. *Acta Med Scand* 1969; 185: 211-3.
 7. Brander L, Selroos O. Pulmonary reaction to nitrofurantoin. *Acta Med Scand* 1969; 185: 215-20.
 8. Friman C. Synpunkter på heparinets kliniska användning. *Fin Läkaresällsk Handl* 1969; 113: 16-27.
 9. Friman C. Heparin. *Oy Medica AB & Vitrum AB*, Helsingfors 1969.
 10. Friman C, Nantö V. Sidekudoksen perinnölliset sairaudet. *Duodecim* 1969; 85: 1155-69.
 11. Klockars M, Wegelius O. Lysosomal enzymes in regenerating rat liver. *Proc Soc Exp Biol Med* 1969; 131: 218-22.
 12. Knorring J von. Hormonien vaikutus hapamiin mukopolysakkariideihin. *Duodecim* 1969; 85: 902.
 13. Kuhlback B, Pasternack A, Tallqvist G. The renal damage in ethylene glycol poisoning. *IV Int Congr Nephrology* 1969; I: 363.
 14. Pasternack A. Oligemisk chock. *Fin Läkaresällsk Handl* 1970; 114: 7-14.
 15. Pasternack A. Munuaistaudit. *Therapia Fennica* 1968, p. 268-89. Helsinki 1969.
 16. Pasternack A. Munuaistransplantaatio. *Medica kirjallisuustiedotus* 1969; I: 105-11.
 17. Pasternack A. "Hypertensiva" blodkärlsförändringar med och utan hypertension. *Nord Med* 1969; 82: 853-7.
 18. Pasternack A, Tallqvist G. Non-hypertensive angiopathy. Renal biopsy study of the nephrotic syndrome. *Acta Med Scand* 1969; 186: 57-60.
 19. Pettersson Tor. Nosokomiala infektioner. *Medicinsk årsbok* 1969; 12: 254-61.
 20. Selroos O. The frequency, clinical picture and prognosis of pulmonary sarcoidosis in Finland (Dissertation). *Acta Med Scand* 1969; Suppl 503.
 21. Selroos O, editor. Proceedings of the Scandinavian symposium on Capreomycin, Ethambutol and Rifampicin. *Scand J Respir Dis* 1969; Suppl 69.
 22. Skrifvars B. Systemmanifestationer vid reumatoid artrit. *Nord Med* 1969; 82: 973-6.
 23. Skrifvars B, Laine V, Wegelius O. Sclerosis of the arteries of the extremities in rheumatoid arthritis. *Acta Med Scand* 1969; 186: 145-7.
 24. Tallgren LG, Knorring J von. Renal vascular involvement in a case of polymyalgia rheumatica with temporal arteritis. *Acta Med Scand* 1969; 185: 425.
 25. Tallgren LG, Servo C. Hyperpyrexia in association with administration of L-alpha-metildopa. *Acta Med Scand* 1969; 186: 223-6.
 26. Wahlberg P, Nyman D. Turpentine and thrombocytopenic purpura. *Lancet* 1969; II: 215.
 27. Vainio J, Kuhlback B, Vihko R. Neutral steroid sulphates in uraemic plasma. Identification of 5-alpha-androstane-3beta,17alpha-diol and 5-alpha-androstane-3beta,17beta-diol. *Ann Med Exp Fenn* 1969; 47: 151-5.
 28. Wasastjerna C, Ekelund P. The serum immunoglobulin and beta-1-C-beta-1-A globulin levels in rheumatoid arthritis. *Acta Med Scand* 1969; 186: 469-73.
 29. Wegelius O. Special features of rheumatoid inflammation. *Scand J Clin Lab Invest* 1969; 23 (Suppl 108): 16-7.
 30. Wegelius O. Kortisonbehandlingens ställning i dag. *Medicinsk årsbok* 1969; 12: 230-8.
 31. Wegelius O. Nivelreuma ja sidekudos. *Duodecim* 1969; 85: 1177-81.
 32. Wegelius O, Essen R von. Endocardial fibroelastosis in a dog. *Acta Pathol Microbiol Scand* 1969; 77: 66-72.
 33. Wegelius O, Pasternack A, Kuhlback B. Muscular involvement in rheumatoid arthritis. *Acta Rheumatol Scand* 1969; 15: 257-61.
 34. Wirkberg G. Azotemisk renal osteodystrofi. *Fin Läkaresällsk Handl* 1969; 113: 129-46.
- 1970**
1. Anttila R, Lindfors O. Experiences with seven renal homotransplantations in children. *Acta Paediatr Scand* 1970; 59 (Suppl 206): 65-6.
 2. Bonsdorff B von. Sjukhuset Konkordia 1928-1964. Helsingfors Läkartidning 1979; (5): 113-22.
 3. Friman C, Törnroth T, Wegelius O. IgD myeloma associated with multiple extramedullary amyloid-containing tumours and amyloid casts in the renal tubules. *Ann Clin Res* 1970; 2: 161-6.
 4. Fyhrquist F. Reniinin ja angiotensinin määrittysten kliininen merkitys. *Duodecim* 1970; 12: 715.
 5. Jokinen E, Wegelius O. Tubular and interstitial nephritis produced by homologous heart homogenate in rabbits. *Acta Pathol Microbiol Scand* 1970; 78B: 547-52.
 6. Knorring J von. Effect of age and hyper- and hypothyroidism on the myocardial collagen and mucopolysaccharides (glycosaminoglycans) (Dissertation). *Mercator*, Helsinki 1970.
 7. Kuhlback B, Lindström B, Pasternack A, Wirkberg G, Forsell K-J. Results of renal transplantations using living donors and histocompatibility testing. *Scand J Urol Nephrol* 1970; 4: 231-7.
 8. Liewendahl K, Kvist G. Evaluation of pancreatic scanning. *Acta Med Scand* 1970; 188: 75-80.
 9. Linder E, Pasternack A. Immunofluorescence studies on kidney biopsies in ankylosing spondylitis. *Acta Pathol Microbiol Scand [B]* 1970; 78: 517-25.
 10. Nyman D, Wahlberg P. Necrotic phaeochromocytoma with gastric haemorrhage, shock and uncommonly high catecholamine excretion. *Acta Med Scand* 1970; 87: 381-3.
 11. Pasternack A. Munuaistaudit. Tietoja keskeisistä kysymyksistä. *Munuaisliiton julkaisu* 1970; I.
 12. Pasternack A. Anorexia nervosa, secondary aldosteronism and angiopathy. *Acta Med Scand* 1970; 197: 139-43.
 13. Pasternack A, Linder E. Renal tubular acidosis: an immunopathological study on four patients. *Clin Exp Immunol* 1970; 7: 115-23.
 14. Pasternack A, Martio J, Nissilä M, Wegelius O. Renal acidification and hypergamma-globulinaemia. *Acta Med Scand* 1970; 187: 123-7.
 15. Pasternack A, Tallqvist G, Kuhlback B. Occurrence of interstitial nephritis in acute renal failure. *Acta Med Scand* 1970; 187: 23-31.
 16. Pasternack A, Tallqvist G, Martio J. Renal vascular changes in ankylosing spondylitis. *Acta Med Scand* 1970; 187: 519-23.
 17. Pettersson Tor, Gordin R. Yersinia enterocolitica infection as a possible cause of gallbladder and pancreatic disease. *Ann Clin Res* 1970; 2: 157-60.
 18. Pettersson Tor, Wegelius O, Skrifvars B. Gastro-intestinal disturbances in patients with severe rheumatoid arthritis. *Acta Med Scand* 1970; 188: 139-44.
 19. Pitkänen E. Polyol excretion in relation to the glucuronic acid pathway. *Scand J Clin Lab Invest* 1970; Suppl 25: 113-5.
 20. Selroos O, Wahlberg P. Sjukvård och information. *Fin Läkaresällsk Handl* 1970; 114: 77-9.
 21. Servo C, Pitkänen E. DPN specific polyol dehydrogenase in human serum. *Scand J Clin Lab Invest* 1970; 25 (Suppl 113): 54.
 22. Stenström R, Wegelius O. Clearance of ¹³¹I-labelled urographin from knee joints in rheumatoid arthritis. *Acta Rheumatol Scand* 1970; 16: 151-60.
 23. Tiilikainen A, Kuhlback B, Lindström B, Pasternack A. Incompatible transplantation antigens and kidney graft survival. *Scand J Clin Lab Invest* 1970; 25 (Suppl 113): 70.
 24. Wahlberg P. Behandling med syntetiska tyreotropinfrigörare. *Nord Med* 1970; 84: 1140.
 25. Wahlberg P. Långtidsbehandling med tyreostatika. *Nord Med* 1970; 83: 353-6.
 26. Wahlberg P, Henriksson K, Karppanen E. Flyttfåglar som giftvektorer. *Nord Med* 1970; 84: 889.
 27. Vapalahti PM, Häyry P, Stenman S, Pasternack A. Spontaneous intracerebral haematoma in a patient undergoing haemodialysis. *Lancet* 1970; II: 823.
 28. Wasastjerna C. Lymfoomien läikehoito. *Duodecim* 1970; 86: 931-7.
 29. Wasastjerna C, Thodén CJ, Ekelund P, Haltia K. The bile canaliculi in cytological aspiration biopsies from patients with liver disorders. *Scand J Gastroenterol* 1970; 186: 469-73.
 30. Wegelius O. Zellreaktion bei rheumatoider Arthritis. *Mediz Klinik* 1970; 65: 84-5.
 31. Wegelius O, Fyhrquist F, Adner PL. Sjögren's syndrome associated with vitamin B₁₂ deficiency. *Acta Rheumatol Scand* 1970; 16: 184-90.
 32. Wegelius O, Jokinen EJ. Tubular and interstitial nephritis produced by homologous heart homogenate in rabbits. 1. Description of kidney lesions. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1970; 78: 369-79.
 33. Wegelius O, Jokinen EJ, Knorring J von, Friman C. Spontaneous and experimentally induced aortic media sclerosis in rabbits. *Ann Med Exp Fenn* 1970; 48: 111-6.
 34. Wegelius O, Keyriläinen E, Vihko R, Adlercreutz H. Successful treatment of periodic ("ethiocholanolone") fever with metyrapone combined with a low dose of

- dexamethasone. *Ann Clin Res* 1970; 2: 187-96.
35. Wegelius O, Klockars M. Reversible acute renal failure complicating rheumatoid arthritis. *Acta Rheumatol Scand* 1970; 16: 161-8.
 36. Wegelius O, Klockars M, Vainio K. Collagenolytic activity in synovial fluid cells in rheumatoid arthritis. *Ann Clin Res* 1970; 2: 171-4.
 37. Wegelius O, Klockars M, Vainio K. Content of fibrocartilagenolytic enzymes and viscosity of homogenates of joint menisci in rheumatoid arthritis. *Scand J Clin Lab Invest* 1970; 25: 41-5.
 38. Wegelius O, Laine V, Lindström B, Klockars M. Fistula of the thoracic duct as immunosuppressive treatment in rheumatoid arthritis. *Acta Med Scand* 1970; 187: 539-44.
 39. Wegelius O, Pasternack A, Friman C. The influence of pituitary dwarfism on the development of the kidney in mice. *Acta Pathol Microbiol Scand* 1970; 78A: 238-40.
 40. Wegelius O, Skrifvars B, Andersson L. Rheumatoid arthritis terminating in plasmocytoma. *Acta Med Scand* 1970; 187: 1253-8.
 41. Werner S, Bora S, Koutras DA, Wahlberg P. Circulating immunoglobulin M: Increased concentration in endemic and sporadic goiter. *Science* 1970; 170: 1201.
- 1971, 1.1.-19.4.**
1. Bonsdorff B von. Hälsovårdens förutsättningar. *SLL/FLT* 1971; 26: 1794-9.
 2. Bonsdorff B von. "Rapport från en rondskål". *SLL/FLT* 1971; 26: 1872-7.
 3. Fyhrquist F. Radioimmunoassay of plasma angiotensin II in patients with hypertension, in renal transplant recipients, and in anephric patients (Dissertation). *Soc Scient Fenn Comm Biol* 1971; 39: Helsingfors 1971.
 4. Kissmeyer-Nielsen F, Kuhlback B et al. (34 förf.). *Scandiatransplant: preliminary report of a kidney exchange program. Transplant Proc* 1971; III: 1019-29.
 5. Kuhlback B, Pasternack A. Serum and urinary creatine and creatinine in paralytic poliomyelitis. *Acta Med Scand* 1971; 189: 141-4.
 6. Pasternack A. Serum amylase in dialyse patients. *Lancet* 1971; I; 343.
 7. Pasternack A, Kasanen A. Uremian dietthoito. *Duodecim* 1971; 87: 1182-91.
 8. Pasternack A, Kuhlback B. Diurnal variations of serum and urine creatine and creatinine. *Scand J Clin Lab Invest* 1971; 27: 1-7.
 9. Pasternack A, Kuhlback B, Koivunen O, Lindström B, Tiilikainen A. Renal allograft rejection in man. *Scand J Urol Nephrol* 1970; 4: 258-43.
 10. Pasternack A, Linder E. Biopsies from human renal allografts studied by immunofluorescence. *Acta Pathol Microbiol Scand [B]* 1971; 79: 1-11.
 11. Pettersson Tor, Selroos O. Kronisk diarré vid importerad giardiasis. *Nord Med* 1971; 85: 78-80.
 12. Pitkänen E. The hydrolysis of nicotinamide adenine dinucleotide phosphate by serum alkaline phosphate. *Enzyme* 1971; 12: 226-34.
 13. Pitkänen E, Servo C. Polyol oxyreductase activity in human blood serum during acute hepatitis. *Clin Chim Acta* 1971; 33: 273-8.
 14. Selroos O. Miliära och diffust disseminerade lunginfiltrat. *Medicinsk årsbok* 1971; XIV: 193-207.
 15. Selroos O. Sarkoidoosi. *Duodecim* 1971; 87: 10-30.
 16. Selroos O. Sarkoidos och Mb Crohn - etiologisk spekulation. *Nord Med* 1971; 85: 50-1.
 17. Selroos O. Svar till Zettergren. *Nord Med* 1971; 85: 725-6.
 18. Wahlberg P. Tyreotoxikos; en klinisk handledning. Helsingfors & Mariehamn.
 19. Wahlberg P. Tyretropinfrigörande hormon. *Nord Med* 1971; 86: 981 1971.
 20. Wahlberg P. "T-3-tyreotoxikos". *Nord Med* 1971; 85: 570-1.
 21. Wahlberg P, Henriksson K, Karppanen E, Nyman D. Human exposure to mercury from goosander eggs containing methyl mercury. *Acta Med Scand* 1971; 189: 235-9.
 22. Wasastjerna C, Pasternack A, Koivunen O. A study of blood and bone marrow in patients with chronic renal failure before and after renal transplantation. *Ann Clin Res* 1971; 2: 212-9.
- 1971, 20.4.-31.12.**
1. Collan NY, Winblad I, Servo C. An acute immune response to intra-articular injection of osmium acid. *Acta Rheumatol Scand* 1971; 17: 236.
 2. Gordin A, Heinonen OP, Lamberg B-A. Serum TSH in healthy subjects with thyroid antibodies and in hypothyroidism. *ETA 4th Meeting Bern* 1971.
 3. Kohonen A, Jauhiainen T, Liewendahl K, Tarkkanen J, Kamio M. Deafness in experimental hypo- and hyperthyroidism. *Laryngoscope* 1971; 81: 947.
 4. Kuhlback B. *Nefrologia. Medicinarklubben Thorax, Helsingfors* 1971.
 5. Kuhlback B. *Elinsiirrot. Tietosanakirja Facta, Helsinki* 1971; 10: 1083.
 6. Lamberg B-A, Gordin A, Sallinen P, Heinonen OP. Blood thyretropin and serum cholesterol in autoimmune thyroiditis. *Lancet* 1971; I: 1296.
 7. Lamberg B-A, Liewendahl K. Hypertyreosens diagnostik. *Medicinsk årsbok* 1971; 14: 124.
 8. Lamberg B-A, Liewendahl K. Determination and clinical significance of free thyroxine in serum. *Nucl Med* 1971; Suppl 9: 754.
 9. Liewendahl K, Tötterman J, Lamberg B-A. Determination of total and free serum thyroxine in thyroid diseases. *Scand J Clin Lab Invest* 1971; Suppl 116: 35.
 10. Liewendahl K, Tötterman J, Lamberg B-A. Determination of total and free serum thyroxine in thyroid diseases. *Acta Endocrinol* 1971; 67: 793.
 11. Pasternack A. Serum-amylase in dialysis patients. *Lancet* 1971; I: 343.
 12. Pasternack A. Långtidsbehandling av urinvägsinfektioner/Virtsatietulehdusten pitkäaikaishoito. *Løvens litt inf* 1971; 3: 81/ *Medican kirj tied* 1971; 3.
 13. Pasternack A, Kuhlback B. Diurnal variations of serum and urine creatine and creatinine. *Scand J Clin Lab Invest* 1971; 27: 1.
 14. Pasternack A, Linder E. Biopsies from human renal allografts studied by immunofluorescence. *Acta Pathol Microbiol Scand [B]* 1971; 79: 1.
 15. Pasternack A, Törnroth T, Martio J. Ultrastructural studies of renal arteriolar changes in ankylosing spondylitis. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1971; 79: 591.
 16. Pettersson Tor, Selroos O. Kronisk diarré vid icke-importerad giardiasis. *Nord Med* 1971; 85: 78.
 17. Selroos O. Megaloblastisk anemi orsakad av L-asparaginasinducerad B₁₂-vitaminbrist. *Nord Med* 1971; 86: 1941.
 18. Tallqvist G, Penttilä A, Almqvist A, Jansson S-E. Time sequence study of noradrenalin depletion of kidney, spleen and heart and of juxtaglomerular degranulation in mice with Ehrlich ascites carcinoma. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1971; 79: 455.
 19. Tiilikainen A, Virolainen M, Häyry P, Kuhlback B, Lindström B, Puttonen R. One-way stimulation in mixed leukocyte cultures studied after renal transplantation. *Bibl Haematol* 1971; 288: 1971.
 20. Wasastjerna C, Pasternack A, Koivunen O. A study of blood and bone marrow in patients with chronic renal failure before and after renal transplantation. *Ann Clin Res* 1971; 3: 212.
 21. Wegelius O. Skin and connective tissue. Connective tissue changes. In: Werner SC, Ingbar SH, editors. *The Thyroid*, 1971: Harper & Row, New York. pp. 520-527.
 22. Wegelius O. Review of body systems. Connective tissue changes. In: Werner SC, Ingbar SH, editors. *The Thyroid*. 1971: Harper & Row, New York. pp. 725-727.
 23. Wennström J. Effect of ionizing radiation on the chromosomes in meiotic and mitotic cells (Dissertation). *Soc Scient Fenn Comm Biol* 1971; 45.
 24. Åkerblom H, Hiekkala H, Pohjola S, Servo C. Lapsuusiässä alkaneen sokeritaudin ennuste. *Duodecim* 1971; 87: 135.
- 1972**
1. Edgren J, Köhler R. Urographie mit schneller Injektion grosser Kontrastmittelmengen oder als Infusionsurographie. *Diagnostischer Wert und Komplikationsfrequenz. Fortschr Röntgenstr* 1972; 117: 434-8.
 2. Franzén P, Pasternack A. Propranolol in renal failure. *Br Med J* 1972; 3: 763.
 3. Friman C. Glycosaminoglycans in the urine and serum of healthy persons and of patients with disorders affecting tissues of mesenchymal origin (Dissertation). *Soc Scient Fenn Comm Biol* 1972; 50.
 4. Friman C. Electrophoretic analysis of urinary glycosaminoglycans (GAG) in acquired diseases affecting tissues of mesenchymal origin. *Scand J Clin Lab Invest* 1972; 123: 12.
 5. Friman C, Kivimäki YT, Nantö V. Sanfilippion syndrooma. *Duodecim* 1972; 88: 1443.
 6. Gordin A, Heinonen OP, Saarinen P, Lamberg B-A. Serum-thyrotrophine in symptomless autoimmune thyroiditis. *Lancet* 1972; I: 551.
 7. Gordin A, Saarinen P. Methodological study of radioimmune assay of human thyrotrophin. *Acta Endocrinol* 1972; 71: 24.
 8. Heinonen O, Gordin A, Aho K, Punsar S, Pyörälä S, Puro K. Symptomless autoimmune thyroiditis in coronary heart disease. *Lancet* 1972; I: 785.
 9. Helin B. Heart volume in kidney transplantation (Dissertation). Helsinki 1972.
 10. Häyry P, Lalla M, Pasternack A, Virolainen M. Proliferation of white blood cells in the blood of human renal allograft recipients. *Ann Clin Res* 1972; 4: 100.
 11. Häyry P, Lindström BL, Virolainen M, Pasternack A, Lindfors O. Immunobiological diagnosis of rejection in dogs with renal allografts. *Surgery* 1972; 71: 494.
 12. Häyry P, Pasternack A, Virolainen M. Cell proliferation within graft and in blood dur-

- ing renal allograft rejection. *Transplant Proc* 1972; 4: 195.
13. Knorring J von. Remission of Cushing's syndrome after phlebography. *Ann Intern Med* 1972; 76: 512.
 14. Knorring J von. Den hjärtsjuka patienten som operationsobjekt. *Fin Läkaresällsk Handl* 1972; 116: 6.
 15. Knorring J von. Polymyalgia rheumatica and malignant lymphoma. *Scand J Rheumatol* 1972; 11: 1-17.
 16. Knorring J von, Pettersson Tor. Haemolytic anaemia complicating Yersinia enterocolitica infection. *Scand J Haematol* 1972; 9: 149.
 17. Kock B. Ruokavalion merkitys munuaistautien hoidossa. I. Teolliset valmisteet erikoisruokavalioiden perustana. *Insinöörijärjestöjen koulutuskeskus* 1972; 45-72 VII a: 1-9.
 18. Kock B, Korman M. Microangiographic demonstration of vascular changes in preserved human and rat kidneys. *Scand J Clin Lab Invest* 1972; 29, Suppl 122: 63.
 19. Liewendahl K, Schauman K-O. Statistical evaluation of liver scanning in combination with liver function tests. *Acta Med Scand* 1972; 129: 395.
 20. Linder E, Pasternack A, Edgington TS. Pathology and immunology of age-associated disease of mice and evidence for an autologous immune complex pathogenesis of the associated renal disease. *Clin Immunol Immunopathol* 1972; 1: 140.
 21. Nickels J, Friman C. Chemodectoma of the lower mediastinum. *Ann Chir Gynecol Fenn* 1972; 60: 124.
 22. Nántö V, Friman C. Electrophoretic analysis of urinary glycosaminoglycans in genetic mucopolysaccharidoses. *Scand J Clin Lab Invest* 1972; Suppl 123: 25.
 23. Pasternack A. Munuaisten akuutti posttraumaattinen vajaatoiminta. Kirjassa: Rokkanen et al, toim. Traumatologia. Lääketieteidenkandidaattiseura, Helsinki 1972.
 24. Pasternack A. Proteinuria. *SLL/FLT* 1972; 27: 473.
 25. Pasternack A. Dialyysihoidon ja munuaisensiirron järjestäminen. *Duodecim* 1972; 88: 1158.
 26. Pasternack A. Munuaisten toimintakokeet. *Duodecim* 1972; 88: 481.
 27. Pasternack A. Njurfunktionsprov. *Medicas njursymposium* 1972.
 28. Pasternack A. Renaalisen hypertension hoido. *Medicas njursymposium* 1973.
 29. Pasternack A. Munuaistaudit - laaja tehtäväkenttä. *Munuainen/Njuren* 1972; 1: 3(1).
 30. Pasternack A. Avohoitoasemat - keino-
munuaishoidon eräs ratkaisu. *Munuainen/Njuren* 1972; 1: 3(2).
 31. Pasternack A, Wahlberg P. Endokrinologiska problem vid operation. *Fin Läkaresällsk Handl* 1972; 116: 30.
 32. Pettersson Tor. Immunization and arthritis. *Scand J Rheumatol* 1972; 1: 61.
 33. Pettersson Tor, Wegelius O. Biopsy diagnosis of amyloidosis in rheumatoid disease. *Gastroenterology* 1972; 62: 22.
 34. Pitkänen E. The serum polyol pattern and the urinary polyol excretion in diabetic and in uremic patients. *Clin Chim Acta* 1972; 38: 221.
 35. Schauman K-O. Screening-Tests zur Prüfung der Hypothalamus-Hypophysen-Nebennieren-rindenfunktion. *Ärztl Lab* 1992; 18: 361.
 36. Selroos O. Infectious mononucleosis with thrombocytopenic purpura. *Acta Med Scand* 1972; 192: 471.
 37. Selroos O. Thrombocytosis in rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1972; 1: 136.
 38. Selroos O. Myocardial sarcoidosis. *Scand J Respir Dis* 1972; 53: 349.
 39. Selroos O. Reversible renal failure and G-6-PD deficiency. *Lancet* 1972; II: 284.
 40. Selroos O, Collan R. Hematologiska synpunkter på operabilitet. *Fin Läkaresällsk Handl* 1972; 116: 21.
 41. Selroos O, Kuhlback B. Renal involvement in sarcoidosis. *Rév Suisse Med Prax* 1972; 158.
 42. Selroos O, Liewendahl K. Clinical manifestation of thyroidal sarcoidosis. La sarcoidose particulièrement dans ses localisations extrathoraciques (Rapport du Symposium européen). *Rév Suisse Med Prax* 1972; 1512.
 43. Wahlberg P, Knorring J von, Nyman D. The overstimulated thyroid. *Acta Med Scand* 1972; 191: 141.
 44. Wahlberg P, Nyman D. Influence of mobilization on anticoagulant treatment. *N Engl J Med* 1972; 286: 46.
 45. Werner S, Wegelius O, Fierer J, Hsu K. Immunoglobulins (E, M, G) and complement in thyroid of Graves' disease. *N Engl J Med* 1972; 287: 421.
- 1973**
1. Edgren J. Angiografian komplikaatiot. *Duodecim* 1973; 89: 1475-8.
 2. Edgren J, Knorring J von. Radiological determination of heart volume in rats. *Experientia* 1973; 29: 1174-5.
 3. Eriksson AW. Human twinning in and around the Åland islands (Dissertation). *Soc Sci Fenn Comm Biol* 1973; 64.
 4. Friman C, Nántö V, Knorring J von. Analysis of plasma glycosaminoglycans. *Scand J Clin Lab Invest* 1993; 31 (Suppl 130): 23.
 5. Gordin A. Serum thyrotrophin and circulating thyroglobulin antibodies in subjects with non-toxic goitre and in euthyroid subjects who had undergone subtotal thyroidectomy or radioiodine therapy. *Acta Endocrinol* 1973; 74: 283-95.
 6. Gordin A. Tyreoidiitit. *Organon tiedote* 1973; 2: 29-32.
 7. Gordin A, Lamberg B-A. Serum thyrotrophin response to thyrotrophin releasing hormone and the concentration of free thyroxine in subacute thyroiditis (Abstract). *7 Congr Eur Soc Clin Invest, Rotterdam* 1973.
 8. Gordin A, Lamberg B-A. Serum thyrotrophin response to thyrotrophin releasing hormone and the concentration of free thyroxine in subacute thyroiditis (Abstract). *9th Acta Endocrinologica Congr, Oslo* 1973; p. 212.
 9. Gordin A, Lamberg B-A. Serum thyrotrophin response to thyrotrophin releasing hormone and the concentration of free thyroxine in subacute thyroiditis. *Acta Endocrinol* 1973; 74: 111-21.
 10. Gordin A, Wägar G, Hernberg CA. Serum TSH and the response to TRH in patients euthyroid after radioiodine treatment for hyperthyroidism (Abstract). *9th Acta Endocrinol Congr, Oslo* 1973; p. 213.
 11. Gordin A, Wägar G, Hernberg CA. Serum thyrotrophin and response to thyrotrophin-releasing hormone in patients who are euthyroid after radioiodine treatment for hyperthyroidism. *Acta Med Scand* 1973; 94: 335-40.
 12. Kuhlback B, Pasternack A, Kock B, Enckell M, Hirvas J. Den levande donorn efter nefrektomi (Abstract). *Nord Transpl Kongr (Göteborg)* 1973; p. 25.
 13. Kuhlback B, Tiilikainen A, Lindström BL, Pasternack A, Kock B, Lindfors O, Paldanius R. Inverkan av HL-A-inkompatibilitet på resultatet vid njurtransplantation (Abstract). *Nord Transpl Kongr (Göteborg)* 1973; p. 15.
 14. Lamberg B-A, Gordin A, Saarinen P, Pelkonen R. Response to TRH in symptomless autoimmune thyroiditis and in clinical and subclinical hypothyroidism. *9th Acta Endocrinol Congr, Oslo* 1973; p. 211.
 15. Lindy S, Halme J, Turto H, Rokkanen P, Vainio K, Wegelius O. Collagenolytic activity in rheumatoid synovial tissue. *Clin Chim Acta* 1973; 47: 153-7.
 16. Paldanius R. Polykystinen munuaistauti. *Munuainen/Njuren* 1973; 1: 7-8.
 17. Pasternack A. Causes and duration of renal failure and duration of working disability in dialysis candidates. *Acta Med Scand* 1973; 194: 17-21.
 18. Pasternack A. Uremian aktiivinen hoito - Haaste yhteiskunnalle. *Helsingfors Läkartidning* 1973; 5: 5-6.
 19. Pasternack A, Kasanen A. Työkyvyttömyyden ja invaliditeetin arviointi munuaistau-
deissa. *SLL/FLT* 1973; 28: 2555-9.
 20. Pasternack A, Runeberg L. Nestehoidon perusteet. 1973; *Yhteiskirjapaino, Orion, Helsinki*.
 21. Pasternack A, Virolainen M, Häyry P. Fine-needle aspiration biopsy in the diagnosis of human renal allograft rejection. *J Urol* 1973; 109: 167-72.
 22. Pitkänen E. Occurrence of 1,5-anhydroglucitol in human cerebrospinal fluid. *Clin Chim Acta* 1973; 4: 159-66.
 23. Pitkänen E, Servo C. Cerebrospinal fluid polyols in patients with diabetes mellitus. *Clin Chim Acta* 1973; 44: 437-42.
 24. Riska H. Supervised ambulatory treatment of tuberculosis with brief initial hospitalization (Dissertation). *Scand J Respir Dis* 1973; Suppl 83.
 25. Riska H, Mattsson K. Modern tuberkulosbehandling. *Fin Läkaresällsk Handl* 1973; 17: 104-9.
 26. Selroos O. Thrombocytosis. *Acta Med Scand* 1973; 193: 431-6.
 27. Selroos O. Synpunkter på förslaget till en ny lag om utövande av läkaryrket. *Meditrina* 1973; 7: 4-6.
 28. Selroos O. The frequency of sarcoidosis in Finland. *Proc 6th Int Conf on Sarcoidosis, Tokyo* 1972 1973.
 29. Selroos O, Knorring J von. Immunoglobulins in pernicious anaemia. Including a report on a patient with pernicious anaemia, IgA deficiency and an M component of kappa-type IgG. *Acta Med Scand* 1973; 194: 571-4.
 30. Selroos O, Niemistö M. Tuberculin-sensitivity in active and cured sarcoidosis in Finland. *Proc 6th Int Conf on Sarcoidosis, Tokyo* 1972 1973.
 31. Selroos O, Niemistö M, Riska N. A follow-up study of treated and untreated early pulmonary sarcoidosis. *Proc 6th Int Conf on Sarcoidosis, Tokyo* 1972 1973.
 32. Selroos O, Pasternack A, Virolainen M. Skin test sensitivity and antigen-induced lymphocyte transformation in uraemia. *Clin Exp Immunol* 1973; 14: 365-70.
 33. Selroos O, Pettersson Tor. Platelet values in

- amyloidosis. *Scand J Rheumatol* 1973; 2: 97-100.
34. Selroos O, Pettersson Tor, Wegelius O. Thrombocytosis in experimental amyloidosis in rabbits. *Scand J Rheumatol* 1973; 2: 183-5.
 35. Selroos O, Sellergren T-L, Vuorio M, Virolainen M. Sarcoidosis in identical twins. Observations on the course of treated and untreated identical diseases. *Am Rev Resp Dis* 1973; 108: 1401-8.
 36. Selroos O, Skrifvars B, Wasastjerna C. Immunological deficiency in myelofibrosis. *Scand J Haematol* 1973; 11: 307-13.
 37. Selroos O, Vuopio P. Glucose-6-phosphate dehydrogenase deficiency and myelofibrosis. *Scand J Haematol* 1973; 11: 106-11.
 38. Selroos O, Wegelius O. Thrombocytes in fibrinogen-induced arthritis in rabbits. *Scand J Rheumatol* 1973; 2: 167-72.
 39. Wegelius O. Fredrik Saltzman in memoriam. *Fin Läkaresällsk Handl* 1973; 117: 49-53.
- 1974**
1. Bonsdorff M von, Friman C. Yersinia enterocolitica infection and thyroid disorders. *Lancet* 1974; II: 1565-6.
 2. Byström J, Johansson B, Edgren J, Alfthan O, Köhler R. Induratio penis plastica (Peyronie's disease). II. Caverosography in assessment of the disease process. *Scand J Urol Nephrol* 1974; 8: 155-61.
 3. Devynck MA, Fyhrquist F, Legros-Baudouin M, Meyer B, Worzel M. Discussion of angiotensin II receptor mechanisms in smooth muscle. Hypertension Symposium, Rome, Dec 4-5 1973 1974; Elsevier Publ.
 4. Edgren J. Munuaisten vajaatoiminnan yhteydessä esiintyvät luuston muutokset. *Lääketiede/Medicin* 74 1974; 182-3.
 5. Edgren J, Fellman J, Levin T. Skeletal maturation of the hand and wrist, a longitudinal study covering two years among Finnish lapps. *Acta Morphol Neerl Scand* 1974; 12: 1-7.
 6. Edgren J, Jounela A, Torsti P. Magnesiumnitraatti röntgentutkimusten esivalmistelussa. *SLL/FLT* 1974; 33: 2768-70.
 7. Edgren J, Laasonen L, Mattsson T. Förstoringsangiografi vid bedömning av njurtransplantat. Nord fören för med radiologi 33 kongr Uppsala 1974; 89.
 8. Freedlender A, Fyhrquist F, Hollemans H. Renin and the angiotensins. In: Jaffe H, Behrman H, editors. Methods of hormone radioimmunoassay, Academic Press, New York 1974, pp. 455-69.
 9. Friman C, Juvani M, Johansson E. Transiently increased urinary excretion of low-sulphated heparin sulphate in psoriatic erythroderma associated with benign gammapathy. *Clin Chim Acta* 1974; 57: 103-7.
 10. Fyhrquist F. Reniini-angiotensiniinjärjestelmä hypertensiossa. *Duodecim* 1974; 90: 666-75.
 11. Fyhrquist F. Renalimetabolian mekanismit ja aldosteroni hypertensiossa. *Medican hypertensiosymposiumi* 1974; 57-68, Weilin & Göös.
 12. Fyhrquist F. Korkea verenpaine ja munuaisten. *Munuaisten/Njuren* 1974; 1: 5-6.
 13. Fyhrquist F, Andersson L. Kliinispatologinen kokousselostus XXI: Komplisoitunut maksakirroosi. *Duodecim* 1974; 90: 1682-9.
 14. Fyhrquist F, Kurppa K. Blodtryck, salthunger och renin vid behandling med hydrokloriazid. Hypertensiosymposium, Saltsjöbaden 1974; Almqvist & Wiksell, Stockholm.
 15. Fyhrquist F, Soveri P, Puutula L, Widholm O. Plasma renin activity in maternal and umbilical cord blood. *Int Res Comm System* 1974; 2: 1042.
 16. Fyhrquist F, Soveri P, Weber T, Puutula L, Widholm O. Cyclic AMP in maternal and umbilical cord blood. *Int Res Comm System* 1974; 2: 1043.
 17. Goodfriend T, Fyhrquist F, Allman D. Biochemical effects of angiotensin. In: Page IH, Bumpus MF. Angiotensin. Springer-Verlag, Berlin/Heidelberg/New York 1974; 511-17.
 18. Goodfriend T, Sindel M, Fyhrquist F. Interaction of angiotensin with phospholipids in vitro. *Fed Proc* 1974; 33: 547.
 19. Gordin A. Thyrotropin in human serum. A methodological and clinical study in diseases of the thyroid gland (Dissertation). *Soc Scient Fenn Comm Biol* 1974; 72: 1-41.
 20. Gordin A. Clinical importance of TSH radioimmunoassay. 12. *Int Jahrestagung der Ges für Nuclearmedizin, München* 1974.
 21. Gordin A, Saarinen P, Pelkonen R, Lamberg B-A. Serum thyrotrophin and the response to thyrotrophin releasing hormone in symptomless autoimmune thyroiditis and in borderline and overt hypothyroidism. *Acta Endocrinol* 1974; 75: 274-85.
 22. Halme J, Lindy S, Turto H, Rokkanen P, Vainio K. Collagenolytic activity in rheumatoid synovial tissue. *Scand J Clin Lab Invest* 1974; 29, Suppl 123: 15.
 23. Halme J, Lindy S, Turto H, Uitto V-J. Effect of prostaglandins on collagen synthesis in isolated chick embryo tendon cells (Abstract). *Commun 9th Meet Fed Eurp Biochem Soc* 1974.
 24. Kala R, Fyhrquist F, Eisalo A. Effect of short-term upright posture on plasma angiotensin II in man. *Scand J Clin Lab Invest* 1974; 33: 87-94.
 25. Klockars M. Concentration and immunohistochemical localization of lysozyme in germ-free and conventionally reared rats. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1974; 82: 675-82.
 26. Klockars M. Distribution of lysozyme in the serum, urine and kidneys of AKR mice during the pathogenesis of lymphocytic leukemia. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1974; 82: 665-74.
 27. Knorrung J von, Selroos O, Wasastjerna C, Wegelius O. Myeloid metaplasia in disseminated vascular disease. *Acta Med Scand* 1974; 195: 137-40.
 28. Kuhlback B. Behandling av kronisk njursvikt. *Folkhälsan på Åland* 1974; 1: 14-8.
 29. Kuhlback B. Döden som tjänar livet - organtransplantation. *Meditrina* 1974; 8: 11-5.
 30. Kurppa K, Fyhrquist F, Wallenius M. Verenpaineen mittaaminen. *SLL/FLT* 1974; 29: 1786-90.
 31. Laasonen L. Rejektion röntgendiagnostiikka. *Lääketiede/Medicin* 74 1974; p. 9.
 32. Liewendahl K, Gordin A. Iodine-induced toxic diffuse goitre. *Acta Med Scand* 1974; 196: 237-9.
 33. Mattson K, Forsström J, Kock B, Riska H. Acute renal failure following rifampicin administration. *Scand J Respir Dis* 1974; 55: 291-7.
 34. Mattson K, Riska N. Side effects of low-dose rifampicin treatment. *Ciba Documentation* 1974; pp. 113-23.
 35. Mattsson T, Blomqvist K. Ickejoniserande strålning - ett aktuellt miljöproblem. *Läkarsällsk Riksstämman* 1974; Symp 18.
 36. Meriluoto R, Pasternack A. Munuaistautilpo-tilaan ruokavalio. *Astra/Munuaistautiliitto Helsinki* 1974; p. 135.
 37. Noree L-O, Pasternack A. Långtidsbehandling av kronisk uremi - kliniska resultat av diet och essentiella aminosyror. *Läkartidningen* 1974; 71: 1517-20.
 38. Pasternack A. Fine-needle aspiration biopsy of spleen in diagnosis of generalized amyloidosis. *Br Med J* 1974; 2: 20-2.
 39. Pasternack A. Veden ja elektrolyyttien vaihdunta verenpaineen säätelyssä. *Duodecim* 1974; 90: 655-665.
 40. Runeberg L, Pasternack A, Borgmästars H, Bonsdorff M von. Clinical trial of a new diuretic, bumetanide, in seriously ill patients. *Ann Clin Res* 1974; 6: 272-8.
 41. Selroos O. Sarkoidos. *Medicinsk årsbok* 1974; p. 14.
 42. Selroos O (Som medlem av The Finnish Leukaemia Group). Combination chemotherapy of acute leukaemia in adults. *Scand J Haematol* 1974; 12: 341-5.
 43. Selroos O, Brander L, Virolainen M. Sarcoidosis and myeloma of lambda-type IgG. *Acta Med Scand* 1974; 195: 59-63.
 44. Selroos O, Edgren J. Pulmonary reaction to nitrofurantoin (Abstract). XXVII Nord Congr Pneumoniologi, Turku 1974; p. 40, Munksgaard, Copenhagen.
 45. Servo C. The sorbitol level in the liquor of diabetic patients. *Acta Endocrinol* 1974; 77 (Suppl 190): 30.
 46. Skrifvars B, Törnroth T, Tallqvist T, Ahlqvist J. Gold induced immune complex nephritis in seronegative rheumatoid arthritis. *J Rheumatol* 1974; 1: 111.
 47. Standertskjöld-Nordenstam C-G, Fyhrquist F. Renalimetabolian diagnostiikka. *Duodecim* 1974; 90: 216-7.
 48. Turto H, Lindy S, Halme J. Protocollagen proline hydroxylase activity in work-induced hypertrophy of rat muscle. *Am J Physiol* 1974; 226: 63-5.
 49. Törnroth T. Elektronmikroskopins användning inom patologin. *Fin Läkaresällsk Handl* 1974; 118: 69-79.
 50. Törnroth T, Skrifvars B. Gold nephropathy prototype of membranous glomerulonephritis. *Am J Pathol* 1974; 75: 573-90.
 51. Virolainen M, Lalla M, Pasternack A, Wasastjerna C, Häyry P. DNA-synthesizing myeloid and lymphoid cells in the blood of haemodialysis patients and kidney graft recipients. *Scand J Haematol* 1974; 12: 391-400.
- 1975**
1. Bardy A, Pitkänen E, Servo C. Neuropathy and plasma myoinositol levels. *Skand neurologkongr Bergen* 1975.
 2. Chevillotte E, Devynck M-A, Fyhrquist F, Meyer P, Rozzairedubois B, Worcel M. Angiotensin-induced variations in angiotensin receptors in rat uterine membrane. *Clin Sci Mol Med* 1975; 48 (Suppl 2): 23-7.
 3. Dessypris A, Fyhrquist F. Renin after a Marathon run. *Br Med J* 1974; 1: 685.
 4. Devynck M-A, Fyhrquist F, Legros-Baudouin M, Meyer P, Worcel M. Discussion of angiotensin II receptor mechanisms in smooth muscle. In: Breuer H. Research on Steroids VI, North-Holland, Amsterdam & Oxford 1975, pp. 223-32.
 5. Edgren J, Klockars M, Weber T, Wangel A, Riska H, Stenström B, Lindström B, Wegelius O. Extracorporeal irradiation of thoracic duct lymph in rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1975; Suppl 8: 78.
 6. Edgren J, Köhler R. Urografian komplikaatiot

- suhteessa varjoainemäärään, varjoaineen antotapaan ja tutkimuskertaan. *Suom Radiol* yhd jatkokoul toim julk 1975; 2: 30-4.
7. Edgren J, Mattsson T. Apuväline 70 mm spot-filmin muovikuoriin sijoittamista varten. *SLL/FLT* 1975; 3: 146.
 8. Edgren J, Taskinen E, Alftan O, Mäkinen J, Juusela H. Radiology and fine needle aspiration biopsy in the diagnosis of tumours of the kidney. *Ann Chir Gynecol Fenn* 1975; 64: 209-16.
 9. Enckell M, Hirvas J, Pasternack A. Psychological and social problems encountered in the active treatment of chronic uraemia. I. Among the hospital staff. *Psychiatria Fennica* 1975; pp. 145-50.
 10. Eriksson L, Fyhrquist F. A comparison between the central effects of angiotensin II and its fragments: des1-angiotensin II and des1,2-angiotensin II. *Acta Physiol Scand* 1975.
 11. Eriksson L, Fyhrquist F. Effect of centrally infused angiotensin II or altered CSF Na⁺ concentration on plasma renin activity. *Acta Physiol Scand* 1975; 95.
 12. Friman C. KPK XXVI: Äkillinen tetrapareesi, suolistoverenvuoto ja metabolinen asidoosi Eisenmengerin syndroomaa sairastavalla miehellä. *Duodecim* 1975; 91: 830-9.
 13. Friman C, Juvani M. Urinary excretion of glycosaminoglycans in malignant diseases of haemopoietic and lymphatic tissues. *Acta Med Scand* 1975; 198: 115-22.
 14. Friman C, Nantö V. Hereditära sjukdomar i bindväven. *Nordisk lärobok i reumatologi, Almqvist & Wiksell, Stockholm* 1975; pp. 285-9.
 15. Fyhrquist F. Pindololi, reniini ja elektrolytit hypertoniassa. *Duodecim* 1975; 91: 1172-3.
 16. Fyhrquist F, Kock B, Edgren J, Wallenius M, Kuhlback B, Lindfors O, Lindström B. Selective renin determinations in hypertensive renal transplant recipients. *N Engl J Med* 1975; 293: 1105.
 17. Fyhrquist F, Kock B, Edgren J, Wallenius M, Laasonen L, Kuhlback B, Lindfors O. Selective renin determination in hypertensive renal transplant recipients and effect of bilateral nephrectomy (Abstract). *Europ Soc Clin Invest, Rotterdam* 1975.
 18. Fyhrquist F, Kurppa K. Blodtryck, salt-hunger och renin vid behandling med hydroklortiazid. *Hypertensionssymposium, Saltsjöbaden* 1974. *Almqvist & Wiksell, Uppsala* 1975; p. 187.
 19. Fyhrquist F, Soveri P, Weber T, Puutula L, Widholm O. Hormone receptor research: Problems and promises. *Scand J Clin Lab Invest* 1975; 35: 385-90.
 20. Fyhrquist F, Wallenius M. Improvement of antisera against polypeptide hormones. *Nature* 1975; 254: 82-3.
 21. Fyhrquist F, Wallenius M, Pekiner A. Increase of renin activity in renal venous plasma when re-assayed. *IRCS Medical Science* 1975; 3: 551.
 22. Gordin A. Clinical importance of the TSH radioimmuno-assay. *Nuklear-Medizin* 1975; Suppl 13: 423-8.
 23. Gordin A, Edgren J, Friman C, Holmström T. A case of disseminated hemangiomatosis with cutaneous, hepatic and skeletal manifestations and increased urinary excretion of glycosaminoglycans. *Acta Med Scand* 1975; 198: 425-30.
 24. Gordin A, Lamberg B-A. Natural course of autoimmune thyroiditis. *Lancet* 1975; II: 1234-7.
 25. Juvani M, Friman C, Ranta H. Isolation of low-sulphated chondroitin-4-sulphate (CS-4) from normal human plasma. *Scand J Rheumatol* 1975; Suppl 8.
 26. Juvani M, Friman C, Ranta H, Wegelius O. Isolation and characterization of undersulphated chondroitin-4-sulphate from normal human plasma. *Biochim Biophys Acta* 1975; 411: 1-10.
 27. Juvani M, Pitkänen E, Salo E, Honkavaara E, Nantö V. Determination of inorganic phosphate in serum without deproteinisation using a revised method adapted for a parallel discrete photometric analyzer (OLLI-3000). *Scand J Clin Lab Invest* 1975; 35, Suppl 43: 13.
 28. Klockars M. Biochemical and immunohistochemical studies of lysozyme in normal germ-free and leukemic rats and observations on the non-antibacterial effects of lysozyme on cells in vitro (Dissertation). *Soc Scient Fenn Comm Biol* 1975; 78: 1-41.
 29. Kormanen B, Kock B. Microangiography of rejected human kidney transplant (Abstract). *I World Congr Microcirculation* 1975; Toronto.
 30. Kuhlback B, Kock B. Njurtransplantation - donorproblem och efterkontroll. *Fin Läkaresällsk Handl* 1975; 179-83.
 31. Kuhlback B, Tiilikainen A. Resultat av nekronjurtransplantation till recipientpar. *Nord Transplantationsmötet, Helsingfors* 1975; p. 43.
 32. Liewendahl K, Gordin A, Lamberg B-A. Kilpirauhasen toimintadiagnostiikka. *Duodecim* 1975; 91: 415-29.
 33. Lindfors O, Lindström B, Kock B, Edgren J, Fyhrquist F. Renovaskulär hypertension efter njurtransplantation. *37 Nord kir kongr* 1975; p. 46, Göteborg.
 34. Numers H von, Soots A, Edgren J. Avlastande kolostomi med distal colonanastomos. *37 Nord kir kongr* 1975; p. 70, Göteborg.
 35. Pasternack A. Munuaistaudit. I: *Therapia Fennica* 1975.
 36. Pasternack A, Fyhrquist F. Reniini, angiotensiini ja aldosteroni hypertensiodiagnostiikka. *Duodecim* 1975; 91: 461-3.
 37. Pasternack A, Kasanen A, Sourander L, Kaarsalo E. Den kroniska uremisen epidemiologi och bedömning av behandlingsbehovet. *Fin Läkaresällsk Handl* 1975; 119: 151-62.
 38. Pasternack A, Stenman U-H. False rise of starch-iodine determined amylase values caused by heparin treatment during haemodialysis. *Clin Chim Acta* 1975; 65: 213-21.
 39. Riska H, Friman C. Fatality after fine-needle aspiration biopsy of liver. *Br Med J* 1975; 7: 1-12.
 40. Selroos O. Aktuell behandling av Hodgkins sjukdom/Hodgkinin taudin hoito tällä hetkellä. *Medica* 1975; 7: 1-12, 1-14.
 41. Selroos O. Kroniska leukemier. Syövänortorjunta/Kampen mot cancer 1975; 7/1: 1144-52.
 42. Selroos O. KPK XXX: Keuhkokuutokset ja eosinofilia läppävikaisella tuberkuloosipotilaalla. *Duodecim* 1975; 91: 1144-52.
 43. Selroos O. Fine needle aspiration biopsy of spleen in diagnosis of sarcoidosis and other granulomatous disorders (Abstract). 1975; *New York* 6-10 Oct, p. 13.
 44. Selroos O, Edgren J. Lupus-like syndrome associated with pulmonary reaction to nitrofurantoin. *Acta Med Scand* 1975; 197: 125-9.
 45. Seppäläinen A-M, Tola S, Hernberg S, Kock B. Subclinical neuropathy at safe levels of lead exposition. *Arch Envir Med* 1975; 30: 180-3.
 46. Servo C. Elevations of sorbitol and myoinositol in diabetic patients who have impaired kidney function (Abstract). *EASD München* 1975.
 47. Servo C, Pitkänen E. Variations in polyol levels in cerebrospinal fluid and serum in diabetic patients. *Diabetologia* 1975; 11/6: 585.
 48. Slätis P, Pasternack A. Posttraumaattinen munuaistoiminnan vajavuus. *Duodecim* 1975; 91: 1213-21.
 49. Soveri P, Fyhrquist F, Widholm O. Plasma renin activity in maternal and umbilical cord blood during parturition. *Am J Obstetr Gyn* 1975; 121: 559-62.
 50. Soveri P, Fyhrquist F, Widholm O. Plasma renin activity in abortion. *Eur Soc Clin Lab Invest* 9 Meet 1975; p. 53.
 51. Tötterman T, Mäkinen T, Gordin A. Methodological and clinical study with the leukocyte migration test in diseases of the thyroid gland. *Acta Endocrinol* 1975; 334 (Suppl 199): 334.
 52. Wallenius M, Fyhrquist F, Kock B. Betydelsen av plasma renin aktivitet vid njurartärstenos. *8 Nord transpl möte* 1975.
 53. Wallenius M, Fyhrquist F, Kuhlback B. Plasma renin activity in the evaluation of renal artery stenosis complicating kidney transplantation. *Eur Soc Clin Lab Invest* 9 Meet 1975; p. 27.
 54. Wallenius M, Kuhlback B. Dialyysihoito kotona. *Munuaisten/Njuren* 1975; p. 10-12.
 55. Wangel A, Klockars M, Wegelius O. Lymphocyte subpopulations in rheumatoid synovial tissue. *Scand J Rheumatol* 1975; Suppl 8: 14-17.
 56. Wegelius O, Friman C, Tanner M. Askitekseen tuumorisolat (Kirje toimittajalle). *Duodecim* 1975; 91: 1045.
 57. Wegelius O, Lindy S. Bindvävens uppbyggnad och funktion. *Nord Lärobok i reumatologi* 1975; pp. 11-35, *Almqvist & Wiksell, Stockholm*.
 58. Ylitalo P, Svinhufvud U, Anttila P, Laasonen L, Gothoni G. An X-ray study on the acute action of diphenoxylate on the intestinal motility in volunteers. *Arzneim-Forsch* 1975; 25: 1081-2.
- 1976**
1. Arimura A, Gordin A, Schally AV. Increase in basal and thyrotropin-releasing hormone stimulated secretion of thyrotropin and the effect of triiodothyronine in rats passively immunized with antiserum to somatostatin. *Fed Proc* 1976; 35: 782.
 2. Borgström GH, Vuopio P, Chapelle A de la. Polyploidy of the bone marrow. *Scand J Haematol* 1976; 17: 123-31.
 3. Edgren J. Skeletal maturity of lapp children. *Nordic Council Arct med Res* 1976; 14: 99-102.
 4. Edgren J, Bryngelsson C, Levin T, Fellman J, Skrobak-Kaczinsky J. Skeletal maturation of the hand and wrist in Finnish Lapps. In: Shephard R, Itoh S, editors. *Proc of IId Int Symposium on Circumpolar Health* 1976; 248-54, University of Toronto Press.
 5. Edgren J, Klockars M, Weber T, Wangel A, Lindström B, Stenstrand K, Petttersson Tom, Riska H, Kajander A, Wegelius O. Extracorporeal irradiation of thoracic duct lymph as immunosuppressive treatment in rheuma-

- toid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1976; 5: 108-12.
6. Edgren J, Knorring J von, Lindy S, Turto H. Heart volume and myocardial connective tissue during development and regression of thyroxine-induced cardiac hypertrophy in rats. *Acta Physiol Scand* 1976; 97: 514-8.
 7. Edgren J, Laasonen L, Kock B, Brotherus J, Pasternack A, Kuhlback B. Kidney function and compensatory growth of the kidney in living kidney donors. *Scand J Urol Nephrol* 1976; 10: 134-6.
 8. Edgren J, Weber T. Radiation sensitivity of human blood and thoracic duct lymphocytes. *Acta Radiol Ther Phys Biol* 1976; 15: 177-92.
 9. Eriksson L, Fyhrquist F. Effect of centrally applied angiotensin II or altered CSF Na⁺ concentration on plasma renin activity. *Acta Physiol Scand* 1976; 96: 3A.
 10. Eriksson L, Fyhrquist F. A comparison between the central effects of angiotensin II and its fragments, des1-angiotensin II and des1,2-angiotensin II. *Acta Physiol Scand* 1976; 96: 134.
 11. Eriksson L, Fyhrquist F. Plasma renin activity following central infusion of angiotensin II and altered CSF sodium concentration in the conscious goat. *Acta Physiol Scand* 1976; 98: 209.
 12. Friman C. Antikoagulansbehandling med heparin. *Fin Läkaresällsk Handl* 1976; 120: 17.
 13. Fyhrquist F. Reniini verenpaineen säätelyssä: vapautumis- ja vaikutusmekanismit. Symposium reniini-angiotensiini-aldosteronijärjestelmästä. Fyhrquist F, Sarajas S. toim. Tapiola 1976; pp. 8-12.
 14. Fyhrquist F. Clinical significance of plasma renin activity. Information booklet. *Pharmacia Diagnostica* 1976; Almqvist & Wiksell, Uppsala.
 15. Fyhrquist F. Erythropoietiinin fysiologia ja patologia. *Duodecim* 1976; 92: 216.
 16. Fyhrquist F, Eriksson L, Wallenius M. Plasma vasopressin, renin activity and blood pressure after cerebroventricular infusion of angiotensin in conscious goats. *7th Congr Europ Soc Cardiol* 1976; 1: 13.
 17. Fyhrquist F, Kala R. Binding of iodinated angiotensin congeners to angiotensin II antibodies. *Acta Endocrinol* 1976; 81: 427.
 18. Fyhrquist F, Koch B, Edgren J, Wallenius M, Kuhlback B, Lindfors O, Lindström B. Selective renin determinations in hypertensive renal transplant recipients. *N Engl J Med* 1976; 293: 1105.
 19. Fyhrquist F, Kuitunen P, Kojo N. Renin-angiotensin system in an infant with malignant renovascular hypertension. *Helv Paed Acta* 1976; 31: 61.
 20. Fyhrquist F, Kurppa K, Kannas M. Timolol, hydrochlorothiazide, blood-pressure and renin in essential hypertension. *Lancet* 1976; II: 1976.
 21. Fyhrquist F, Soveri P, Puutula L, Stenman U-H. Radioimmunoassay of plasma renin activity. *Clin Chem* 1976; 22: 250.
 22. Fyhrquist F, Wallenius M, Nieminen M. Effects of ethanol on release of renin, aldosterone and vasopressin in man. *XIII Int Congr Internal Medicine, Helsinki* 1976; p. 25.
 23. Goodfriend TL, Sindel M, Fyhrquist F, Hong R, Azen E, Stewart J. Peptide-binding macromolecules in the blood of seriously ill or mentally retarded patients. *J Lab Clin Med* 1976; 87: 299.
 24. Gordin A. Effect of thyroid hormone excess and deficiency on serum thyrotropin in rats immunized passively with antiserum to somatostatin. *Proc Soc Exp Biol Med* 1976; 153: 319-23.
 25. Hirvas J, Enckell M, Kuhlback B, Pasternack A. Psychological and social problems encountered in active treatment of chronic uraemia. II. The living donor. *Acta Med Scand* 1976; 200: 17-20.
 26. Kala R, Fyhrquist F, Eisalo A. Plasma angiotensin II and vasovagal syncope. *XIII Int Congr Internal Medicine, Helsinki* 1975 1976; p. 247.
 27. Kala R, Fyhrquist F, Halttunen P, Rauste J. Renal cyst hypertension and renin. *J Urol* 1976; 116: 710-1.
 28. Klockars M, Pettersson Tom, Riska H, Hellström PE. Pleural fluid lysozyme in tuberculous and non-tuberculous pleurisy. *Br Med J* 1976; 1: 1381.
 29. Klockars M, Selroos O. Elevated muramidase levels in histiocytic medullary reticulosis. *N Engl J Med* 1976; 294: 901-2.
 30. Knorring J von, Fyhrquist F, Ahonen J, Lindfors O, Bonsdorff M von. Renin-angiotensin system in hypertension after traumatic renal-artery thrombosis. *Lancet* 1976; I: 934.
 31. Knorring J von, Selroos O. Sarcoidosis with thyroid involvement, polymyalgia rheumatica and breast carcinoma. A case report. *Scand J Rheumatol* 1976; 5: 77-80.
 32. Knorring J von, Wasastjerna C. Liver involvement in polymyalgia rheumatica. *Scand J Rheumatol* 1976; 5: 197-204.
 33. Kuhlback B. Pyelonefriitin kliininen diagnostiikka. *Lääkeutiset (Lääke OY)* 1976; pp. 8-10.
 34. Kuhlback B. Active treatment of chronic uraemia. *XIIIth Int Congr Internal Medicine, Helsinki* 1975 1976; p. 132.
 35. Kuhlback B, Lilius P. Late complications after primarily successful renal transplantation. *Acta Med Scand* 1976; 200: 21-4.
 36. Kuhlback B, Tiilikainen A. Results in necro-kidney transplantation to pair recipients. *Scand J Urol Nephrol* 1976; Suppl 29: 117-20.
 37. Kurppa K, Kannas M, Fyhrquist F. The effect of a beta-blocking agent on blood pressure, plasma renin activity, and sodium excretion when combined with prolonged saluretic therapy. *Excerpta Med (Amsterdam)*, 1976.
 38. Laasonen L, Edgren J, Mattsson T. Magnification angiography in evaluation of transplanted kidneys. *Acta Radiol Diagn [Stockh]* 1976; 17: 200-8.
 39. Laurell AB, Reitamo S. Complement. Workshop report. *Scand J Rheumatol* 1976; 5 (Suppl 12): 111-2.
 40. Linkola J, Fyhrquist F, Nieminen MM, Weber T, Tontti K. Renin-aldosterone axis in ethanol intoxication and hangover. *Eur J Clin Invest* 1976; 6: 191.
 41. Maury P. Excretion of neuraminic acid-containing trisaccharides in the urine during pregnancy. *Clin Chim Acta* 1976; 71: 334-8.
 42. Muir H, Friman C. Metabolism of glycosaminoglycans. Workshop report. *Scand J Rheumatol* 1976; Suppl 12: 113.
 43. Palva I, Ahrenberg P, Ikkala E, Lehtinen M, Levanto A, Saarni M, Selroos O, Waris E, Wasastjerna C, Vuopio P. Treatment of acute leukaemia in adults using the combinations cyclophosphamide, cytosine arabinoside and prednisone or daunorubicin, cytosine arabinoside and prednisone. In: Mandelli F, Amadori S, Mariani G, editors. *Therapy of acute leukaemias*. Minerva Medica, Roma 1976; pp. 477-83.
 44. Pitkänen E. Changes in serum and urinary myoinositol levels in chronic glomerulonephritis. *Clin Chim Acta* 1976; 71: 461-8.
 45. Pitkänen E, Bardy A, Pasternack A, Servo C. Plasma, red cell and cerebrospinal fluid concentrations of mannitol and sorbitol in patients with severe chronic renal failure. *Ann Clin Res* 1976; 8: 368-73.
 46. Reitamo S, Klockars M. Lysozyme activity in cerebrospinal fluid. *Acta Med Scand* 1976; 199: 321-5.
 47. Reunala T, Salo OP, Tiilikainen A, Selroos O, Kuitunen P. Family studies in dermatitis herpetiformis. *Ann Clin Res* 1976; 8: 254-261.
 48. Riska H, Mattson K, Forsström J, Kock B. Rifampisiinin aiheuttama munuaisvaurio. *Duodecim* 1976; 92: 840-1.
 49. Selroos O. Sarcoidosis of the spleen. *Acta Med Scand* 1976; 200: 337-40.
 50. Selroos O. Akut leukemi och Hodgkins sjukdom. *Fin Läkaresällsk Handl* 1976; 120: 189-90.
 51. Selroos O. Fine-needle aspiration biopsy of spleen in diagnosis of sarcoidosis. *Proc NY Acad Sci* 1976; 278: 517-9.
 52. Selroos O. Fine-needle aspiration biopsy of spleen in diagnosis of sarcoidosis (Abstract). *2d Europ Symposium on sarcoidosis* 1976; 21, GDR-Berlin 1976.
 53. Servo C, Bardy A, Pasternack A, Pitkänen E. Plasma, red cell and cerebrospinal fluid concentrations of myoinositol in patients with severe chronic renal failure. *Ann Clin Res* 1976; 8: 374-7.
 54. Soveri P, Fyhrquist F, Widholm O. Plasma renin activity in abortion. *Acta Obstet Gynecol Scand* 1976; 55: 175.
- 1977**
1. Dessypris A, Fyhrquist F. Effects of exertion on hormone secretion (Letter). *Br Med J* 1977; 2: 644.
 2. Friman C. Hepariini. *Frenckellin Kirjapaino, Helsinki* 1977.
 3. Friman C, Hellström P-E, Juvani M, Riska H. Acid glycosaminoglycans (mucopolysaccharides) in the differential diagnosis of pleural effusion. *Clin Chim Acta* 1977; 76: 357-61.
 4. Friman C, Juvani M. Acid glycosaminoglycans in plasma. I. Determination. *Scand J Rheumatol* 1977; 6: 87-91.
 5. Friman C, Juvani M, Skrifvars B. Acid glycosaminoglycans in plasma. II. Findings in rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1977; 6: 177-82.
 6. Friman C, Storgårds E, Juvani M, Kock B. Acid glycosaminoglycans in plasma of patients with rheumatoid arthritis and renal failure (Abstract). *Uppsala J Med Sci* 1977; 82: 130.
 7. Friman C, Storgårds E, Juvani M, Kock B. The glycosaminoglycans (mucopolysaccharides) in plasma in patients with renal insufficiency. *Clin Nephrol* 1977; 8: 435-9.
 8. Fyhrquist F. Diagnostic and prognostic implications of renin determinations in hypertension (Abstract). *VIIth Nord Congr Clin Chemistry* 1977; Oulu.
 9. Fyhrquist F, Holmberg C, Perheentupa J, Wallenius M. Inappropriate secretion of antidiuretic hormone, hypertension and hyper-

- plastic corpus callosum. *J Clin Endocrinol* 1977; 45: 691.
10. Fyhrquist F, Kurppa K, Huuskonen M, Koistinen A. Blood pressure and renin during treatment with pindolol. *Acta Med Scand* 1977; 202: 55-60.
 11. Gordin A. Krooninen tyreoidiitti. *Lääketeiede/Medicin* 77 1977; 612-3.
 12. Gordin A, Meyers C, Arimura A, Coy DH, Schally AV. An in vivo model for testing inhibition of arginine-induced insulin and glucagon release by somatostatin analogs. *Acta Endocrinol* 1977; 86: 833-41.
 13. Gordin A, Tötterman TH, Mäenpää J, Mäkinen T, Taskinen WE, Andersson LC, Häyry P. Systemic and local immunity in juvenile autoimmune thyroiditis. *Eur Thy Assoc 8 Meet, Lyon* 1977; pp. 26-30.
 14. Hellström P-E, Friman C, Teppo L. Malignant mesothelioma of 17 years' duration with high pleural fluid concentration of hyaluronate. *Scand J Respir Dis* 1977; 58: 97-102.
 15. Klockars M, Selroos O. Immunohistochemical demonstration of lysozyme in the lymph nodes and Kveim reaction papules in sarcoidosis. *Acta Pathol Microbiol Scand* 1977; 85: 169-73.
 16. Knorring J von, Selroos O. Polymyalgia rheumatica and chronic lymphatic leukaemia. *Scand J Rheumatol* 1977; 6: 145-7.
 17. Kuhlback B. Renal biopsy in the diagnosis of amyloidosis. In: Wegelius O, Pasternack A, editors. *Amyloidosis*, 1971; pp. 387-391, Academic Press, London.
 18. Kuhlback B, Jervell J. Renal transplantation in diabetic nephropathy. *Scand J Urol Nephrol* 1977; Suppl 42: 121-2.
 19. Kuhlback B, Kock B, Tiilikainen A, Lindfors O, Lindström B. HLA determination in renal transplantation with living donor. *Scand J Urol Nephrol* 1977; Suppl 42: 36-9.
 20. Kuhlback B, Lilius P. Delayed renal and extrarenal complications following primarily successful transplantation. *Scand J Urol Nephrol* 1977; Suppl 42: 140-3.
 21. Kuhlback B, Sivula A, Kock B, Kahri A, Wallenius M. Secondary hyperparathyroidism and parathyroidectomy in terminal chronic renal failure. *Scand J Urol Nephrol* 1977; Suppl 42: 140-3.
 22. Laasonen L, Edgren J, Mattsson T. Prognostic value of angiography in early failure of renal transplants. *Acta Radiol Diagn [Stockh]* 1977; 18: 305-11.
 23. Laasonen L, Kock B, Nyberg M. Early venous filling in transplanted kidneys. *Acta Radiol Diagn [Stockh]* 1977; 18: 593-601.
 24. Lehtinen M, Ahrenberg P, Hänninen A, Ikkala E, Levanto A, Palva I, Rajamäki A, Rosengård S, Saarni M, Selroos O, Timonen T, Waris E, Wasastjerna C, Vuopio P. The remission rates of acute leukaemia in different hospitals (Abstract). *Eur & Afr Div of Int Soc of Haematology 4th Meeting* 1977; 249.
 25. Leppäluoto J, Gordin A. Fysiologian ja lääketieteen Nobelin palkinto vuonna 1977. *Duodecim* 1977; 93: 1591-5.
 26. Lindfors O, Laasonen L, Fyhrquist F, Kock B, Eklund B, Lindström B. Arterial stenosis in renal transplantation. *Scand J Urol Nephrol* 1977; Suppl 42: 176-8.
 27. Lindfors O, Laasonen L, Fyhrquist F, Kock B, Lindström B. Renal artery stenosis in hypertensive renal transplant recipients. *J Urol* 1977; 118: 240-3.
 28. Linkola J, Fyhrquist F, Forsander O. Effects of ethanol on urinary arginine vasopressin excretion in two rat strains selected for their different ethanol preferences. *Acta Physiol Scand* 1977; 101: 126-8.
 29. Linkola J, Fyhrquist F, Weber TH, Puutula L. Effect of buffer composition on binding of adenosine 3'5'-cyclic monophosphate by bovine adrenal extracts. *Biochem J* 1977; 166: 553-7.
 30. Meyers CA, Arimura A, Gordin A, Fernandez-Durango R, Coy DH, Schally AM, Dronin J, Ferland L, Beaulieu M, Larrie A. Somatostatin analogs which inhibit glucagon and growth hormone more than insulin release. *Biochem Biophys Res Comm* 1977; 74: 630-6.
 31. Mäenpää J, Tötterman TH, Gordin A, Mäkinen T, Taskinen P, Andersson L, Häyry P. Systemic and local immunity in juvenile autoimmune thyroiditis. *Eur Soc Paediatr Endocrinol 16th Ann Meet* 1977; Cambridge, UK.
 32. Palo J, Servo C, Pitkänen E, Tammisto P. Increased urinary excretion of glycerol: metabolic studies on a patient. *Clin Chim Acta* 1977; 80: 391-3.
 33. Pitkänen E. The conversion of D-xylose into D-threitol in patients without liver disease and in patients with portal liver cirrhosis. *Clin Chim Acta* 1977; 80: 42-54.
 34. Puutula L, Fyhrquist F. Short incubation radioimmunoassay of angiotensin I at +37°C (Abstract). *XVIIth Nord Congr Clin Chem and Physiol* 1977; Oulu.
 35. Riska H. KPK XLIV: Nuoren miehen pitkitynyt kuumeilu ja hematuria. *Duodecim* 1997; 93: 1042-50.
 36. Schally AV, Arimura A, Chihara K, Gordin A, Huang K-Y, Saffran M. Purification of corticotropin releasing factor from porcine hypothalamus (Abstract). *The Endocrine Soc 59th Meeting* 1977; Chicago Ill.
 37. Schally AV, Coy DH, Arimura A, Redding TW, Meyers CA, Vilchez J, Pedrosa E, Gordin A, Molnar J, Kastin AJ, Labrie F, Hall R, Gomez-Pan A, Besser G. Structure-activity relationship of hypophysiotropic hormones. In: James VHT, editor. *Endocrinology* 1977; Vol 1: 163-9, Excerpta Medica, Amsterdam.
 38. Schally AV, Coy DH, Arimura A, Redding TW, Meyers CA, Vilchez J, Pedrosa E, Gordin A, Molnar J, Kastin AJ, Labrie F, Hall R, Gomez-Pan A, Besser G. Hypothalamic regulatory hormones and their synthetic analogs. In: Mathieu J, editor. *Medical Chemistry*, Elsevier, Amsterdam 1977; 5: 1-9.
 39. Selander RK, Fyhrquist F. Determination of serum antibodies to DNA (Abstract). *XVI Nord Congr Clin Chemistry & Physiology* 1977; Oulu.
 40. Selroos O. Fine-needle aspiration biopsy of spleen in diagnosis of sarcoidosis. *Ztschr Erkr Atmungsorgane* 1977; 149: 109-11.
 41. Selroos O, Assenfeldt A. Thrombocythemia and multiple myeloma. *Acta Med Scand* 1977; 201: 243-7.
 42. Selroos O, Klockars M. Serum lysozyme in sarcoidosis. Evaluation of its usefulness in determination of disease activity. *Scand J Respir Dis* 1977; 58: 110-8.
 43. Selroos O, Niemistö M. Sarcoidosis of the nose. Including a report of a patient with large sarcoïd polypi of the nasal mucosa. *Scand J Respir Dis* 1977; 58: 57-62.
 44. Servo C. Polyols in human cerebrospinal fluid, plasma, red cells and urine (Dissertation). Helsinki 1977. 29 pp.
 45. Servo C, Palo J, Pitkänen E. Gas chromatographic separation and mass spectrophotometric identification of polyols in human cerebrospinal fluid and plasma. *Acta Neurol Scand* 1977; 56: 104-10.
 46. Servo C, Palo J, Pitkänen E. Polyols in the cerebrospinal fluid and plasma of neurological, diabetic and uraemic patients. *Acta Neurol Scand* 1977; 56: 111-6.
 47. Soila P, Edgren J, Landtman M, Laasonen L. Test of rare earth oxysulphide intensifying screens. *Br J Radiol* 1977; 50: 205-7.
 48. Soveri P, Fyhrquist F, Widholm O. Plasma renin activity and angiotensin II during oral contraception. *Ann Clin Res* 1977; 9: 348-9.
 49. Tiilikainen A, Kock B, Kuhlback B, Wallenius M. Transfusions and kidney graft survival in Finland. *Scand J Urol Nephrol* 1977; Suppl 42: 70-2.
 50. Tömroth T. Subepithelial immune deposits and associated alterations of the human glomerular capillary wall (Dissertation). Helsinki 1977.
 51. Tötterman TH, Häyry P, Andersson LC, Gordin A, Mäenpää J, Mäkinen T, Taskinen E. Blood and thyroid-infiltrating lymphocyte subclasses and functions in thyroid autoimmune disease (Abstract). *Scand J Immunol* 1977; 6: 1197.
 52. Tötterman TH, Mäenpää J, Gordin A, Mäkinen T, Taskinen E, Andersson LC, Häyry P. Blood and thyroid-infiltrating lymphocyte subclasses and functions in thyroid autoimmune disease. *J Clin Exp Immunol* 1977; 50: 193-9.
- 1978**
1. Borgmästars H, Kock B, Kuhlback B. A flow distribution for correction of dialysate malcirculation in the hollow fiber dialyzer (Abstract). *EDTA* 1978; p. 116.
 2. Fyhrquist F. Renin in disease. *Phadedoc Diagnostic Comm* 1978; 5: 3-17.
 3. Fyhrquist F. Vasodilators in hypertensive renal insufficiency. *Eur Prazosin Symp* 1978; p. 17 Vienna.
 4. Fyhrquist F, Eriksson L, Olsson K, Larsson E. Neuroendocrine aspects of blood pressure and water balance regulation (Abstract). *Acta Endocrinol* 1978; 89: 29.
 5. Fyhrquist F, Puutula L. Effect of temperature on plasma renin samples. *Clin Chem* 1978; 24: 1202-4.
 6. Fyhrquist F, Puutula L. Faster radioimmunoassay of angiotensin I at +37°C. *Clin Chem* 1978; 24: 115-8.
 7. Gordin A, Eriksson L, Blom A-K, Taskinen MR, Fyhrquist F. Lack of behavioural effects following intraventricular infusion of somatostatin in the conscious goat. *Pharmacol Biochem Behav* 1978; 255-7.
 8. Grönhagen-Riska C, Fröseth B, Hellström P-E, Wäger G, Fyhrquist F, Selroos O. Raised serum angiotensin-converting enzyme (ACE) in sarcoidosis, silicosis and asbestosis (Abstract). *8th Int Conf on sarcoidosis and other granulomatous diseases*, 1978, Cardiff.
 9. Grönhagen-Riska C, Kurppa K, Fyhrquist F, Selroos O. Angiotensin-converting enzyme and lysozyme in silicosis and asbestosis. *Scand J Respir Dis* 1978; 59: 228-31.
 10. Grönhagen-Riska C, Selroos O, Fyhrquist F. Serum angiotensin I-converting enzyme (ACE) sarkoidoosissa. *Duodecim* 1978; 94: 1150-7.
 11. Klockars M, Lindgren J, Pettersson Tom, Hellström P-E, Norhagen A. Carcinoembryonic antigen in pleural effusions. *Lancet* 1978; II: 1057-8.
 12. Klockars M, Reitamo S, Weber T, Kerttula Y.

- Cerebrospinal fluid lysozyme in bacterial and viral meningitis. *Acta Med Scand* 1978; 205: 71-4.
13. Kock B, Tiilikainen A, Kuhlback B, Wallenius M. Blood transfusions and first kidney graft survival. *Dial Transplant* 1978; 7: 398-400.
 14. Kock B, Wallenius M, Kuhlback B. Antibiotic therapy after renal transplantations from living related donors (Abstract). *EDTA* 1978.
 15. Koivula T, Pitkanen E, Turto H, Tötterman T. The excretion of urinary N-acetyl-beta-glucosaminidase and beta-glucuronidase as a sign of impending rejection of kidney transplants. *Ann Clin Res* 1978; 10: 288-90.
 16. Laasonen L. Die Angiographie des Nierentransplantates. In: Meißel P, Apitsch DE. *Atlas der Nierenangiographie*, Berlin 1978.
 17. Laasonen L. Angiography of the transplanted kidney (Dissertation). 1978; Helsinki.
 18. Laasonen L, Kock B. Angiography and isotope renography in acute rejection of renal transplants. *Scand J Urol Nephrol* 1978; 12: 79-82.
 19. Larsson B, Olsson K, Fyhrquist F. Vasopressin release induced by haemorrhage in the goat. *Acta Physiol Scand* 1978; 104: 309-17.
 20. Lindström B, Eklund B, Lindfors O, Häyry P, Westerlund M, Kock B, Kuhlback B. Urological problems in kidney transplantation (Abstract). *EDTA* 1978; p. 221.
 21. Linkola J, Fyhrquist F. Ultraviolet light and cyclic AMP binding modulation by ascorbic acid and glutathione. *J Med Sci* 1978; 6: 141.
 22. Linkola J, Fyhrquist F. Urinary cyclic AMP and vasopressin excretion in rat strains selected for their alcohol intake. *Acta Physiol Scand* 1978; 102: 364-7.
 23. Linkola J, Ylikahri R, Fyhrquist F, Wallenius M. Plasma vasopressin in ethanol intoxication and hangover. *Acta Physiol Scand* 1978; 104: 180-7.
 24. Niskanen E, Vuopio P, Saksela E, Selroos O. Malignant histiocytosis. A clinical and morphological study of four cases. *Ann Clin Res* 1978; 10: 52-9.
 25. Nykänen P, Helve T, Kankaanpää U, Larsen A. Characterization of the DNA-synthesizing cells in rheumatoid synovial tissue. *Scand J Rheumatol* 1978; 7: 118-22.
 26. Olsson K, Fyhrquist F, Larsson E, Eriksson L. Inhibition of vasopressin-release during developing hypernatremia and hyperosmolality: An effect of intracerebroventricular glycerol. *Acta Physiol Scand* 1978; 102: 399-409.
 27. Pettersson Tom, Klockars M, Hellström P-E, Riska H, Wangel A. T and B lymphocytes in pleural effusions. *Chest* 1978; 78: 49-51.
 28. Reitamo S. Lysozyme antigenicity and tissue distribution. *Histochemistry* 1978; 5: 197-207.
 29. Reitamo S, Klockars M, Adinolfi M, Osserman EF. Human lysozyme. Origin and distribution in health and disease. *Ric Clin Lab* 1978; 8.
 30. Reitamo S, Reitamo JJ. Immunoperoxidase identification of intracellular immunoglobulins in human tissues. *Am J Clin Pathol* 1978; 70: 845.
 31. Riska H, Friman C, Klockars M, Pettersson Tom, Hellström P-E. Eksudatiivinen pleuriitti. *Duodecim* 1978; 94: 490-7.
 32. Riska H, Fyhrquist F, Selander R-K, Hellström P-E. Systemic lupus erythematosus and DNA antibodies in pleural effusions. *Scand J Rheumatol* 1978; 7: 159-60.
 33. Rundgren M, Fyhrquist F. Transient water diuresis and syndrome of inappropriate antidiuretic hormone secretion induced by forebrain lesions of different origin. *Acta Physiol Scand* 1978.
 34. Selroos O. Sarkoidoosin diagnostiikka. *Duodecim* 1978; 94: 1144-5.
 35. Selroos O, Tiitinen H, Fyhrquist F, Klockars M. Serum angiotensin converting enzyme (ACE) and lysozyme (LZM) in sarcoidosis (Abstract). 8th Int Conf on Sarcoidosis and other Granulom Dis 1978; Cardiff.
 36. Tuomisto L, Fyhrquist F, Eriksson L. Histamine induced release of vasopressin in the conscious goat. 7th Int Congr of Pharmacology 1978; Paris, France.
 37. Wallenius M, Kuhlback B, Brotherus JV. Renal transplantation in polycystic kidney disease. *Scand J Urol Nephrol* 1978; 12: 75-72.
 38. Wegelius O. The place of amyloidosis in experimental and clinical medicine. In: Wegelius O, Pasternack A. *Amyloidosis*. Academic Press, London 1978.
- 1979**
1. Falck HM, Törnroth T, Kock B, Wegelius O. Fatal renal vasculitis and minimal change glomerulonephritis complication treatment with penicillamine. *Acta Med Scand* 1979; 205: 133-8.
 2. Falck HM, Törnroth T, Skrifvars B, Wegelius O. Resolution of renal amyloidosis secondary to rheumatoid arthritis. *Acta Med Scand* 1979; 205: 651-6.
 3. Friman C. Det hyalina ledbrösket vid osteoartrös. *Fin Läkaresällsk Handl* 1979; 139: 222-7.
 4. Friman C. Glycosaminoglycans in plasma in rheumatoid arthritis and amyloidosis. IX Eur Congr Rheumatol 1979; Wiesbaden, Germany.
 5. Fyhrquist F. Vasodilators in hypertensive renal insufficiency. In: Proc of Eur Prazosin Symp, 1978 1979; pp. 81-4, Vienna, Excerpta Medica.
 6. Fyhrquist F, Eriksson L, Wallenius M. Plasma vasopressin in conscious goats after cerebroventricular infusions of angiotensins, sodium chloride, and fructose. *Endocrinology* 1979; 104: 1091-5.
 7. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C. Activation of plasma inactive renin with kaolin (Abstract). VIth Scientif Meet Int Soc of Hypertension 1979; Göteborg.
 8. Fyhrquist F, Tikkanen I, Linkola J, Grönhagen-Riska C. Renin-angiotensin system: Its components and hypertensive diseases (Abstract). *Finn Academy* 1979.
 9. Grönhagen-Riska C. Angiotensin-converting enzyme. I. Activity and correlation with serum lysozyme in sarcoidosis, other chest or lymph node diseases and healthy persons. *Scand J Respir Dis* 1979; 60: 83-93.
 10. Grönhagen-Riska C, Selroos O. Angiotensin converting enzyme. IV. Changes in serum activity and in lysosome concentrations as indicators of the course of untreated sarcoidosis. *Scand J Respir Dis* 1979; 60: 337-44.
 11. Grönhagen-Riska C, Selroos O, Wägar G, Fyhrquist F. Angiotensin-converting enzyme. II. Serum activity in early and newly diagnosed sarcoidosis. *Scand J Respir Dis* 1979; 60: 94-101.
 12. Hägg E, Lithner F, Lindqvist B, Fyhrquist F. The syndrome of inappropriate secretion of antidiuretic hormone. *Acta Med Scand* 1979; 206: 141-3.
 13. Karlberg BE, Asplund J, Fyhrquist F, Nilsson OR, Wettre S, Öhman P. Kliniska och kemiska effekter av Captopril - oralt verksamt inhibitor av kininas II (Abstract). *Läkaresällskapet Riksstämman*, 1979; EN 35, Stockholm.
 14. Klockars M, Pettersson Tom, Riska H, Hellström P-E, Norhagen A. Pleural fluid lysozyme in human disease. *Arch Intern Med* 1979; 139: 73-8.
 15. Klockars M, Reitamo S, Collan Y. Immunohistochemical identification of lysozyme in human allograft rejection. *Histopathology* 1979; 3: 433-43.
 16. Kontinen YT, Reitamo S. Effect of fixation on the antigenicity of human lactoferrin in paraffin-embedded tissues and cytocentrifuged cell smears. *Histochemistry* 1979; 62: 55-64.
 17. Kontinen YT, Reitamo S. Localization of lactoferrin in polymorphonuclear leucocytes. *Br J Haematol* 1979; 43: 481.
 18. Kuhlback B. Munuaistaudit ja keinomunainen. *Otavan suuri ensyklopedia* 1979; pp. 4448-50, Helsinki.
 19. Kuhlback B. Nefrotoksiska ämnen. *Meditriina* 1979; 13: 7-9.
 20. Kuhlback B. Potilaan ja luovuttajan valinta munuaisensiirroissa. *Munuaisten/Njuren* 1979; 7: 11-3.
 21. Kuhlback B, Falck H, Törnroth T, Wallenius M, Lindström BL, Pasternack A. Renal transplantation in amyloidosis. *Acta Med Scand* 1979; 205: 169-72.
 22. Lalla M, Reitamo S. Serum lysozyme determination: A comparison of three assay methods (Abstract). *Scand J Clin Lab Invest* 1979; Suppl 152.
 23. Larsen A, Edgren J, Harju E, Laasonen L, Reitamo T. Interobserver variation in the evaluation of radiologic changes of rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1979; 8: 109-12.
 24. Linkola J, Fyhrquist F, Ylikahri R. Renin, aldosterone and cortisol during ethanol intoxication and hangover. *Acta Physiol Scand* 1979; 106: 75-82.
 25. Linkola J, Fyhrquist F, Ylikahri R. Adenosine 3',5' cyclic monophosphate, calcium and magnesium excretion in ethanol intoxication and hangover. *Acta Physiol Scand* 1979; 107: 333-7.
 26. Mattsson K, Edgren J, Kuhlback B. Pulmonary infections after renal transplantation. *Ann Clin Res* 1979; 11: 63-5.
 27. Moulouguet A, Prunier P, Kuhlback B. Munuaisten. *Otavan suuri ensyklopedia* 1979; pp. 4445-8, Helsinki.
 28. Palva I, Ahrenberg P, Hänninen A, Ikkala E, Lehtinen M, Levanto A, Rajamäki A, Rosengård S, Saarni M, Selroos O, Timonen T, Waris E, Wasastjerna C, Vuopio P. Factors other than drug protocol in the results of therapy of acute leukaemia. In: *Mandelli F. Therapy of acute leukemia*, Roma 1979.
 47. Pitkanen E, Committee on Enzymes of the Scandinavian Society for Clinical Chemistry and Clinical Physiology (SCE). Recommended method for the determination of creatine kinase in blood modified by the inclusion of EDTA. *Scand J Clin Lab Invest* 1979; 39: 1-5.
 30. Pitkanen E, Koivula T. Continuous blood glucose monitoring and characteristics of diabetes in patients on maintenance haemodialysis treatment. *Acta Nephrol Scand* 1979; 13: 309-12.
 31. Ranki A, Reitamo S, Kontinen YT, Häyry P.

- Histochemical identification of T-lymphocytes from paraffin-embedded tissues. X Ann Meet Scand Soc for Immunology 1979, Lillehammer.
32. Reitamo S. Human lysozyme. Immunoperoxidase studies on the cellular distribution in normal subjects, and in inflammatory and neoplastic disorders of the gastrointestinal tract (Dissertation). University of Helsinki 1979.
33. Reitamo S, Konttinen YT, Ranki A, Häyry P, Kankaanpää U, Wegelius O. Detection of various subclasses of immunocompetent cells from paraffin-embedded tissue sections of rheumatoid synovia. IX Eur Congr of Rheumatology 1979; pp. 1-2, Wiesbaden.
34. Reitamo S, Reitamo JJ, Sipponen P, Klockars M. The distribution of lysozyme in human gastric mucosa in inflammatory and neoplastic disorders. Acta Pathol Microbiol Scand A 1979; 87: 451-6.
35. Reitamo T, Laasonen L, Kock B, Edgren J. Urography and isotope renography following renal transplantation. Scand J Urol Nephrol 1979; 13: 283-5.
36. Riska H, Grönhagen-Riska C. Lungan som metaboliskt organ. Fin Läkaresällsk Handl 1980; 123: 176-82.
37. Riska H, Kuhlback B. Tuberculosis and kidney transplantation. Acta Med Scand 1979; 205: 637-40.
38. Selander RK, Fyhrquist F. Determination of circulating DNA-anti-DNA complexes in lupus erythematoses disseminata (Abstract). Scand J Clin Lab Invest 1979; 39, Suppl 152: 55.
39. Selroos O. Immunologiska reaktioner i lungan. Fin Läkaresällsk Handl 1979; 123: 146-52.
40. Selroos O, Finnish Leukaemia Group. Interhospital differences in the treatment of acute leukaemia in adults. Scand J Haematol 1979; 23: 119-23.
41. Selroos O, Finnish Leukaemia Group. The effect of thioguanine on a combination of daunorubicine, cytarabine and prednisone in the treatment of acute leukaemia. Scand J Haematol 1979; 23: 124-8.
42. Selroos O, Grönhagen-Riska C. Angiotensin converting enzyme. III. Changes in serum level as an indicator of disease activity in untreated sarcoidosis. Scand J Respir Dis 1979; 60: 326-36.
43. Selroos O, Klockars M, Kekomäki R, Penttinen K, Wager O. Circulating immune complexes in sarcoidosis (Abstract). Int Symp on Sarcoidosis 1979; Siena, Italy.
44. Selroos O, Koivunen L. Prognostic significance of absolute lymphopenia in sarcoidosis. Acta Med Scand 1979; 206: 259-62.
45. Selroos O, Sellergren T-L. A prospective controlled study of alternate day and daily steroid therapy of pulmonary stage II sarcoidosis (Abstract). Int Symp on Sarcoidosis 1979; Siena, Italy.
46. Selroos O, Sellergren T-L. Corticosteroid therapy of pulmonary sarcoidosis. A prospective evaluation of alternate day and daily dosage in radiographic stage II disease. Scand J Respir Dis 1979; 60: 215-21.
47. Sivula A, Kuhlback B, Kock B, Kahri A, Wallenius M, Edgren J. Parathyroidectomy in chronic renal failure. Acta Chir Scand 1979; 145: 19-25.
48. Tikkanen I, Miettinen A, Fyhrquist F, Törnroth T. DOCA-NaCl treatment and autologous immune complex nephritis - a new model for experimental hypertension (Abstract). 13th Meet Eur Soc Clin Invest 1979.
49. Wegelius O. Amyloidosis. Medicinsk årsbok 1979.
50. Wegelius O, Kosonen T. The influence of ethical standards on the incidence of complications in medical care. Skandia Int Symp Unexpected Complications in Medical care, 1979; pp. 21-8, Almqvist & Wiksell, Stockholm.
51. Videman T, Eronen I, Friman C, Langenskiöld A. Glycosaminoglycan metabolism of the medial meniscus, the medial collateral ligament and the hip joint capsule in experimental osteoarthritis caused by immobilization of the rabbit knee. Acta Orthop Scand 1979; 50: 465-70.
- 1980**
1. Aula P, Raivio K, Maury CPJ. Variation of urinary excretion of aspartylglucosamine and associated clinical findings in aspartylglucosaminuria. J Inheret Metabol Dis 1980; 3: 159-62.
2. Bergroth V. Kuumeilu ja suolistovuoto matkailualla miehellä. KPK. Duodecim 1980; 96: 1630-7.
3. Bergroth V, Reitamo S, Konttinen YT, Lalla M. Sensitivity and nonspecific staining of various immunoperoxidase technics. Histochemistry 1980; 68: 17-22.
4. Bonsdorff M von. Glomerulonefrit hos bevärningar. Sanitetsnytt (Norge) 1980; 1: 209-17.
5. Cohen A, Wegelius O. Classification of amyloid: 1979-1980. Arthritis Rheum 1980; 23: 644-5.
6. Dessypris A, Wägar G, Fyhrquist F, Mäkinen T, Welin MG, Lamberg B-A. Marathon run III: Effects on blood cortisol, ACTH, iodothyronines, TSH, and vasopressin. Acta Endocrinol 1980; 95: 151-7.
7. Edgren J. Angiografian muuttuva kuva. Duodecim 1980; 96: 1298-1304.
8. Edgren J, Videman T, Friman C. The effects of indomethacin on the glycosaminoglycan metabolism during the development of experimental osteoarthritis. VII Eur Symp Connective Tissue Res 1980; Prague.
9. Falck H, Skrifvars B, Wegelius O. Treatment of amyloidosis secondary to rheumatic arthritis with cyclophosphamide. In: Glenner GG, Costa PPA, Falcao de Freitas A, editors. Amyloid and Amyloidosis, 1980; pp. 191-9. Excerpta Medica, Amsterdam.
10. Forslund T. Angiotensin-I converting enzyme inhibition with captopril in the treatment of essential hypertension (Abstract). Duodecim 1980; 96: 10.
11. Forslund T, Kock B, Kuhlback B. Kidney transplantation and tumours. Ann Clin Res 1980; 12: 55-8.
12. Forslund T, Tikkanen I, Fyhrquist F. Prevention of hypertension in spontaneously hypertensive rats with captopril. VIIIth Sci Meet Int Soc Hypertension, 1980; New Orleans, Louisiana.
13. Friman C. Hepatiitin kliininen farmakologia. Vox 1980; 3-4: 129-38.
14. Friman C. Reuman tutkimuksen ja hoidon alueellinen järjestäminen HYKS-piirissä (työryhmän sihtteri). HYKS julk 1980.
15. Friman C, editor. XVIII Nordic congress of Rheumatology, Helsinki. Scand J Rheumatol 1980; Suppl 33.
16. Friman C, Eronen I, Videman T. The glycosaminoglycans of plasma in experimental osteoarthritis (Abstract). Scand J Rheumatol 1980; Suppl 33: 34.
17. Fyhrquist F. Kaptopriili - uudella tavalla vai kuttava verenpainelääke. Duodecim 1980; 86: 995-9.
18. Fyhrquist F, Forslund T, Tikkanen I, Grönhagen-Riska C. Induction of angiotensin I-converting enzyme in rat lung with captopril. Eur J Pharmacol 1980; 67: 473-5.
19. Fyhrquist F, Klockars M, Gordin A, Törnroth T. Hyperreninaemia, lysozomuria and erythrocytosis in Fanconi syndrome with medullary cystic kidney. Acta Med Scand 1980; 207: 359-65.
20. Glasson P, Vallotton MB, Dubied MC, Fyhrquist F, Forsling M. Heterogeneity of vasopressin in human plasma (Abstract). Acta Endocrinol 1980; Suppl 225: 210.
21. Grönhagen-Riska C. Angiotensin converting enzyme and sarcoidosis (Dissertation). Helsinki University 1980.
22. Grönhagen-Riska C. Anti-bacterial cell wall antibody titers in sarcoidosis (Abstract). Scand J Rheumatol 1980; Suppl 33: 26.
23. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Purification of human lung angiotensin-converting enzyme. Scand J Clin Lab Invest 1980; 40: 8.
24. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Fröseth B. Purification of human lung angiotensin-converting enzyme. In: Jones Williams W, Davies BH, editors. Eighth Int Conf on Sarcoidosis and Other Granulomatous Diseases 1980; pp. 311-16, Cardiff.
25. Grönhagen-Riska C, Selroos O, Fröseth B, Fyhrquist F, Hellström P-E, Kurppa K, Wägar G. Raised serum angiotensin-converting enzyme in sarcoidosis, silicosis and asbestosis. In: Jones Williams W, Davies BH, editors. Eighth Int Conf on Sarcoidosis and Other Granulomatous Diseases 1980; pp. 266-272, Cardiff.
26. Grönhagen-Riska C, Selroos O, Niemistö M. Angiotensin converting enzyme. V. Serum levels as monitors of disease activity in corticosteroid-treated sarcoidosis. Eur J Respir Dis 1980; 61: 113-22.
27. Hirvas J, Enckell M, Kuhlback B, Pastermack A. Psychological and social problems encountered in active treatment of chronic uraemia. III. Prediction of the living donor's psychological reaction. Acta Med Scand 1980; 208: 285-7.
28. Kankaanpää U, Edgren J, Santavirta S, Reinikainen M. Hemofilia-arthropathia, 30 potilaan analyysi. Suom Ortopediayhd Julk 1980; 3: 22-4.
29. Klockars M, Saarikoski S, Ikonen E, Kuhlback B. Pregnancy in patients with renal disease. Acta Med Scand 1980; 207: 207-14.
30. Knorrung J von, Friman C. Mechanisms of edema formation in myxedema - role of hyaluronic acid. N Engl J Med 1980; 302: 469.
31. Konttinen YT, Reitamo S, Ranki A, Häyry P. Isolation and in situ characterization of inflammatory cells in rheumatoid synovia (Abstract). Int Congr Immunology 1980; Paris.
32. Konttinen YT, Reitamo S, Ranki A, Häyry P, Kankaanpää U, Wegelius O. In situ characterization and isolation of inflammatory cells in rheumatoid synovia (Abstract). Scand J Rheumatol 1980; Suppl 33: 40.
33. Kuhlback B. Munuaisensiirto diabeettisessa nefropatiassa (Abstract). Tampereen lääkiripäivät 1980; p. 81.
34. Kuhlback B. Munuaisshoidon kehitysvaiheet. Munuainen/Njuren 1980; 8: 7-9.
35. Kuhlback B. Results of renal transplantation in amyloidosis secondary to rheumatoid arthritis. Scand J Rheumatol 1980; Suppl 33: 40.
36. Kuhlback B. Ureemisten potilaiden aktiivi-

- hoidon tarve (Abstract). *LääketiedeMedicin* 1980; p. 76.
37. Laasonen L, Alanko A. Echografian merkitys rintasyövän diagnostiikassa. Symp Rintasyövän nykyhoito 1980.
 38. Laasonen L, Helenius H, Forslund T, Edgren J. Ultraljudsundersökning efter perkutan njurbiopsi (Abstract). 38 Kongr Nord Foren Med Radiol 1980; København.
 39. Linkola J, Fyhrquist F. Cyclic AMP binding – modification by indomethacin and aspirin. *IRCS Med Sci* 1980.
 40. Linkola J, Fyhrquist F, Pösö AR, Tikkanen I. Electrolyte excretion in alcohol preferring and alcohol avoiding rats. *Life Sci* 1980; 26: 103–9.
 41. Linkola J, Tikkanen I, Fyhrquist F, Rusi M. Renin, water drinking, salt preference, and blood pressure in alcohol preferring and alcohol avoiding rats. *Pharmacol Biochem Behav* 1980; 12: 293–6.
 42. Maury CPJ. Accumulation of glycoprotein-derived metabolites in neural and visceral tissues in aspartylglycosaminuria. *J Lab Clin Med* 1980; 96: 838–44.
 43. Maury CPJ, Palo J. Correlation between storage material and clinical findings in aspartylglycosaminuria. *Upsala J Med Sci* 1980; Suppl 30: 46.
 44. Maury CPJ, Palo J. Accumulation of glycoprotein-derived metabolites in the liver in aspartylglycosaminuria. *Scand J Gastroenterol* 1980; 15: 35A.
 45. Maury CPJ, Wegelius O. Urinary sialyloligosaccharides in rheumatoid arthritis: Correlation to disease activity (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1980; Suppl 35: 40.
 46. McKinley MJ, Olsson K, Fyhrquist F, Liljeqvist E. Transient vasopressin release and thirst in response to prolonged intracerebroventricular infusions of hypertonic mannitol in saline. *Acta Physiol Scand* 1980; 109: 427–31.
 47. Miettinen TA, Tarpila S, Maury CPJ, editors. XIII Scandinavian Congress of Gastroenterology and V Scandinavian Meeting of Endoscopy. *Scand J Gastroenterol* 1980; 15: 1–96A.
 48. Olsson K, Rundgren M, Lishajko F, Fyhrquist F. Osmotic and volume stimuli in diabetes insipidus (DI) goats (Abstract). XXVIII Int Congr of Physiological Sciences 1980; 13–9.
 49. Pohjavuori M, Fyhrquist F. Hemodynamic significance of vasopressin in the newborn infant. *J Pediatr* 1980; 97: 462–4.
 50. Ranki A, Reitamo S, Konttinen YT, Häyry P. Histochemical identification of human T-lymphocytes from paraffin sections. *J Histochem Cytochem* 1980; 28: 704–7.
 51. Reitamo S, Konttinen YT, Ranki A, Häyry P. The relation of various subgroups of inflammatory cells to different structural components in rejecting kidney allograft. *Histopathology* 1980; 4: 517–32.
 52. Reitamo S, Konttinen YT, Ranki A, Segerberg-Konttinen M. In situ characterization of inflammatory cell subtypes of the dermal infiltrate in discoid and systemic lupus erythematosus (Abstract). XXII Nord Dermatologkongr 1980; p. 116, Helsingfors.
 53. Reitamo S, Konttinen YT, Segerberg-Konttinen M. Distribution of lactoferrin in human salivary glands. *Histochemistry* 1980; 66: 285–91.
 54. Reitamo S, Ranki A, Konttinen YT, Häyry P. Immunoperoxidase identification of intracellular immunoglobulins from cell smears. *Am J Clin Path* 1980; 73: 248–9.
 55. Reitamo S, Reunala T, Konttinen YT, Saksela O. Inflammatory cells, immunoglobulin A, fibrin and fibronectin in skin lesions in dermatitis herpetiformis (Abstract). XXII Nord Dermatologkongr 1980; p. 114, Helsingfors.
 56. Selroos O, Tiitinen H, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Klockars M. Serum angiotensin-converting enzyme and lysozyme in sarcoidosis. In: Jones Williams W, Davies BJ, editors. Eighth Int Conf on Sarcoidosis and Other Granulomatous Disorders, 1980; pp. 303–10, Cardiff.
 57. Skrifvars B. Gold nephropathy in rheumatoid arthritis (Dissertation). Helsinki 1980.
 58. Tallgren L. Inorganic sulphates in relation to the serum thyroxine level and in renal failure (Dissertation). Helsinki 1980.
 59. Tikkanen I, Fyhrquist F, Miettinen A, Törnroth T. Autologous immune complex nephritis and DOCA-NaCl load: A new model of hypertension. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1980; 88: 241–50.
 60. Tikkanen I, Fyhrquist F, Miettinen A, Törnroth T. Hypertension immunologia. *Duodecim* 1980; 96: 284–8.
 61. Tikkanen I, Fyhrquist F, Puutula-Räsänen L. Enzyme inhibitors for renin assay in rat plasma. *Clin Sci* 1980; 59: 381–3.
 62. Tikkanen I, Fyhrquist F, Tikkanen T, Miettinen A. Efficacy of captopril in experimental low-renin hypertension. *Eur J Pharmacol* 1980; 68: 197–200.
 63. Tikkanen I, Fyhrquist F, Tikkanen T, Miettinen A, Törnroth T, Forslund T. Captopril prevents nephritis-DOCA-NaCl hypertension but is ineffective in l-kidney-DOCA-NaCl hypertension (Abstract). 7th Sci meet Int Soc of Hypertension 1980; p. 135, New Orleans, Louisiana.
 64. Tikkanen I, Miettinen A, Fyhrquist F, Törnroth T. Aggravation of hypertension in spontaneously hypertensive rats by Heymann nephritis. *Clin Sci* 1980; 60: 267–72.
 65. Tuomisto L, Eriksson L, Fyhrquist F. Vasopressin release by histamine in the conscious goat. *Eur J Pharmacol* 1980; 63: 15–24.
 66. Törnroth T, Falck H, Wafin F, Wegelius O. Renal amyloidosis in rheumatic disease. A clinico-pathological correlation study. In: Glenner GG, Costa PPA, Falcao de Freitas A, editors. *Amyloid and Amyloidosis*, 1980; Excerpta Medica, Amsterdam.
 67. Uotila L, Maury CPJ. Isoenzymes of glyoxalase I in human liver. *Scand J Gastroenterol* 1980; 15: 93A.
 68. Wafin F, Wegelius O, Falck H, Koskimies S. HLA-antigens in patients with amyloidosis secondary to rheumatic disease. In: Glenner GG, Costa PPA, Falcao de Freitas A, editors. *Amyloid and Amyloidosis*, 1980; pp. 205–6, Excerpta Medica, Amsterdam.
 69. Wegelius O. In memoriam Wolfgang Lehmann 1905–1980. *Fin Läkaresällsk Handl* 1980; 140: 212–3.
 70. Wegelius O. In memoriam Rasmus Stenström 1920–1980. *Fin Läkaresällsk Handl* 1980; 140: 213–4.
 71. Wegelius O, Konttinen YT, Reitamo S. In situ characterization of inflammatory cells in connective tissue diseases (Abstract). 2d Int Sem on the Treatment of Rheumatic Diseases 1980; Israel.
 72. Wegelius O, Wafin F, Falck H, Törnroth T. Follow-up study of amyloidosis secondary to rheumatoid arthritis. In: Glenner GG, Costa PPA, Falcao de Freitas A, editors. *Amyloid and Amyloidosis*, 1980; pp. 183–90, Excerpta Medica, Amsterdam.
- 1981**
1. Ahonen R, Mäkitie J, Kock B. Striated muscle capillaries in uremic patients and in renal transplant recipients. *Arch Intern Med* 1981; 141: 867–9.
 2. Bergroth V, Reitamo S, Konttinen YT, Tolvanen E. Fixation-dependent cytoplasmic artefact staining with an immunoperoxidase method (Abstract). 32d Ann Meet of the Histochemical Society 1981; p. A45, Minneapolis, Minnesota.
 3. Bergroth V, Reitamo S, Konttinen YT, Tolvanen E. Skin lesions in Waldenström's macroglobulinaemia: Characterization of the cellular infiltrate. *Acta Med Scand* 1981; 209: 129–31.
 4. Bonsdorff M von. Suomen Lääkintäupseeriliitto 1921–81. *Sot lääket Aik* 1981; 1: 1.
 5. Bonsdorff M von, Koskenvuo K, Salmi HA, Pasternack A. Prevalence and causes of proteinuria in 20-year-old Finnish men. *Scand J Urol Nephrol* 1981; 15: 285–9.
 6. Bonsdorff M von, Törnroth T, Pasternack A. Renal biopsy findings in orthostatic proteinuria. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1981; 7041.
 7. Eklund B, Ahonen J, Lindfors O, Kuhlback B. The living donor in renal transplantation (Abstract). The Gelin Memorial Symposium on Clinical Renal Transpl 1981; Göteborg.
 8. Falck H, Wegelius O. Treatment of secondary renal amyloidosis with dimethyl sulphoxide (Abstract). 15th Int Congr of Rheumatology 1981; Paris.
 9. Forslund T. Kaptopril – ett nytt medel vid behandling av hypertension och kronisk kongestiv hjärtsvikt. *Fin Läkaresällsk Handl* 1981; 125: 86–92.
 10. Forslund T, Borgmästars H, Fyhrquist F. Captopril-associated leukopenia confirmed by rechallenge in patient with renal failure. *Lancet* 1981; 1: 166.
 11. Forslund T, Fyhrquist F. Captopril – et nytt behandlingsprinsipp ved hypertensjon. *Tidsskr Nor Laegeforen* 1981; 101: 1290–2.
 12. Forslund T, Tikkanen I, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Dissociation of the effect of captopril on blood pressure and angiotensin converting enzyme in serum and lungs of spontaneously hypertensive rats. *Acta Pharmacol Toxicol* 1981; 49: 416–21.
 13. Friman C, Eronen I, Hämäläinen E. Increased urinary excretion of glycosaminoglycan degradation products in rheumatoid arthritis (Abstract). 15th Int Congr of Rheumatology 1981; Paris.
 14. Friman C, Videman T. Pathogenesis of arthrosis (Workshop report). *Scand J Rheumatol* 1981; Suppl 38: 58–9.
 15. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Forslund T, Tikkanen I. Induction of angiotensin-I-converting enzyme in rat lung with captopril treatment. 8th Ann Meeting of the Int Soc of Hypertension 1981; A142, Milano.
 16. Fyhrquist F, Tikkanen I, Linkola J. Plasma vasopressin concentration and renin in the rat: Effect of hydration and hemorrhage. *Acta Physiol Scand* 1981; 113: 50–7.
 17. Gripenberg M. Common serological features in rheumatoid arthritis and yersinia arthritis. Demonstration of rheumatoid factors and antibodies against ssDNA and Yersinia enterocolitica lipopolysaccharide by ELISA. *Scand J Rheumatol* 1981; 10: 85–91.

18. Gripenberg M, Lindén I-B, Toivonen M-L, Gothoni G, Linder E, Vapaatalo H. Effect of anti-rheumatic drugs on clinical and serological disease manifestations of "autoimmune" mice (Abstract). 15th Int Congr of Rheumatology 1981; A553, Paris.
19. Gripenberg M, Piirainen H, Linder E. Antibodies against polyribonucleic acid in systemic lupus erythematosus and rheumatoid arthritis demonstrated by ELISA; prevalence and relation to antibodies against DNA and extractable nuclear antigens. *Scand J Rheumatol* 1981; 10: 33-7.
20. Groop L. Aikuisdiabeteksen lääkehoito. *Diagnosis* 1981; 1: 599-608.
21. Groop L. Characterization of patients with chlorpropamide-alcohol-flush. *Diabetologia* 1981; 21: 278 A200.
22. Groop L. Laboratoriediagnostik vid diabetes mellitus. *Fin Läkarsällsk Handl* 1981; 125: 217-25.
23. Groop L. Mason diabetes. *Duodecim* 1981; 97: 699-702.
24. Groop L, Koivisto VA. Die prognostische Bedeutung des körperlichen Trainings bei juvenilen Diabetikern. *Dtsch Z Sportsmed* 1981; 32: 203-6.
25. Groop L, Koskimies S. Aikuisiän diabeteksen patogeneesi. *Diabetessymp* 1981.
26. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Pettersson Tom. Leucocyte migration inhibiting effect of purified human lung angiotensin converting enzyme (ACE) (Abstract). IXth Int Conf on Sarcoidosis and other Granulomatous Disorders 1981; Paris.
27. Helin H, Pasternack A, Falck H, Kuhlback B. Recurrence of renal amyloid and de novo membranous glomerulonephritis after transplantation. *Transplantation* 1981; 32: 6-9.
28. Helve T, Teppo A-M, Kurki P, Wegelius O. Serological tests in the follow-up of patients with systemic lupus erythematosus (SLE) (Abstract). 15th Int Congr of Rheumatology 1981; Paris.
29. Höckerstedt K, Ahonen J, Friman C, Holmström T, Scheinin T. Connective tissue changes in autogenous vein graft used as a mesocaval shunt. *Ann Chir Gynecol* 1981; 70: 5-10.
30. Immonen I, Fyhrquist F, Pohjavuori M, Simell O. Age dependence of human plasma renin substrate. *Scand J Clin Lab Invest* 1981; 41: 167-70.
31. Johansson EA, Niemi K-M, Lassus A, Gripenberg M. Mixed connective tissue disease: A follow-up study of 12 patients with special reference to cold sensitivity and skin manifestations. *Acta Derm Venereol* 1981; 61: 233-6.
32. Knorrung J von, Fyhrquist F, Ahonen J. Varying course of hypertension following renal trauma. *J Urol* 1981; 126: 798.
33. Koivisto V, Fyhrquist F. Serum angiotensin converting enzyme (ACE) activity falls during continuous subcutaneous insulin infusion therapy (CSI) in type I diabetics (Abstract). *EASD 17th Ann Meet* 1981.
34. Kontinen YT. Immunocompetent cells in rheumatoid synovium, salivary glands, in Sjögren's syndrome and in lupus erythematosus skin (Dissertation). Helsinki 1981.
35. Kontinen YT. In situ characterization of the cellular infiltrate in labial and palatine glands in Sjögren's syndrome. *Scand J Rheumatol* 1981; 10: 321-30.
36. Kontinen YT. Sjögren's syndrome: Characterization of cellular inflammation in minor salivary gland biopsies. 15 Int Congr of Rheumatology 1981; A569, Paris.
37. Kontinen YT, Bergroth V, Reitamo S, Tolvanen E. Human ferritin: Effect of antigen source and fixation on leukocyte staining by immunoperoxidase techniques. 32d Ann Meet of the Histochemical Society 1981; p. A46, Minneapolis, Minnesota.
38. Kontinen YT, Reitamo S, Ranki A, Häyry P, Kankaanpää U, Wegelius O. Characterization of the immunocompetent cells of rheumatoid synovium from tissue sections and eluates. *Arthritis Rheum* 1981; 24: 71-9.
39. Kontinen YT, Reitamo S, Ranki A, Segerberg-Kontinen M. T lymphocytes and mononuclear phagocytes in the skin infiltrate of systemic and discoid lupus erythematosus and Jessner's lymphocytic infiltrate. *Br J Dermatol* 1981; 104: 141-5.
40. Kontinen YT, Reitamo S, Tolvanen A. Ledväska. *Fin Läkarsällsk Handl* 1981; 125: 210-6.
41. Koskimies S, Groop L. Association between HLA B-types and residual beta cell function in patients with maturity onset diabetes mellitus. *Diabetologia* 1981; 21: 293 A286.
42. Kosunen TU, Pitkänen T, Pettersson Tor, Pönkä A. Clinical and serological studies in patients with Campylobacter fetus ssp. jejuni infection. II. Serological findings. *Infection* 1981; 9: 279-82.
43. Kosunen TU, Pönkä A, Kauranen O, Martio J, Pitkänen T, Hortling L, Aittoniemi S, Penttilä O, Koskimies S. Arthritis associated with Campylobacter jejuni enteritis. *Scand J Rheumatol* 1981; 10: 77-80.
44. Kuhlback B. Effect on patient and graft survival of reducing the methylprednisolone dose after renal transplantation. *Scand J Urol Nephrol* 1981; Suppl 64: 191-4.
45. Kuhlback B, Koskimies S. Renal transplantation with living donor. *Scand J Urol Nephrol* 1981; Suppl 64: 162-6.
46. Kurki P, Gripenberg M. Uutta tumavastaineista. *Duodecim* 1981; 97: 1135-8.
47. Leirisalo M, Gripenberg M, Julkunen I, Repo H. Circulating immune complexes in arthritis and uncomplicated enteritis due to Yersinia enterocolitica. 15th Int Congr of Rheumatology 1981; A266, Paris.
48. Lindén I-B, Gripenberg M, Toivonen M-L, Gothoni G, Linder E, Vapaatalo H. Effect of anti-rheumatic drugs on clinical and serological disease manifestations in MRL/1 mice (Abstract). 8th Int Congr of Pharmacology 1981; p. 761, Tokyo.
49. Maury CPJ, KPK LXVIII. Hypoglykemia ja pankreatiitti. *Duodecim* 1981; 97: 1959-67.
50. Maury CPJ. Biochemical diagnosis of aspartylglycosaminuria: A gas chromatographic method. *Clin Chem* 1981; 2058-60.
51. Maury CPJ. Urinary sialic acid levels in aspartylglycosaminuria. *Clin Chim Acta* 1981; 109: 219-23.
52. Maury CPJ, Haltia M, Palo J. Regional distribution of glycoasparagine storage material in the brain in aspartylglycosaminuria. *J Neurol Sci* 1981; 50: 291-8.
53. Maury CPJ, Sjöblom C, Wegelius O. Urinary excretion of sialic acid-containing saccharides in systemic lupus erythematosus. *Arthritis Rheum* 1981; 24: 1137-41.
54. Maury CPJ, Teppo A-M, Wegelius O. Amyloid degrading activity in serum of rheumatoid arthritis with or without associated amyloidosis: Relationship to alpha₂-macroglobulin and alpha₁-antitrypsin. *Proc of the Europ Amyloidosis Research Symp* 1981; Bristol.
55. Maury CPJ, Teppo A-M, Wegelius O. Relationship between urinary sialylated saccharides, serum amyloid A protein, and C-reactive protein in rheumatoid arthritis and systemic lupus erythematosus (Abstract). 15th Int Congr of Rheumatology 1981; Paris.
56. Maury CPJ, Wegelius O. Urinary sialyloligosaccharide excretion as an indicator of disease activity in rheumatoid arthritis. *Rheumatol Int* 1981; 1: 7-10.
57. Nieminen M, Fyhrquist F, Linkola J, Tikkanen I, Tontti K. Renin-aldosterone axis in ethanol intoxication. *Pharmacol Biochem Behav* 1981; 15.
58. Palva T, Reitamo S, Kontinen YT, Häyry P, Rinne J. Inflammatory cell subpopulation in the middle ear mucosa of ears with effusion. *Int J Paediatr Otorhinolaryngol* 1981; 3: 71-8.
59. Palva T, Tolvanen E, Kontinen YT, Reitamo S. Inflammatory cells in the middle ear mucosa in cases of chronic otitis media. *Arch Otolaryngol* 1981; 107: 528-31.
60. Pitkänen E, Kuhlback B, Tiilikainen A, Lokki M-L, Kärkkäinen J. HLA-antigen distribution in juvenile diabetics with end-stage nephropathy. *Ann Clin Res* 1981; 13: 91-5.
61. Pitkänen T, Pettersson Tor, Pönkä A, Kosunen TU. Clinical and serological studies in patients with Campylobacter fetus ssp. jejuni infection. I. Clinical findings. *Infection* 1981; 9: 274-8.
62. Pönkä A. Polyvalent pneumokokkrokotteiden aiheuttamat rokotusreaktiot. *SLL/FLT* 1981; 36: 831-4.
63. Pönkä A. Clinical significance of carditis in patients with Mycoplasma pneumoniae. *Int Med Spec* 1981; 2: 58-62.
64. Pönkä A, Jalanko H, Pönkä T, Stenvik M. Viral and mycoplasmal antibodies in patients with myocardial infarction. *Ann Clin Res* 1981; 13: 429-32.
65. Pönkä A, Kosunen TU. Haimavaurio kampanylobakteeripurin komplikaationa. *Duodecim* 1981; 97: 1194.
66. Pönkä A, Kosunen TU. Pancreas affection associated with Campylobacter jejuni infection. *Acta Med Scand* 1981; 209: 239-40.
67. Pönkä A, Martio J, Kosunen TU. Reiter's syndrome in association with Campylobacter jejuni enteritis. *Ann Rheum Dis* 1981; 40: 414-5.
68. Pönkä A, Pönkä T, Koskimies S. HLA antigens and arthritis due to Mycoplasma pneumoniae. *Tissue antigens* 1981; 17: 445-6.
69. Pönkä A, Pönkä T, Sarna S, Penttinen K. Questionable specificity of lipid antigen in the Mycoplasma pneumoniae complement fixation test in patients with extrapulmonary manifestations. *J Infect* 1981; 3: 332-8.
70. Ranki A, Kanerva L, Tolvanen E, Kontinen YT, Mustakallio KK. Inflammatory cells in contact allergic/irritant skin reactions. XII Ann Meet of the Scand Soc of Immunology 1981; A7, Oulu.
71. Ranki A, Paavonen T, Tolvanen E, Kontinen YT, Kankaanpää U, Nilsson E, Biberfeld G. Suppressor and helper T-cells in rheumatoid synovia. 15th Int Congr of Rheumatology 1981; A70, Paris.
72. Rannikko S, Edgren J, Laasonen EM. Cost-benefit analysis and roentgen examinations. *Eur J Radiol* 1981; 1: 155-7.
73. Reitamo S, Kontinen YT, Dodd S, Adinolfi M. Distribution of lactoferrin in human fetal tissue. *Acta Paediatr Scand* 1981; 70: 395-8.
74. Reitamo S, Kontinen YT, Tolvanen E, Jo-

- hansson E. Inflammatory cells in deoxyribonucleic acid skin test reactions in systemic lupus erythematosus. XII Ann Meet of the Scand Soc of Immunology 1981; A76, Oulu.
75. Reitamo S, Konttinen YT, Wegelius O. Polymorphonuclear cell interaction with immunoglobulin in situ in human rheumatoid synovium. *Arthritis Rheum* 1981; 24: 572-3.
 76. Reitamo S, Ranki A, Käyhkö K, Tolvanen E, Konttinen YT, Sarelin H. Proquazone in the treatment of systemic lupus erythematosus with skin manifestations. In: Biarison, Sandoz 1981; pp. 82-8.
 77. Reitamo S, Reitamo JJ, Konttinen YT, Collan Y, Sipponen P. Lysozyme in endoplasmic Paneth cells of a jejunal adenocarcinoma. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1981; 89: 165-8.
 78. Reitamo S, Reunala T, Konttinen YT, Saksela O, Salo OP. Inflammatory cells, IgA, C3, fibrin and fibronectin in skin lesions in dermatitis herpetiformis. *Br J Dermatol* 1981; 105: 167-77.
 79. Reitamo S, Tolvanen B, Konttinen YT, Käyhkö K, Förström L, Salo OP. Allergic and toxic contact dermatitis: Inflammatory cell subtypes of the epicutaneous test reactions. *Br J Dermatol* 1981; 105: 521-7.
 80. Salo H, Koski E, Tuppurainen T, Mattila M, Gordin A, Fyhrquist F. Low-molecular weight hydroxyethyl starch in epidural anaesthesia. 8th Int Congr of Pharmacology 1981; p. 1828, Tokyo.
 81. Stenstrand K, Edgren J. Cytogenetic in vivo effects of low dose radiation and contrast agents. *Eur J Radiol* 1981; 1: 76-8.
 82. Tallgren LG. Sulfatomsättningens betydelse i klinisk medicin. *Fin Läkaresällsk Handl* 1981; 125: 114-21.
 83. Tikkanen I, Törnroth T, Miettinen A, Fyhrquist F. Heymann nephritis-DOCA-NaCl hypertension in the rat: Role of nephritis, DOCA, NaCl and vascular lesions in the development of hypertension. *Nephron* 1981; 28: 90.
 84. Tolvanen E, Konttinen YT, Johansson B, Reitamo S, Wegelius O. Combined cellular and humoral response to native deoxyribonucleic acid in systemic lupus erythematosus. 15th Int Congr of Rheumatology 1981; A456, Paris.
 85. Wegelius O, Teppo A-M, Maury CPJ. Amyloid A protein-splitting enzyme and serum amyloid A protein in amyloidosis secondary to rheumatoid arthritis and in rheumatoid arthritis (Abstract). 15th Int Congr of Rheumatology 1981; Paris.
 86. Videman T, Eronen I, Friman C, Ahtiala K, Mattila MJ. Effects of indomethacin on glycosaminoglycan metabolism in the development of experimental osteoarthritis in rabbits. *Biochem Pharmacol* 1981; 30: 2135-9.
- 1982**
1. Bergroth V, Reitamo S, Konttinen YT, Tolvanen E. Fixation-dependent cytoplasmic staining with an immunoperoxidase method. *Histochemistry* 1982; 73: 509-13.
 2. Dessypris A, Fyhrquist F, Immonen I. Marathon run: Effects on plasma renin activity, renin substrate, angiotensin I-converting enzyme and cortisol. A 3-year study. *Acta Endocrinol* 1982; 101, Suppl 248: 13-5.
 3. Edgren J. Syöpä ja säteily. *Duodecim* 1982; 98: 1187-9.
 4. Eklund B, Ahonen J, Lindfors O, Kuhlback B. The living donor in renal transplantation. *Transplant Proc* 1982; 14: 68-9.
 5. Forslund T, Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I. Induction of angiotensin converting enzyme with the ACE inhibitory compound MK-421 in rat lung. *Eur J Pharmacol* 1982; 80: 121-5.
 6. Fyhrquist F. Suola ja hypertensio. *Duodecim* 1982; 98: 1731-7.
 7. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Forslund T, Tikkanen I. Induction of angiotensin I-converting enzyme in rat lung with captopril: The effect of adrenalectomy. *Am J Cardiol* 1982; 49: 1508-10.
 8. Fyhrquist F, Hortling L, Forslund T, Laasonen L. Reduction of plasma vasopressin and renin substrate in congestive heart failure during captopril treatment. In: Cohn JN, editor. *Advances in cardiovascular care: ACE inhibition in congestive heart failure: From principle to practice*, 1982; pp. 51-2, Biomedical Information Co, New York.
 9. Fyhrquist F, Hortling L, Grönhagen-Riska C. Induction of angiotensin I converting enzyme by captopril in human endothelial cells in culture. *J Clin Endocrinol Metab* 1982; 55: 783-6.
 10. Gripenberg M, Hautanen A, Rhen M, Linder E. Inhibition of direct binding of enzyme-conjugated anti-human IgG to C1q using dextran sulphate in solid phase assays for immune complexes. *J Clin Pathol* 1982; 35: 581-2.
 11. Gripenberg M, Helve T, Kurki P, Virtanen I. Anti-histone antibodies in rheumatic diseases determined by ELISA. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 14.
 12. Groop L. Heterogeneity of type 2 diabetes. A study of clinical, genetic, immunological and metabolic aspects (Dissertation). University of Helsinki 1982.
 13. Groop L. Mitä kliinistä merkitystä on C-peptidiin määrittämisellä. *Duodecim* 1982; 98: 1567.
 14. Groop L, Koskimies S, Pelkonen R. Increased frequency of HLA-Bw35 and Cw4 in patients with type 2 diabetes (Abstract). *Acta Endocrinol* 1982; Suppl 247: 24.
 15. Groop L, Koskimies S, Tolppanen E-M, Pelkonen R, Bottazzo GF. Factors associated with impaired beta-cell function in patients with onset of non-ketotic diabetes after 33 years of age. 11th Congr of the Int Diabetes Fed 1982; Nairobi.
 16. Groop L, Maukonen L, Alopaeus K, Ylinen K, Teramo K. The influence of rapid changes in blood glucose on glycosylated hemoglobin measured by microcolumn and macrocolumn chromatography. *Ann Clin Res* 1982; 14: 160-4.
 17. Groop L, Pelkonen R, Koskimies S. The mechanisms of secondary drug failure in patients with type 2 diabetes (Abstract). *Diabetologia* 1982; 23: 171.
 18. Groop L, Tallgren LG. Diabeettinen nefropatia. *Lääkäriliite (Tampere)* 1982.
 19. Groop L, Tötterman K-J. Propranolol does not inhibit sulfonylurea-stimulated insulin secretion in patients with non-insulin dependent diabetes mellitus. *Acta Endocrinol* 1982; 100: 410-54.
 20. Groop L, Tötterman K-J, Harno K, Gordin A. Influence of betablocking drugs on glucose metabolism in patients with non-insulin dependent diabetes mellitus (NIDDM). *Acta Med Scand* 1982; 211: 7-12.
 21. Groop P-H, Groop L, Tötterman K-J, Pelkonen R. Metabolic effects of glibenclamide and glipizide in patients with type 2 diabetes (Abstract). *Acta Endocrinol* 1982; 100, Suppl 247: 25.
 22. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Pettersson Tom, Welin M-G, Weber T. Leukocyte migration inhibition effect of angiotensin-I-converting enzyme (Abstract). 15th Int Leukocyte Culture Conf 1982, Asilomar, California.
 23. Helve T, Teppo A-M, Kurki P, Wegelius O. Circulating DNA-antibodies in systemic lupus erythematosus. *Rheumatol Int* 1982; 2: 103-6.
 24. Helve T, Teppo A-M, Kurki P, Wegelius O. Human antibodies to the muscular SS-B68 antigen: An assay for antibodies of IgG, IgM and IgA class. In: Machtey I, Wright J, editors. *Progress in Rheumatology* 1982; pp. 51-5, London.
 25. Hulmi S, Pitkänen E. Insuliiniin kestoinsuusihoito diabeetisessä nefropatiassa. *SLL/FLT* 1982; 37: 2188-9.
 26. Immonen I, Lammintausta R, Fyhrquist F, Erkkola R, Puunnonen R, Rauramo L. Bilateral oophorectomy and plasma renin substrate concentration. *Clin Pharmacol Toxicol* 1982; 20: 287-8.
 27. Klockars M, Pettersson Tom, Vartio T, Riska H, Vaheri A. Fibronectin in exudative pleural effusions. *J Clin Pathol* 1982; 35: 725-7.
 28. Koivisto V, Ekblom M, Icén A, Hekali R, Groop L. Abnormal hemoglobin variant: A source of error in chromatographic determination of HbA1. *Diabetes Care* 1982; 5: 650.
 29. Koivisto V, Groop L. Physical training in juvenile diabetes. *Ann Clin Res* 1982; 14, Suppl 34: 74-9.
 30. Konttinen YT, Bergroth V, Käyhkö K, Reitamo S. Immunohistochemistry of human ferritin: Effects of fixation and antigen source on leukocyte staining by immunoperoxidase techniques. *Histochemistry* 1982; 75: 585-9.
 31. Konttinen YT, Friman C, Tolvanen E, Reitamo S, Johansson E. Local skin rash after two separate doses of intra-articular methyl prednisolone acetate in a patient with rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 15.
 32. Konttinen YT, Malmström M, Reitamo S, Tolvanen E, Seppä A, Sirelius K. Oral lesions in lichen planus and systemic lupus erythematosus: A histochemical and immunohistochemical study. *Acta Pathol Microbiol Scand [A]* 1982; 90: 295-9.
 33. Konttinen YT, Malmström M, Reitamo S, Tolvanen E, Seppä A, Sirelius K. Cutaneous and mucosal lesions in systemic lupus erythematosus. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 10.
 34. Konttinen YT, Reitamo S, Kähönen K, Bergroth V. Comparison of various immunohistochemical methods for demonstration of extracellular antigens. Seventh Int Conf, Defined immunofluorescence, immunoenzyme studies and related labelling techniques; Niagara Falls, New York 1982.
 35. Konttinen YT, Reitamo S, Tolvanen E, Seppä A, Malmström M. Immunocompetent cells in minor salivary glands in Sjögren's syndrome. *Clin Rheumatol* 1982; 1: 61-62A.
 36. Konttinen YT, Tolvanen E, Johansson E, Reitamo S, Wegelius O. Skin response to intradermal deoxyribonucleic and ribonucleic acid in systemic lupus erythematosus. *Arthritis Rheum* 1982; 25: 1284-90.
 37. Konttinen YT, Tolvanen E, Reitamo S, Koota K, Skrifvars B. Cellular inflammation

- in early and late joint lesions in rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 15.
38. Konttinen YT, Visa-Tolvanen K, Tolvanen E, Reitamo S. Inflammatory cells in sarcoid granulomas. Seventh Int Conf Defined Immunofluorescence, Immunoenzyme Studies and Related Labelling Techniques 1982; Niagara Falls, New York.
 39. Kyllästinen M, Groop L. Glibenclamide improves the glycemic control in insulin-treated elderly diabetics. *Diabetologia* 1982; 23: 182.
 40. Leirisalo M, Gripenberg M, Laitinen O, Repo H. Immune response in yersinia arthritis. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 37.
 41. Leirisalo M, Repo H, Gripenberg M. Antibody response to tetanus toxoid in HLA-B27 positive and negative subjects. 5th Eur Immunology Meeting, Istanbul 1982; p. 203.
 42. Manthorpe R, Teppo A-M, Bendixen G, Wegelius O. Antibodies to SS-B in chronic inflammatory connective tissue diseases. Relationship with HLA-Dw2 and HLA-Dw3 antigens in primary Sjögren's syndrome. *Arthritis Rheum* 1982; 25: 662-7.
 43. Maury CPJ. Aspartylglycosaminuria: An inborn error of glycoprotein metabolism. *J Inher Metab Dis* 1982; 5: 192-6.
 44. Maury CPJ. Carbohydrate patterns of endoscopic gastric biopsies in cancer of the stomach and chronic gastritis. *Clin Chim Acta* 1982; 126: 155-9.
 45. Maury CPJ, Helve T, Sjöblom C. Serum beta₂-microglobulin, sialic acid and C-reactive protein in systemic lupus erythematosus. *Rheumatol Int* 1982; 2: 145-9.
 46. Maury CPJ, Räsänen V, Teppo A-M, Helve T, Wegelius O. Serum pepsinogen I in rheumatic diseases. Reduced levels in Sjögren's syndrome. *Arthritis Rheum* 1982; 25: 1059-63.
 47. Maury CPJ, Teppo A-M. Mechanism of reduced amyloid-A-degrading activity in serum of patients with secondary amyloidosis. *Lancet* 1982; II: 234-7.
 48. Maury CPJ, Teppo A-M, Salaspuro MP. Reduced serum amyloid-A-degrading activity in liver cirrhosis. *World Congr Gastroenterology* 1982; Stockholm.
 49. Maury CPJ, Teppo A-M, Wegelius O. Relationship between sialylated saccharides, serum amyloid A protein and C-reactive protein in rheumatoid arthritis and systemic lupus erythematosus. *Ann Rheum Dis* 1982; 41: 268-71.
 50. Nikkilä K, Groop L. Glibenclamide and gliquidone in the treatment of non-insulin dependent diabetes mellitus. *Acta Med Scand* 1982; 211: 13-17.
 51. Olsson K, Benlamlıh S, Dahlborn K, Fyhrquist F. Effects of water deprivation and hyperhydration in pregnant and lactating goats. *Acta Physiol Scand* 1982; 115: 361-7.
 52. Pettersson E. A clinical, renal biopsy and epidemiological study of haematuria in adults (Dissertation). Helsinki 1982.
 53. Pettersson Tom. Pleural effusion in infectious, neoplastic and connective tissue diseases. A study of cellular and immunological reactions with emphasis on the role of T and B lymphocytes (Dissertation). University of Helsinki 1982.
 54. Pettersson Tom. Acid alpha-naphthyl acetate esterase staining of lymphocytes in pleural effusions. *Acta Cytol* 1982; 26: 109-14.
 55. Pettersson Tom, Klockars M, Hellström P-E. Chemical and immunological features of pleural effusions. A comparison between rheumatoid arthritis and other diseases. *Thorax* 1982; 57: 354-61.
 56. Pettersson Tom, Welin M-G, Weber T. In vitro production of leukocyte migration inhibitory factor by lymphocytes in exudative pleural effusions. *J Clin Lab Immunol* 1982; 8: 107-11.
 57. Pitkänen E. Serum 1,5-anhydroglucitol in normal subjects and in patients with insulin-dependent diabetes mellitus. *Scand J Clin Lab Invest* 1982; 42: 445-8.
 58. Pitkänen E, Hulmi S. Long-term subcutaneous insulin infusion therapy and diabetic nephropathy. *Diabetologia* 1982; 22: 378.
 59. Pitkänen E, Järvisalo J, Harjanne A, Koivula T. Serum beta-N-acetylglucosaminidase isoenzymes in insulin dependent diabetes mellitus. *Enzyme* 1982; 28: 14-9.
 60. Pitkänen E, Pettersson Tor, Pönkä A, Kosunen TU. Effect of erythromycin on fecal excretion of *Campylobacter fetus* subspecies jejuni. *J Infect Dis* 1982; 145: 128.
 61. Pohjavuori M, Fyhrquist F. Hemodynamic significance of vasopressin in the newborn. Year Bok of Obstetrics and Gynecology 1982; pp. 249-50.
 62. Pönkä A, Kleemola M. Mykoplasmaehkokuume. *SLL/FLT* 1982; 37: 545-7.
 63. Pönkä A, Kosunen TU. Pneumonia associated with enteritis due to *Campylobacter fetus* ssp jejuni. *Ann Clin Res* 1982; 14: 137-9.
 64. Pönkä A, Leinonen M. Adverse reactions to polyvalent pneumococcal vaccine. *Scand J Infect Dis* 1982; 14: 67-71.
 65. Pönkä A, Pettersson Tor. Keskushermostoinfektioiden etiologia ja insidensi. *SLL/FLT* 1982; 37: 1665-71.
 66. Pönkä A, Pettersson Tor. The incidence and aetiology of central nervous system infections in Helsinki in 1980. *Acta Neurol Scand* 1982; 66: 529-35.
 67. Ranki A, Paavonen T, Tolvanen E, Konttinen YT, Kankaanpää U, Nilsson E, Biberfeld C, Reitamo S. A discrepancy between T cell phenotype and function in rheumatoid arthritis? *Clin Rheumatol* 1982; 1: 68A.
 68. Reitamo S, Tolvanen E, Konttinen YT, Käyhkö K. Effector cells in contact dermatitis. 7th Int Conf, Defined Immunofluorescence, Immunoenzyme Studies and Related Labeling Techniques 1982; Niagara Falls, New York.
 69. Riska H, Pettersson Tom, Fröseth B, Klockars M. Beta₂-microglobulin in pleural effusions. *Acta Med Scand* 1982; 211: 45-50.
 70. Räsänen S, Suni J, Pönkä A, Leinikki P. False positive complement fixing antibodies against *Mycoplasma pneumoniae* in patients with bacterial meningitis. *J Clin Pathol* 1982; 35: 903.
 71. Seppä A, Konttinen YT, Malmström M, Tolvanen E, Helve T, Reitamo S. Minor salivary gland biopsy in sicca syndrome. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 16.
 72. Teppo A-M. Immunoturbidimetry of albumin and immunoglobulin G in urine. *Clin Chem* 1982; 28: 1359-61.
 73. Teppo A-M. Raising CRP specificity. *Curr Rheumatol* 1982; 3: 4.
 74. Teppo A-M. Rheumatoid factor interference with the latex agglutination test for C-reactive protein. XIX Nord Reumatologkongr 1982; Stockholm.
 75. Teppo A-M, Gripenberg M, Kurki P, Baklien K, Helve T, Wegelius O. Purification and characterization of a nuclear SS-B antigen. *Scand J Immunol* 1982; 15: 1-7.
 76. Teppo A-M, Kurki P, Helve T, Wegelius O. DNA antibodies with and without complement fixing ability. XIX Nord Reumatologkongr 1982; Stockholm.
 77. Teppo A-M, Maury CPJ. Seerumin amyloidi A proteiini - uusi akuutin faasin reaktantti. *Duodecim* 1982; 98: 1264-72.
 78. Teppo A-M, Maury CPJ, Wegelius O. Characteristics of the amyloid A fibril-degrading activity of human serum. *Scand J Immunol* 1982; 16: 309-14.
 79. Teppo A-M, Maury CPJ, Wegelius O. Characteristics of the amyloid-A-fibril degrading activity of human serum. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 51.
 80. Teppo A-M, Maury CPJ, Wegelius O. Characteristics of the amyloid-A-degrading enzyme in serum. *Scand J Immunol* 1982; 16: 309-14.
 81. Tolvanen E, Konttinen YT, Reitamo S, Johansson E, Wegelius O. DNA and RNA skin tests in SLE. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 11.
 82. Tolvanen E, Konttinen YT, Reitamo S, Käyhkö K, Kähönen K, Förström L, Salo OP. Effektorisolat kontaktidermatitissa. Allergiatutkimussäätiön Vuosikirja 1982; 13: 11-7.
 83. Tolvanen E, Konttinen YT, Reitamo S, Wegelius O. A role for Langerhans cells in SLE skin lesions? *Clin Rheumatol* 1982; 1: 73A.
 84. Tötterman K-J, Groop L. The effect of propranolol and metoprolol on tolbutamide-stimulated insulin secretion in hypertensive diabetic and non-diabetic patients. *Ann Clin Res* 1982; 14: 190-3.
 85. Wangel AG, Wegelius O, Dyrting A. A family study of leprosy. *Int J Lepr* 1982; 50(1): 1059-63.
 86. Wegelius O. The resolution of amyloid substance. *Acta Med Scand* 1982; 212: 273-5.
 87. Wegelius O, Konttinen YT, Reitamo S. In situ characterization of inflammatory cells in connective tissue diseases. In: *Progress in Rheumatology* 1982; Wright-PSB Publishers, Boston, Massachusetts.
 88. Wegelius O, Teppo A-M, Maury CPJ. Reduced amyloid-A-degrading activity in serum in amyloidosis associated with rheumatoid arthritis. *Br Med J* 1982; 284: 617-9.
 89. Wegelius O, Teppo A-M, Maury CPJ. The ability of serum to split amyloid A protein in patients with rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1982; Suppl 45: 51.
 90. Wählin-Boll E, Fyhrquist F, Groop L, Groop P-H, Melander A, Pelkonen R, Tolppanen E-M, Tötterman K-J. Comparison of glibenclamide and glipizide in type 2 diabetics. 11th Congr of the Int Diabetes Fed 1982; Nairobi.
- 1983**
1. Anttila P, Jormakka E, Peltola K, Sipilä E, Sipilä R. Terapiamuistio, 3 painos. Orion 1983; Helsinki.
 2. Bergroth V. Comparison of various immunoperoxidase methods. Demonstration of extracellular antigens in cryostat sections. *Histochemistry* 1983; 77: 177-84.
 3. Bergroth V. Immunoperoxidase and related techniques. Evaluation of methodology and application to quantitative kinetic studies of immunocompetent cells (Dissertation). University of Helsinki 1983.
 4. Bergroth V, Konttinen YT, Reitamo S. A method for the identification of human pe-

- ripheral blood T lymphocytes by sequential immunogold and esterase double staining. *J Histochem Cytochem* 1983; 31: 837-9.
5. Bonsdorff M von. Plasmafiltration - en ny metod för plasmabyte. *Fin Läkaresällsk Handl* 1983; 127: 132-41.
 6. Bonsdorff M von, Sipilä R. Iron and aluminium removal during hemodialysis using desferrioxamine (Abstract). *Symp Aluminium - a clinical problem in nephrology* 1983; Antwerpen.
 7. Bäcks C, Groop L, Ylinen K, Teramo K, Tolppanen E-M, Tallgren LG. The usefulness of glycohemoglobin determinations in diabetic patients with nephropathy. *Acta Endocrinol* 1983; 103, Suppl 237: 11.
 8. Edgren J. Radon och hälsorisk. *Värme- och sanitetsteknik* 1983; 2: 5-6.
 9. Edgren J, Eklund B, Laasonen L, Ahonen J, Kuhlback B. Percutan nefrostomi vid behandling av ureterläckage efter njurtransplantation (Abstract). 41 Nord Radiologkongr 1983; Oslo.
 10. Edgren J, Laasonen L. Biverkningar av urografi med iohexol. 41 Nord Radiologkongr 1983; Oslo.
 11. Eriksson L, Tuomisto L, Fyhrquist F. Plasma vasopressin and renin activity after ICV infusion of histamin agonists in the conscious goat. 12th Meet Eur Histamine Research Soc 1983; Brighton, UK.
 12. Falck HM, Maury CPJ, Teppo A-M, Wegelius O. Persistently high serum amyloid A protein and C-reactive protein levels correlate with rapid progression of secondary amyloidosis (Abstract). X Eur Congr of Rheumatology 1983; Moscow.
 13. Falck HM, Maury CPJ, Teppo A-M, Wegelius O. Correlation of persistently high serum amyloid A protein and C-reactive protein concentrations with rapid progression of secondary amyloidosis. *Br Med J* 1983; 286: 1373-1456.
 14. Forslund T, Fyhrquist F, Hortling L. Sustained antihypertensive effect of captopril combined with diuretics and beta adrenergic blocking drugs in patients with resistant hypertension. *Acta Med Scand* 1983; 213: 299-303.
 15. Forslund T, Fyhrquist F, Tikkanen I. Decrease of serum angiotensin converting enzyme after discontinuation of captopril treatment. *Acta Pharmacol Toxicol* 1983; 54: 78-80.
 16. Forslund T, Maury CPJ, Teppo A-M, Törnroth T, Wegelius O. Primary AL-lambda amyloidosis and carcinoembryonic antigen (Abstract). X Eur Congr of Rheumatology 1983; Moscow.
 17. Friman C, Davis P. Polymorphonuclear function in Behçet's syndrome. *Ann Rheum Dis* 1983; 42: 476-7.
 18. Friman C, Davis P, Wong K, Johnston C. Superoxide production of Felty's syndrome (FS) and normal neutrophils: Influence of FS and normal plasma. *RCPS (C) Ann Meet* 1983; Calgary.
 19. Fyhrquist F. Angiotensin-konvertaasin estäjäät verempainelääkkeinä. *Vox* 1983; 5: 34-44.
 20. Fyhrquist F. Angiotensin-konvertaasin estäjäät verempainetaudin ja sydämen vajaatoiminnan lääkehoidossa (Abstract). *Tamperen Lääkäripäivät* 1983; ISSN 0358-5433: 156-7.
 21. Fyhrquist F. Comparison of sustained-release and standard preparation of clonidine in essential hypertension. *Clin Pharmacol Ther Toxicol* 1983; 21: 634-6.
 22. Fyhrquist F. Munuaisten endokriininen toiminta. *Duodecim* 1983; 99: 1116-26.
 23. Fyhrquist F, Forslund T, Immonen I, Tikkanen I, Grönhagen-Riska C, Hortling L. Renin, renin substrate, angiotensin II, and vasopressin in plasma during treatment with captopril in hypertension and heart failure. *Acta Med Scand* 1983; Suppl 677: 110-4.
 24. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Forslund T, Hortling L, Tikkanen I. Regulation of angiotensin converting enzyme. *J Hypertens* 1983; 1, Suppl 1: 25-30.
 25. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Hortling L, Forslund T, Tikkanen I, Klockars M. The induction of angiotensin converting enzyme by its inhibitors. *Clin Exp Hypertens* 1982; A5: 1319-30.
 26. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Riska H, Tikkanen I. Binding of angiotensin I-converting enzyme (ACE) to a specific labelled inhibitor - a new simple ACE assay (Abstract). 4th Eur Conf on Sarcoidosis and other Granulomatous Disorders 1983; Sorrento, Italy.
 27. Gripenberg M. Anti-keratin antibodies react with synthetic antigens containing sulfhydryl groups. 5th Int Congr of Immunology 1983; Kyoto, Japan.
 28. Gripenberg M. Common serological features in RA and yersinia arthritis. In: Nasonova VA, Laine V, editors. *Rheumatoid Arthritis*, 1983; "Meditsina", Moscow.
 29. Gripenberg M, Gripenberg G. Expression of antibody activity measured by ELISA. Anti-DNA antibody activity characterized by the shape of the dose-response curve. *J Immunol Methods* 1983; 62: 315-22.
 30. Gripenberg M, Larsen A. Demonstration of antibodies reacting with sulfhydryl-containing molecules in rheumatoid arthritis (Abstract). X th Eur Congr of Rheumatology 1983; p. 132, Moscow.
 31. Groop L. Insulin secretion and insulin sensitivity in relation to the duration of type 2 (non-insulin dependent) diabetes. *Diabetologia* 1983; 25: 159.
 32. Groop L. The mechanisms and treatment of secondary drug failure (Abstract). In: Krall LP, Serrano-Rios M, editors. *Clinical and pharmacological activities of sulfonyleurea drugs*. 1987; pp. 117-21, Excerpta Medica, Amsterdam.
 33. Groop L, Harno K, Nikkilä EA, Pelkonen R, Tolppanen E-M. The combination of insulin and sulfonyleurea (glibenclamide) in the treatment of non-insulin dependent diabetes poorly controlled by insulin alone. *Acta Endocrinol* 1983; Suppl 257: 20.
 34. Groop L, Koskimies S, Pelkonen R, Tolppanen E-M. Increased frequency of HLA-Cw4 in patients with type 2 diabetes. *Acta Endocrinol* 1983; 104: 475-8.
 35. Groop L, Tötterman K-J, Harno K, Gordin A. Influence of beta-blocking drugs on glucose metabolism in hypertensive, non-diabetic patients. *Acta Med Scand* 1983; 213: 9-14.
 36. Groop L, Ylinen K, Maukonen L, Alopaeus K, Teramo K, Pelkonen R. Veren glukosipitoisuuden nopeat muutokset ja glykosyloidit hemoglobiinitt. *Duodecim* 1983; 99: 210-4.
 37. Groop P-H, Groop L. Gastrointestinala peptider. *Fin Läkaresällsk Handl* 1983; 127: 87-96.
 38. Groop P-H, Groop L, Fyhrquist F. Metabolic profiles in normal subjects and patients with non-insulin dependent diabetes mellitus (NIDDM) (Abstract). *Nordica Newsletter* 1983; 1: 198.
 39. Groop P-H, Groop L, Tötterman K-J, Fyhrquist F. Metabolic effects of acarbose in healthy obese subjects and in type 2 diabetics (Abstract). *Acta Endocrinol* 1983; Suppl 257: 21.
 40. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Hortling L, Koskimies S. Familial occurrence of sarcoidosis and Crohn's disease. *Lancet* 1983; I: 1287-8.
 41. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Willebrand E von. Angiotensin-I-konvertas i njure (Abstract). *Nord Nyredage* 1983; Köbenhavn.
 42. Grönhagen-Riska C, Miettinen A, Honkanen E, Törnroth T, Willebrand E von. Akut glomerulonefrit i samband med Yersinia-infektion, HLA-B27 positivitet och reaktiv artrit (Abstract). *Nord Nyredage* 1983; Köbenhavn.
 43. Haajanen J, Saarinen O, Laasonen L, Edgren J, Kuhlback B, Slätis P. Aseptic necrosis of the femoral head in renal recipients (Abstract). I Congr Eur Soc of Organ Transplantation, Zürich 1983.
 44. Helenius J, Laasonen L, Forslund T, Kock B, Kuhlback B, Edgren J. Ultrasonic scanning after percutaneous renal biopsy. *Scand J Urol Nephrol* 1983; 17: 213-6.
 45. Helve T, Kurki P, Teppo A-M, Wegelius O. DNA-antibody and complement profiles in the follow-up of SLE patients. *Rheumatol Int* 1983; 3: 129-32.
 46. Honkanen E, Bonsdorff M von, Hortling L, Kahanpää A. Rhodotula peritonitis in continuous ambulatory peritoneal dialysis. *Perit Dial Bull* 1983; 3: 216-7.
 47. Honkanen E, Kuhlback B. Hemodialyysiin liittyvä leukopenia ja hypoksia. *Duodecim* 1983; 99: 1508-9.
 48. Hortling L, Fyhrquist F, Bonsdorff M von, Holmberg P, Edgren J, Kock B, Tella M, Eklund B, Holmström T. Long-term 1,25-dihydroxycholecalciferol treatment in renal failure. *Acta Med Scand* 1983; 214: 55-60.
 49. Häyry P, Ahonen J, Willebrand E von, Eklund B, Höckerstedt K, Salmela K, Petersson E, Kauste H, Taskinen E, Lalla M, Sarelin H, Kuhlback B et al. Effects of cyclosporin A on human renal allograft rejection. An ad interim report. *Transplant Proc* 1983; Suppl 1-2: 2842-5.
 50. Immonen I, Siimes A, Stenman U-H, Kärkäinen J, Fyhrquist F. Plasma renin substrate and estrogens in normal pregnancy. *Scand J Clin Lab Invest* 1983; 45: 61-5.
 51. Kilpi A, Bergroth V, Kontinen YT, Maury P, Reitamo S, Wegelius O. Lymphocyte infiltration of gastric mucosa in Sjögren's syndrome. An immunoperoxidase study using monoclonal antibodies in the avidin biotin peroxidase method. *Arthritis Rheum* 1983; 26: 1196-200.
 52. Kilpi A, Kontinen YT, Malmström M, Bergroth V, Reitamo S, Helve T. Immunocompetent cells in labial salivary glands in secondary Sjögren's syndrome associated with SLE. *J Oral Pathol* 1983; 12: 465-72.
 53. Klockars M. Proteinuria ja raskaus. *Practicus* 1983; pp. 24-28.
 54. Koivisto VA, Teppo A-M, Maury CPJ, Taskinen R-L. No evidence of amyloidosis in type I diabetics treated with continuous subcutaneous insulin infusion. *Diabetes* 1983; 32: 88-90.
 55. Kontinen YT, Bergroth V, Visa-Tolvanen K,

- Reitamo S, Förström L. Cellular infiltrate in situ and response kinetics of human intradermal and epicutaneous tuberculin reactions. *Clin Immunol Immunopathol* 1983; 28: 441-9.
56. Konttinen YT, Friman C, Tolvanen E, Reitamo S, Johansson E. Local skin rash after intramuscular methyl prednisolone acetate injection in a patient with rheumatoid arthritis. *Arthritis Rheum* 1983; 26: 231-3.
57. Konttinen YT, Tolvanen E, Visa-Tolvanen K, Reitamo S, Förström L. Inflammatory cells in sarcoid granulomas detected by monoclonal antibodies and an esterase technique. *Clin Immunol Immunopathol* 1983; 26: 380-9.
58. Kuhlback B. Integrerad dialysvård och njurtransplantation. *Nord Med* 1983; 98: 258-9.
59. Kuhlback B, Ahonen J. Munuaisensirron indikaatiot ja tulokset. *Duodecim* 1983; 99: 1227-36.
60. Kuhlback B, Klockars M. Pregnancy in patients with a renal transplant. XII Scand Transplantation Meeting 1983; Århus.
61. Kuhlback B, Wallenius M, Haapala M, Ahonen J. Renal transplantation in chronic pyelonephritis. XII Scand Transplantation Meeting 1983; Århus.
62. Kurki P, Helve T, Bonsdorff M von, Törnroth T, Pettersson E, Wegelius O, Riska H, Miettinen A. Tyvikalvovasta-aineiden aiheuttama glomerulonefriitti. *Duodecim* 1983; 99: 226-30.
63. Kurki P, Helve T, Virtanen I. Antibodies to cytoplasmic intermediate filaments in rheumatic diseases. *J Rheumatol* 1983; 10: 558-62.
64. Kurki P, Miettinen A, Salaspuro M, Virtanen I, Stenman S. Cytoskeleton antibodies in chronic active hepatitis, primary biliary cirrhosis and alcoholic liver disease. *Hepatology* 1983; 3: 297-303.
65. Laasonen L, Edgren J, Forslund T, Eklund B. Percutaneous transluminal angiography of renal transplant artery stenosis (Abstract). Vth Eur Congr of Radiology Bordeaux, France 1983.
66. Lehtinen A-M, Fyhrquist F, Kivalo I. Opiate action on arginine vasopressin and cortisol secretion during anesthesia. *Anesth Analg* 1983; 63: 25-30.
67. Malkamäki M, Honkanen E, Leinonen M, Mäkelä PH. Branhamella catarrhalis as a cause of bacteremic pneumonia. *Scand J Infect Dis* 1983; 15: 125-6.
68. Malmström M, Seppä A, Konttinen YT, Helve T, Reitamo S. Sjögren's syndrome in systemic lupus erythematosus and rheumatoid arthritis. Immune effector cells in salivary glands. *Rheumatol Int* 1983; 3: 1-15.
69. Maury CPJ. Hepatic lectins. Concept, biochemistry and role. *Scand J Gastroenterol* 1983; 18: 321-3.
70. Maury CPJ, Ehnholm C, Teppo A-M. Is interferon an inducer of serum amyloid A? *N Engl J Med* 1983; 309: 1060-1.
71. Maury CPJ, Teppo A-M, Eklund B, Ahonen J. Serum amyloid A: A sensitive indicator of acute renal allograft rejection in humans. *Transplantation* 1983; 36: 501-4.
72. Maury CPJ, Teppo A-M, Eklund B, Häyry P, Ahonen J. Serum amyloid A levels in human kidney allograft rejection. *Clin Sci* 1983; 65: 547-50.
73. Maury CPJ, Teppo A-M, Fröseth B, Wegelius O. Alpha₁-antitrypsin and amyloid-A-degrading activity in reactive systemic amyloidosis (Abstract). AEMIE 7th Eur Congr of Internal Medicine 1983; p. 69, Vienna.
74. Maury CPJ, Teppo A-M, Fröseth B, Wegelius O. Alpha₁-antitrypsin and reactive systemic amyloidosis. *Clin Sci* 1983; 64: 453-4.
75. Maury CPJ, Teppo A-M, Fröseth B, Wegelius O. Alpha₁-antitrypsin and amyloid A-degrading activity in reactive systemic amyloidosis (Abstract). X Eur Congr of Rheumatology 1983; Moscow.
76. Maury CPJ, Teppo A-M, Raunio P. Relationship between the acute phase response and amyloid A fibril degrading activity in serum of patients with rheumatoid arthritis undergoing surgery (Abstract). AEMIE 7th Eur Congr of Internal Medicine 1983; p. 30, Vienna.
77. Maury CPJ, Teppo A-M, Raunio P. The acute phase response and its relation to serum amyloid-A-degrading activity in patients with rheumatoid arthritis undergoing arthroplasty. *Eur J Clin Invest* 1983; 13: 73-8.
78. Maury CPJ, Teppo A-M, Raunio P. Variation in amyloid-A-degrading activity in patients with rheumatoid arthritis undergoing surgery (Abstract). X Eur Congr of Rheumatology 1983; Moscow.
79. Maury CPJ, Teppo A-M, Salaspuro MP. Reduced amyloid-A degrading activity in serum of patients with liver cirrhosis. *Clin Chim Acta* 1983; 131: 29-37.
80. Maury CPJ, Teppo A-M, Wegelius O. Amyloid degrading activity in serum in rheumatoid arthritis with or without associated amyloidosis: Relationship to alpha₂-macroglobulin and alpha₁-antitrypsin. In: Tribe CR, Bacon PA, editors. *Amyloidosis* 1983; pp. 73-6, John Wright & Sons, Bristol.
81. Nordström M, Groop L, Kuhlback B, Koskimies S. Is kidney graft survival genetically determined in diabetic patients? (Abstract). *Acta Endocrinol* 1983; 103, Suppl 257: 50.
82. Nordström M, Groop L, Kuhlback B, Koskimies S, Tallgren LG. HLA-antigens in patients developing secondary diabetes after renal transplantation (Abstract). *Acta Endocrinol* 1983; Suppl 257: 51.
83. Pettersson E, Bonsdorff M von, Törnroth T. Clinical and renal biopsy findings in Finnish military recruits (Abstract). *Nordiske Nyredage* 1983; København.
84. Pönkä A. C-vitamiini ja munuaispotilaat. *Munuainen/Njuren* 1983; 12: 7-8.
85. Pönkä A, Bonsdorff M von, Färkkilä M. Polyradiculitis associated with Mycoplasma pneumoniae reversed by plasma exchanges. *Br Med J* 1983; 286: 475-6.
86. Pönkä A, Bonsdorff M von, Skrifvars B, Wegelius O. Plasmafereseihoito systeemisessä lupus erythematosuksessa. *Duodecim* 1983; 99: 325-8.
87. Pönkä A, Kuhlback B. Serum ascorbic acid in patients undergoing chronic hemodialysis. *Acta Med Scand* 1983; 213: 305-7.
88. Pönkä A, Laasonen L, Stregell-Usanov L. Angioleiomyoma of the common bile duct. *Acta Med Scand* 1983; 213: 407-10.
89. Ranki A, Kanerva L, Förström L, Konttinen YT, Mustakallio KK. T and B lymphocytes, macrophages and Langerhans cells during the course of contact allergic and irritant skin reactions in man. *Acta Derm Venereol* 1984; 63: 376-383.
90. Reitamo S, Käyhkö K, Konttinen YT, Bergroth V. Factors affecting the immunoperoxidase demonstration of intracellular immunoglobulins and J chain from cytocentrifuged cell smears. *J Histochem Cytochem* 1983; 31: 843-6.
91. Scheinin T, Groop L, Nikkilä EA, Konttinen S. Proliferative responses to insulin antigens in diabetics and controls. *Acta Endocrinol* 1983; Suppl 257: 64.
92. Scheinin T, Groop L, Nikkilä EA, Konttinen S. Proliferative responses to insulin antigens in diabetics and controls. *J Clin Lab Immunol* 1983; 11: 135-41.
93. Siimes ASI, Immonen I, Stenman U-H, Kärkkäinen JE, Pekonen F, Fyhrquist F. Plasma renin substrate in the prediction of pregnancy outcome in threatened abortion. *Br J Obstet Gynaecol* 1983; 90: 1186-92.
94. Sipilä R, Kuhlback B. Recovery of renal function after transplantation. *Br Med J* 1983; 287: 838.
95. Sipilä R, Kuhlback B, Skrifvars B. Acute renal failure during azapropazone therapy. *Mayo Clin Proc* 1983; 58: 209-10.
96. Sipilä R, Viitasalo K, Heikkilä J. Hypothyroidism, Raynaud's phenomenon and acute myocardial infarction in a young woman. *Clin Cardiol* 1983; 6: 304-6.
97. Teppo A-M, Groop L, Tallgren L. Urinary excretion of plasma proteins in diabetics with and without proliferative retinopathy. *Acta Endocrinol* 1983; 103, Suppl 257: 70.
98. Teppo A-M, Maury CPJ. Degradation of serum amyloid A protein and amyloid A-fibrils by serine proteases (Abstract). X Eur Congr of Rheumatology 1983; Moscow.
99. Teppo A-M, Maury CPJ. Do serine proteases degrade amyloid A fibrils. *Scand J Immunol* 1983; 18: 363-6.
100. Teppo A-M, Maury CPJ. Serum prealbumin, transferrin and immunoglobulins in fatty liver, alcoholic cirrhosis and primary biliary cirrhosis. *Clin Chim Acta* 1983; 129: 279-86.
101. Tikkanen I, Fyhrquist F. Immunological and endocrine features of a new experimental hypertension model: Heymann nephritis-DOCA-NaCl hypertension. *Acta Med Scand* 1983; Suppl 677: 130-3.
102. Tikkanen I, Fyhrquist F, Miettinen A. Complement dependence of hypertension in Heymann nephritis-DOCA-NaCl hypertensive rats (Abstract). 1st Eur Meet on Hypertension 1983; Milano, Italy.
103. Tötterman K-J, Groop L, Groop P-H. Metabolic effects of dietary fibers (guar gum) on plasma glucose, serum insulin and serum C-peptide in obese healthy subjects (Abstract). *Acta Endocrinol* 1983; Suppl 257: 74.

1984

- Bonsdorff M von. Hemodialyysi, hemofilt-raatio ja hemoperfuusio. *Leiraksen julk* 1984; 39: 116-23.
- Bonsdorff M von, Groop L. Intraperitoneal insulin administration does not promote insulin antibody production in insulin dependent diabetes (IDDM) patients (Abstract). II Scand Symp on CAPD 1984; Skövde, Sweden.
- Bonsdorff M von, Pönkä A, Törnroth T. Mycoplasma pneumoniae associated with mesangiocapillary glomerulonephritis type II (dense deposit disease). *Acta Med Scand* 1984; 216: 427-9.
- Bäcks C, Groop L, Ylinen K, Tolppanen E-M, Tallgren L. The usefulness of micro- and macrochromatographic determinations of glycohemoglobin in diabetic patients with nephropathy (Abstract). *Acta Endocrinol* 1984; Suppl 263: 15.
- Eklund B, Edgren J, Laasonen L, Ahonen J. Percutaneous nephrostomy: A therapeutic

- procedure for the management of urinary leakage and obstruction in renal transplantation. *Transplant Proc* 1984; 16: 1304-6.
6. Eklund B, Salmela K, Bonsdorff M von. The Gore-Tex peritoneal dialysis catheter compared with the Tenckhoff catheter. A prospective study (Abstract). II Scand Symp on CAPD 1984; Skövde, Sweden.
 7. Forslund T. Induction of rat angiotensin converting enzyme by captopril and enalapril (Dissertation). Helsinki 1984.
 8. Forslund T, Kouvonen I, Fyhrquist F. Tissue distribution of angiotensin converting enzyme in the rat. Effect of captopril. *Acta Pharmacol Toxicol* 1984; 54: 124-8.
 9. Forslund T, Laasonen L, Höckerstedt K, Stenman S, Edgren J. Tuberculosis of the colon in a kidney transplant patient. *Acta Med Scand* 1984; 215: 181-4.
 10. Forslund T, Weber TH, Welin MM, Tani P, Fyhrquist F. Decreased helper/suppressor T-lymphocyte ratio in healthy subjects not turning positive after calmette vaccination (Abstract). *Immunobiology* 1984; 167: 316.
 11. Friman C. Systeeminen skleroosi (Scleroderma). *Reuma* 1984; 3: 18.
 12. Friman C, Davis P, Starkebaum G, Johnston C, Dasgupta M, Wong K. Suppression of superoxide generation by polymorphonuclear leucocytes preincubated in plasma from patients with rheumatoid arthritis and neutropenia (Abstract). XX Scand Congr of Rheumatology 1984; Bergen, Norway.
 13. Friman C, Davis P, Starkebaum G, Johnston C, Dasgupta M, Wong K. Suppression of superoxide generation by normal polymorphonuclear leucocytes preincubated in plasma from patients with rheumatoid arthritis and neutropenia. *Med Biol* 1984; 62: 89-90.
 14. Friman C, Eronen I, Videman T, Michelsson J, Langenskiöld A. Connective tissue changes in immobilization osteoarthritis (Abstract). EULAR-Symposium 1984; I: 3.
 15. Fyhrquist F. Essentiell hypertension. *Fin Läkaresällsk Handl* 1984; 128: 81-6.
 16. Fyhrquist F. Nya trender inom hypertensionsbehandling. *Fin Läkaresällsk Handl* 1984; 128: 78-80.
 17. Fyhrquist F. Renaalisen osteodystrofin hoito. *Leiraksen julk* 1984; 29: 103-8.
 18. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Forslund T, Hortling L. Physiological and pharmacological aspects of angiotensin converting enzyme. *Scand J Urol Nephrol* 1984; Suppl 79: 29-43.
 19. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Immonen I, Oksanen V, Riska H, Tikkanen I. Binding of labelled inhibitor - a new assay for angiotensin I-converting enzyme with multiple applications (Abstract). Xth Int Conf on Sarcoidosis and Other Granulomatous Disorders 1984; Baltimore, Maryland.
 20. Fyhrquist F, Hortling L, Grönhagen-Riska C, Rosenlöf K, Tikkanen I. Biological and immunological evidence for the relationship of erythropoietin and renin substrate (angiotensinogen) (Abstract). IXth Int Congr of Nephrology 1984; Los Angeles, California.
 21. Fyhrquist F, Rosenlöf K, Grönhagen-Riska C, Hortling L, Tikkanen I. Is renin substrate an erythropoietin precursor? *Nature* 1984; 308: 649-52.
 22. Fyhrquist F, Tikkanen I, Grönhagen-Riska C. Competitive inhibitor binding assay of captopril and other angiotensin converting enzyme inhibitors (Abstract). Scand Symp on the Physiology and Clinical Use of ACE-inhibitors 1984; Göteborg, Sweden.
 23. Fyhrquist F, Tikkanen I, Grönhagen-Riska C. Competitive inhibitor binding assay (IBA) of captopril and other inhibitors of angiotensin converting enzyme. *Scand J Urol Nephrol* 1984; Suppl 79: 13-6.
 24. Fyhrquist F, Tikkanen I, Grönhagen-Riska C, Hortling L, Hichens M. Inhibitor binding assay for angiotensin-converting enzyme. *Clin Chem* 1984; 30: 696-700.
 25. Gripenberg M, Helve T, Kurki P. Autoantibody profiles determined by ELISAs in rheumatic diseases. Symp on Current Immunological Concepts in Rheumatology - Immunopathology, Genetics and Therapy 1984; Budapest.
 26. Gripenberg M, Linder E. Demonstration of anti-keratin antibodies by ELISA using keratin or thiol-containing compounds in urea as antigen. *J Immunol Methods* 1984; 75: 65-72.
 27. Groop L. The combination of insulin and sulfonylurea in the treatment of type 2 diabetes. *Diamet* 1984; 8: 5-6.
 28. Groop L. Weight loss, diarrhea and abdominal cramps in a previously healthy young man. Clinical pathological conference. *Duodecim* 1984; 100: 806-14.
 29. Groop L, Bottazzo GF. Islet cell antibodies identify pseudo-type 2 diabetes in patients with maturity-onset diabetes mellitus (Abstract). *Acta Endocrinol* 1984; Suppl 263: 33.
 30. Groop L, Eriksson CJP, Huupponen R, Ylikahri R. Roles of chlorpropamide, alcohol and acetaldehyde in determining the chlorpropamide alcohol flush. *Diabetologia* 1984; 26: 34-8.
 31. Groop L, Eriksson CJP, Wählin-Boll E, Melander A. Chlorpropamide-alcohol flush: Significance of body weight, sex and serum chlorpropamide. *Eur J Pharmacol* 1984; 26: 723-5.
 32. Groop L, Groop P-H, Fyhrquist F. Suppression of GIP release by short term steroid therapy in healthy man (Abstract). *Diabetes* 1984; 33: 633.
 33. Groop L, Harno K, Tolppanen E-M. The combination of insulin and sulfonylurea in the treatment of secondary drug failure in patients with type 2 diabetes. *Acta Endocrinol* 1984; 106: 97-101.
 34. Groop L, Koskimies S. The genetic susceptibility to type 2 diabetes: Analysis of the HLA-DR association (Abstract). *Acta Endocrinol* 1984; Suppl 263: 34.
 35. Groop L, Koskimies S, Tolppanen E-M. Characterization of patients with chlorpropamide alcohol flush (CPAF). *Acta Med Scand* 1984; 215: 141-9.
 36. Groop L, Luzi L, Melander A. Different insulinotropic effects of glipizide and glyburide (Abstract). *Diabetes* 1984; 34, Suppl 1: 355.
 37. Groop L, Pelkonen R. Treatment failures. A common problem in the management of patients with type 2 diabetes. *Acta Endocrinol* 1984; Suppl 2332: 131-5.
 38. Groop L, Pelkonen R, Koskimies S, Bottazzo GF. Characterization of secondary drug failure in patients with non-insulin dependent diabetes [I] (Abstract). IIIrd World Congr on Diabetes in the Tropics and Developing Countries 1984; Bangkok.
 39. Groop L, Tolppanen E-M. Factors influencing beta-cell function and insulin sensitivity in patients with type 2 (non-insulin-dependent) diabetes. *Acta Endocrinol* 1984; 106: 505-10.
 40. Groop P-H, Groop L, Fyhrquist F. Effect of serial test meals on plasma interactive GIP in non-insulin dependent diabetics and non-diabetic controls (Abstract). *Acta Endocrinol* 1984; Suppl 263: 36.
 41. Groop P-H, Groop L, Koskimies S. Does an association exist between renal glycosuria and the HLA system? (Abstract). *Acta Endocrinol* 1984; Suppl 23: 35.
 42. Grönhagen-Riska C. Sarkoidoosin diagnoosi ja seuranta. *Lääketiede/Medicin* 1984; pp. 644-5.
 43. Grönhagen-Riska C. Renal och renovaskulär hypertension. *Fin Läkaresällsk Handl* 1984; 128: 87-93.
 44. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Ahonen J, Willebrand E von, Häyry P. ACE inhibition after renal transplantation (Abstract). MSD Symp on ACE Inhibition 1984; Göteborg, Sweden.
 45. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Ahonen J, Willebrand E von, Häyry P. Angiotensin I-converting enzyme inhibition after renal transplantation. *Scand J Urol Nephrol* 1984; Suppl 79: 63-7.
 46. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Willebrand E von. Angiotensin I-converting enzyme - a marker of highly differentiated cells of the monocytic line (Abstract). Xth Int Conf on Sarcoidosis and Other Granulomatous Disorders 1984; Baltimore, Maryland.
 47. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Tikkanen I, Miettinen A, Törnroth T. Fine needle aspiration cytology of Heymann nephritis (Abstract). XXIst Congr of the EDTA 1984; Firenze, Italy.
 48. Haajanen J, Saarinen O, Laasonen L, Kuhlback B, Edgren J, Slätis P. Steroid treatment and aseptic necrosis of the femoral head in renal transplant recipients. *Transplant Proc* 1984; 16: 1316-9.
 49. Hautanen A, Gripenberg M, Salonen E-M, Julkunen I, Laitinen O. C3c-binding in inflammatory rheumatic diseases. *Clin Exp Rheumatol* 1984; 2: 125-30.
 50. Helve T. Lupus erythematosus disseminatus (Dissertation). Helsinki 1984.
 51. Helve T, Gripenberg M, Kurki P, Teppo A-M, Wegelius O. Enzyme-linked immunosorbent assays for antibodies to poly(A), polydAT and histones: Possibly useful tools for the evaluation of prognosis and disease activity in systemic lupus erythematosus. *Rheumatol Int* 1984; 4: 75-8.
 52. Honkanen E. Virtsan sakan faasikontrastmikroskopia. *Lääketiede/Medicin* 84 1984; pp. 240-1.
 53. Honkanen E, Tallgren LG. Faasikontrastmikroskopia hematurian tasodiagnostiikassa. *SLL/FLT* 1984; 39: 2519-22.
 54. Honkanen E, Törnroth T, Pettersson E, Kuhlback B. Glomerulonephritis in renal allografts: Results of 18 years of transplantations. *Clin Nephrol* 1984; 21: 210-9.
 55. Hortling L. Endokrin hypertension. *Fin Läkaresällsk Handl* 1984; 128: 96-100.
 56. Hortling L. Sekundäärinen hyperparatyreoosi, konservatiivinen hoito. Dialyysi- ja transplantatiopäivät 1984; Korpilampi, Finland.
 57. Hortling L, Bonsdorff M von, Honkanen E, Kala A-R. Factors contributing to peritonitis in CAPD. XXIst Congr of the EDTA 1984; Firenze, Italy.
 58. Hortling L, Bonsdorff M von, Kala A-R. Improved bacterial diagnosis in CAPD patients with peritonitis. II Scand Symp on CAPD 1984; Skövde, Sweden.

59. Hortling L, Sipilä R. Multiresistant *Serratia marcescens* peritonitis in a CAPD patient treated with Azthreonam (SQ 26,776), a new monobactam antibiotic. *Clin Nephrol* 1984; 21: 335.
60. Häyry P, Kuhlback B, Ahonen J. Cyclosporine trials in Helsinki. *Scandiatransplant Report* 1984; pp. 27-35.
61. Karlberg B, Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Öhman P. Enalapril and lisinopril in renovascular hypertension - antihypertensive and hormonal effects of two new angiotensin-converting enzyme (ACE) inhibitors (Abstract). *Scand Symp on the Physiology and Clinical Use of ACE-inhibitors* 1984; Göteborg, Sweden.
62. Karlberg B, Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Öhman P. Enalapril and lisinopril in renovascular hypertension - antihypertensive and hormonal effects of two new angiotensin-converting enzyme (ACE) inhibitors. *Scand J Urol Nephrol* 1984; 79: 103-6.
63. Konttinen YT. Laboratoriotulokset tulehdussellisten reumatoidien diagnostiikassa. Kirjassa: Tuki- ja liikuntaelinten sairaudet 1984; pp. 34-37, Helsinki.
64. Konttinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. Impaired regression of BEBV outgrowth by VCS+RA lymphocyte is due to diminished development of T8+, 4F2+ cytotoxic cells (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1984; Suppl 53: 119.
65. Konttinen YT, Kulomaa M, Malmström M, Kilpi A, Reitamo S. Lactoferrin in Sjögren's syndrome. *Arthritis Rheum* 1984; 27: 462-7.
66. Kuhlback B. Munuaisensiirtotoiminnan näkymiä. *Munuainen/Njuren* 1984; 13: 3.
67. Kurki P, Gripenberg M, Teppo A-M, Salaspuro M. Profiles of antinuclear antibodies in chronic active hepatitis, primary biliary cirrhosis and in alcoholic liver disease. *Liver* 1984; 4: 134-8.
68. Kurki P, Helve T, Bonsdorff M von, Törnroth T, Pettersson E, Riska H, Miettinen A. Transformation of membranous glomerulonephritis into crescentic glomerulonephritis with glomerular basement membrane antibodies. *Nephron* 1984; 38: 134-7.
69. Kähönen K, Palva T, Bergroth V, Konttinen Y, Reitamo S. Immunohistochemical identification of inflammatory cells in secretory and chronic otitis media and cholesteatoma using monoclonal antibodies. *Acta Otolaryngol* 1984; 97: 471-6.
70. Lehtinen A-M, Fyhrquist F, Kivalo I. The effect of small doses of fentanyl and naloxone on plasma AVP and cortisol concentrations during anesthesia (Abstract). *I World Congr of Anaesthesiologists* 1984; Manila, Philippines.
71. Lehtinen A-M, Fyhrquist F, Kivalo I. Opiate action on arginine, vasopressin and cortisol secretion during anaesthesia. *Anesth Analg* 1984; 63: 25-30.
72. Leirisalo-Repo M, Gripenberg M, Julkunen I, Repo H. Circulating immune complexes in patients with yersinia arthritis. *Symp on Current Immunological Concepts in Rheumatology - Immunopathology, Genetics and Therapy* 1984; Budapest.
73. Leirisalo-Repo M, Gripenberg M, Julkunen I, Repo H. Circulating immune complexes in Yersinia infection. *J Rheumatol* 1984; 11: 365-8.
74. Leskinen R, Skrifvars B, Laasonen L, Edgren J. Bone lesions in systemic lupus erythematosus. *Radiology* 1984; 153: 349-52.
75. Maltz EE, Olsson K, Glick SM, Fyhrquist F, Silanikove N, Chosniak I, Shkolnik A. Homeostatic response to water deprivation or hemorrhage in lactating and non-lactating bedouin goats. *Comp Biochem Physiol* 1984; 77A: 79-84.
76. Maury CPJ. Reactive (secondary) amyloidosis and its pathogenesis. *Rheumatol Int* 1984; 5: 1-7.
77. Maury CPJ. Serum amyloid A protein: Current status. *Scand J Rheumatol* 1984; 13: 97-9.
78. Maury CPJ, Höckerstedt K, Teppo A-M, Lautenschlager I, Scheinin TM. Changes in serum amyloid A protein and beta-2-microglobulin in association with liver allograft rejection. *Transplant* 1984; 38: 551-3.
79. Maury CPJ, Junge W, Teppo A-M. Serum esterase activity in reactive systemic amyloidosis and its relation to amyloid A degrading activity. *J Lab Clin Med* 1984; 104: 761-6.
80. Maury CPJ, Teppo A-M. Massive cutaneous hyalinosi: Identification of the hyalin material as monoclonal kappa light chains, 90 kD glycoprotein and type I collagen. *Am J Clin Path* 1984; 82: 543-51.
81. Maury CPJ, Teppo A-M. Comparative study of serum amyloid-related protein SAA, C-reactive protein and beta-2-microglobulin as markers of renal allograft rejection. *Clin Nephrol* 1984; 22: 281-92.
82. Maury CPJ, Teppo A-M. Demonstration of tissue 90 kD glycoprotein as antigen in circulating IgG immune complexes in dermatitis herpetiformis and coeliac disease. *Lancet* 1984; II: 892-4.
83. Maury CPJ, Teppo A-M, Ahonen J, Willebrand E von. Measurement of serum amyloid A protein concentrations as test of renal allograft rejection in patients with initially non-functioning grafts. *Br Med J* 1984; 288: 360-2.
84. Maury CPJ, Teppo A-M, Raunio P. Control of the acute phase serum amyloid A and C-reactive protein response. Comparison of total replacement of the hip and knee. *Eur J Clin Invest* 1984; 14: 323-8.
85. Maury CPJ, Wegelius O. Pathogenesis of AA amyloidosis. *Acta Med Scand* 1984; 215: 289-91.
86. Nikkilä K, Groop L. Treatment of noninsulin-dependent diabetes with glibenclamide and gliquidone. *Prakt Arzt* 1984; 58: 1248-55.
87. Oksanen V, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Somer H. The general clinical picture of sarcoidosis when associated with neurological manifestations (Abstract). *Xth Int Conf on Sarcoidosis and Other Granulomatous Disorders* 1984; Baltimore, Maryland.
88. Paimela H, Stenman S, Tallgren LG, Sipilä R, Ahonen J. Brunner's gland hyperplasia: A duodenal lesion peculiar to uremia (Abstract). *IXth Int Congr of Nephrology* 1984; Los Angeles, California.
89. Pettersson E, Bonsdorff M von, Törnroth T, Lindholm H. Nephritis among young Finnish men. *Clin Nephrol* 1984; 22: 217-22.
90. Pettersson Tom. Specialisttentamen i Finland. *Nord Med* 1984; 99: 93.
91. Pettersson Tom, Klockars M, Weber TH. Pleural fluid adenosine deaminase in rheumatoid arthritis and systemic lupus erythematosus. *Chest* 1984; 86: 273.
92. Pettersson Tom, Ojala K, Weber TH. Adenosine deaminase in the diagnosis of pleural effusions. *Acta Med Scand* 1984; 215: 299-304.
93. Piirainen H, Gripenberg M, Laitinen O. Anti-ribonucleoprotein antibodies in inflammatory rheumatic diseases. *Scand J Rheumatol* 1984; 13: 177-80.
94. Riska H, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Ahlqvist J, Maasilta P. A lethal combination of sarcoidosis and tuberculosis (Abstract). *Xth Int Conf on Sarcoidosis and Other Granulomatous Disorders* 1984; Baltimore, Maryland.
95. Sipilä R, Bonsdorff M von. Exacerbation of IgG nephropathy after influenza vaccination. *Br Med J* 1984; 288: 684.
96. Sipilä R, Bonsdorff M von, Haapanen E. Rabdomyolysi: näkökohtia diagnostiikasta ja hoidosta. *Duodecim* 1984; 100: 1194.
97. Sipilä R, Jalkanen M, Huotari K. Urinary kallikrein excretion in full term pregnancy with hypertension (Abstract). *IXth Int Congr of Nephrology*, Los Angeles, California 1984.
98. Skrifvars B, Bonsdorff M von, Pönkä A, Pettersson Tom, Leskinen R, Friman C, Helve T, Gripenberg M, Kurki P, Wegelius O. Plasmapheresis in the treatment of SLE. *Scand J Rheumatol* 1984; Suppl 53: 124.
99. Taskinen M-R, Groop L. C-peptide and free insulin determinations in the follow-up of glycemic control. *Ann Clin Res* 1984; 16: 118-27.
100. Teir H, Groop L, Koskimies S. Factors associated with proliferative diabetic retinopathy. *Proc VIIIth Congr of Eur Soc of Ophthalmology* 1985; pp. 1297-9, Helsinki.
101. Teppo A-M, Maury CPJ. Enzyme immunoassay of 90 kD glycoprotein: Increased level of antibodies in coeliac disease. *J Immunol Methods* 1984; 74: 327-356.
102. Teppo A-M, Maury CPJ. Antibodies to gliadin, gluten, and reticulin glycoprotein in rheumatic diseases: Elevated levels in Sjögren's syndrome. *Clin Exp Rheumatol* 1984; 57: 73-8.
103. Tikkanen I. Immunologiska mekanismer vid hypertension. *Fin Läkaresällsk Handl* 1984; 144: 101-4.
104. Tikkanen I, Fyhrquist F, Forslund T. Inhibitor binding assay of rat serum angiotensin-converting enzyme. *Clin Sci* 1984; 67: 237-41.
105. Tikkanen I, Miettinen A, Törnroth T, Fyhrquist F. Hemodynamic and immunological factors in the late development of hypertension in Heymann nephritis. *XXIst Congr of the EDTA* 1984; Firenze, Italy.
106. Tolvanen E, Konttinen YT, Visa-Tolvanen K, Reunala T, Reitamo S, Kähönen K. Immunocompetent and accessory cells in dermatitis herpetiformis. *Clin Immunol Immunopathol* 1984; 30: 134-41.
107. Tuomisto L, Eriksson L, Fyhrquist F. Plasma vasopressin levels after ICV infusion of histamine agonists in the conscious goat. *Agents Actions* 1984; 14: 558-60.
108. Tötterman K, Groop L, Groop P-H, Kala R, Tolppanen E-M, Fyhrquist F. The effect of beta-blocking drugs on beta-cell function and insulin sensitivity in hypertensive non-diabetic patients. *Eur J Clin Pharmacol* 1984; 26: 13-7.
109. Vuorialho M, Helve T, Laasonen L, Edgren J. Salivary gland involvement in systemic lupus erythematosus. *Scand J Rheumatol* 1984; 13: 59-66.
110. Öhman P, Aurell M, Asplund J, Conradsson T, Delin K, Forslund T, Fyhrquist F, Frithz G, Herlitz H, Karlberg B, Nilsson O, Rydén L, Wettre S. A long-term follow-up of patients with essential hypertension treated with captopril. *Acta Med Scand* 1984; 216: 53-6.

1. Bergroth V, Konttinen YT, Johansson E. Langerhans cells in DLE skin: A role in lymphocyte migration and activation in situ. *Scand J Rheumatol* 1985; 14: 411-6.
2. Bergroth V, Konttinen YT, Nordström D, Leirisalo-Repo M. The phenotypes of synovial fluid cells in Reiter's syndrome (Abstract). 7th Eur Immunology Meet 1985; p. 51, Jerusalem.
3. Bergroth V, Konttinen YT, Nykänen P, Essen R von, Koota K. Phenotypic characterization of in vivo proliferating cells in the rheumatoid synovial fluid (Abstract). 7th Eur Immunology Meet 1985; p. 52, Jerusalem.
4. Bergroth V, Konttinen YT, Nykänen P, Essen R von, Koota K. Proliferating cells in the synovial fluid in rheumatic diseases: An analysis with autoradiography-immunoperoxidase double staining. *Scand J Immunol* 1985; 22: 393-8.
5. Bonsdorff M von. Proteinuria in young adults: Results of a 6 year follow-up study (Abstract). *Nord Nyredage* 1985; Trondheim, Norway.
6. Bonsdorff M von. Peritoneaaldialysiskatetrin pidentämnen. *SLL/FLT* 1985; 40: 1381.
7. Bonsdorff M von. Peritoneaaldialysishiito - CAPD. *Suom Proviisorilehti* 1985; 4: 123-5.
8. Bonsdorff M von, Sipilä R, Honkanen E, Hortling L, Grönhagen-Riska C, Laasonen L. Renal biopsy guided by ultrasonography (Abstract). *Kidney Int* 1985; 28.
9. Bonsdorff M von, Sipilä R, Honkanen E, Hortling L, Grönhagen-Riska C, Laasonen L. Ultraääniohjattu munuaisbiopsia. *Duodecim* 1985; 101: 1557-61.
10. Bonsdorff M von, Sipilä R, Tallgren LG. Plasmapheresis and immunosuppressive treatment of acute systemic lupus erythematosus (SLE) with proliferative glomerulonephritis. A case study (Abstract). *Int Symp on Therapeutic Plasma Exchange and Selective Separation* 1985; Homburg/Saar, Germany.
11. Bonsdorff M von, Skrifvars B, Pettersson Tom, Friman C. Plasmapheresis in the treatment of rheumatic diseases (Abstract). *Int Symp on Therapeutic Plasma Exchange and Selective Separation* 1985; Homburg/Saar, Germany.
12. Bäck C, Groop P-H, Stenman S, Groop L. Home monitoring of blood and urine glucose in different types of diabetic patients (Abstract). *Acta Endocrinol* 1985; Suppl 263: 16.
13. Eklund B, Salmela K, Hortling L, Bonsdorff M von. The Gore-Tex peritoneal dialysis catheter compared with the Tenckhoff catheter, a prospective study. *Perit Dial Bull* 1985; 5: 90.
14. Ekstrand A, Groop L, Grönhagen-Riska C, Salmela K, Kuhlback B, Ahonen J. Outcome of kidney transplantation in patients with diabetic nephropathy (Abstract). *Acta Endocrinol* 1985; Suppl 263.
15. Fogström B-M, Ekstrand A, Groop P-H, Groop L. Symptoms at diagnosis of type 2 diabetes (Abstract). *Acta Endocrinol* 1985; Suppl 263: 30.
16. Forslund T, Tikkanen T, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Captoprilbehandling i kombinasjon med beta-adrenerg blokkerer og diuretikum ved behandling av resistent hypertensjon (Abstract). *Nord Nyredage* 1985; Trondheim, Norway.
17. Forslund T, Welin M-G, Laasonen L, Weber TH, Edgren J. Peripheral blood lymphocyte subsets in radiologists exposed to ionizing radiation. *Acta Radiol Oncol* 1985; 24: 414-7.
18. Friman C, Davis P, Wong K, Johnston C, Starkebaum G. Influence of Felty's (FS) plasma on neutrophil (PMN) superoxide (O₂⁻) production. *XVth Int Congr Rheumatology* 1985; Sydney, Australia.
19. Friman C, Schlaut J, Davis P. HLA-DR4 in Felty's syndrome (Letter). *J Rheumatol* 1985; 12: 629.
20. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Hortling L. Endocrine aspects of treatment with ACE inhibitors in congestive heart failure. *Symp on Endocrinology of Heart Failure* 1985; Stockholm.
21. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Hortling L. Renin-angiotensin system and serum drug concentration in patients treated with lisinopril for renovascular hypertension. *Nord Nyredage* 1985; Trondheim, Norway.
22. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Hortling L. Evidence that renin substrate (angiotensinogen) may be a precursor of erythropoietin. *Scand J Urol Nephrol* 1985; Suppl 90: 41-4.
23. Fyhrquist F, Tikkanen I. Atrial natriuretic peptide in clinical disease (Abstract). *Work-shop on Atrial Natriuretic Factor: Potential Use in Human Disease* 1985; Venice, Italy.
24. Fyhrquist F, Tikkanen I. Antidiuretic hormone and atrial natriuretic peptide in congestive heart failure (Abstract). *Symp on Endocrinology of Heart Failure* 1985; Stockholm.
25. Fyhrquist F, Tikkanen I, Leidenius R, Metsärinne K. Atrial natriuretic factor in humans; Effect of infusion and plasma concentrations measured by radioimmunoassay (Abstract). *XVth Acta Endocrinologica Congress* 1985; helsinki.
26. Fyhrquist F, Tötterman KJ, Tikkanen I. Infusion of atrial natriuretic peptide in liver cirrhosis with ascites (Letter). *Lancet* 1985; II: 1439.
27. Gripenberg M, Helve T, Kurki P. Profiles of antibodies to histones, DNA and IgG in patients with systemic rheumatic diseases determined by ELISA. *J Rheumatol* 1985; 12: 934-9.
28. Gripenberg M, Kurki P, Partanen P, Helve T. An immunoenzymatic screening test for connective tissue diseases (Abstract). *XVth Int Congr Rheumatology* 1985; Sydney, Australia.
29. Gripenberg M, Leirisalo M, Johansson E, Gripenberg G. Assessment of class-specific antibodies against denatured DNA in patients with systemic lupus erythematosus. *J Clin Immunol* 1985; 5: 314-20.
30. Groop L, Bonsdorff M von. Intraperitoneal insulin administration does not promote insulin antibody production in insulin-dependent diabetes mellitus (IDDM) patients on dialysis. *Diabetic Nephropathy* 1985; 4: 80-2.
31. Groop L, Faber OK. Att tolka glukagonstimulerade C-peptidvärden (Diskussionsinlägg) *SLL/FLT* 1985; 40: 2253.
32. Groop L, Harno K, Nikkilä E, Pelkonen R, Tolppanen E-M. Transient effect of the combination of insulin and sulfonylurea (glibenclamide) on glycaemic control in non-insulin dependent diabetics poorly controlled with insulin alone. *Acta Med Scand* 1985; 217: 33-9.
33. Groop L, Luzi L, Melander A, DeFronzo RA. Different insulinotropic effects of glibenclamide and glipizide. *Acta Endocrinol* 1985; Suppl 263: 36.
34. Groop L, Wählin-Boll E, Groop P-H, Tötterman KJ, Melander A, Tolppanen E-M, Fyhrquist F. Pharmacokinetics and metabolic effects of glibenclamide and glipizide in type 2 diabetics. *Eur J Clin Pharmacol* 1985; 28: 697-704.
35. Groop P-H, Fyhrquist F, Groop L. Effects of serial test meals on plasma immunoreactive GIP in non-insulin dependent diabetic patients and in non-diabetic controls. *Scand J Clin Lab Invest* 1985; 45: 115-22.
36. Groop P-H, Stenman S, Tötterman KJ, Bäck C, Melander A, Wählin-Boll E, Groop L. Long term metabolic effects of glibenclamide and glipizide in the treatment of type 2 diabetes (Abstract). *Acta Endocrinol* 1985; Suppl 137.
37. Grönhagen-Riska C. Effects of ACE inhibition on renal regulation of salt and water (Abstract). *Symp on the Endocrinology of Cardiac Failure* 1985; Stockholm.
38. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Välimäki M, Lamberg B-A. Thyroid hormones affect serum angiotensin-converting enzyme levels. *Acta Med Scand* 1985; 217: 259-64.
39. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Fyhrquist F. Expression of angiotensin converting enzyme by monocytic cell lines (Abstract). *XVth Acta Endocrinologica Congress Helsinki* 1985.
40. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Laasonen L, Pettersson E, Törnroth T. Fine needle aspiration biopsy (FNAB) in renal disease (Abstract). *XIth Congr of the EDTA-ERA, Bruxelles* 1985.
41. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Tikkanen I, Miettinen A, Törnroth T. Fine needle aspiration biopsy at various stages of induction of Heymann nephritis. *Scand J Urol Nephrol* 1985; Suppl 90: 35-40.
42. Haajanen J, Saarinen O, Kuhlback B, Laasonen L, Edgren J, Slätis P. Aseptic necrosis of the femoral head following renal transplantation. *Scand J Urol Nephrol* 1985; 19: 221-6.
43. Honkanen E, Bonsdorff M von, Orko R. Long term single needle dialysis using subclavian venous catheter (Abstract). *Kidney Int* 1985; 28: 336.
44. Honkanen E, Törnroth T, Pettersson E, Kuhlback B. Renal allograft glomerulonephritis. *Scand J Urol Nephrol* 1985; Suppl 90: 29-34.
45. Hortling L, Bonsdorff M von, Honkanen E, Kala A-R. Piperacillin in the treatment of peritonitis in CAPD patients (Abstract). *Nord Nyredage* 1985; Trondheim, Norway.
46. Hortling L, Bonsdorff M von, Kala A-R. Improved bacterial diagnosis in CAPD patients with peritonitis. *Nord CAPD Symp* 1985; Skövde, Sweden.
47. Hortling L, Klockars M, Kuhlback B. Prognosis of renal transplantation in diabetics. *COINTRA 15ème Conf Internat* 1985; II: 119-128.
48. Hortling L, Puutula-Räsänen L, Fyhrquist F. Comparison of C-terminal and N-terminal PTH in secondary hyperparathyroidism due to renal insufficiency. *Scand J Urol Nephrol* 1985; Suppl 90: 51-4.
49. Klockars M, Kuhlback B. Munuaisensirto-

- potilaan raskaus. *Munuainen/Njuren* 1985; 14 (2): 5-6.
50. Klockars M, Pettersson Tom. Lysozyme concentrations in synovial fluid, pleural fluid and thoracic duct lymph in rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1985; 14: 69-75.
 51. Klockars M, Pettersson Tom, Selroos O, Weber TH. Activity of serum adenosine deaminase in sarcoidosis. *Clin Chem* 1985; 31: 155.
 52. Klockars M, Weber TH, Tabber P, Hellström P-E, Pettersson Tom. Pleural fluid ferritin concentrations in human disease. *J Clin Pathol* 1985; 38: 818-24.
 53. Kontinen YT, Bergroth V, Nordström D, Koota K, Skrifvars B, Hagman G, Friman C, Hämäläinen M, Slätis P. Cellular immunohistopathology of acute, subacute and chronic synovitis in rheumatoid arthritis. *Ann Rheum Dis* 1985; 44: 549-55.
 54. Kontinen YT, Bergroth V, Nykänen P. Lymphocyte activation in rheumatoid arthritis synovial fluid in vivo (Abstract). 7th Eur Immunology Meet 1985; p. 71, Jerusalem.
 55. Kontinen YT, Bergroth V, Nykänen P. Lymphocyte activation in rheumatoid arthritis synovial fluid in vivo. *Scand J Immunol* 1985; 22: 503-7.
 56. Kontinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. Cytotoxic control of EBV induced B cell growth (Abstract). 7th Eur Immunology Meet 1985; p. 39, Jerusalem.
 57. Kontinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. Defective cytotoxic control of EBV induced B cell growth in rheumatoid arthritis (Abstract). 7th Eur Immunology Meet 1985; p. 125, Jerusalem.
 58. Kontinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. Regulation of the growth of Epstein-Barr virus infected B cells (Abstract). 7th Eur Immunology Meet 1985; p. 118, Jerusalem.
 59. Kontinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. Regulation of the growth of Epstein-Barr virus infected B cells. I. Growth regression by E-rosetting cells from VCA-positive donors is a combined effect of autologous mixed leukocyte reaction and activation of T8 memory cells. *J Immunol* 1985; 134: 2287-95.
 60. Kostiala AAI, Gripenberg M, Elonen E, Gripenberg G, Kostiala I. Follow-up of antibodies against single-stranded DNA in patients with haematological malignancies. *Clin Exp Immunol* 1985; 61: 15-23.
 61. Kuhlback B. Munuaishoidon järjestely maassamme. *Sairaala* 1985; 4: 122-4.
 62. Kuhlback B. Dialyysihoido. Kirjassa: Lääketieteen ovet. 1985; pp. 32-5, Recallmed, Helsinki.
 63. Kuhlback B. Munuaissäätöön ensimmäinen vuosikymmen. *Munuainen/Njuren* 1985; 14(1): 6-9.
 64. Kuhlback B, Ahonen J. Njurtransplantation. *Fin Läkaresällsk Handl* 1985; 145: 175-83.
 65. Kyllästinen M, Groop L. Combination of insulin and glibenclamide in the treatment of elderly (type 2) diabetic patients. *Ann Clin Res* 1985; 17: 100-4.
 66. Laasonen L, Edgren J, Forslund T, Eklund B. Renal transplant artery stenosis and percutaneous transluminal angioplasty. *Acta Radiol Diagn [Stockh]* 1985; 26: 609-13.
 67. Laasonen L, Lamminen A, Edgren J. Munuaissirteen ultraäänitutkimus. *Duodecim* 1985; 101: 986-95.
 68. Laitinen L, Miettinen A, Tikkanen T, Törnroth T, Nordling S. Glomerular sialic acid in Heymann nephritis and diacetyl-benzidine induced nephropathy in rats. *Clin Sci* 1985; 69: 57-62.
 69. Lamminen A, Pettersson Tom, Laasonen L, Kuhlback B, Edgren J. Radiological progression of rheumatoid arthritis in renal transplant recipients. *Ann Rheum Dis* 1985; 44: 159-62.
 70. Lehtihalme M, Aulanko R, Bonsdorff M von. Speech and language disorders in a dialysis encephalopathy patient and the effect of desferrioxamine and reverse-osmosis water treatment. *Publ de l'association Française de linguistique appliquee (AFinLA)* 1985; 42: 69-81.
 71. Lepäntalo MJA, Tötterman KJ. Lower limb haemodynamics during antihypertensive treatment with metoprolol and propranolol. *Int Angiol* 1985; 4: 225-8.
 72. Lindholm H, Bonsdorff M von, Koskenvuo K. Exercise-induced proteinuria and haematuria among healthy Finnish men - preliminary results (Abstract). *Nord Nyredage* 1985; Trondheim, Norway.
 73. Miettinen A, Groop L, Koskimies S, Bottazzo GF. Islet cell antibody determination in patients with non-insulin dependent diabetes mellitus (Abstract). *Int Worksh on Islet Cell Antibodies* 1985; Athens.
 74. Nieminen MN, Linkola J, Fyhrquist F, Tikkanen I, Forslund T. Renin-aldosterone axis in ethanol intoxication: Effect of A II infusion. *Int J Clin Pharmacol Ther Toxicol* 1985; 23: 137-40.
 75. Nordström D, Kontinen YT, Bergroth V, Leirisalo-Repo M. Synovial fluid cells in Reiter's syndrome. *Ann Rheum Dis* 1985; 44: 852-6.
 76. Oksanen V, Fyhrquist F, Grönhaagen-Riska C, Somer H. CSF angiotensin-converting enzyme in neurosarcoidosis (Letter). *Lancet* 1985; 1: 1050-1.
 77. Oksanen V, Fyhrquist F, Somer H, Grönhaagen-Riska C. Angiotensin converting enzyme in CSF in neurosarcoidosis (Abstract). *Neurology* 1985; 35 (Suppl 1): 350.
 78. Oksanen V, Fyhrquist F, Somer H, Grönhaagen-Riska C. Angiotensin-converting enzyme in cerebrospinal fluid: A new assay. *Neurology* 1985; 35: 1220-23.
 79. Oksanen V, Grönhaagen-Riska C, Fyhrquist F, Somer H. Systemic manifestations and enzyme studies in sarcoidosis with neurologic involvement. *Acta Med Scand* 1985; 218: 123-7.
 80. Pettersson E, Bonsdorff M von, Törnroth T, Lindholm H. Varusmiesikäisten nefriitit. *Duodecim* 1985; 101: 2413-9.
 81. Pettersson E, Willebrand E von, Honkanen E. Immunological mechanisms in glomerulonephritis. *Scand J Urol Nephrol* 1985; 19, Suppl 90: 23-7.
 82. Pettersson Tom. Cellular immunity. In: Chrétien J, Bignon J, Hirsch A, editors. *The Pleura in Health and Disease*, Marcel Dekker, New York, NY 1985; vol. XXX: 329-35.
 83. Pettersson Tom. Pleuranesteen uudet laboratoriotutkimukset. *Kliin Lab* 1985; 1: 12-4.
 84. Pettersson Tom, Klockars M, Riska H, Hellström P-E. Case 22-1985: An 88-year old man with a pleural effusion. *N Engl J Med* 1985; 313: 1089-90.
 85. Pettersson Tom, Ojala K, Weber TH. Diagnostic significance of pleural fluid lactate concentrations. *Infection* 1985; 13: 257-9.
 86. Rosenlöf K, Fyhrquist F, Grönhaagen-Riska C, Böhling T, Haltia M. Erythropoietin and renin substrate in cerebellar haemangioblastoma. *Acta Med Scand* 1985; 218: 481-5.
 87. Rosenlöf K, Fyhrquist F, Hortling L, Grönhaagen-Riska C. Radioimmunoassay of haemoglobin F in erythroid cells following induction with renin substrate and erythropoietin. *Scand J Clin Lab Invest* 1985; 45: 373-8.
 88. Sarvas H, Gripenberg M, Leirisalo-Repo M. Anti-DNA antibodies: The choice of assays for routine diagnostic work. *Acta Pathol Microbiol Scand [C]* 1985; 93: 13-8.
 89. Sarvas H, Gripenberg M, Mäkelä O. IgG subclass distribution of ssDNA binding antibodies in SLE sera (Abstract). 7th Eur Immunol Meet 1985; 128, Jerusalem.
 90. Scheinin T, Groop L, Teir H, Koskimies S, Kontiainen S. HLA types and insulin responses in insulin dependent diabetics with or without proliferative retinopathy. *J Clin Immunol* 1985; 18: 17-20.
 91. Sipilä R, Kronqvist K, Kuhlback B. Munuaisselnuovuttaja kymmen vuoden kuluttua. *Munuainen/Njuren* 1985; 14 (1): 5-6.
 92. Stenman S, Groop P-H, Groop L, Tötterman KJ, Bäcks C, Fyhrquist F. The combination of insulin and glibenclamide in the treatment of secondary failure to oral hypoglycemic agents (Abstract). *Acta Endocrinol* 1985; Suppl 263: 34.
 93. Teppo A-M, Groop L. Urinary excretion of kappa light chains: A marker for early diabetic nephropathy? (Abstract). *Diabetes* 1985; 34, Suppl 1: 430.
 94. Teppo A-M, Groop L. Urinary excretion of plasma proteins in diabetics with and without proliferative retinopathy: Increased excretion of kappa light chains. *Diabetes* 1985; 34: 589-94.
 95. Tikkanen I. Alkoholihypertensio. *Duodecim* 1985; 101: 2158-60.
 96. Tikkanen I, Fyhrquist F. Sydämen natriureettinen peptidi - uusi hormoni? *Duodecim* 1985; 101: 1527-9.
 97. Tikkanen I, Fyhrquist F, Metsärinne K, Leidenius R. Plasma arterial natriuretic peptide in cardiac disease and during infusion in healthy volunteers. *Lancet* 1985; 11: 66-9.
 98. Tikkanen I, Metsärinne K, Fyhrquist F. Atrial natriuretic peptide in paroxysmal supraventricular tachycardia. *Lancet* 1985; 11: 40-1.
 99. Tikkanen I, Miettinen A, Törnroth T, Fyhrquist F. Hypertension and progression of experimental nephritis. Interaction between immunological and haemodynamic factors. *Scand J Urol Nephrol* 1985; Suppl 90: 45-50.
 100. Tötterman KJ. Systolinen verenpainetauti hoito-ongelmana. Kirjassa: Kala R, toim. *Kardiovaskulaarisia karikkoja VI*, Espoo, ICI-Pharma 1985, pp. 80-7.
 101. Wegelius O, Friman C. Reumatologi. *Fin Läkaresällsk Handl* 1985; 145: 185-92.
- 1986**
1. Bergroth V, Kontinen YT. Hur uppkommer reaktiv artrit? *Fin Läkaresällsk Handl* 1986; 130: 237-41.
 2. Bergroth V, Kontinen YT, Nordström D. Lymphocytic activation in tuberculous pleurisy (Abstract). *Scand J Immunol* 1986; 24: 458.
 3. Bergroth V, Kontinen YT, Segerberg-Kontinen M, Ollikainen V, Salaspuro M. Phenotypic characterization and degree of activation of inflammatory cells in mild alcoholic liver disease. *Acta Pathol Microbiol Scand Sect [A]* 1986; 94: 337-41.
 4. Bonadonna R, Groop L, Ratheiser K, DeFronzo RA. Role of lipid oxidation and plasma FFA turnover in impaired glucose

- disposal of human obesity. *Diabetologia* 1986; 29: 520.
5. Bäckes C, Groop L, Ylinen K, Teramo K, Tolppanen E-M, Tallgren L. The clinical value of glycohemoglobin determinations in diabetic patients with nephropathy. *Clin Nephrol* 1986; 25: 186-92.
 6. Dickstein K, Aarsland T, Woie L, Abrahamson AM, Fyhrquist F, Cummings S, Gomez H, Kristianson K. Acute hemodynamic and hormonal effects of lisinopril (MK-521) in congestive heart failure. *Am Heart J* 1986; 112: 121-9.
 7. Edgren J, Laasonen L. Radiologisk diagnos av reumatoid artrit. *Fin Läkaresällsk Handl* 1986; 130: 284-88.
 8. Edgren J, Laasonen L, Groop P-H, Groop L. Comparison of iohexol and metrizoate in urography of insulin-dependent diabetic patients. *Acta Radiol Diagn [Stockh]* 1986; 27: 265-7.
 9. Edgren J, Laasonen L, Groop P-H, Groop L. Papillnekros vid diabetes mellitus. 44 Nord Kongr för Medicinsk Radiologi 1986; Kuopio, Finland.
 10. Ekstrand A, Grönhagen-Riska C, Groop L, Salmela K, Kuhlback B, Ahonen J. Results of kidney transplantation in patients with diabetic nephropathy (Abstract). XIth Int Congr of the Transplantation Society, Helsinki 1986.
 11. Elovaara I, Maury CPJ, Palo J. Serum amyloid A protein, albumin and prealbumin in Alzheimer's disease and in demented patients with Down's syndrome. *Acta Neurol Scand* 1986; 74: 245-50.
 12. Eriksson L, Kokkonen UM, Fyhrquist F, Tikkanen I. Release of atrial natriuretic peptide after intravenous infusion of isotonic and hypertonic NaCl in conscious goats (Abstract). XXXth Congr of Int Union of Physiol Sciences 1986; Vancouver, Canada.
 13. Franzén P, Friman C, Pettersson Tom, Fyhrquist F, Ruutu T. Combined pure red cell aplasia and primary autoimmune hypothyroidism in SLE (Abstract). XXIIth Scand Congr Rheumatology 1986; Copenhagen.
 14. Friman C. Pharmacotherapy of osteoarthritis (Abstract). XXIth Scand Congr Rheumatology 1986; Copenhagen.
 15. Friman C, Eronen I, Videman T. Effects of treadmill running on plasma glycosaminoglycans in adult rabbits. *Int J Sports Med* 1986; 7: 330-2.
 16. Friman C, Johnston C, Chew C, Davis P. Effect of diclofenac sodium, tolfenamic acid and indomethacin on the production of superoxide induced by N-formyl-methionyl-leucyl-phenylalanine in normal human polymorphonuclear leukocytes. *Scand J Rheumatol* 1986; 15: 41-6.
 17. Friman C, Nordström D, Eronen I. Plasma glycosaminoglycans in systemic lupus erythematosus and rheumatoid arthritis (Abstract). 4th Int Sem Treatm of Rheumatic Diseases 1986; Israel.
 18. Fyhrquist F. Angiotensinikonvertaasin estäjien klininen käyttö. *Duodecim* 1986; 102: 1709-16.
 19. Fyhrquist F. Clinical pharmacology of the ACE inhibitors. *Drugs* 1986; 32, Suppl 5: 35-9.
 20. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Junggren I-L. Monoterapi med en långverkande ACE-inhibitor vid behandling av renovaskulär hypertension med uni- eller bilateral artärstenos (Abstract). 13th Nord Hypertension Meet 1986; Oslo.
 21. Fyhrquist F, Rosenlöf K, Grönhagen-Riska C, Räsänen V. Renin substrate (angiotensinogen) as a possible erythropoietin precursor. *Contrib Nephrol* 1986; 50: 167-74.
 22. Fyhrquist F, Tikkanen I. Antidiuretic hormone and atrial natriuretic peptide in congestive heart failure. *Acta Med Scand* 1986; Suppl 707: 55-8.
 23. Fyhrquist F, Tötterman KJ, Tikkanen I. Exercise related release of atrial natriuretic peptide in healthy subjects (Abstract). 1st World Congr on Biologically Active Atrial peptides 1986; New York, NY.
 24. Gripenberg M, Gripenberg G. Studies of the synthetic rate of anti-ssDNA antibodies in SLE patients treated with plasmapheresis (Abstract). XVIIth Meet Scand Soc for Immunology 1986; p. 47, Tampere, Finland.
 25. Gripenberg M, Helve T. Anti-DNA antibodies of IgA class in patients with systemic lupus erythematosus. *Rheumatol Int* 1986; 6: 53-5.
 26. Gripenberg M, Kurki P. Demonstration of human autoantibodies by quantitative enzyme immunoassays. *J Immunol Methods* 1986; 92: 145-59.
 27. Gripenberg M, Teppo AM. Klinisk-immunologisk laboratoriediagnostik av reumatologiska sjukdomar. *Fin Läkaresällsk Handl* 1986; 130: 248-53.
 28. Gripenberg M, Teppo AM, Kurki P, Helve T. Anti-polynucleotide antibody activity of cryoglobulins in SLE (Abstract). 6th Int Congr of Immunology 1986; p. 393, Toronto, Canada.
 29. Groop L, Bonadonna R, Ratheiser K, Zyck K. Suppression of FFA turnover and FFA oxidation by insulin is impaired in NIDDM. *Diabetes* 1986; 35, Suppl 1: 155.
 30. Groop L, Bottazzo GF, Doniach D. Islet cell antibodies identify latent type 1 diabetes in patients aged 35-75 years at diagnosis. *Diabetes* 1986; 35: 237-41.
 31. Groop L, Koskimies S, Groop P-H. Relationship between beta-cell function and HLA-antigens in patients with Type 2 diabetes. *Diabetologia* 1986; 29: 757-60.
 32. Groop L, Pelkonen R, Koskimies S, Bottazzo GF, Doniach D. Secondary failure to treatment with oral antidiabetic agents in non-insulin dependent diabetes. *Diabetes Care* 1986; 9: 129-133.
 33. Groop L, Teir H, Koskimies S, Groop P-H, Matikainen E, Verkkala E, Scheinin T, Kontiainen S, Tolppanen E-M, Tallgren L. Risk factors and markers associated with proliferative retinopathy in patients with insulin-dependent diabetes mellitus. *Diabetes* 1986; 35: 1397-403.
 34. Groop P-H, Groop L, Stenman S, Melander A, Saloranta C, Tötterman KJ, Fyhrquist F. Differences in long-term metabolic effect of glibenclamide and glipizide in patients with type 2 diabetes. *Acta Endocrinol* 1986; 112, Suppl 275: 44.
 35. Groop P-H, Groop L, Tötterman KJ, Ekstrand A, Melander A. Rate of increase in serum insulin concentrations determines the effect of glipizide on an oral glucose load. *Acta Endocrinol* 1986; 112, Suppl 275: 28.
 36. Groop P-H, Groop L, Tötterman KJ, Fyhrquist F. Relationship between changes in GIP concentrations and changes in insulin and C-peptide concentrations after guar gum therapy. *Scand J Clin Lab Invest* 1986; 46: 505-10.
 37. Groop P-H, Groop L, Tötterman KJ, Fyhrquist F. The relationship between changes in GIP and insulin responses to meals in normal subjects. *Acta Endocrinol* 1986; 112: 361-6.
 38. Groop P-H, Stenman S, Tötterman KJ, Fyhrquist F. Combination of insulin and glibenclamide in the treatment of secondary drug failure in NIDDM. *Diabetes* 1986; 35, Suppl 1: 260.
 39. Grönhagen-Riska C. Effects of ACE inhibition on renal regulation of salt and water. *Acta Med Scand* 1986; Suppl 707: 95-9.
 40. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Tikkanen I. Single therapy with a long-acting ACE inhibitor in uni- and bilateral renovascular hypertension (RVHT) (Abstract). XXIIIrd Congr of the EDTA-ERA 1986; Budapest.
 41. Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F, Willebrand E von. Angiotensin I-converting enzyme (ACE) - a marker of highly differentiated monocytic cells. *Ann NY Acad Sci* 1986; 465: 242-9.
 42. Grönhagen-Riska C, Riska H. Tuberculosis and renal transplantation. An analysis of all Finnish transplantations 1964-1984 (Abstract). XXVth IUAT World Conf on Tuberculosis and Respiratory Diseases.
 43. Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Fyhrquist F. Competitive inhibitor binding assay (CIBA) of ACE inhibitors (Abstract). 13th Nord Hypertension Meet 1986; Oslo.
 44. Hallikainen D. Panoraamazonografia ja konventionaaliset tutkimusmenetelmät. *Lääketiede/Medicin* 86, 1986.
 45. Hallikainen D, Hekali P, Korhola O, Ketonen J, Kivisaari A, Porkka L. Infektiösa förändringar utvärderade med lågfälts-MRI (OOT) (Abstract). 44 Nord Kongr för Medicinsk Radiologi 1986; Kuopio, Finland.
 46. Honkanen E. Akuutit sisätautiongelmat. Kirjassa: Päivystäjän käsikirja. Hyvinkää, 1986.
 47. Honkanen E. Bikarbonaattidialyysi (Abstract). *Lääketiede/Medicin* 86 1986; 41-2.
 48. Honkanen E. Survival in idiopathic membranous glomerulonephritis. *Clin Nephrol* 1986; 122-8.
 49. Hynynen M, Lehtinen AM, Salmenperä M, Fyhrquist F, Takkunen O, Heinonen J. Continuous infusion of fentanyl or alfentanil for coronary artery surgery. *Br J Anaesth* 1986; 58: 1260-6.
 50. Hynynen M, Tikkanen I, Salmenperä M, Heinonen J, Fyhrquist F. Atrial natriuretic peptide concentration in human plasma; Effects of induction of anaesthesia and volume loading (Abstract). *Int Symp on Anaesthesia for Cardiac Patients* 1986; Munich, Germany.
 51. Höckerstedt K, Lautenschlager I, Scheinin T, Ahonen J, Eklund B, Häyry P, Kauste A, Korsbäck C, Maury P, Orko R, Salaspuro M, Salmela K, Scheinin B. Den första lyckade levertransplantationen i Finland. *Fin Läkaresällsk Handl* 1986; 130: 117-20.
 52. Höckerstedt K, Lautenschlager I, Scheinin T, Ahonen J, Eklund B, Häyry P, Korsbäck C, Salmela K, Maury CPJ. Diagnosis of rejection in liver transplantation. XIth Int Congr of the Transplantation Society 1986; Helsinki.
 53. Immonen I, Friberg K, Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Fyhrquist F. Angiotensin-converting enzyme and chalazion granuloma of the conjunctiva. *Acta Ophthalmol* 1986; 130: 261-72.
 54. Kontinen YT. Psoriasisartrit. *Fin Läkaresällsk Handl* 1986; 130: 261-72.

55. Konttinen YT, Bergroth V, Kunnamo I, Haapasaari J. The value of biopsy in patients with monarticular juvenile rheumatoid arthritis of recent onset. *Orthopedics/Rheumatology Digest* 1986; 8: 15-6.
56. Konttinen YT, Bergroth V, Kunnamo I, Haapasaari J. The value of biopsy in patients with monarticular juvenile rheumatoid arthritis of recent onset. *Arthritis Rheum* 1986; 29: 47-53.
57. Konttinen YT, Bergroth V, Nordström D, Kunnamo I, Haapasaari J. Lymphocyte subpopulations and activation phenotypes in synovial effusion of patients with juvenile rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1986; Suppl 59: 31.
58. Konttinen YT, Bergroth V, Nordström D, Segerberg-Konttinen M, Tolvanen E. Expression of MHC class II antigen, interleukin-2 receptor, transferrin receptor and gp 40/80 glycoprotein during different phases of a normal PHA driven lymphocyte activation in vitro. *Acta Pathol Microbiol Scand Sect [C]* 1986; 94: 1861.
59. Konttinen YT, Bergroth V, Segerberg-Konttinen M, Nordström D, Santavirta S. Aktivoituneiden T lymfositien immunomodulatorinen T4/T8 suhde reumatoidin nivelneestessä. *Suomen Ortopedia ja Traumatologia* 1986; 9: 113-6.
60. Konttinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. Regulation of the growth of Epstein-Barr virus infected B cells: Temporal profile of the in vitro development of three distinct cytotoxic cells. *Cellular Immunol* 1986; 103: 84-95.
61. Konttinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. A defective control of EBV transformed, immortalized B cells by cytotoxic cells in rheumatoid arthritis. IVth Int Seminar on the Treatment of Rheumatic Diseases 1986; Jerusalem.
62. Konttinen YT, Kinnunen E, Bonsdorff M von, Lillqvist P, Immonen I, Bergroth V, Segerberg-Konttinen M, Friman C. Acute transverse myelopathy in a patient with primary Sjögren's syndrome successfully treated with plasmapheresis and prednisone. *Scand J Rheumatol* 1986; Suppl 59: 83.
63. Konttinen YT, Michelsson J-E, Bergroth V, Tolvanen E. Inflammatory mononuclear cells in rabbit knee following immobilization. *Scand J Rheumatol* 1986; Suppl 59: 21.
64. Konttinen YT, Nordström D, Bergroth V, Leirisalo-Repo M, Skrifvars B. Cell-mediated immune response in the diseased joints in patients with reactive arthritis. *Scand J Immunol* 1986; 23: 685-91.
65. Konttinen YT, Nordström D, Tolvanen E, Bergroth V. Cell-mediated immunity in reactive arthritis. *Ter Arkh* 1986; 58: 22-4.
66. Konttinen YT, Segerberg-Konttinen M, Bergroth V, Malmström M. Pathogenesis of Sjögren's syndrome. *Scand J Rheumatol* 1986; Suppl 61: 61-6.
67. Koskinen H, Nordman H, Grönhagen-Riska C, Fröseth B. Sensitivity and specificity of serum angiotensin-converting enzyme in silicosis (Abstract). 3d Int Conf on Environmental Lung Disease 1986; Montreal, Canada.
68. Krusius T, Viitala J, Palo J, Maury CPJ. Enrichment of high mannose-type glycans in nervous tissue glycoproteins in neuronal ceroid-lipofuscinosis. *J Neurol Sci* 1986; 72: 1-10.
69. Kuhlback B. Munuaisen kroonisen vajaatoiminnan konservatiivinen hoito. *Lääkeuutiset* 1986; 3: 170-3.
70. Kuhlback B, Nils Alwall 1904-1986. *Munuainen/Njuren* 1986; 11.
71. Kurki P, Helve T, Dahl D, Virtanen J. Neurofilament antibodies in systemic lupus erythematosus. *J Rheumatol* 1986; 13: 69-73.
72. Kyllästinen M, Groop L. Treatment of elderly non-insulin dependent diabetic patients with insulin and sulfonylurea combination. 8th Scand Congr of Gerontology 1986; 197-9.
73. Laasonen L. Munuaistautien ultraäänidiagnostiikka. *Munuainen/Njuren* 1986; 4: 8-10.
74. Lauharanta J, Laasonen L, Kaappa E, Kanerva L. X-ray analysis of the vertebral spine during long-term etretinate therapy. 24 Nord Dermatologkongr 1986; Uppsala, Sweden.
75. Leirisalo-Repo M, Repo H, Gripenberg M, Koskimies S, Kontiainen S, Laitinen O. Yersinia arthritis, immune functions and HLA-antigens. 6th Int Congr of Immunology 1986; p. 393, Toronto, Canada.
76. Lindqvist C, Santavirta S, Sandelin J, Konttinen YT. Swallowing impairment and micrognathia in a patient with juvenile rheumatoid arthritis. *Clin Rheumatol* 1986; 3: 410-5.
77. Malmström M, Tuominen S, Sane J, Konttinen YT. Treatment of xerostomia due to Sjögren's syndrome (Abstract). 1st Int Sem on Sjögren's syndrome 1986; p. 107, Copenhagen.
78. Maury CPJ. Akut fasproteini. *Fin Läkarsällsk Handl* 1986; 130: 82-7.
79. Maury CPJ. Clinical usefulness of serum amyloid A and C-reactive protein measurements in inflammatory disorders: A comparative study. In: Bienvenu J, Grimaud JA, Laurent P, Gruyter W de, editors. *Marker Proteins in Inflammation*. Berlin & New York 1986; 3: 152-6.
80. Maury CPJ. Interleukin 1 and the pathogenesis of inflammatory diseases. *Acta Med Scand* 1986; 220: 291-4.
81. Maury CPJ. Sekundär amyloidosis. *Fin Läkarsällsk Handl* 1986; 130: 296-301.
82. Maury CPJ. Serum amyloid A protein as an inflammatory marker: Clinical aspects (Abstract). In: Peeters H, editor. *Protides of the Biological Fluids*. Pergamon Press, Oxford 1986; 34: 343-5.
83. Maury CPJ. Serum amyloid A protein as an inflammatory marker: Clinical aspects (Abstract) (By invitation). XXXIVth Coll on the Protides of the Biol Fluids, 1986; Brussels.
84. Maury CPJ. Tumour necrosis factor. An overview. *Acta Med Scand* 1986; 220: 387-94.
85. Maury CPJ, Junge W, Teppo A-M. Decreased esterase activity in serum of patients with reactive systemic (AA) amyloidosis. In: Glenner GG, Osserman EF, Benditt EP, Calkins E, Cohen AS, Zucker-Franklin D, editors. *Amyloidosis* 1986; pp. 267-72, Plenum, New York.
86. Maury CPJ, Teppo A-M, Ahonen J. Posttransplantation monitoring of high-density lipoprotein-associated serum amyloid A protein: A new diagnostic aid in the detection of renal allograft rejection. *Uraemia Investigation* 1986; 9: 277-89.
87. Maury CPJ, Teppo A-M, Ahonen J, Willebrand E von. Evaluation of serum amyloid A protein (SAA) as a marker of allograft rejection in patients with initially nonfunctioning renal transplants. *Transplant Proc* 1986; 18: 86-7.
88. Maury CPJ, Teppo A-M, Vuoristo M, Turunen U, Virtanen I. Autoantibodies to gliadin-binding 90 kD glycoprotein in coeliac disease. *Gut* 1986; 27: 147-52.
89. Nikkilä M, Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Pasternack A, Äärnynen M. Enalapril in the treatment of therapy resistant hypertension (Abstract). 11th Sci Meet Int Soc of Hypertension, Symp on ACE Inhibition, 1986; Heidelberg, Germany.
90. Nordström D, Konttinen YT, Bergroth V, Segerberg-Konttinen M. The total and activated T4/T8 ratio in rheumatoid arthritis (Abstract). XVIIth Meet Scand Soc for Immunology 1986; p. 111, Tampere, Finland.
91. Nykänen P, Bergroth V, Raunio P, Nordström D, Konttinen YT. Phenotypic characterization of in vivo proliferating cells in rheumatoid arthritis synovial membrane. *Rheumatol Int* 1986; 6: 269-71.
92. Oksanen V, Grönhagen-Riska C, Tikanoja S, Somer H, Fyhrquist F. Cerebrospinal fluid lysozyme and beta2-microglobulin in neurosarcoidosis. *J Neurol Sci* 1986; 73: 79-87.
93. Paimela H, Hallikainen D, Ahonen J, Höckerstedt K, Palmu A, Scheinin TM. The prognostic significance of radiologically determined gastric emptying time before proximal gastric vagotomy. *Acta Chir Scand* 1986; 152: 611-5.
94. Pasternack A, Ahonen J, Kuhlback B. Renal transplantation in 45 patients with amyloidosis. *Transplantation* 1986; 42: 598-601.
95. Pettersson Tom. Hematologiska förändringar vid inflammatoriska led- och bindvävsjukdomar. *Fin Läkarsällsk Handl* 1986; 130: 289-95.
96. Pettersson Tom, Klockars M, Essen R von, Weber T, Ferritin T. Ferritin in synovial fluid and pleural fluid in rheumatic diseases. XIIth Scand Congr of Rheumatology 1986; Copenhagen.
97. Pettersson Tom, Lepäntö M, Friman C, Ahonen J. Spontaneous liver rupture in rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1986; 15: 348-9.
98. Ratheiser K, Groop L, Melander A. Insulinotropic effect of glucose and sulfonylurea drugs in man. *Diabetes* 1986; 35, Suppl 1: 363.
99. Riska H. Evaluation of supervised ambulatory treatment of tuberculosis. A twelve-year follow-up study. XXVIII IUAT World Conf on Tuberculosis and Respiratory Diseases 1986; Singapore.
100. Riska H. Keuhkosairauksista lyhyesti. *SLL/FLT* 1986; 35.
101. Riska H, Stenius-Aarniala B, Sovijärvi A. Comparison of efficacy of an ACE-inhibitor and a calcium channel blocker in hypertensive asthmatics. A preliminary report. *Postgrad Med J* 1986; Suppl 1: 52-3.
102. Riska H, Stenius-Aarniala B, Sovijärvi A. Comparison of the effects of an ACE-inhibitor and a calcium channel blocker on blood pressure and respiratory function in patients with hypertension and asthma (Abstract). 11th Sci Meet Int Soc of Hypertension, Symp on ACE Inhibition, 1986; Heidelberg, Germany.
103. Rosenlöf K. Immunological comparison of renin substrate with erythropoietin. *Scand J Clin Lab Invest* 1986; 46: 497-504.
104. Santavirta S, Konttinen YT, Lindqvist C, Sandelin J. Occipital headache in rheumatoid facet joint arthritis (Letter). *Lancet* 1986; II: 695.
105. Santavirta S, Sandelin J, Slätis P, Konttinen YT, Kankaanpää U, Laasonen E. Rheuma-

- toid cervical spine (Abstract). IVth Int Seminar on the Treatment of Rheumatic Diseases, Jerusalem 1986.
106. Segerberg-Konttinen M, Bergroth V, Jungell P, Malmström M, Nordström D, Sane J, Immonen I, Konttinen YT. Activated lymphocytes and lymphoblasts in the minor salivary glands of patients with Sjögren's syndrome (Abstract). XVIIth Ann Meet of the Scand Soc for Immunology 1986; p. 110, Tampere, Finland.
 107. Segerberg-Konttinen M, Bergroth V, Jungell P, Malmström M, Nordström D, Sane J, Immonen I, Konttinen YT. Local lymphocyte activation in Sjögren's syndrome (Abstract). 1st Int Sem on Sjögren's syndrome 1986; p. 16, Copenhagen.
 108. Segerberg-Konttinen M, Konttinen YT, Bergroth V. Focus score in the diagnosis of the oral component of Sjögren's syndrome. *Scand J Rheumatol* 1986; Suppl 61: 47-51.
 109. Segerberg-Konttinen M, Konttinen YT, Kinnunen E, Bonsdorff M von, Lillqvist P, Immonen I, Bergroth V, Friman C. Plasmapheresis in the treatment of acute transverse myelopathy in primary Sjögren's syndrome. IVth Int Seminar on the Treatment of Rheumatic Diseases 1986; p. 120, Jerusalem.
 110. Stenman S, Groop P-H, Tötterman KJ, Saloranta C, Groop L. Treatment of type 2 diabetes with a combination of insulin and glibenclamide. *Acta Endocrinol* 1986; 112, Suppl 1: 45.
 111. Taskinen E, Tukiainen P, Riska H, Wang A. Relationship between the differential cell count and lymphocyte subsets of BAL and the clinical findings in sarcoidosis. 5th Eur Conf on Sarcoidosis and other Granulomatous Disorders 1986; Vienna.
 112. Teppo A-M, Kariniemi AL, Maury CPJ. Immunohistochemical demonstration of hyaluronin-associated 90 kD glycoprotein in Lichen amyloidosus. *Am J Clin Pathol* 1986; 86: 175-9.
 113. Teppo A-M, Maury CPJ. Does the urinary protein pattern in AA amyloid nephropathy differ from that in other nephropathies? In: Glenner GG, Osserman EF, Benditt EP, Calkins E, Cohen AS, Zucker-Franklin D, editors. *Amyloidosis*. 1986; pp. 591-7. Plenum, New York.
 114. Teppo A-M, Maury CPJ. Enzyme immunoassay of complement binding rheumatoid factors. *Rheumatol Int* 1986; 6: 31-5.
 115. Tikkanen I, Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Metsärinne K. Atrial natriuretic peptide: A non-invasive indicator of cardiac and volume state. *Ann Clin Res* 1986; 18(2): 109-10.
 116. Tikkanen I, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Atrial natriuretic peptide as an indicator of cardiac and volume state (Abstract). *Int Meet on Diuretics*, 1986; Sorrento, Italy.
 117. Tikkanen T, Tikkanen I, Fyhrquist F, Metsärinne K, Tötterman KJ. Atrial natriuretic peptide during water immersion in healthy volunteers (Abstract). *Int Meet on Diuretics*, 1986; Sorrento, Italy.
 118. Tötterman KJ, Tikkanen I, Metsärinne K, Fyhrquist F. Exercise related release of atrial natriuretic peptide in healthy subjects (Abstract). *Ann Clin Res* 1986; 18(2): 117.
 119. Wählin-Boll E, Groop L, Karhumaa S, Groop P-H, Tötterman KJ, Melander A. Therapeutic equivalence of once- and thrice-daily glipizide. *Eur J Clin Pharmacol* 1986; 31: 95-9.
- 1987**
1. Andersson S, Tikkanen I, Pesonen E, Meretoja O, Hynynen M, Fyhrquist F. Atrial natriuretic peptide in patent ductus arteriosus. *Pediatr Res* 1987; 21: 396-8.
 2. Aro A, Groop P-H, Groop L, Stenman S. Long-term effects of guar gum in non-insulin dependent diabetic subjects. *Acta Endocrinol* 1987; Suppl 282: 5.
 3. Bergroth V. Nivelitulehduksen patogeneesi. Kirjassa: Isomäki H, Essen R von, Hämäläinen M, toimittajat. *Reumataudit. Duodecim, Vammala* 1987.
 4. Bergroth V, Konttinen YT, Nordström D, Laasonen L. The loin pain/haematuria syndrome - possible association with intrarenal arterial spasms. *Br Med J* 1987; 294: 1657.
 5. Bergroth V, Konttinen YT, Nordström D, Pettersson Tom, Tolvanen E. Lymphocyte subpopulations, activation phenotypes and spontaneous proliferation in tuberculous pleural effusions. *Chest* 1987; 91: 338-41.
 6. Bergroth V, Konttinen YT, Segerberg-Konttinen M, Ollikainen V, Salaspuro M. Phenotypic in situ characterization of lymphocytes in mild alcoholic liver disease (Abstract 3304-X10). *Toxicol Abstr, Cambridge Sci Abstr* 1987; 10: 78-9.
 7. Bergroth V, Segerberg-Konttinen M, Nordström D. Lymphocyte activation in oral lichen planus in situ (Abstract). *SFOMK Joint Meet Oral Surgery* 1987; 55: 61.
 8. Böhling T, Haltia M, Rosenlöf K, Fyhrquist F. Erythropoietin in capillary hemangioblastoma. An immunohistochemical study. *Acta Neuropathol* 1987; 74: 324-8.
 9. Eklund B, Honkanen E, Kala A-R. Surgical implantation of the Tenckhoff catheter: The "two way pull through" method (Abstract). *Perit Dial Bull* 1987; 7, Suppl 27.
 10. Eklund B, Honkanen E, Salmela A, Kala A-R. The Gore-Tex peritoneal catheter: A clinical long term assessment (Abstract). *Perit Dial Bull* 1987; 7, Suppl 27.
 11. Ekstrand A, Grönhagen-Riska C, Groop L, Kuhlback B, Ahonen J. Outcome of patients with diabetic nephropathy after kidney transplantation. *Acta Med Scand* 1987; 222: 251-60.
 12. Ekstrand A, Grönhagen-Riska C, Groop L, Salmela K, Kuhlback B, Ahonen J. Results of kidney transplantation in patients with diabetic nephropathy. *Transplant Proc* 1987; 14: 1535-6.
 13. Forslund T, Tikkanen I, Fyhrquist F. Pitkäaikaisseuranta kaptopriililla verenpainetaudin hoidossa. *SLL/FLT* 1987; 42: 9-13.
 14. Franzén P, Friman C, Pettersson Tom, Fyhrquist F, Ruutu T. Combined pure red cell aplasia and primary autoimmune hypothyroidism in systemic lupus erythematosus. *Arthritis Rheum* 1987; 30: 939-40.
 15. Friman C. Systeeminen sklerooosi. Eosinofiilinen faskiitti. *Vaskuliitti. Polymyalgia rheumatica*. Kirjassa: Isomäki H, Essen R von, Hämäläinen M, toimittajat. *Reumataudit. Duodecim, Vammala* 1987.
 16. Friman C, Davis P, Starkebaum G, Johnston C, Dasgupta M, Grace M, Wong K. Suppression of superoxide generation by normal polymorphonuclear leukocytes preincubated in plasma from patients with Felty's syndrome. *Scand J Rheumatol* 1987; 16: 113-20.
 17. Friman C, Nordström D, Eronen I. Plasma glycosaminoglycans in systemic lupus erythematosus. *J Rheumatol* 1987; 14: 7.
 18. Fyhrquist F. Erythropoietin: Från hypotes till läkemedel. *Fin Läkaresällsk Handl* 1987; 131: 73-4.
 19. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Forslund T, Tikkanen I. Long-term treatment of essential and secondary hypertension with angiotensin converting enzyme inhibitors (Abstract). XXXIIIrd Meet of Pharmacology 1987; Kuopio, Finland.
 20. Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Junggren L. Long-term treatment with lisinopril in renovascular hypertension. *J Cardiovasc Pharmacol* 1987; 9, Suppl 3: 61-5.
 21. Fyhrquist F, Rosenlöf K, Autero M, Kärkkäinen T. Erythropoietin: Origin, bone marrow receptors, and relation to renin substrate (angiotensinogen). *Adv Nephrol* 1987; 16: 379-89.
 22. Fyhrquist F, Tikkanen I, Forslund T, Andersson S, Simonsen S, Fröysaker T, Myhre E, Riddervold F. Plasma concentration of atrial natriuretic peptide (ANP) in cardiac disease and in cardiac transplant recipients. Highlights on *Endocrinol, Proc of the 1st Europ Congr of Endocrinology* 1987; pp. 153-60.
 23. Fyhrquist F, Tikkanen I, Tötterman KJ, Hynynen M, Tikkanen I, Andersson S. Plasma atrial natriuretic peptide in health and disease. *Eur Heart J* 1987; 8, Suppl B: 117-22.
 24. Gripenberg M. Anti-DNA antikroppar vid systemisk lupus erythematosus. *Fin Läkaresällsk Handl* 1987; 131: 87-90.
 25. Gripenberg M. Systeeminen lupus erythematosus. Myosiitti. MCTD. Sjögrenin syndrooma. Kirjassa: Isomäki H, Essen R von, Hämäläinen M, toimittajat. *Reumataudit. Duodecim, Vammala* 1987.
 26. Groop L, Groop P-H, Stenman S, Saloranta C, Tötterman KJ, Fyhrquist F, Melander A. Comparison of pharmacokinetics, metabolic effects and mechanism of action of glibenclamide (glyburide) and glipizide during long-term treatment. *Diabetes Care* 1987; 10: 671-8.
 27. Groop L, Luzzi L, Melander A, Groop P-H, Ratheiser K, Simonson DC, Defronzo RA. Different effect of glibenclamide and glipizide on insulin secretion and hepatic glucose production in normal and NIDDM subjects. *Diabetes* 1987; 36: 1320-8.
 28. Groop P-H, Fyhrquist F, Groop L. Relationship between insulin and GIP secretion in simple obesity and NIDDM. *Acta Endocrinol* 1987; Suppl 282: 51.
 29. Groop P-H, Fyhrquist F, Tötterman KJ, Groop L. The effect of dexamethasone on the enteroinsular axis. *Scand J Clin Lab Invest* 1987; 47: 491-5.
 30. Groop P-H, Reunanen A, Klaukka T, Bergman U. Causes of variation in the use of anti-diabetic drugs between Nordic countries. *Acta Endocrinol* 1987; Suppl 282: 32.
 31. Groop P-H, Tötterman KJ, Saloranta C, Groop L. Risk factors and markers for coronary heart disease in patients with non-insulin dependent diabetes mellitus. *Diabetologia* 1987; 30: 526A.
 32. Groop P-H, Tötterman KJ, Saloranta C, Melander A. Influence of acute insulin response on oral glucose tolerance in normal subjects. *Diabetes* 1987; 36, Suppl 1: 479.
 33. Grönhagen-Riska C. Metoder för diagnostik och bestämning av sjukdomsaktivitet vid sarkoidos. *Fin Läkaresällsk Handl* 1987; 127: 7-15.
 34. Grönhagen-Riska C. Nya rön om urinvägs-

- infektioner hos kvinnor med eller utan urin-kontinens. *KabiVitrum Publ* 1987; pp. 19–25.
35. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Willebrand E von, Tikkanen I, Miettinen A, Holt-höfer H, Törnroth T. Interstitial mononuclear cell infiltration in Heymann nephritis. *Clin Exp Immunol* 1987; 70: 425–33.
 36. Grönhagen-Riska C, Riska H. Tuberculosis in renal transplant patient (Abstract). *Eur Soc for Organ Transplantation* 1987.
 37. Grönhagen-Riska C, Saikku P, Riska H, Fröseth B. Chlamydia psittaci (TWAR) antibodies in sarcoidosis patients (Abstract). *Xith World Conf on Sarcoidosis* 1987, Milan, Italy.
 38. Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Fyhrquist F. Competitive inhibitor binding assay (CIBA) of ACE inhibitors (Abstract). *XXXIIIth Meet of Pharmacology* 1987; Kuopio, Finland.
 39. Grönhagen-Riska C, Tikkanen I, Fyhrquist F. Competitive inhibitor binding assay (CIBA) of ACE inhibitors. *Clin Chim Acta* 1987; 162: 53–60.
 40. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Honkanen E, Laasonen L, Törnroth T. Fine-needle aspiration biopsy (FNAB) study of mononuclear interstitial cell infiltration of IgA nephropathy (Abstract). *XXIVth Congr of the EDTA-ERA* 1987; Berlin.
 41. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Tikkanen T, Honkanen E, Miettinen A, Holt-höfer H, Törnroth T. Development of proteinuria is prevented or delayed by cyclosporin (CsA) administration during induction of Heymann nephritis (HN). *Nephrol Dial Transplant* 1987; 2: 425.
 42. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Tikkanen T, Honkanen E, Miettinen A, Törnroth T. Cyclosporine A (CyA) prevents development of proteinuria in Heymann nephritis (HN) (Abstract). *Xth Int Congr of Nephrology* 1987; London.
 43. Guseva N, Segerberg-Konttinen M, Molander G, Keinonen M, Malmström M, Bergroth V, Kaarela K, Lehtinen K, Konttinen YT. Disease experiences in differential diagnosis of Sjögren's syndrome (Abstract). *Clin Exp Rheumatol* 1987; 5 (S-2), Suppl 291: 494.
 44. Hannonen P, Möttönen T, Teppo A-M, Maury CPJ, Oka M. Rheumatoid factor isotypes and their complement binding activity in early rheumatoid arthritis (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1987; 16: 383–4.
 45. Honkanen E. Membranous glomerulonephritis. A clinical, morphological, and experimental study (Dissertation). *Comment Phys Math Dissertationes* 1987; 80: 1–68.
 46. Honkanen E. Etyleenioksidi - uutta tietoa toksikologiasta. *SAHTI* 1987; 3: 38–40.
 47. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Törnroth T. Renal mononuclear inflammatory cell populations in membranous glomerulonephritis. A fine-needle aspiration biopsy study. *Clin Nephrol* 1987; 28: 232–7.
 48. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Törnroth T, Laasonen L. A fine-needle aspiration biopsy (FNAB) study on renal mononuclear inflammatory cells (MIC) in human membranous glomerulonephritis (MGN) (Abstract). *XIth Int Congr of Nephrology* 1987; p. 331, London.
 49. Honkanen E, Mäkelä P, Björkstén F, Salo OP, Grönhagen-Riska C. Etyleenioksidi ja hemodialyysianafylaksia. *Duodecim* 1987; 103: 694–9.
 50. Honkanen E, Mäkelä P, Björkstén F, Salo OP, Grönhagen-Riska C. Ethylene oxide (ETO) and dialysis anaphylaxis (Abstract). *XXIVth Congr of the EDTA-ERA* 1987; Berlin.
 51. Honkanen E, Törnroth T, Pettersson E, Skrifvars B. Membranous glomerulonephritis in rheumatoid arthritis not related to gold or D-penicillamine therapy. A report on four cases and review of the literature. *Clin Nephrol* 1987; 27: 87–93.
 52. Hynynen N, Tikkanen I, Salmenperä M, Heinonen J, Fyhrquist F. Plasma atrial natriuretic peptide concentrations during induction of anaesthesia and acute volume loading in patients undergoing cardiac surgery. *J Cardiothorac Anesth* 1987; 1: 401–7.
 53. Höckerstedt K, Lautenschlager I, Scheinin TM, Ahonen J, Eklund B, Häyry P, Korsbäck C, Maury P, Salmela K, Taskinen E. Diagnosis of rejection in liver transplantation. *Transplant Proc* 1987; 19: 2483–4.
 54. Immonen I, Friberg K, Sorsila M, Fyhrquist F. Concentration of angiotensin-converting enzyme in tears of patients with sarcoidosis. *Acta Ophthalmol* 1987; 65: 27–9.
 55. Jungell P, Malmström M, Wartiovaara J, Konttinen YT. Ultrastructure of oral leukoplakia and lichen planus. II. A correlated scanning-and transmission electron microscopic study of epithelial surface cells. *J Oral Pathol* 1987; 16: 287–93.
 56. Jungell P, Malmström M, Wartiovaara J, Konttinen YT, Sane J. Ultrastructure of oral leukoplakia and lichen planus. I. Basal region and inflammatory cells. *J Oral Pathol* 1987; 16: 170–8.
 57. Kilpi A. Activation marker analysis of mononuclear cell infiltrates of oral lichen planus in situ. *Scand J Dent Res* 1987; 95: 174–80.
 58. Kilpi A. Characterization of mononuclear cells of inflammatory infiltrates in oral tissues (Dissertation). Helsinki 1987.
 59. Kontiola A, Maury CPJ, Teppo A-M, Viitala J, Järnefelt J. Glycosylation pattern of kappa light chains in massive cutaneous hyalinos. *Glycoconj J* 1987; 4: 297–305.
 60. Konttinen YT. Reumatoid artrit nu och år 2000: Synpunkter på etiologi och patogener. *Läketiede/Medicin* 87 1987; 226–7.
 61. Konttinen YT, Bergroth V, Johnsson E, Nordström D, Malmström M. A long-term clinicopathological survey of patients with Jessener's lymphocytic infiltration of the skin. *J Invest Dermatol* 1987; 89: 205–8.
 62. Konttinen YT, Bergroth V, Kinnunen E, Nordström D, Kouri T. Activated T-lymphocytes in patients with multiple sclerosis in remission. *J Neurol Sci* 1987; 81: 133–9.
 63. Konttinen YT, Bergroth V, Nordström D, Saari H, Santavirta S. Vad vet vi om uppkomsten av reumatoid och reaktiv artrit? *Nord Med* 1987; 102: 301–4.
 64. Konttinen YT, Bergroth V, Nordström D, Segerberg-Konttinen M, Seppälä K, Salaspuro M. Lymphocyte activation in vivo in the intestinal mucosa of patients with Crohn's disease. *J Clin Lab Immunol* 1987; 22: 59–63.
 65. Konttinen YT, Bergroth V, Nordström D, Tallgren LG, Bonsdorff M von, Santavirta S. IgA nephropathy in reactive arthritis. *J Rheumatol* 1987; 14: 1070–1.
 66. Konttinen YT, Bergroth V, Santavirta S, Sandelin J. Inflammatory involvement of cervical spine ligaments in rheumatoid arthritis patients with atlanto-axial subluxation. *J Rheumatol* 1987; 14: 531–4.
 67. Konttinen YT, Bluestein HG, Zvaifler NJ. A defective control of EBV transformed, immortalized B cells by cytotoxic T cells in rheumatoid arthritis. *Progr Rheumatol* 1987; 3: 4–8.
 68. Konttinen YT, Kinnunen E, Bonsdorff M von, Lillqvist P, Immonen I, Bergroth V, Segerberg-Konttinen M, Friman C. Acute transverse myelopathy in a patient with primary Sjögren's syndrome successfully treated with plasmapheresis and prednisone. *Arthritis Rheum* 1987; 30: 339–44.
 69. Konttinen YT, Malmström M, Hietanen J, Immonen I, Konttinen M. Sjögrenin syndrome diagnosis ja taudinkuva. *Reuma* 1987; 35: 8–9.
 70. Konttinen YT, Nordström D, Bergroth V. Loin pain and haematuria syndrome. *Br Med J* 1987; 295: 391–2.
 71. Konttinen YT, Nordström D, Bergroth V, Leirisalo-repo M, Skrifvars B. Cell-mediated immune response in the diseased joints in patients with reactive arthritis (Abstract 7055- F12). *Immunol Abstr, Cambridge Scientific Abstr* 1987; 12: 125.
 72. Konttinen YT, Santavirta S. Atlantoaxial instability in Down's syndrome. *Br Med J* 1987; 294: 1549.
 73. Konttinen YT, Santavirta S, Bergroth V, Sandelin J, Sakaguchi M, Kauppi M, Rindell K, Michelsson J-E, Slätis P. Pathogenesis of atlanto-axial subluxation (AAS) in RA. *Clin Exp Rheumatol* 1987; 5 (S-2), Suppl 62: f201.
 74. Konttinen YT, Santavirta S, Isomäki H, Slätis P, Hämäläinen M, Kauppi M, Sakaguchi M. Tukiligaamenttien löystyminen anteriorisen atlantoaksiaalisen subluksaation patogeenisissä. *Suomen Ortopedia ja Traumatologia* 1987; 10: 223–5.
 75. Kurki P, Gripenberg M, Partanen P, Helve T. Screening test for rheumatic diseases: A combined enzyme immunoassay of rheumatoid factors and antibodies to DNA and extractable nuclear antigens. *J Clin Pathol* 1987; 40: 1475–80.
 76. Lalla MLT, Eklund B, Ahonen J, Maury CPJ. The clinical significance of serum C-reactive protein (S-rp) after renal transplantation (Abstract). *XIVth Congr Scand Transplantation* 1987.
 77. Malmström M, Tuominen S, Segerberg-Konttinen M, Hietanen J, Wolf J, Sane J, Konttinen YT. Xerostomia due to Sjögren's syndrome. Diagnostic criteria and treatment. *SFOMK Joint Meet Oral Surgery* 1987; 55: 61.
 78. Maury CPJ. Sekundäärinen amyloidoosi. Kirjassa: Isomäki H, Essen R von, Hämäläinen M, toimittajat. *Reumataudit. Duodecim, Vammala* 1987.
 79. Maury CPJ. Secondary amyloidosis. *Läketiede/Medicin* 87 1987.
 80. Maury CPJ, Höckerstedt K, Lautenschlager I, Scheinin TM. High-density lipoprotein-associated amyloid A protein after liver transplantation: Raised levels in serum and enhanced expression in hepatocytes during rejection. *Clin Transplant* 1987; 1: 294–9.
 81. Maury CPJ, Höckerstedt K, Lautenschlager I, Scheinin TM. Monitoring of high-density lipoprotein-associated amyloid A protein after liver transplantation. *Transplant Proc* 1987; 19: 3825–6.
 82. Maury CPJ, Höckerstedt K, Lautenschlager I, Scheinin TM. High-density lipoprotein-associated amyloid A protein after liver transplantation: Raised serum levels and en-

- hanced expression in hepatocytes during episodes of graft rejection. Eur Soc for Organ Transplantation 1987 3d Congr 1987; p. 68.
83. Maury CPJ, Teppo A-M. Autoantibodies to amyloid A protein in rheumatic diseases. Clin Exp Rheumatol 1987; 5, Suppl 2: 104.
 84. Maury CPJ, Teppo A-M. Serum immunoreactive interleukin-1 in renal transplant recipients. Transplant Proc 1987; 19: 4349-50.
 85. Maury CPJ, Teppo A-M. Raised serum levels of tumor necrosis factor 6 in renal allograft rejection. J Exp Med 1987; 166: 1132-7.
 86. Maury CPJ, Teppo A-M. Immunodetection of proteins in cerebral amyloid extracts in Alzheimer's disease: Enrichment of retinol-binding protein. J Neurol Sci 1987; 80: 221-8.
 87. Maury CPJ, Teppo A-M. Serum immunoreactive interleukin 1 in renal transplant recipients. XIVth Congr Scand Transplantation Soc 1987.
 88. Maury CPJ, Teppo A-M, Kariniemi AL, Koepfen AH. Amyloid fibril protein in Finnish hereditary amyloidosis. Vth Int Symp on Amyloidosis, Hakone, Japan 1987.
 89. Miettinen A, Groop L, Groop P-H, Meri S, Koskimies S, Bottazzo GF. Organ-specific autoimmunity, HLA-antigens and beta-cell destruction in NIDDM. Diabetes 1987; 36, Suppl 1: 665.
 90. Nordström D, Konttinen YT, Bergroth V, Segerberg-Konttinen M, Santavirta S. Rheumatoid arthritis: T cell subsets in the blast cell population in PHA stimulated peripheral blood in vitro and in rheumatoid arthritis synovial fluid in vivo. Rheumatol Int 1987; 7: 67-70.
 91. Nordström D, Santavirta S, Sandelin J, Saari H, Konttinen YT. Tappajasolujen osuus reaktiivisen artriitin patogeenisissa. Suomen Ortopedia ja Traumatologia 1987; 10: 226-9.
 92. Partanen J, Koskimies S, Johnsson E, Gripenberg M. Complement C4 "null" genes in patients with lupus erythematosus (LE). Scand J Immunol 1987; 26: 324.
 93. Pekonen F, Rosenlöf K, Rutanen EM, Fyhrquist F. Binding properties of the human erythropoietin receptor in fetal tissue. Acta Endocrinol 1987; 116: 561-7.
 94. Pettersson Tom. Reuma-anemia ja muut hematologiset manifestaatiot. Kirjassa: Isomäki H, Essen R von, Hämäläinen M, toimittajat. Reumataudit. Duodecim, Vammala 1987.
 95. Pettersson Tom. Extraartikulära manifestationer vid reumatoid artrit. Lääkätiede/Medicin 87 1987.
 96. Pettersson Tom, Hortling L, Teppo A-M, Tötterman KJ, Fyhrquist F. Phosphate binding by a myeloma protein. Acta Med Scand 1987; 222: 89-91.
 97. Pettersson Tom, Koivunen E, Ilvonen M, Jouppila J, Aalto E, Wasastjerna C. Sarcoidosis and multiple myeloma: An association. Br Med J 1987; 295: 958.
 98. Pettersson Tom, Koivunen E, Ilvonen M, Jouppila J, Wasastjerna C. Myelom hos fyra patienter med amyloidos (Abstract). 18de Nord Hematologiska Vårmötet 1987, Oslo.
 99. Pettersson Tom, Riska H, Nordström D, Honkanen E. Plasmapheresis for idiopathic thrombocytopenic purpura unresponsive to intravenous immunoglobulin. Eur J Haematol 1987; 39: 92-3.
 100. Pettersson Tom, Törnroth T. Fine-needle biopsy of subcutaneous abdominal fat compared with rectal and renal biopsy in the detection of amyloid deposits. Scand J Rheumatol 1987; 16: 388.
 101. Pettersson Tom, Törnroth T, Tötterman KJ, Fortelius P, Maury CPJ. AA amyloidosis in systemic lupus erythematosus. J Rheumatol 1987; 14: 835-8.
 102. Riska H. Försäkringsmedicin - varthän? Fin Läkarsällsk Handl 1987; 131: 134-5.
 103. Riska H. Försäkringsmedicin. Fin Läkarsällsk Handl 1987; 131: 127-90.
 104. Riska H. Keuhkokasvaimen diagnostiikka. Duodecim 1987; 24: 1479-84.
 105. Riska H, Stenius-Aarniala B, Sovijärvi ARA. Comparison of an angiotensin converting enzyme inhibitor and a calcium channel blocker on blood pressure and respiratory function in patients with hypertension and asthma. J Cardiovasc Pharmacol 1987; 10, Suppl 10: 879-819, Suppl 3: 61-5.
 106. Riska H, Grönhagen-Riska C, Ahonen J. Tuberculosis and renal allograft transplantation. Transplant Proc 1987; 19: 4096-7.
 107. Rosenlöf K. Erythropoietin: receptor and comparison with renin substrate (Dissertation). Comment Phys Math Dissertationes 1987; 82: 1-104.
 108. Rosenlöf K, Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C. Erythropoietini. Munuainen/Njuren 1987; 4: 5-6.
 109. Rosenlöf K, Fyhrquist F, Pekonen F. Receptors for recombinant erythropoietin in human bone marrow cells. Scand J Clin Lab Invest 1987; 47: 823-7.
 110. Saari H, Konttinen YT, Jaakkola L, Santavirta S, Nordström D. Nivelnesteen hyaluronihappo korkeapainestekromatografialla tutkittuna terveessä nivelessä ja artriiteissa. Suomen Ortopedia ja Traumatologia 1987; 10: 214-8.
 111. Santavirta S, Kankaanpää U, Sandelin J, Laasonen E, Konttinen YT, Slätis P. Evaluation of patients with rheumatoid cervical spine. A review. Scand J Rheumatol 1987; 16: 9-16.
 112. Santavirta S, Konttinen YT, Lindqvist C, Bergroth V, Sandelin J. Chronische Cephalgie als Folge von rheumatischer Spondylarthritis der Halswirbelsäule. Zentralbl Chir 1987; 112: 440-6.
 113. Santavirta S, Konttinen YT, Nordström D, Eskola A. Paikallinen immuunivaste infektoituessa endoproteesinivelessä. Suomen Ortopedia ja Traumatologia 1987; 10: 191-3.
 114. Santavirta S, Konttinen YT, Sandelin J. Rheumatoid cervical spine: Natural history and indications of surgical treatment. Sapporo Med J 1987; 56: 429-34.
 115. Santavirta S, Lamberg M, Kiviluoto O, Konttinen YT, Möller C. Zervikale Spondylitis als Folge der Gummi-Ligaturbehandlung von Hämorrhoiden. Zentralbl Chir 1987; 112: 725-8.
 116. Santavirta S, Sandelin J, Slätis P, Konttinen YT, Bergroth V, Kankaanpää U, Laasonen E. Rheumatoid cervical spine: Natural history and indications of surgical treatment. Prog Rheumatol 1987; 3: 42-6.
 117. Santavirta S, Slätis P, Sandelin J, Lindqvist C, Konttinen YT. Atlanto-axial subluxation in patients with seronegative spondylarthritis. Rheumatol Int 1987; 7: 43-6.
 118. Segerberg-Konttinen M. Demonstration of esophageal varices post mortem by gastroesophageal phlebography. J Forensic Sci 1987; 32: 703-10.
 119. Segerberg-Konttinen M, Bergroth V, Jungell P, Malmström M, Nordström D, Sane J, Immonen I, Konttinen YT. Lymphocyte involvement in the pathogenesis of Sjögren's syndrome. Scand J Rheumatol 1987; 16: 73-4.
 120. Segerberg-Konttinen M, Bergroth V, Kinnunen E, Bonsdorff M von, Bergroth V, Friman C, Malmström M. Plasmapheresis in the treatment of acute transverse myelopathy in primary Sjögren's syndrome. Progr Rheumatol 1987; 3: 92-6.
 121. Simonson DC, Delprato S, Castellino P, Groop L, Defronzo RA. Effect of glyburide on glycemic control, insulin requirement and glucose metabolism in insulin-treated diabetic patients. Diabetes 1987; 36: 136-46.
 122. Teppo A-M, Maury CPJ. Radioimmunoassay of tumor necrosis factor in serum. Clin Chem 1987; 33: 2024-7.
 123. Teppo A-M, Mäki M, Hällström O, Maury CPJ. Antibodies to 90 kD glycoprotein in childhood and adolescent coeliac disease: relationship to reticular antibodies. J Pediatr Gastroenterol Nutr 1987; 6: 908-14.
 124. Tikkanen I, Fyhrquist F, Andersson S, Hynynen M, Grönhagen-Riska C, Forslund T. Clinical aspects of atrial natriuretic peptide (Abstract). XXXIIIth Meet of Pharmacology 1987; Kuopio, Finland.
 125. Tikkanen I, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Atrial natriuretic peptide as an indicator of cardiac and volume state. In: Andreucci VE, Dal Canton A, editors. Proc Int Meet on Diuretics 1986, 1987; pp. 148-50, Nijhoff Publ, Dordrecht.
 126. Tikkanen I, Svartström-Fraser M, Tikkanen I, Sariola H, Fyhrquist F. Haemodynamic effects of atrial natriuretic peptide in rats with heart failure. Eur J Pharmacol 1987; 140: 187-93.
 127. Tikkanen T, Tikkanen I, Fyhrquist F. Plasma atrial natriuretic hormone in DOCA-NaCl treated rats. Acta Physiol Scand 1987; 129: 151-5.
 128. Tikkanen T, Tikkanen I, Fyhrquist F. Elevated plasma atrial natriuretic peptide in rats with myocardial infarcts. Life Sci 1987; 40: 659-63.
 129. Törnroth T, Honkanen E, Pettersson E. The evolution of membranous glomerulonephritis reconsidered: New insights from a study on relapsing disease. Clin Nephrol 1987; 28: 107-17.
 130. Tötterman KJ, Sane T, Groop P-H, Saloranta C, Nikkilä E, Groop L. Risk factors and markers for coronary heart disease in patients with non-insulin dependent diabetes mellitus. Acta Endocrinol 1987; Suppl 282: 113.
 131. Wangel AG, Lorenzetti M, Pettersson Tom. Polyclonal E-cell activation after intravenous immunoglobulin therapy in idiopathic thrombocytopenic purpura - an anti-idiotypic response? Eur J Haematol 1987; 39: 209-13.
- 1988**
1. Ahola A, Groop P-H, Groop L. Factors which predict secondary drug failure in NIDDM (Abstract). Acta Endocrinol 1988; 118, Suppl 289: 3(A1).
 2. Andersson S, Tikkanen I, Pesonen I, Wallgren EI, Fyhrquist F. Atrial natriuretic peptide and atrial pressures in newborns with transpositions of the great arteries. Acta Paediatr Scand 1988; 77: 72-5.

3. Bergroth V, Konttinen YT, Pelkonen P, Haapala M, Haapasaari J, Nordström D, Kunnamo I, Friman C. Synovial fluid lymphocytes in various subtypes of juvenile rheumatoid arthritis. *Arthritis Rheum* 1988; 31: 780-5.
4. Bergroth V, Konttinen YT, Piirainen H, Johansson E, Nordström D, Malmström M. Evaluation of lymphocyte activation in skin lesion on patients with mixed connective tissue disease and discoid lupus erythematoses. *Arch Dermatol Res* 1988; 280: 1-4.
5. Bonsdorff M von, Friman C, Honkanen E, Pettersson Tom, Konttinen YT. Plasma exchange in the treatment of systemic lupus erythematosus. *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 67: 44-6.
6. Ekstrand A. Diabeetikot munuaissirron jälkeen. *Munuainen/Njuren* 1988; 3: 8-9.
7. Ekstrand A, Ahonen J, Groop L. Severe defect in non-oxidative glucose disposal in IDDM patients after kidney transplantation (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289: 8 (A11).
8. Ekstrand A, Grönhagen-Riska C, Ahonen J, Groop L. Impaired glucose metabolism in diabetic and non-diabetic patients after kidney transplantation (Abstract). *Diabetologia* 1988; 31: 488A.
9. Eriksson J, Groop L. Insulin resistance rather than insulin deficiency represents the primary defect in Type 2 diabetes. *Diabetologia* 1988; 31: 488A.
10. Eriksson J, Groop L. Impaired non-oxidative glucose metabolism in subjects with first degree family history of NIDDM (Abstract). *Diabetes* 1988; 37, Suppl 1: 154A (A606).
11. Eriksson J, Groop L. Impaired non-oxidative glucose disposal in first-degree relatives (FR) of patients with non-insulin dependent diabetes (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289 (A12).
12. Eskola A, Santavirta S, Konttinen YT, Tallroth K, Hoikka V, Lindholm ST. Cementless total hip replacement in the treatment of old tuberculosis of the hip joint. *J Bone Joint Surg* 1988; 70-B: 603-6.
13. Eskola A, Santavirta S, Konttinen YT, Tallroth K, Lindholm ST. Arthroplasty for old tuberculosis of the knee. *J Bone Joint Surg* 1988; 70-B(5): 767-9.
14. Forslund T, Fyhrquist F, Tikkanen I, Fröysaker T, Myhre E, Riddervold F, Simonsen S. Plasma atrial natriuretic peptide in cardiac transplant recipients: A prospective study. *Acta Med Scand* 1988; 224: 5-7.
15. Franssila-Kallunki A, Eriksson J, Groop L. The effect of hyperglycemia on glucose and lipid metabolism in NIDDM (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289: 8 (A19).
16. Franssila-Kallunki A, Eriksson J, Groop P-H. Hyperglycemia selectively maintains non-oxidative glucose uptake in NIDDM subjects. *Diabetes* 1988; 37, Suppl 1: 314.
17. Fyhrquist F, Rosenlöf K. Erythropoietini. *Duodecim* 1988; 104: 221-3.
18. Fyhrquist F, Tikkanen I. Atrial natriuretic peptide in congestive heart failure. *Am J Cardiol* 1988; 62: 20A-24A.
19. Gries FA, Alberti KGMM, Groop L et al. Management of non-insulin dependent diabetes in Europe: A consensus view. *Diabet Med* 1988; 5: 275-81.
20. Gripenberg M, Rubin R, Dixon FJ, Theofilopoulos AN. Anti-DNA antibody reactions with cellular DNA-binding proteins is mediated by the DNA moiety of the complex. *FASEB J* 1988; 2: 1907.
21. Gripenberg M, Teppo A-M, Kurki P, Gripenberg G, Helve T. Autoantibody activity of cryoglobulins and sera in systemic lupus erythematosus: Association of IgM class rheumatoid factors with Raynaud's syndrome. *Scand J Rheumatol* 1988; 17: 249-54.
22. Gripenberg M, Theofilopoulos AN. Reactions of monoclonal anti-DNA antibodies with cellular complexes of DNA and protein. *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 72: 35.
23. Groop L. Insuliiniin ja tablettien yhdistelmä aikuisdiabeteksen hoidossa. *Diabeteslehdin lääkäriilite* 1988; VI: 13-6.
24. Groop L. Sulfonylurea-induced increase in insulin secretion: A major determinant of antidiabetic activity? *Contemp Issues in Diabetic Endocrinol Update* 1988; pp. 12-20.
25. Groop L. Varför misslyckas behandlingen vid vuxendiabetes. *Nord Med* 1988; 103: 338-9.
26. Groop L, Groop P-H, Koskimies S. Treatment failures in patients with Type 2 (non-insulin dependent) diabetes. *Diabetologia* 1988; 31: 186-7.
27. Groop L, Groop P-H, Stenman S, Saloranta C, Tötterman K-J, Fyhrquist F, Melander A. Do sulfonylureas influence hepatic insulin clearance? *Diabetes Care* 1988; 11: 689-90.
28. Groop L, Groop P-H, Stenman S, Saloranta C, Tötterman K-J, Fyhrquist F, Melander A. Comparison of pharmacokinetics, metabolic effects and mechanisms of action of glyburide during long-term treatment. *Diabetes Care* 1988; 10: 671-8.
29. Groop L, Miettinen A, Groop P-H, Meri S, Koskimies S, Bottazzo GF. Organ-specific autoimmunity and HLA-DR antigens as markers for beta-cell destruction in patients with maturity-onset diabetes. *Diabetes* 1988; 37: 99-103.
30. Groop L, Schalin C, Franssila-Kallunki A, Ahola A, Widén E. Characteristics of treatment failures in patients with NIDDM (Abstract). *Diabetes* 1988; 37, Suppl 1: 84 (A333).
31. Groop P-H. Comparison of two second generation sulfonylureas, glibenclamide and glipizide (Abstract). *Symp on Contemporary Treatment of Diabetes and its Complications* 1988; Pleven, Bulgaria.
32. Groop P-H, Groop L. Risk factors for macrovascular disease in NIDDM. 1st Worksh on Blood Pressure and Diabetic Nephropathy EDSNG 1988; Pisa, Italy.
33. Groop P-H, Lepäntalo M, Tötterman K-J, Stenman S, Koskimies S, Laatikainen L, Larsen A, Matikainen E, Sane T, Summanen P, Groop L. Risk factors and markers for peripheral vascular disease in Type 2 diabetic patients (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289: 14(A24).
34. Groop P-H, Melander A, Tötterman K-J, Groop L. Enhancement of the early insulin release does not result in improved glucose tolerance in type 2 diabetic subjects (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289: 15 (A25).
35. Grönblad M, Konttinen YT, Korkala O, Liesi P, Hukkanen M, Polak JM. Neuropeptides in synovium of rheumatoid arthritis and osteoarthritis patients. *J Rheumatol* 1988; 15: 1807-10.
36. Grönblad M, Konttinen YT, Korkala O, Liesi P, Hukkanen M, Polak JM. Neuroanatomical basis for pain reception in joint disease. *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 72: 39 (PIII11).
37. Grönhagen-Riska C. Dialysbehandling i Finland. *Fin Läkaresällsk Handl* 1988; 132: 11-7.
38. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Fröseth B. Increased hyaluronic acid (HA) concentrations in dialysis patients (Abstract). XXVth Congr of the EDTA-ERA 1988; Madrid.
39. Grönhagen-Riska C, Koivisto V, Riska H, Willebrand E von, Fyhrquist F. Angiotensin converting enzyme (ACE) in physiologic and pathologic conditions. In: Grassi C, Rizzato G, Pozzi E, editors. *Sarcoidosis and other granulomatous disorders* 1988; Elsevier, Amsterdam.
40. Grönhagen-Riska C, Saikku P, Riska H, Fröseth B, Grayston JT. Antibodies to TWAR - a novel type of chlamydia - in sarcoidosis. In: Grassi C, Rizzato G, Pozzi E, editors. *Sarcoidosis and other granulomatous disorders* 1988; Elsevier, Amsterdam.
41. Grönhagen-Riska C, Sovijärvi A, Rosenlöf A, Honkanen E, Laasonen L, Tikkanen I, Fyhrquist F. Improvement of physical performance and oxygen pulse after erythropoietin (EPO) treatment (Abstract). XXVth Congr of the EDTA-ERA 1988; Madrid.
42. Hannonen P, Möttönen T, Teppo A-M, Maury CPJ, Oka M. Class specific rheumatoid factors and their complement binding property in the sera of patients suffering from early rheumatoid arthritis. *Clin Exp Rheumatol* 1988; 6: 121-8.
43. Honkanen E. Biverkningar av kontakten mellan blodet och dialysmembranen: en fråga om biokompatibilitet. *Fin Läkarsällsk Handl* 1988; 132: 23-31.
44. Honkanen E. Membranoosinen glomerulonefriitti. *Munuainen/Njuren* 1988; 2: 1-8.
45. Honkanen V, Konttinen YT, Friman C, Keinonen M, Lamberg-Allardt C, Vesterinen M. Tutkimus ravinnon ja psyyken vaikutuksesta nivelreumassa. *Reuma* 1988; 36(3): 26.
46. Hynynen M, Kupari M, Salmenperä M, Tikkanen I, Heinonen J, Fyhrquist F, Tötterman K-J. Hemodynamic effects of alpha-human atrial natriuretic factor in healthy volunteers. *J Cardiovasc Pharmacol* 1988; 11: 711-5.
47. Hynynen M, Palojoki R, Salmenperä M, Tikkanen I, Harjula A, Fyhrquist F. Vasodilator properties of atrial natriuretic factor in patients undergoing cardiopulmonary bypass (Abstract). 10th Ann Meet & Worksh of Soc of Cardiovascular Anesthesiologists 1988; New Orleans.
48. Hynynen M, Salmenperä M, Palojoki R, Salmenperä M, Tikkanen I, Harjula A, Fyhrquist F. Atrial pressure and atrial natriuretic factor responses to acute cardiac tamponade in anesthetized pigs. 10th Ann Meet & Worksh of Soc of Cardiovascular Anesthesiologists 1988; New Orleans.
49. Häyry P, Ahonen J, Willebrand E von, Eklund B, Höckerstedt K, Isoniemi H, Grönhagen-Riska C. Discontinuation of one drug in triple-drug immunosuppression with cyclosporine, azathioprine and steroids: An interim report. *Transplant Proc* 1988; 20: 449-50.
50. Karhula T, Kalliopuska M, Stenman S, Wuokko P. Self-esteem and body-image of the adult asthmatic patient. Fourth Eur Conf on Personality 1988; Stockholm.
51. Kontiainen S, Scheinin T, Schlenzka A, Mäenpää J, Groop L, Koskimies S. Differences in HLA types in children with insulin-dependent diabetes in the 1960s, 1970s and 1980s. *Lancet* 1988; I: 219.

52. Konttinen YT. Endoproteesi-infektiot. Kirjassa: Ortopediset infektiot, ehkäisy ja hoito – seminaari 1988; Helsinki.
53. Konttinen YT. Nivelreuman taudinkuvasta. *Reuma* 1988; 36(1): 8–9.
54. Konttinen YT. Reumageeni keksitty. *Reuma* 1988; 36(2): 8–9.
55. Konttinen YT, Bergroth V, Kilpi A, Jaakkola L. Tulehdussolujen tunnistaminen kudosten leikkauksista. *Solubiologi* 1988; 2: 3–11.
56. Konttinen YT, Bergroth V, Kulomaa M, Kemppinen P, Segerberg-Konttinen M, Nordström D, Keinänen R, Malmström M. Localization of lysozyme mRNA in the labial salivary glands by in situ hybridization in Sjögren's syndrome (Abstract). *Sec Int Symp on Sjögren's syndrome* 1988; Austin, Texas.
57. Konttinen YT, Bergroth V, Kulomaa M, Nordström D, Segerberg-Konttinen M, Keinänen R, Kemppinen P, Hukkanen M, Grönblad M. Lysotsyymi (LZM) lähetti RNA nivelreumapotilaiden lining-solukossa in situ hybridisaatiotekniikalla tutkittuna. *Solubiologi* 1988; 3a: 16.
58. Konttinen YT, Bergroth V, Nordström D, Jaakkola L, Kemppinen P, Malmström M, Saari H, Kulomaa M. In situ hybridization in the study of rheumatoid inflammation. *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 67: 18–21.
59. Konttinen YT, Honkanen V. Onko helokki- ja kalaöljystä apua reuman hoidossa. *Reuma* 1988; 36(3): 13.
60. Konttinen YT, Honkanen VEA. Future trends in the treatment of rheumatoid arthritis in the light of current ethiopathogenic theories. *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 74: 7–17.
61. Konttinen YT, Nordström D, Bergroth V, Leirisalo-Repo M, Santavirta S. Occurrence of different ensuing triggering infections preceding reactive arthritis: A follow-up study. *Br Med J* 1988; 296: 1644–5.
62. Konttinen YT, Saari H, Santavirta S, Antti-Poika I. Synovial fibroblasts. 1st Int Conf on Synovitis – Characteristics and Functions of Synovial Cells 1988; Oslo.
63. Konttinen YT, Santavirta S, Grönblad M, Hukkanen M, Korkala O, Bergroth V, Liesi P. Anterior atlanto-axial subluxation in RA is caused by involvement of the cervical spine ligaments (Abstract). *Acta Orthop Scand* 1988; 59, Suppl 227: 87.
64. Konttinen YT, Santavirta S, Grönblad M, Hukkanen M, Korkala O, Bergroth V, Liesi P. Anterior atlanto-axial subluxation in RA is caused by involvement of the cervical spine ligaments (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 72: 31 (R9F).
65. Konttinen YT, Santavirta S, Slätis P, Isomäki H, Michelsson J-E, Sandelin J, Kauppi M, Hämäläinen M. Pathogenesis of the rheumatoid cervical spine. *Scand J Rheumatol* 1988; 67: 50–5.
66. Konttinen YT, Segerberg-Konttinen M, Nordström D, Bergroth V, Scheinin T, Saari H. An immunoperoxidase-autoradiography double labeling method for analysis of lymphocyte activation markers and DNA synthesis. *J Immunol Methods* 1988; 110: 19–27.
67. Kuhlback B. Kronisk njursvikt – etiologi och diagnos (Abstract). *Turun Lääket päivät* 1988; 104–6.
68. Laatikainen L, Ekstrand A, Ahonen J, Groop L. Ophthalmological follow-up of diabetic patients after kidney transplantation. *Excerpta Med Congr Series* 1988; 102: 1–2.
69. Laatikainen L, Ekstrand A, Ahonen J, Groop L. Ophthalmological follow-up of diabetic patients after kidney transplantation. *Ophthalmology Today* 1988; 543–4.
70. Laatikainen L, Ekstrand A, Ahonen J, Groop L. Ophthalmological follow-up of diabetic patients after kidney transplantation (Abstract). VIIIth Congr Europ Soc of Ophthalmology 1988; 02.
71. Lautenschlager I, Suni J, Ahonen J, Grönhagen-Riska C, Räisänen S, Tukiainen P. Rapid diagnostics of CMV infection in renal transplant recipients. *Transplant Proc* 1988; 20: 408–9.
72. Leinonen H, Näveri H, Tikkanen I, Sovijärvi A, Fyhrquist F. Basal and exercise plasma levels of atrial natriuretic factor in congestive heart failure. *Am Heart J* 1988; 116: 209–11.
73. Lindgren J, Kuusela P, Hellström P-E, Pettersson Tom, Klockars M. The ovarian cancer associated antigen CA 125 in patients with pleural effusions. *Eur J Cancer Clin Oncol* 1988; 24: 737–9.
74. Luzzi R, Barrett EG, Groop LC, Ferrannini E, DeFronzo RA. Effects of "low-dose" insulin therapy on glucose metabolism in diabetic ketoacidosis. *Diabetes* 1988; 37: 1470–7.
75. Lähdevirta J, Maury CPJ, Teppo A-M, Repo H. Elevated levels of circulating cachectin/tumor necrosis factor in patients with acquired immunodeficiency syndrome. *Am J Med* 1988; 85: 289–91.
76. Malmström M, Konttinen YT, Jungell P, Bergroth V, Segerberg-Konttinen M, Nordström D. Lymphocyte activation in oral lichen planus in situ. *Am J Clin Pathol* 1988; 89: 329–34.
77. Malmström MJ, Segerberg-Konttinen M, Tuominen TS, Hietanen JH, Wolf JE, Sane JI, Konttinen YT. Xerostomia due to Sjögren's syndrome. Diagnostic criteria, treatment and outlines for a continuous dental care programme and an open trial with Sulfarlem®. *Scand J Rheumatol* 1988; 17: 77–86.
78. Maury CPJ. Amyloidosis. *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 74: 33–9.
79. Maury CPJ. Maksan aineenvaihdunnalliset sairaudet. Kirjassa: Kliininen gastroenterologia. Duodecim, Vammala, Finland 1988; pp. 434–44.
80. Maury CPJ, Andersson LC, Partanen S, Teppo A-M, Juvonen E. Mechanism of anaemia in rheumatoid arthritis: Evidence for a role of interleukin 1. Autoantigens, autoantibodies and Immunopeptides Proc 1988; p. 2.
81. Maury CPJ, Andersson LC, Partanen S, Teppo A-M, Juvonen E. Mechanism of anaemia in rheumatoid arthritis: Demonstration of raised interleukin 1-levels in anaemic patients and of interleukin 1-mediated suppression of normal erythropoiesis and of the proliferation of HEL cells in vitro. *Ann Rheum Dis* 1988; 47: 972–8.
82. Maury CPJ, Partanen S, Juvonen E. Inhibition of erythropoiesis by recombinant human interleukin 1. *Acta Clinica Belg* 1988; 43, Suppl 12: 32.
83. Maury CPJ, Salo E, Pelkonen P. Circulating interleukin 1 in patients with Kawasaki disease. *N Engl J Med* 1988; 319: 1670–1.
84. Maury CPJ, Teppo A, Kariniemi A-L, Koepen A-H. Amyloid fibril protein in Finnish hereditary amyloidosis. In: Isobe T, editor. *Amyloid and Amyloidosis*. Plenum Publ Corp, New York 1988; 647–52.
85. Maury CPJ, Teppo A, Kariniemi A-L, Koepen A-H. Amyloid fibril protein in familial amyloidosis with cranial neuropathy and corneal lattice dystrophy (FAP type IV) is related to transthyretin. *Am J Clin Pathol* 1988; 89: 359–64.
86. Maury CPJ, Teppo A-M. Radioimmunoassay of tumor necrosis factor in serum: Raised levels in patients with large myocardial infarcts. *Acta Clinica Belg* 1988; 43, Suppl 12: 58.
87. Maury CPJ, Teppo A-M. Antibodies to amyloid A protein in rheumatic diseases. *Rheumatol Int* 1988; 8: 107–11.
88. Maury CPJ, Teppo A-M. Serum immunoreactive interleukin 1 in renal transplant recipients: Association of raised levels with graft rejection episodes. *Transplantation* 1988; 45: 143–7.
89. Maury CPJ, Teppo A-M, Höckerstedt K. Acute phase proteins and liver allograft rejection. *Liver* 1988; 8: 75–9.
90. Maury CPJ, Teppo A-M, Wafin F, Wegelius O, Friman C, Koskimies S. Class-specific rheumatoid factors, DR-antigens, and amyloidosis in patients with rheumatoid arthritis. *Ann Rheum Dis* 1988; 47: 546–52.
91. Maury CPJ, Tötterman K-J, Gref C-G, Ehnholm C. Serum amyloid A protein, apolipoprotein A-I and apolipoprotein B during the course of acute myocardial infarction. *J Clin Pathol* 1988; 41: 1263–8.
92. Metsärinne K. Effect of exercise on plasma renin substrate. *Int J Sports Med* 1988; 9: 267–9.
93. Metsärinne K, Fyhrquist F, Grönhagen-Riska C. Increased levels of immunoreactive plasma renin substrate during infectious peritonitis. *Clin Sci* 1988; 75: 411–4.
94. Metsärinne K, Rosenlöf K, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Direct radioimmunoassay of renin substrate: Effect of converting enzyme inhibition. *Scand J Clin Lab Invest* 1988; 48: 131–6.
95. Mussalo-Rauhamaa H, Konttinen YT, Lehto J, Honkanen V. Predictive clinical and laboratory parameters for serum zinc and copper in rheumatoid arthritis. *Ann Rheum Dis* 1988; 47: 816–9.
96. Nykänen P, Konttinen YT. Blood mononuclear cell migration into the diseased joints in chronic arthritis (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 72: 20(R5B).
97. Nykänen P, Konttinen YT, Bergroth V. Blood mononuclear cell migration into the diseased joints in chronic arthritis. *Scand J Rheumatol* 1988; 17: 239.
98. Nykänen P, Raunio PV, Kankaanpää PU. The significance of ³H-thymidine degradation in cell culture experiments with special reference to rheumatoid arthritis. *APMIS* 1988; 96: 768–72.
99. Pettersson Tom, Bonsdorff M von. Autoimmune haemolytic anaemia and thrombocytopenia in scleroderma. *Acta Haematol* 1988; 80: 179–80.
100. Pettersson Tom, Fröseth B, Riska H, Klockars M. Concentration of hyaluronic acid in pleural fluid as a diagnostic aid for malignant mesothelioma. *Chest* 1988; 94: 1037–9.
101. Pettersson Tom, Klockars M, Fröseth B. Neuro-specific enolase in the diagnosis of small-cell lung cancer with pleural effusion: A negative report. *Eur Respir J* 1988; 1: 698–700.
102. Pettersson Tom, Klockars M, Hellström P-E, Fröseth B. Lysozyme in pleural effusions. *Chest* 1988; 93: 220–1.

103. Pettersson Tom, Klockars M, Riska H, Fröséth B. Pleural fluid hyaluronic acid in the diagnosis of malignant mesothelioma (Abstract). XXXIV Nord Lungläkarkongr 1988; Århus, Denmark.
104. Pettersson Tom, Klockars M, Weber TH, Essen R von. Adenosine deaminase activity in joint effusions. *Scand J Rheumatol* 1988; 17: 365-9.
105. Pettersson Tom, Kontinen YT, Kempainen P, Bergroth V. Spontaneous and in vitro activation of synovial fluid and peripheral blood lymphocytes in rheumatoid arthritis (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 72: 20(RSC).
106. Pettersson Tom, Riska H. Keuhkopussin nestekertymän tutkiminen. *Duodecim* 1988; 104: 386-91.
107. Pettersson Tom, Teppo A-M, Törnroth T. Hyvänlaatuinen kevytketjuproteinuria. *Duodecim* 1988; 104: 1542-5.
108. Regal H, Koivisto VA, Maury CPJ, Islinger K. No sign of amyloidosis in pump-treated diabetics. *Diabetes Res* 1988; 8: 195-9.
109. Riska H. Bror-Axel Lamberg och Finska Läkaresällskapet's Handlingar Band 127-132. *Fin Läkaresällsk Handl* 1988; 132: 212-3.
110. Riska H, Nordman H. Comparison of the effects of captopril and atenolol on blood pressure and respiratory function in patients with hypertension and asthma (Abstract). XXXIV Nord Lungläkarkongr 1988; Århus, Denmark.
111. Saari H, Kontinen YT. Synovial fluid hyaluronic acid. Determination with HPLC using size-exclusion column. *Scand J Rheumatol* 1988; 17: 239.
112. Saari H, Kontinen YT. A new method to determine hyaluronic acid from synovial fluid (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 72: 16(p. 19).
113. Salo S, Groop L. Combination of two sulfonylureas: Does it make sense? *Diabetes Care* 1988; 11.
114. Saloranta BIC, Bonadonna R, DeFronzo RA, Groop L. Oxidative and non-oxidative pathways of free fatty acid metabolism in obesity and type 2 diabetes. *Diabetologia* 1988; 31: 532A.
115. Saloranta BIC, Bonadonna R, DeFronzo RA, Groop L. FFA disposal in non-insulin dependent diabetic and normal subjects (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289: 28 (A51).
116. Santavirta S, Bardy B, Tukiainen E, Kontinen YT, Ahovuo R, Björkenheim J-M. Why does high tibial osteotomy occasionally fail? *J Orthop Rheumatol* 1988; 1: 41-50.
117. Santavirta S, Eskola A, Kontinen YT, Tallroth K, Lindholm ST. Total hip replacement in old tuberculosis. A report of 14 cases. *Acta Orthop Scand* 1988; 59: 391-5.
118. Santavirta S, Hopfner-Hallikainen D, Paukku P, Sandelin J, Kontinen YT. Atlanto-axial facet joint arthritis in the rheumatoid cervical spine. A panoramic zonographic study. *J Rheumatol* 1988; 15: 217-23.
119. Santavirta S, Kontinen YT. Atlantoaxial subluxation and spinal cord compression in psoriatic arthropathy. *Ann Rheum Dis* 1988; 47: 173-4.
120. Santavirta S, Nordström D, Kontinen YT, Bergroth V. Cell-mediated immune response in reactive arthritis. *Scand J Rheumatol* 1988; Suppl 67: 22-6.
121. Santavirta S, Slätis P, Kontinen YT, Michelsson J-E. Surgical treatment of rheumatoid lesions in the cervical spine (Abstract). 10th Int Symp of the Center for Implant Surgery 1988; p. 46.
122. Schalin C, Franssila-Kallunki A, Huupponen T, Groop L. Patient- and disease related factors contributing to treatment failure in patients with NIDDM (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289: 29(A53).
123. Scheinin T, Matikainen E, Groop L, Lepäntalo M, Koskimies S, Kontiainen S. HLA antigens and immunity to insulin in insulin-dependent diabetics with or without diabetic nephropathy. *Scand J Clin Lab Invest* 1988; 48: 327-36.
124. Segerberg-Kontinen M. Focal adenitis in lacrimal and salivary glands. *Scand J Rheumatol* 1988; 17: 379-85.
125. Segerberg-Kontinen M. Focus score in sialolithiasis. *Scand J Rheumatol* 1988; 17: 87-9.
126. Sipilä R, Kronqvist K, Laasonen L, Lindström B, Kuhlback B. Aiheuttaako munuaisen luovutus terveystieteitä? *SLL/FLT* 1988; 43: 9-15.
127. Sorsa T, Kontinen YT, Kempainen P, Lindy S. Collagenase reserves in neutrophils (PMNs) of synovial fluid and peripheral blood in patients with rheumatoid arthritis (Abstract). *J Cell Biol* 1988; 107: 377a (A2150).
128. Stenman S, Groop P-H, Saloranta C, Tötterman K-J, Fyhrquist F, Groop L. Effects of combination of insulin and glibenclamide in type 2 diabetic patients with secondary failure to oral hypoglycaemic agents. *Diabetologia* 1988; 31: 206-15.
129. Syrjänen J, Teppo A-M, Valtonen VV, Iivainen M, Maury CPJ. Acute phase response in cerebral infarction. *J Clin Pathol* 1988; 42: 63-8.
130. Teppo A-M, Maury CPJ. Urinary protein excretion patterns in reactive (secondary) systemic amyloidosis. *Rheumatol Int* 1988; 8: 213-7.
131. Teppo A-M, Pettersson Tom. Havaitsemeko kevytketjuproteinuria? *SLL/FLT* 1988; 43: 721-3.
132. Tikkanen I, Fyhrquist F. Sydämen natriureettinen hormoni. *Duodecim* 1988; 104: 816-22.
133. Tikkanen I, Leinonen H, Näveri H, Sovijärvi A, Fyhrquist F. Basal and exercise plasma levels of atrial natriuretic factor in congestive heart failure (Abstract). *Ann Clin Res* 1988.
134. Tikkanen I, Leinonen H, Näveri H, Sovijärvi A, Fyhrquist F. Basal and exercise plasma levels of atrial natriuretic peptide and norepinephrine in congestive heart failure (Abstract). *Int Symp on Endocrinology of the Heart* 1988; Köln, Germany.
135. Tikkanen T, Tikkanen I, Sariola H, Svartström-Fraser M, Fyhrquist F. Attenuated diabetic and natriuretic effects of atrial natriuretic peptide (ANP) in rats with heart failure (Abstract). *Am J Hypertens* 1988; 1: 128A.
136. Turunen U, Leirisalo-Repo M, Stenman S. Inflammatory changes in the gut in patients with seronegative peripheral and axial arthritis. *Clin Exp Rheumatol* 1988; 5: 95.
137. Uusitupa M, Groop L. Diabetes ja verenpaine. *Orion* 1988; Helsinki.
138. Widén E, Franssila-Kallunki A, Eriksson J, Groop L. Insulin or tablets in the management of treatment failures in NIDDM? (Abstract). *Acta Endocrinol* 1988; 118, Suppl 289: 37 (A70).
139. Yki-Järvinen H, Groop L, Taskinen M-R. Role of plasma FFA and FFA turnover, and total lipid oxidation in the regulation of glucose production in the basal state and during physiological hyperinsulinemia in type 2 (non-insulin dependent) diabetes. *Diabetologia* 1988; 31: 560A.

1989

- Ahonen J, Ekstrand A, Grönhagen-Riska C, Groop L. Reversal of steroid-induced resistance by a nicotinic acid derivative in man (Abstract). ADA Annual Meeting, Detroit, MI 1989.
- Antti-Poika I, Essen R von, Grönblad M, Kontinen YT, Santavirta S, Hämäläinen M. Fibroblast activation and type I collagen production in rheumatoid arthritis. *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 185.
- Antti-Poika I, Santavirta S, Kontinen YT, Honkanen V. Outcome of the infected hip arthroplasty. A retrospective study of 36 patients. *Acta Orthop Scand* 1989; 60: 670-5.
- Antti-Poika I, Soini J, Tallroth K, Yrjönen T, Kontinen Y. Is discography useful in the study of patients with chronic low back pain? *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 184.
- Aro A, Groop P-H, Stenman S, Groop L. Long term effects of guar gum on glycemic control and serum lipids, insulin, and C-peptide in type 2 (non-insulin-dependent) diabetic subjects. *Diabetologia* 1989; 32: 461A.
- Bergroth V, Kontinen YT, Kulomaa M, Keinänen R, Kempainen P, Hukkanen M, Nordström D, Segerberg-Kontinen M, Grönblad M. Detection of lysozyme mRNA in rheumatoid synovial lining cells by in situ hybridization (Abstract). XVIIth ILAR Congr of Rheumatology, Brazil 1989; pp. 123, 161.
- Bergroth V, Tsai V, Zvaifler N. Differences in response of normal and rheumatoid arthritis peripheral blood T cells to synovial fluid and peripheral blood dendritic cells in allogenic mixed leukocyte reactions. *Arthritis Rheum* 1989; 32: 1381-9.
- Bergroth V, Zvaifler N, Firestein G. Cytokines in chronic inflammatory arthritis. III. Rheumatoid arthritis monocytes are not unusually sensitive to gamma interferon, but have defective gamma-interferon-mediated HLA-DQ and HLA-DR induction. *Arthritis Rheum* 1989; 32: 1074-9.
- Ekstrand A, Ahonen J, Grönhagen-Riska C. What causes diabetes secondary to steroid therapy - insulin resistance, insulin deficiency or both? (Abstract). *Diabetes* 1989; 38, Suppl 2: 226A.
- Ekstrand A, Ahonen J, Grönhagen-Riska C, Groop L. Mechanisms of insulin resistance after kidney transplantation. *Transplantation* 1989; 48: 563-8.
- Ekstrand A, Eriksson J, Ahonen J, Grönhagen-Riska C, Groop L. Insulin resistance and insulin deficiency in the pathogenesis of steroid induced diabetes after kidney transplantation (Abstract). *Diabetologia* 1989; 32: 485A.
- Ekstrand A, Groop P-H, Koskimies S, Ahonen J, Grönhagen-Riska C, Groop L. Outcome of kidney transplantation in diabetic patients with endstage renal disease (Abstract). *Europ Diabetic Neuropathy Study Group* 1989.

13. Eriksson J, Ekstrand A, Franssila-Kallunki A, Saloranta C, Schalin C, Widén E, Groop L. Insulin resistance precedes insulin deficiency in the development of type 2 (non-insulin-dependent) diabetes. *Diabetologia* 1989; 32: 465A.
14. Eriksson J, Ekstrand A, Franssila-Kallunki A, Schalin C, Widén E, Groop L. Hyperglycemia compensates for impaired glucose disposal in first-degree relatives of NIDDM patients with normal glucose. *Acta Endocrinol* 1989; 120, Suppl 2: 18.
15. Eriksson J, Franssila-Kallunki A, Ekstrand A, Saloranta C, Widén E. Early metabolic defects in persons at increased risk for developing non-insulin dependent diabetes mellitus. *N Engl J Med* 1989; 321: 337-45.
16. Eriksson J, Schalin C, Widén E, Groop L. Insulin resistance rather than insulin deficiency represents the primary defect in non-insulin dependent diabetes mellitus. *Diabetes* 1989; 38, Suppl 2: 351.
17. Ferrannini E, Groop L. Hepatic glucose production in insulin resistant states. *Diabetes/Metabolism Reviews* 1989; 8: 711-26.
18. Franssila-Kallunki A, Ekstrand A, Saloranta C, Eriksson J, Rissanen A, Ollus A, Groop L. Treatment with very-low calorie diet (VLCD) normalizes impaired glucose metabolism in obese men. *Acta Endocrinol* 1989; 120, Suppl 2: 13.
19. Fyhrquist F, Karppinen K, Honkanen S, Saijonmaa O, Rosenlöf K. High serum erythropoietin levels are normalized during treatment of congestive heart failure with enalapril. *J Intern Med* 1989; 226: 257-60.
20. Fyhrquist F, Knorring J von. Renovaskulaarinen hypertensio. *Duodecim* 1989; 106: 1360-90.
21. Fyhrquist F, Saijonmaa O, Metsärinne K, Tikkanen I. Presence of endotelin (ET) in human plasma and its release following cold provocation (Abstract). Fourth Eur Meet on Hypertension, Milan 1989.
22. Fyhrquist F, Saijonmaa O, Metsärinne K, Tikkanen I, Rosenlöf K. Presence of endotelin in human blood and its release following exposure to cold (Abstract). 31st Int Congr of Physiological Sciences, Helsinki 1989.
23. Gripenberg M, Laasonen L, Leskinen R, Skrifvars B, Edgren J. Systemic lupus erythematosus (SLE) and progressive cystic bone lesions (Abstract). XVIIth ILAR Congr of Rheumatology, Brazil 1989.
24. Gripenberg M, Teppo A-M, Friman C. Anti-Sm antibodies in patients with SLE demonstrated by ELISA (Abstract). Second Int Conf on Systemic Lupus Erythematosus, Singapore 1988.
25. Groop L, Bonadonna RC, Delprato S, Ratheiser K, Zyck K, Ferrannini E, DeFronzo RA. Glucose and free fatty acid metabolism in non-insulin dependent diabetes mellitus: Evidence for multiple sites of insulin resistance. *J Clin Invest* 1989; 84: 205-13.
26. Groop L, Laasonen L, Edgren J. Renal papillary necrosis in patients with insulin dependent diabetes mellitus. *Diabetes Care* 1989; 12: 198-202.
27. Groop L, Luzi L, DeFronzo RA, Melander A. Hyperglycaemia and absorption of sulphonylurea drugs. *Lancet* 1989; II: 129-30.
28. Groop L, Schalin C, Franssila-Kallunki A, Widén E, Ekstrand A, Eriksson J. Characteristics of non-insulin-dependent diabetic patients with secondary failure to oral antidiabetic therapy. *Am J Med* 1989; 87: 183-90.
29. Groop L, Stenman S, Groop P-H, Scheinin TM. A 63-year old patient with hyperinsulinemia due to diffuse islet cell hyperplasia (Abstract). *Acta Endocrinol* 1989; 120, Suppl 2: 14 (A24).
30. Groop L, Widén E, Franssila-Kallunki A, Ekstrand A, Saloranta C, Schalin C, Eriksson J. Different effects of insulin and oral antidiabetic agents on glucose and energy metabolism in type 2 diabetes. *Diabetologia* 1989; 32: 599-605.
31. Groop P-H. The influence of body weight, age and glucose tolerance on the relationship between GIP secretion and beta-cell function in man. *Scand J Clin Lab Invest* 1989; 49: 367-79.
32. Groop P-H. The relationship between gastric inhibitory polypeptide (GIP) and beta-cell function in man (Dissertation). Comment Phys Math Dissertationes 1989; 104: 1-64.
33. Groop P-H, Bergman U, Borch-Johnsen K, Damsgaard E-M, Hreidarsson A, Klaukka T, Midthjell K, Reunanen A. Several reasons for the variations in the use of antidiabetic drugs in the Nordic countries. *Acta Endocrinol* 1989; 120, Suppl 2.
34. Groop P-H, Eriksson J, Miettinen A. Characterization of patients with autoimmune diabetes in adults (ADA). *Diabetes* 1989; 38, Suppl 1.
35. Grönblad M, Kontinen YT, Antti-Poika I, Santavirta S, Polak JM. Pathophysiology of discogenic pain (Abstract). XVIIth ILAR Congr of Rheumatology, Rio de Janeiro, Brazil 1989; p. 272, 539.
36. Grönblad M, Kontinen YT, Korkala O, Hukkanen M, Polak JM. Zygapophyseal (facet) joint pain: An immunohistochemical study of nerve elements and inflammatory cells (Abstract). 3d Congr Current Conc & Rec Adv of Back Pain, Amsterdam, The Netherlands 1989, p. 5.
37. Grönhagen-Riska C. Munuaiset ja verenpaineen säätely. *Duodecim* 1989; 105: 1355-62.
38. Grönhagen-Riska C. Näringsterapi för att förhindra progredierande njursvikt. *Fin Läkaresällsk Handl* 1989; 133: 220-8.
39. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Metsärinne K, Rosenlöf K, Tikkanen I, Fyhrquist F. Enalapril versus conventional antihypertensive treatment in diabetic nephropathy. *Int Symp on Prevention in Nephrology, Antwerpen* 1989.
40. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Rosenlöf K, Tikkanen I, Fyhrquist F. Resistance to erythropoietin treatment is reversed by desferrioxamine. In: Broe M de. Aluminum and iron overload, Hogrefe & Hjuber, Toronto, Canada 1989; pp. 56-61.
41. Grönhagen-Riska C, Saijonmaa O, Fyhrquist F. Erythropoietin (EPO) production in dialysis patients (Abstract). XXVIIIth Congr of the EDTA-ERA, Göteborg, Sweden 1989.
42. Grönhagen-Riska C, Teppo A-M. Antineutrophil cytoplasmic antibodies (ANCA) in vasculitis with renal involvement. *Sarcoidosis* 1989; 6: 80.
43. Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Helanterä A, Honkanen E. Cardiolipin antibodies in dialysis patients (Abstract). Meet of Scand Soc of Nephrology 1989, Turku, Finland.
44. Hakala M, Pettersson Tom, Tarkka M, Leirisalo-Repo M, Mattila T, Sutinen S. Favourable outcome of patients with rheumatoid arthritis operated on for chronic pericardial disease (Abstract). XIth World Congr of Cardiology 1989, Manila.
45. Honkanen E. Hematuria- ja proteinuriapotilaan tutkiminen terveystarkastuksessa (Abstract). *Lääketiede/Medicin* 89 1989; p. 597.
46. Honkanen E. Hematurian tasodiagnostiikka ja nefrologiset syyt (Abstract). *Lääketiede/Medicin* 89 1989; p. 516-17.
47. Honkanen E. Miksi dialyysipotilas tarvitsee nesterajoitusta? *Munuainen/Njuren* 1989; 4: 9-10.
48. Honkanen E. Omatoiminen dialyysihoido Helsingin yliopistollisessa keskussairaalassa. *Munuainen/Njuren* 1989; 1: 15-7.
49. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Hiltunen U. Clinical testing of a new, low-flux polysulfone membrane: Results of a 26-week study. *Blood Purif* 1989; 7: 240-6.
50. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Hiltunen U. Hemodialysis (HD) increases serum amyloid S (SAA) concentrations (Abstract). Nord Njurdaagar, Åbo 1989.
51. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Maury CPJ, Hiltunen U. Acute phase proteins during hemodialysis (HD) (Abstract). Conference on Newer Aspects in the Treatment of Renal Failure, Geneva 1989.
52. Honkanen E, Kala A-R, Grönhagen-Riska C. Clinical experiences on peritoneal equilibration test (PET) (Abstract). Nord Njurdaagar, Åbo 1989.
53. Honkanen E, Kontinen YT, Mussalo-Rauhamaa H, Vitamin A, E, retinol binding protein and zinc in rheumatoid arthritis. *Clin Exp Rheumatol* 1989; 7: 465-9.
54. Huttunen K, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Enalapril treatment of a nursing mother with slightly impaired renal function. *Clin Nephrol* 1989; 31: 278.
55. Hynynen M, Palojoki R, Heinonen J, Tikkanen I, Fyhrquist F. Atrial natriuretic factor during cardiopulmonary bypass: Diuretic, natriuretic and kaliuretic effect (Abstract). 11th Ann Meet Soc of Cardiovascular Anaesthesiologists, Seattle, WA, USA 1989.
56. Julkunen H, Jäntti J, Pettersson Tom. Thrombocytosis in systemic lupus erythematosus (Abstract). 2d Int Conf on Systemic Lupus Erythematosus, Singapore 1989.
57. Kaaja R, Julkunen H. LED ja raskaus. *Duodecim* 1989; 105: 507-15.
58. Kariniemi A-L, Pettersson Tom, Franssila K. Sytofaginen histiosytaarinen pannikulitti. *Duodecim* 1989; 105: 529-35.
59. Karppinen K, Honkanen T, Fyhrquist F. Enalapril in the treatment of moderate - severe cardiomyopathy, a one year prospective study (Abstract). *Int Symp on ACE Inhibitors, London* 1989; F26.
60. Kinnunen E, Kauppi M, Ketonen L, Sepponen R, Tanttu J, Kontinen YT, Isomäki H. Lowfield MRI in the evaluation of rheumatoid cervical spine. *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 183.
61. Kinnunen E, Kontinen YT, Bergroth V, Kemppinen P. Immunological studies on patients with optic neuritis without evidence of multiple sclerosis. *Arch Neurol* 1989; 90: 43-52.
62. Kinnunen J, Ahovuo J, Edgren J, Pietilä J, Laasonen L, Terala E. Omnipaque™ and Gastrografin™ in gastrointestinal follow-through examinations. *Röntgen-Blätter* 1989; 42: 189-252.
63. Knorring J von, Lepäntalo M, Fyhrquist F. Long-term prognosis of surgical treatment of renovascular hypertension. *J Intern Med* 1989; 225: 303-9.
64. Koivisto V, Putkonen A, Groop L. Mikroalbuminuria seulonta diabetespotilailla. *SLL/FLT* 1989; 44: 518-20.

65. Konttinen YT, editor. Potilasopas. Reumaliitto 1989.
66. Konttinen YT, editor. SLE potilasopas. Reumaliitto 1989.
67. Konttinen YT, Bergroth V, Kulomaa M, Nordström D, Segerberg-Konttinen M, Keinänen R, Kemppinen P, Hukkanen M, Grönblad M. Localization of lysozyme mRNA in rheumatoid synovial membrane by in situ hybridization. *Ann Rheum Dis* 1989; 48: 912-17.
68. Konttinen YT, Grönblad M, Bergroth V, Santavirta S, Antti-Poika I. Presence of platelet glycoprotein Ib and IIb-IIIa in inflammatory and non-inflammatory synovium. *J Rheumatol* 1989; 16: 578-4.
69. Konttinen YT, Grönblad M, Hukkanen M, Kinnunen E, Polak JM, Gibson S, Mapp P, Revell P, Blake D. Immunostaining of pain fibers in osteoarthritis (Abstract). *Symp on Pain in Osteoarthritis, Cancun, Mexico* 1989.
70. Konttinen YT, Grönblad M, Hukkanen M, Kinnunen E, Santavirta S, Polak JM, Gibson S, Mapp P, Revell P, Blake D, Rees R. Pain fibers in osteoarthritis - a review. *Semin Arthritis Rheum* 1989; 18, Suppl 2: 35-40.
71. Konttinen YT, Grönblad M, Korkala O, Tolvanen E, Polak JM. Immunohistochemical demonstration of subclasses of inflammatory cell active, collagen-producing fibroblasts in lumbar facet joint plical tissue. *Spine* 1989.
72. Konttinen YT, Hoikka V, Landtman M, Saari H, Santavirta S, Metsärinne K, Seegmiller JE. Alkaptonuria/ochronosis: A report of a case and a review of literature. *Clin Exp Rheumatol* 1989; 7: 435-44.
73. Konttinen YT, Jungell O, Bergroth V, Hampf G, Kemppinen P, Malmström M. PHA stimulation of peripheral blood lymphocytes in oral lichen planus. Abnormality localized between interleukin-2 receptor ligand formation and gamma-interferon secretion. *J Clin Lab Immunol* 1989; 28: 33-7.
74. Konttinen YT, Nykänen P, Nordström D, Saari H, Sandelin J, Santavirta S, Kouri T. DNA synthesis in prolyl 4-hydroxylase positive fibroblasts in situ in synovial tissue. An autoradiography-immunoperoxidase double labeling study. *J Rheumatol* 1989; 16: 339-45.
75. Konttinen YT, Santavirta S, Kauppi M, Iso-mäki H, Slätis P, Hämäläinen M, Sakaguchi M. Atlantoaxial laxity in rheumatoid arthritis. *Acta Orthop Scand* 1989; 60: 379-82.
76. Konttinen YT, Segerberg-Konttinen M, Guseva N, Keinonen M, Kirtava ZZ, Kaarela K, Molander G, Lehtinen K, Sorsa S. Subjective disease experience in Sjögren's syndrome. A computerized discrimination analysis. *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 13-20.
77. Konttinen YT, Segerberg-Konttinen M, Szöcsik K, Guseva N, Malmström M, Tuominen S. Oral parameters for the diagnosis of Sjögren's syndrome. *Clin Exp Rheumatol* 1989; 7: 159-62.
78. Konttinen YT, Sorsa T, Grönblad M, Malmström M, Saari H, Segerberg-Konttinen M, Saito T. Cellular and molecular aspects of inflammation. *Proc Finn Dent Soc* 1989; 85: 95-107.
79. Laasonen L, Gripenberg M, Leskinen J, Skrifvars B, Edgren J. Progressive cystic bone lesions in systemic lupus erythematosus (SLE). *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 183-7.
80. Lautenschlager I, Suni J, Ahonen J, Grönha-gen-Riska C, Ruutu P, Ruutu T, Tukiainen P. Detection of cytomegalovirus (CMV) by early antigen immunofluorescence test and by conventional tissue culture. *Eur J Clin Microbiol Infect Dis* 1989; 8: 610-3.
81. Lähdevirta J, Maury CPJ, Teppo A-M, Repo H. Raised levels of circulating tumour necrosis factor-alpha/cachectin in patients with acquired immunodeficiency syndrome: Pathogenetic implications (Abstract). *Vth Int Conf on AIDS, Montreal, Canada* 1989.
82. Mashkilleysen N, Konttinen YT, Visa K. Immigrant end resident inflammatory cells in perilesional and clinically uninvolved skin in pemphigus vulgaris. *Acta Derm Venereol* 1989; 69: 424-8.
83. Maury CPJ. Anaemia in rheumatoid arthritis: Role of cytokines. *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 3-5.
84. Maury CPJ. Monitoring the acute phase response: Comparison of tumour necrosis factor (cachectin) and C-reactive protein responses in inflammatory and infectious diseases. *J Clin Pathol* 1989; 42: 1078-82.
85. Maury CPJ. Sytokiinit ja sekundaarinen anemia. *Duodecim* 1989; 105: 493-5.
86. Maury CPJ, Juvonen E, Lähdevirta J, Andersson LC. Mechanism of anaemia and cachexia in chronic inflammatory disease: Role of monokines (Abstract). *3d Interscience World Conf on Inflammation, Monte Carlo* 1989.
87. Maury CPJ, Lähdevirta J. Anaemia and lymphopenia in HIV infection: Relation to serum levels of tumor necrosis factor-alpha (Abstract). *Vth Int Conf on AIDS, Montreal, Canada* 1989; p. 611.
88. Maury CPJ, Partanen S, Juvonen E. Mechanism of anaemia in rheumatoid arthritis (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 187.
89. Maury CPJ, Pettersson Tom. Detection of circulating tumor necrosis factor in systemic histiocytosis. *Br J Haematol* 1989; 71: 293-5.
90. Maury CPJ, Salo E, Pelkonen P. Elevated tumor necrosis factor in patients with Kawasaki disease. *J Lab Clin Med* 1989; 113: 651-4.
91. Maury CPJ, Salo E, Pelkonen P. Tumor necrosis factor in the circulation of patients with Kawasaki disease (Abstract). *Clin Rheumatol* 1989; 8: 42.
92. Maury CPJ, Teppo A-M. Cachectin/tumour necrosis factor alpha in the circulation of patients with rheumatic diseases. *Int J Tissue React* 1989; 11: 189-93.
93. Maury CPJ, Teppo A-M. Circulating tumor necrosis factor alpha (cachectin) in myocardial infarction. *J Intern Med* 1989; 225: 333-6.
94. Maury CPJ, Teppo A-M. Circulating tumor necrosis factor-alpha on patients with systemic lupus erythematosus (Abstract). *Clin Rheumatol* 1989; 8: 41-2.
95. Maury CPJ, Teppo A-M. Tumor necrosis factor in serum of patients with systemic lupus erythematosus. *Arthritis Rheum* 1989; 32: 146-50.
96. Maury CPJ, Teppo A-M. Tumour necrosis factor in the circulation of patients with rheumatic diseases (Abstract). *3d Interscience World Conf on Inflammation, Monte Carlo* 1989; p. 18.
97. Melander A, Bitzén P-O, Faber O, Groop L. Sulphonylurea antidiabetic drugs: An update on their clinical pharmacology and rational therapeutic use. *Drugs* 1989.
98. Metsärinne K. Renin substrate in human plasma and amniotic fluid (Dissertation). *Comment Phys Math Dissertationes* 1989; 103: 1-60.
99. Metsärinne K, Fyhrquist F, Rosenlöf K, Autero M, Pekonen F, Rutanen E-M. Renin substrate in human amniotic fluid. *Clin Chim Acta* 1989; 180: 221-30.
100. Metsärinne K, Fyhrquist F, Tötterman KJ, Tikkanen I. No effect of short-term angiotensin II infusion on plasma renin substrate levels in man. *J Clin Endocrinol Metab* 1989; 68: 386-91.
101. Metsärinne K, Tikkanen I, Grönha-gen-Riska C, Tötterman KJ, Fyhrquist F. Basal and exercise levels of plasma atrial natriuretic peptide in uraemic patients (Abstract). *XXVth Congr EDTA-ETRA, Göteborg, Sweden* 1989.
102. Nissinen A, Vinni S, Tuomilehto J, Fyhrquist F. Changes in blood pressure during the three first years of life (Abstract). *2d Int Conf on Preventive Cardiology, Washington, DC* 1989.
103. Nordström D. Cellular inflammation in arthritis. A study of clinical, histological and immunological aspects in rheumatoid and reactive arthritis (Dissertation). *Comment Phys Math Dissertationes* 1989; 105: 1-120.
104. Nordström D. DNA synthesis in CD4 and CD8 positive cells in reactive and rheumatoid arthritis. *Rheumatol Int* 1989; 7: 67-70.
105. Nordström D, Konttinen YT. Reactive arthritis - an update. *Biomed Pharmacother* 1989; 43: 773-4.
106. Nyländer P, Törnroth T, Grönha-gen-Riska C. Renal changes in transplant (Tx) patients on cyclosporin (CyA) treatment (Abstract). *Meet Scand Soc Nephrol, Turku, Finland* 1989.
107. Pettersson Tom. Nivelnesteen, pleuranesteen ja likvorin tutkiminen. *Moodi* 1989; 13: 198-200.
108. Pettersson Tom, Kariniemi A-L, Franssila K. Treatment of cytophagic histiocytic panniculitis with combination chemotherapy. *Eur J Haematol* 1989.
109. Piirainen H, Helve T, Törnroth T, Pettersson Tom. Amyloidosis in connective tissue disease. *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 165-8.
110. Reunanen A, Bergman U, Borch-Johnsen K, Damsgaard E-M, Groop P-H, Hreidarsson A, Klaukkala T, Midthjell K. Variation in occurrence of type 2 diabetes in the Nordic countries. *EDES 24th Scient Meet, Belgium* 1989.
111. Rosenlöf K, Grönha-gen-Riska C, Sovijärvi A, Honkanen E, Tikkanen I, Ekstrand A, Piirilä P, Fyhrquist F. Beneficial effects of erythropoietin on haematological parameters, aerobic capacity and body fluid composition in patients on haemodialysis. *J Intern Med* 1989; 226: 311-7.
112. Saari H, Konttinen YT. Determination of synovial fluid hyaluronate concentration and polymerization by high performance liquid chromatography. *Ann Rheum Dis* 1989; 48: 565-70.
113. Saari H, Konttinen YT, Santavirta S. Synovial fluid hyaluronic acid: A study using high pressure liquid chromatography with size exclusion column. *Med Sci Res* 1989; 17: 99-101.
114. Saari H, Konttinen YT, Sorsa T, Friman C. Hyaluronic acid (HA) as a marker for disease activity, morning stiffness and oxygen free radical (ODFR) induced damage in RA. *Scand J Rheumatol* 1989; 18: 183-7.

115. Saari H, Konttinen YT, Sorsa T, Nordström D, Honkanen V. Hyaluronaatti nivelreumassa aamujäykkyyden aiheuttajana ja happiradikaalivaurion indikaattorina. *Finn J Orthop Traumatol* 1989; 12(2): 173-7.
116. Saari H, Konttinen YT, Tulamo R-M, Antti-Poika I, Honkanen V. Concentration and degree of polymerization in equine synovial fluid. *Am J Vet Res* 1989; 50(12): 2060-3.
117. Saari H, Sorsa T, Konttinen YT. Oxygen derived free radical (ODFR) induced depolymerization of synovial fluid hyaluronic acid (SF-HA) (Abstract). 3d Int World Conf on Inflammation, Antirheumatics, Analgesics, Immunomodulators, Monte Carlo 1989; p. 348.
118. Saari H, Sorsa T, Konttinen YT, Friman C. Reaktiiviset happiyhdisteet ja nivelneesten hyaluronaatti. *Finn J Orthop Traumatol* 1989; 12 (3): 295-300.
119. Salminen K, Tikkanen I, Saijonmaa O, Nieminen M, Fyhrquist F, Frick MH. Modulation of coronary tone in acute myocardial infarction by endotelin. *Lancet* 1989; II: 747.
120. Saloranta C, Eriksson J, Widén E, Groop L. The glucose-fatty acid cycle is not responsible for the insulin resistance seen in first-degree relatives of NIDDM patients (Abstract). *Acta Endocrinol* 1989; 120, Suppl 2: 29(A54).
121. Saloranta C, Groop L. Effect of plasma FFA level on glucose and FFA metabolism in NIDDM (Abstract). *Diabetes* 1989; 38, Suppl 2: 223A.
122. Saloranta C, Taskinen M-R, Groop L. Non-esterified fatty acids and hepatic glucose production in type 2 (non-insulin-dependent) diabetes. *Diabetologia* 1989; 32: 536A.
123. Santavirta S, Konttinen YT, Nordström D, Bergroth V, Antti-Poika I, Eskola A. Immune-inflammatory response in infected arthroplasties. *Acta Orthop Scand* 1989; 60: 116-8.
124. Santavirta S, Konttinen YT, Tallroth K, Eskola A, Bergroth V, Lindholm TS. Aggressiivinen granulomatoosi lonkka-arthroplastiaasi kliinisessä immunopatologisena ilmiönä. *Finn J Orthop Traumatol* 1989; 12: 231-3.
125. Scheinin T, Groop L, Koskimies S, Konttinen S. Insulin responses in patients with insulin-dependent diabetes mellitus. *Autoimmunity* 1989; 4: 59-68.
126. Segerberg M. The diagnosis of Sjögren's syndrome. Histopathological and immunological studies (Dissertation). Helsinki 1989.
127. Sinisalo M, Aro A, Ebeling P, Groop P-H, Koivisto V. Effect of guar gum on zinc and magnesium status of diabetic patients. *Trace Elements in Med* 1989; 6: 12-17.
128. Slätis P, Santavirta S, Sandelin J, Konttinen YT. Vertical subluxation of the odontoid process in rheumatoid cervical spine. *J Bone Joint Surg (Am)* 1989; 71: 189-95.
129. Sorsa T, Konttinen YT, Lauhio A, Saari H, Suomalainen K, Lindy S. Gold(I) compounds and human neutrophil collagenase. *J Rheumatol* 1989; 16(7): 1009-10.
130. Sorsa T, Konttinen YT, Saari H, Lauhio A, Kankaanpää U, Vauhkonen M, Suomalainen K, Lindy S. Reumaattisen nivelkudoksen kollageenin solualkuperä ja toimintamekanismi. *Finn J Orthop Traumatol* 1989; 12(3): 307-8.
131. Sorsa T, Saari H, Konttinen YT, Suomalainen K, Lindy S. The effect of oxygen radicals and gold (I) compounds on human neutrophil collagenase (Abstract). 19th FEBS Meet, Rome 1989; p. 186.
132. Sorsa T, Saari H, Konttinen YT, Uitto V-J, Lindy S. Human neutrophil collagenase and oxygen derived free radicals. *N Engl J Med* 1989; 321: 327-8.
133. Sorsa T, Suomalainen K, Konttinen YT, Saari H, Lindy S, Uitto V-J. Identification of proteases capable of further degrading native 3/4 and 1/4 collagen fragments generated by collagenase. *Proc Finn Dent Soc* 1989; 85: 3-11.
134. Syrjänen J, Teppo A-M, Valtonen VV, Iivainen M, Maury CPJ. Acute phase response in cerebral infarction. *J Clin Pathol* 1989; 42: 63-68.
135. Tallroth K, Eskola A, Santavirta S, Konttinen YT, Lindholm TS. Aggressive granulomatous lesions in hip arthroplasty. *J Bone Joint Surg (Br)* 1989; 71B: 571-5.
136. Tikkanen I, Fyhrquist F. Endotelini. *Duodecim* 1989; 105: 1567-70.
137. Tikkanen I, Hynynen M, Salmenperä M, Harjula A, Fyhrquist F, Heinonen J. Atrial transmural pressure is the main determinant of atrial natriuretic peptide (ANP) release during cardiac tamponade in pigs (Abstract). XXXI Int Congr of Physiol Sciences, Helsinki 1989.
138. Tikkanen I, Leinonen H, Näveri H, Sovijärvi A, Fyhrquist F. Basal and exercise plasma levels of atrial natriuretic peptide and noradrenaline in congestive heart failure. In: Kaufmann W, Wambach G, editors. *Endocrinology of the Heart*, Springer, München 1989; pp. 186-8.
139. Tikkanen I, Metsärinne K, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Plasma level of atrial natriuretic peptide as an indicator of cardiac state in uraemic patients (Abstract). Meet of the Scand Soc of Nephrology, Turku, Finland 1989.
140. Tikkanen I, Tikkanen T, Sariola H, Svartström-Fraser M, Fyhrquist F. Attenuated diuretic and natriuretic effect of atrial natriuretic peptide (ANP) in rats with heart failure. In: Brenner BM, Laragh JG, editors. *Progress in Atrial Peptide Research*, Am Soc Hypertension Series Vol 3, Raven Press, New York 1989.
141. Tikkanen T. Atrial natriuretic peptide in experimental heart failure (Dissertation). Comment Phys Math Dissertationes 1989; 106: 1-86.
142. Tikkanen T. Effects of captopril and NaCl loading on plasma atrial natriuretic peptide (ANP) in rats with chronic heart failure. *Scand J Clin Lab Invest Diss* 25 1989; 49: 113-20.
143. Tikkanen T, Tikkanen I, Sariola H, Svartström-Fraser M, Fyhrquist F. Attenuated diuretic and natriuretic effect of atrial natriuretic peptide (ANP) in rats with heart failure. *Horm Metab Res* 1989; 21: 185-8.
144. Tsai V, Bergroth V, Zvaifler N. Dendritic cells in health and disease. *J Autoimmunity* 1989; Suppl 2: 33-4.
145. Widén E, Franssila-Kallunki A, Ekstrand A, Eriksson J, Groop L. Short-term insulin therapy does not result in a sustained improvement of glycemic control in patients with NIDDM (Abstract). *Acta Endocrinol* 1989; 120; Suppl 2: 37 (A70).
146. Widén E, Franssila-Kallunki A, Schalin C, Groop P-H. What is the treatment of choice for secondary drug failure in NIDDM? (Abstract). *Diabetes* 1989; 38, Suppl 2: 323 (81A).
147. Ylinen K, Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Kuhlback B. Survival of amyloidosis patients in dialysis (Abstract). Meet of the Scand Soc of Nephrology, Turku, Finland 1989.

1990

1. Andersson S, Hallman M, Tikkanen I, Fyhrquist F. Birth stress increases fetal atrial natriuretic factor (Abstract). *Am J Obstet Gynecol* 1990; 3: 872-5.
2. Antti-Poika I, Soini J, Tallroth K, Yrjönen T, Konttinen YT. Clinical relevance of discography combined with CT scanning. *J Bone Joint Surg (Br)* 1990; 72B: 480-5.
3. Bonadonna RC, Groop L, Kramer N, Ferrannini E, DelPrato S, DeFronzo RA. Obesity and insulin resistance in man. A dose response study. *Metabolism* 1990; 39: 452-9.
4. Eklund B, Honkanen E, Kala A-R. Catheter configuration and outcome in CAPD patients (Abstract). Vth Congr Int Soc Perit Dial, Kyoto, Japan 1990; SS-07-04.
5. Ekstrand A, Ahonen J, Grönhagen-Riska C, Groop L. What causes diabetes secondary to steroid therapy - insulin resistance, insulin deficiency, or both? (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1384.
6. Ekstrand A, Groop L, Pettersson E, Grönhagen-Riska C, Laasonen E, Ahonen J. Hur påverkar njurtransplantation diabetesjukdomens förlopp? *Fin Läkaresällsk Handl* 1990; 134: 25-30.
7. Ekstrand A, Grönhagen-Riska C, Ahonen J, Groop L. Reversal of steroid-induced insulin resistance by a nicotinic acid derivative in man (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1389.
8. Ekstrand A, Pettersson E, Grönhagen-Riska C, Laatikainen L, Laasonen E, Matikainen E, Ahonen J, Groop L. Three year follow up of type 1 diabetic patients after kidney transplantation (Abstract). *Diabetologia* 1990; 33.
9. Eriksson J, Ekstrand A, Franssila-Kallunki A, Saloranta C, Schalin C, Widén E, Groop L. Do relatives of type 2 diabetics develop diabetes because they are obese or do they develop obesity because they are diabetics? (Abstract). *Diabetologia* 1990; 33.
10. Eriksson J, Häggblom M, Forsén B, Teppo A-M, Groop L. Characterization of NIDDM and IDDM in a defined geographical population in Western Finland (Abstract). *Acta Endocrinol* 1990; 122, Suppl 3: 13 (A22).
11. Eriksson J, Melander A, Groop L. Acetylsalicylic acid improves basal and first-phase insulin secretion in non-insulin dependent diabetics (Abstract). *Acta Endocrinol* 1990; 122, Suppl 3: 13 (A21).
12. Franssila-Kallunki A, Ekstrand A, Rissanen A, Blomqvist A-C, Saarinen H, Groop L. Comparison of four different methods for the measurement of body composition (Abstract). *Acta Endocrinol* 1990; 122, Suppl 3: 15.
13. Franssila-Kallunki A, Schalin C, Ekstrand A, Saloranta C, Eriksson J, Groop L. The myth of insulin resistance associated with aging (Abstract). *Diabetologia* 1990; 33.
14. Friman C, Saari HT, Konttinen YT, Sorsa T. Myeloperoxidase/hypochlorous acid (MPO/HClO) induced depolymerization of synovial fluid (SF) hyaluronate: Fact or artefact? (Abstract). *Scand J Rheumatol* 1990; 15, Suppl 85.
15. Fyhrquist F, Saijonmaa O, Metsärinne K, Sirviö M-L. Atrial natriuretic peptide (ANP) and nitroglycerin reduce endothelin secretion from cultured endothelial cells (Abstract). *Am J Hypertens* 1990; 3(5, part 2): 90.
16. Fyhrquist F, Saijonmaa O, Metsärinne K,

- Tikkanen I, Rosenlöf K, Tikkanen T. Raised plasma endothelin I concentration following cold pressor test. *Biochem Biophys Res Comm* 1990; 169: 217-21.
17. Fyhrquist F, Sirviö M-L, Metsärinne K, Saijonmaa O. Predominant pulmonary uptake of labeled endothelin (ET) in the rat suggests detoxifying role for the lungs (Abstract). *Am J Hypertens* 1990; 3(5, part 2): 90.
 18. Groop L. Voidsaanko diabeettista nefropatiaa ehkäistä? *Duodecim* 1990; 106: 695-703.
 19. Groop L, Bonadonna R, DelPrato S, Ratheiser K, DeFronzo R. Effect of prolonged overnight fasting on energy metabolism in non-insulin-dependent diabetic and non-diabetic subjects. *Acta Endocrinol* 1990; 123: 30-6.
 20. Groop L, Groop P-H, Stenman S. Combined insulin-sulfonylurea therapy in treatment of NIDDM. *Diabetes Care* 1990; 13, Suppl 3: 47-52.
 21. Groop L, Koranyi L, Eriksson J, Schalin C. Insulin resistance in NIDDM is not associated with a defect in the expression of insulin-responsive glucose transporter mRNA (GLUT 4) in human skeletal muscle (Abstract). *Diabetes* 1990; 39, Suppl 1: 12A.
 22. Groop L, Koranyi L, Eriksson J, Schalin C, Permutt A. Expression of insulin-responsive glucose transporter mRNA in skeletal muscle of patients with type 2 diabetes (Abstract). *Diabetologia* 1990; 33.
 23. Groop L, Mäkipernaa A, Stenman S, DeFronzo R, Teppo A-M. Urinary excretion of kappa light chains in patients with diabetes mellitus. *Kidney Int* 1990; 37: 1120-5.
 24. Groop L, Schalin C, Franssila-Kallunki A, Widén E, Eriksson J. Sulfonylurea failure in non-insulin-dependent diabetes mellitus. *Am J Med* 1990; 88: 446.
 25. Groop L, Stenman S, Groop P-H, Mäkipernaa A, Teppo A-M. The effect of exercise on urinary excretion of different size proteins in patients with insulin-dependent diabetes mellitus. *Scand J Clin Lab Invest* 1990; 50: 525-32.
 26. Groop L, Uusitupa M. Aikuistyyppin diabeteksen lääkehoito. *Duodecim* 1990; 106: 759-65.
 27. Grönhagen-Riska C. ACE-hämmäryksen vaikutus nyrkfunktion. *Nord Med* 1990; 105: 219-22.
 28. Grönhagen-Riska C. Diabeettisen nefropatian kliininen kulku ja ennuste (Abstract). *Lääketiede/Medicin* 90, 1990, Helsinki.
 29. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Metsärinne K, Rosenlöf K. ACE inhibition versus beta-blockade in antihypertensive therapy of diabetic (type 1) nephropathy (Abstract). *Nephrol Dial Transplant* 1990; 5: 672.
 30. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Metsärinne K, Rosenlöf K, Tikkanen I, Tikkanen T, Fyhrquist F. ACE inhibition versus conventional antihypertensive treatment (beta-blockade) in diabetic nephropathy (Abstract). *Am Soc Hypert 5th Meet*, New York, USA 1990.
 31. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Metsärinne K, Rosenlöf K, Tikkanen I, Tikkanen T, Fyhrquist F. ACE inhibition versus conventional antihypertensive treatment (beta-blockade) in diabetic nephropathy (Abstract). *Am J Hypertens* 1990; 3: 37A.
 32. Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Rosenlöf K, Tikkanen I, Fyhrquist F. Resistance to erythropoietin treatment is reversed by desferrioxamine (Abstract). In: Marc E, Broe E de, editors. *Aluminum and Iron Overload in Haemodialysis*, Hogrefe & Huber, Toronto 1989; pp. 56-61.
 33. Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Helanterä A, Honkanen E. Cardioliipin antibodies in dialysis patients (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1382.
 34. Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Helanterä A, Honkanen E, Julkunen H. Raised concentrations of antibodies to cardioliipin in patients receiving dialysis. *Br Med J* 1990; 300: 1696-7.
 35. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Honkanen E, Laasonen L, Törnroth T. Interstitial cellular infiltration detected by fine-needle aspiration biopsy in nephritis. *Clin Nephrol* 1990; 34: 189-96.
 36. Grönhagen-Riska C, Willebrand E von, Tikkanen I, Honkanen E, Miettinen A, Holtlöfer R, Törnroth T. The effect of cyclosporin A on the interstitial mononuclear cell infiltration and the induction of Heymann's nephritis. *Clin Exp Immunol* 1990; 79: 266-72.
 37. Helin K, Tikkanen I, Sybertz EJ, Vemulapalli S, Sariola H, Näveri H, Fyhrquist F. High plasma atrial natriuretic peptide (ANP) levels in chronic heart failure are further elevated by SCH 39370, a neutral metalloendopeptidase (NEP) inhibitor (Abstract). 16th Progr Rep Meet, Finnish Cardiac Soc, Helsinki 1990.
 38. Honkanen E. Akuutit vaskulaariset munuaisten toimintahäiriöt (Abstract). *Lääketiede/Medicin* 90; 1990; p. 289.
 39. Honkanen E. Etenevän munuaisten vajaatoiminnan dieettihoito (Abstract). *Lääketiede/Medicin* 90; 1990; p. 350-1.
 40. Honkanen E. Virtsainfektoiden hoito ja esto (Abstract). *Suom gynekol.yhd. urogynekologinen postgraduaattikurssi* 1990.
 41. Honkanen E, Eklund B, Laasonen L, Ylinen K, Grönhagen-Riska C. Reposition of a displaced peritoneal catheter: The Helsinki whirlash method. In: Khanna R, Nolph KD, Prowant BF, Twardofski ZJ, Oreopoulos DG. *Advances in peritoneal dialysis*, Dallas Texas, Toronto Peritoneal Dialysis Bull Inc 1990; 6: 159-64.
 42. Honkanen E, Eklund B, Ylinen K, Grönhagen-Riska C. Reposition of a displaced peritoneal catheter: The Helsinki whirlash method (Abstract). *Perit Dial Int* 1990; 10, Suppl 1: 79.
 43. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Maury CPJ. Serum amyloid-A (SAA) during hemodialysis (Abstract). *Nephrol Dial Transplant* 1990; 5: 724.
 44. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Maury CPJ. Serum amyloid-A (SAA) during hemodialysis (Abstract). XIIIth Congr of the EDTA, Vienna 1990.
 45. Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Maury CPJ, Hiltunen U. Hemodialysis (HD) increases serum amyloid A (SAA) concentrations (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1386.
 46. Honkanen E, Kala A-R, Grönhagen-Riska C. Clinical experiences on peritoneal equilibration test (PET) (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1385.
 47. Honkanen VEA, Pelkonen P, Konttinen YT, Mussalo-Rauhamaa H, Lehto J, Westermark T. Serum cholesterol and vitamins A and E in juvenile chronic arthritis. *Clin Exp Rheumatol* 1990; 8: 187-91.
 48. Hynynen M, Harjula A, Salmenperä M, Tikkanen I, Fyhrquist F, Mattila S. Plasma atrial natriuretic factor concentration in a heart-lung transplant recipient. *J Heart Transplant* 1990; 9: 444-6.
 49. Hynynen M, Olkkola KT, Palojoki R, Tikkanen I, Fyhrquist F. Pharmacokinetics of atrial natriuretic factor during cardiopulmonary bypass (Abstract). 12th Ann Meet Soc for Cardiovascular Anesthesiologists, Orlando, Florida 1990.
 50. Hynynen M, Salmenperä M, Harjula ALJ, Tikkanen I, Fyhrquist F, Heinonen J. Atrial pressure and hormonal and renal responses to acute cardiac tamponade. *Ann Thorac Surg* 1990; 49: 632-7.
 51. Härmä M, Rautio J, Asko-Seljavaara S, Laasonen L. Suitability of the scapular flap for reconstructions of the foot (Abstract). *Congr Eur Ass of Plastic Surgeons*, Strasbourg, France 1990.
 52. Janin A, Konttinen YT, Grönblad M, Karhunen P, Gosset D, Malmström M. Fibroblast markers in labial salivary gland biopsies in progressive systemic sclerosis. *Clin Exp Rheumatol* 1990; 8: 237-42.
 53. Juvonen E, Ikkala E, Fyhrquist F, Ruutu T. Autosomal dominant erythrocytosis caused by increased sensitivity to erythropoietin. *Blood* 1990.
 54. Kinnunen J, Saarinen O, Ahovuo J, Edgren J, Laasonen L, Pietilä J. Urography with spasmolytics. *Röntgen B1* 1990; 43: 20-3.
 55. Klockars M, Pettersson Tom, Fröseth B, Selroos O, Stenman U-H. Concentration of tumor-associated trypsin inhibitor (TATI) in pleural effusions. *Chest* 1990; 98: 1159-64.
 56. Klockars M, Pettersson Tom, Vilja P, Essen R von. Synovial fluid ferritin, lactoferrin and adenosine deaminase in rheumatic diseases. *Br J Rheumatol* 1990; 29: 318-9.
 57. Konttinen YT, Essen R von, Grönblad M, Vahvanen V, Santavirta S, Antti-Poika I, Hämäläinen M. Fibroblasts in synovitis in rheumatoid arthritis but not in noninflammatory synovial tissue in meniscus lesions express the carboxyterminal domain of procollagen type I. *Am J Clin Pathol* 1990; 93: 340-6.
 58. Konttinen YT, Grönblad M, Antti-Poika I, Seitsalo S, Santavirta S, Hukkanen M, Polak JM. Neuroimmunohistochemical analysis of peridiscal nociceptive neural elements. *Spine* 1990; 15: 385-6.
 59. Konttinen YT, Grönblad M, Korkkala O, Tolvanen E, Polak JM. Immunohistochemical demonstration of subclasses of inflammatory cells and active, collagen-producing fibroblasts in the synovial plicae of lumbar facet joints. *Spine* 1990; 15: 387-90.
 60. Konttinen YT, Hukkanen M, Segerberg M, Rees E, Kempainen P, Sorsa T, Saari H, Polak JM, Santavirta S. Normaalin ja tulehduksellisen nivelkalvon hermostus konfokaalisella laser scanning image-analyysillä ja APAAB-ABC kaksoisvärjäyksellä tutkituna (Abstract). *SOT* 1990; 13: 393-7.
 61. Konttinen YT, Kinnunen E, Kempainen P, Juntunen J, Koskenvuo M. Lymphocytic activation in discordant multiple sclerosis twin pairs. *J Neuroimmunol* 1990; 27: 1-8.
 62. Konttinen YT, Kulomaa M, Segerberg-Konttinen M, Nordström D, Keinänen R, Grönblad M, Malmström M. Localization of lysozyme mRNA in the labial salivary glands by in situ hybridization in Sjögren's syndrome. *Scand J Dent Res* 1990; 98: 318-25.
 63. Konttinen YT, Michelsson J-E, Tolvanen WE, Bergroth V. Primary inflammatory reaction in synovial fluid and tissue in rabbit im-

- mobilization osteoarthritis. *Clin Orthop* 1990; 260: 280-6.
64. Konttinen YT, Pettersson Tom, Kemppinen P, Friman C. Spontaneous and in vitro activation of synovial fluid and peripheral blood lymphocytes in rheumatoid arthritis. *Clin Rheumatol* 1990; 9: 325-32.
 65. Konttinen YT, Saari H, Honkanen VEA, Szocsik K, Mussalo-Rauhamaa H, Tulensalo R, Friman C. Serum baseline hyaluronate and disease activity in rheumatoid arthritis. *Clin Chim Acta* 1990; 193: 39-48.
 66. Konttinen YT, Santavirta S, Grönblad M, Kauppi M, Sakaguchi M, Hämäläinen M, Michelsson J-E, Polak JM, Dahl DA. Retrospective clinical and neuroimmunohistochemical study of rheumatoid arthritic patients with atlanto-axial subluxation. *Scand J Rheumatol* 1990; 19: 43-9.
 67. Konttinen YT, Tuominen S, Segerberg-Konttinen M, Jungell P, Malmström MJ, Grönblad M, Guven O, Santavirta S, Panula P. Mast cells in the labial salivary glands of patients with Sjögren's syndrome: A histochemical, immunohistochemical and electron microscopical study. *Ann Rheum Dis* 1990; 49: 685-9.
 68. Laasonen L, Gripenberg M, Leskinen R, Skrifvars B, Edgren J. A subset of systemic lupus erythematosus with progressive cystic bone lesions. *Ann Rheum Dis* 1990; 49: 118-20.
 69. Laasonen L, Saarinen O. Konventionaalinen röntgendiagnostiikka perifeerisissä artriiteissa (Abstract). *Reumakurssi*, Helsinki 1990.
 70. Laasonen L, Saarinen O. Munuaisten parenkymisairaudet ultraäänessä (Abstract). *Suom Lääket-Biol ultraääniseur kevätkok* 1990.
 71. Leinonen H, Näveri H, Tikkanen I, Sovijärvi A, Fyhrquist F. Response of plasma natriuretic peptide and catecholamines to dynamic exercise in patients with dilated cardiomyopathy (Abstract). *Xth World Congr of Cardiology*, Manila 1990.
 73. Maury CPJ. β -2-microglobulin amyloidosis. A systemic amyloid disease affecting primarily synovium and bone in long-term dialysis patients. *Rheumatol Int* 1990; 10: 1-8.
 75. Maury CPJ. Isolation and characterization of cardiac amyloid in familial amyloid polyneuropathy type IV (Finnish): Relation of the amyloid protein to variant gelsolin. *Biochim Biophys Acta* 1990; 1096: 84-6.
 74. Maury CPJ, Alli K, Baumann M. Finnish hereditary amyloidosis. Amino acid sequence homology between the amyloid fibril protein and human plasma gelsolin. *FEBS Letters* 1990; 260: 85-7.
 75. Maury CPJ, Kere J, Tolvanen R, Chapelle A de la. Finnish hereditary amyloidosis is caused by a single nucleotide substitution in the gelsolin gene. *FEBS Letters* 1990; 276: 75-7.
 76. Maury CPJ, Lähdevirta J. Circulating cytokine levels in AIDS: Correlation with haematological abnormalities (Abstract). *J Intern Med* 1990; Suppl 733: 45.
 77. Maury CPJ, Lähdevirta J. Correlation of serum cytokine levels with haematological abnormalities in human immunodeficiency virus infection. *J Intern Med* 1990; 227: 253-7.
 78. Maury CPJ, Lähdevirta J. Gelsolin-related amyloidosis: Immunohistochemical studies in Finnish hereditary amyloidosis (Abstract). *Vth Int Symp on Amyloidosis* 1990.
 79. Metsärinne K, Julkunen H, Pettersson Tom, Laasonen L, Friman C. Echocardiographic findings in SLE patients (Abstract). *XXIIIrd Scand Congr of Rheumatology*, Tampere, Finland 1990.
 80. Metsärinne K, Pekonen F, Fyhrquist F. Localization of renin substrate in fetoplacental tissue. *Acta Endocrinol* 1990; 123: 113-7.
 81. Metsärinne K, Saijonmaa O, Fyhrquist F. No effect of exercise on plasma endothelin levels in man (Abstract). *XIIth Congr of Eur Soc of Cardiology*, Stockholm 1990.
 82. Nordström D. DNA synthesis in CD4-positive and CD8-positive cells in synovial fluid of patients with reactive and rheumatoid arthritis (Abstract). *Clin Digest Series (Orthopedics)* 1990.
 83. Nordström D. Reaktiv artrit - patogenetiska aspekter. *Fin Läkaresällsk Handl* 1990; 134: 49-54.
 84. Nyländén P, Törnroth T, Grönhagen-Riska C. Renal changes in transplant patients on cyclosporin (CyA) treatment (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1384.
 85. Näveri H, Leinonen H, Sovijärvi A, Tikkanen I, Härkönen M. Increased skeletal muscle carnitine palmityl-transferase activity in congestive heart failure (Abstract). *XIth Congr of Eur Soc of Cardiology*, Stockholm 1990.
 86. Pesonen E, Merritt A, Heldt G, Sahn DJ, Elias W, Tikkanen I, Fyhrquist F, Andersson S. Correlation of patent ductus arteriosus shunting with plasma atrial natriuretic factor. Concentration in preterm infants with respiratory distress syndrome. *Pediatr Res* 1990; 27: 137-9.
 87. Pesonen E, Merritt A, Heldt G, Sahn DJ, Elias W, Tikkanen I, Fyhrquist F, Andersson S. Plasma atrial natriuretic factor concentration in preterm infants with respiratory distress syndrome. *Pediatr Res* 1990; 27: 137-9.
 88. Pettersson Tom, Friman C, Teppo L, Pukkala E, Franssila K. An association between SLE and lymphoma (Abstract). *XXIIIrd Scand Congr of Rheumatology*, Tampere, Finland 1990.
 89. Pettersson Tom, Gripenberg M, Molander G, Friman C. Severe immunological reaction induced by sulphasalazine. *Br J Rheumatol* 1990; 29: 239-40.
 90. Pettersson Tom, Kariniemi A-L, Franssila K. Treatment of cytophagic histiocytic panniculitis with combination chemotherapy. *Eur J Haematol* 1990; 44: 77-8.
 91. Pettersson Tom, Riska H, Fröseth B. Eosinophilic granulocytes and eosinophilic cationic protein in pleural effusion (Abstract). *35th Nord Congr on Pneumology*, Turku, Finland 1990.
 92. Pitkänen E, Pitkänen OM. 1,5-anhydro-D-glucitol - A novel type of sugar in the human organism. *Scand J Clin Lab Invest* 1990; 201: 55-62.
 93. Pitkänen E, Pitkänen OM. Plasma 1,5-anhydroglucitol in experimental galactosemia in the rat. *Experientia* 1990; 46: 85-7.
 94. Rautio J, Asko-Seljavaara S, Laasonen L, Härmä M. Suitability of the scapular flap for reconstructions of the foot. *Plast Reconstr Surg* 1990; 85: 922-8.
 95. Remes J, Tikkanen I, Fyhrquist F, Pyörälä K. Can atrial natriuretic peptide measurements be utilized in the diagnosis of heart failure? (Abstract). *XIIth Congr of Eur Soc of Cardiology*, Stockholm 1990.
 96. Remes J, Tikkanen I, Fyhrquist F, Pyörälä K. The value of plasma atrial natriuretic peptide measurements in the diagnosis of heart failure with insidious onset (Abstract). *XIth Congr of Eur Soc of Cardiology*, Stockholm 1990.
 97. Riddervold F, Forslund T, Endresen K, Simonsen S, Talseth T, Fyhrquist F. Hormonal changes during tilt and atrial pacing in heart transplant patients. *Transplant Proc* 1990; 22: 191-4.
 98. Roeder M, Eriksson J, Hartling S, Groop L, Binder C. Proinsulin response to a hyperglycaemic clamp in patients with type 2 diabetes mellitus and their relatives (Abstract). *Diabetologia* 1990; 33.
 99. Rosenlöf K, Fyhrquist F, Tenhunen R. Erythropoietin, aluminum and anaemia in patients on haemodialysis. *Lancet* 1990; i: 247-9.
 100. Saari H, Konttinen YT, Friman C, Sorsa T. Depolymerization of synovial fluid hyaluronate by reactive oxygen species (Abstract). *1st Int Congr on (ICOI) inflammation*, Barcelona, Spain 1990.
 101. Saari H, Konttinen YT, Sorsa T, Nordström D, Honkanen V. HPLC and ¹²⁵I-HAPB found to be useful in determination of HA in RA (Abstract). *Acta Orthop Scand* 1990; 61, Suppl 1: 235: 42.
 102. Saari H, Sorsa T, Konttinen YT. Reactive oxygen species and hyaluronate in serum and synovial fluid in arthritis. *Int J Tissue React* 1990; XII(2): 81-9.
 103. Saari H, Suomalainen K, Lindy O, Konttinen YT, Sorsa T. Activation of latent human neutrophil collagenase by reactive oxygen species and serine proteases. *Biochem Biophys Res Comm* 1990; 171: 979-87.
 104. Saari H, Suomalainen K, Lindy O, Konttinen YT, Sorsa T. Activation of latent human neutrophil collagenase by reactive oxygen species and serine proteases (Abstract). *J Free Radic Biol Med* 1990; ??:?
 105. Saari H, Tulamo R-M, Konttinen YT, Sorsa T. Methylprednisolone acetate increases the concentration of hyaluronate and proteoglycans in healthy equine tarsocrural joint fluid (Abstract). *1st Int Congr on (ICOI) inflammation*, Barcelona, Spain 1990.
 106. Saari H, Tulamo R-M, Sorsa T, Halinen S, Konttinen YT, Isomäki H. Metylprednisoloniasetaatti ja nivelruston proteoglykaanit. *Finn J Orthop Traumatol* 1990; 13: 400-3.
 107. Saijonmaa O, Ristimäki A, Fyhrquist F. Atrial natriuretic peptide, nitroglycerine, and nitroprusside reduce basal and stimulated endothelin production from cultured endothelial cells. *Biochem Biophys Res Comm* 1990; 173: 514-20.
 108. Salminen K, Nieminen M, Frick M, Tikkanen I, Fyhrquist F. Endotelin is an active modulator of coronary tone in acute myocardial infarction (Abstract). *XIth World Congr of Cardiology*, Manila 1990.
 109. Salminen K, Tikkanen I, Saijonmaa O, Nieminen M, Fyhrquist F, Frick MH. Endotelin modulates coronary tone in acute myocardial infarction (Abstract). *Progr Reports Meet, Finn Cardiac Soc*, Helsinki 1990.
 110. Saloranta C, Taskinen M-R, Widén E, Laakonen K, Groop L. Does overnight suppression of plasma non-esterified fatty acids (NEFA) reduce hepatic glucose production in type 2 diabetes? (Abstract). *Diabetologia* 1990; 33.
 111. Santavirta S, Sorsa T, Konttinen YT, Saari H, Nordström D, Eskola A, Eisen AZ. Kollageenaasi lonkan tekoniivelen irtoamisessa (SOT) (Abstract). *Finn J Orthop Traumatol* 1990; 13: 297-9.

112. Schalin C, Heikkinen S, Härkönen M, Groop L. Activation of muscle glycogen synthase and phosphofruktokinase by insulin in first-degree relatives of patients with NIDDM (Abstract). *Diabetes* 1990; 39, Suppl 1: 86A.
113. Sirviö M-L, Metsärinne K, Saijonmaa O, Fyhrquist F. Tissue distribution and half-life of ¹²⁵I-endotelin in the rat: Importance of pulmonary clearance. *Biochem Biophys Res Comm* 1990; 167: 1191-5.
114. Sorsa T, Saari H, Suomalainen K, Lindy O, Konttinen YT. Neutrofiilien kollageenaasin aktivaatio reaktiivisilla happiyhdisteillä ja semiproteaseilla (Abstract). *Finn J Orthop Traumatol* 1990; 13: 398-9.
115. Sorsa T, Suomalainen K, Helenius J, Lindy S, Saari H, Konttinen YT, Uitto V-J. Chlorhexidine prevents the oxidative activation of human neutrophilic collagenase. *N Engl J Med* 1990; 323: 133-5.
116. Sorsa T, Suomalainen K, Helenius J, Saari H, Lindy S, Konttinen YT, Uitto V-J. Chlorhexidine prevents autoactivation of collagenase by human neutrophil (Abstract). 1st Int Congr on (ICOI) inflammation, Barcelona, Spain 1990.
117. Sorsa T, Suomalainen K, Saari H, Konttinen YT, Lindy S, Uitto V-J. Ascorbate inhibits the hypochlorous acid induced activation of human neutrophil and gingival crevicular fluid collagenase (Abstract). 1st Int Congr on (ICOI) inflammation, Barcelona, Spain 1990.
118. Stenman S. Den svenska studielinjen i medicin. *Fin Läkareällsk Handl* 1990; 134: 129-35.
119. Stenman S, Laakkonen K, Wahlin-Boll E, Melander A, Groop L. Do high sulfonylurea doses paralyze the beta cell? (Abstract). *Acta Endocrinol* 1990; 122, Suppl 3: 35.
120. Tikkanen I, Helin K, Tikkanen T, Sybertz EJ, Vemulapalli S, Sariola H, Näveri H, Fyhrquist F. Elevation of plasma atrial natriuretic peptide in rats with chronic heart failure by SCH 3937, a neutral metalloendopeptidase inhibitor. 5th Scient Meet of the Am Soc of Hypertension, New York 1990.
121. Tikkanen I, Helin K, Tikkanen T, Sybertz EJ, Vemulapalli S, Sariola H, Näveri H, Fyhrquist F. Elevation of plasma atrial natriuretic peptide in rats with chronic heart failure by SCH 3937, a neutral metalloendopeptidase inhibitor. *J Pharm Exper Ther* 1990; 254: 641-5.
122. Tikkanen I, Lindgren L, Reissel E, Orko R, Salmela K, Fyhrquist F, Ahonen J. Atrial natriuretic peptide and plasma renin activity in diabetic and non-diabetic patients during renal transplantation. XXVIIth Congr EDTA, ERA Vienna 1990.
123. Tikkanen I, Metsärinne K, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Plasma level of atrial natriuretic peptide as an indicator of cardiac state in uraemic patients (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1382-3.
124. Tikkanen I, Metsärinne K, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Plasma level of atrial natriuretic peptide as an indicator of increased cardiac load in uremic patients. *Clin Nephrol* 1990; 34: 167-72.
125. Tulamo R-M, Saari H, Konttinen YT. Concentration of hyaluronate in equine serum. *Am J Vet Res* 1990; 51(5): 760-3.
126. Widén E, Ekstrand A, Saloranta C, Franssila-Kallunki A, Groop L. Morning or bedtime NPH insulin in combination with sulfonylurea in the treatment of NIDDM (Abstract). *Acta Endocrinol* 1990; 122, Suppl 3: 37 (A69).
127. Widén E, Eriksson J, Groop L. Metformin improves insulin sensitivity in normoglycemic insulin resistant individuals (Abstract). *Diabetologia* 1990; 33.
128. Widén E, Eriksson J, Groop L. Relationship between firstphase insulin secretion and insulin sensitivity (Abstract). *Acta Endocrinol* 1990; 122, Suppl 3: 37 (A70).
129. Ylinen K, Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Kuhlback B. Survival of amyloidosis patients in dialysis (Abstract). *Kidney Int* 1990; 37: 1379.
- 1991**
- Eriksson J, Saloranta C, Widén E, Franssila-Kallunki A, Schalin-Jäntti C, Groop L. Non-esterified fatty acids do not contribute to insulin resistance in persons at increased risk of developing type 2 (non-insulin-dependent) diabetes mellitus. *Diabetologia* 1991; 34: 192-7.
 - Eronen M, Pesonen E, Wallgren EI, Tikkanen I, Fyhrquist F, Andersson S. Enalapril in children with congestive heart failure. *Acta Paediatr* 1991; 80: 555-8.
 - Franssila-Kallunki A, Rissanen A, Ekstrand A, Eriksson J, Saloranta C, Widén E, Schalin-Jäntti C, Groop L. Fuel metabolism in anorexia nervosa and simple obesity. *Metabolism* 1991; 40(8): 689-94.
 - Gripenberg M, Teppo A-M, Friman C. Antibodies to Sm and SS-A demonstrated by enzyme immunoassay. Correlation to clinical manifestations and disease activity in patients with systemic lupus erythematosus. *Rheumatol Int* 1991; 11: 209-13.
 - Groop L, Barzilai N, Ratheiser K, Luzi L, Wahlin-Boll E, Melander A, DeFronzo R. Dose dependent effects of glyburide on insulin secretion and glucose uptake in humans. *Diabetes Care* 1991; 14(8): 724-7.
 - Groop L, Bonadonna RC, Shank M, Petrides AS, DeFronzo R. Role of free fatty acids and insulin in determining free fatty acid and lipid oxidation in man. *J Clin Invest* 1991; 87: 83-9.
 - Groop L, Eriksson J, Ekstrand A, Franssila-Kallunki A, Saloranta C, Miettinen A. Metabolic characteristics of autoimmune diabetes mellitus in adults. *Diabetologia* 1991; 34: 46-51.
 - Groop L, Ratheiser K, Luzi L, Melander A, Simonson DC, Petrides A, Bonadonna RC, Widén E, DeFronzo RA. Effect of sulphonylurea on glucose-stimulated insulin secretion in healthy and non-insulin dependent diabetic subjects: A dose-response study. *Acta Diabetol* 1991; 28: 162-8.
 - Groop L, Saloranta C, Shank M, Bonadonna R, Ferrannini E, DeFronzo R. The role of free fatty acid metabolism in the pathogenesis of insulin resistance in obesity and non-insulin dependent diabetes mellitus. *J Clin Endocrinol Metab* 1991; 72: 96-107.
 - Groop L, Widén E. Treatment strategies for secondary sulfonylurea failure. Should we start insulin or add metformin? Is here a place for intermittent insulin therapy? *Diabetes Metab* 1991; 17: 218-25.
 - Grönblad M, Korkala O, Konttinen YT, Kuokkanen H, Liesi P. Immunoreactive neuropeptides in nerves in ligamentous tissue: An experimental neuroimmunohistochemical study. *Clin Orthop* 1991; 265: 291-6.
 - Grönblad M, Korkala O, Konttinen YT, Nedeström A, Hukkanen M, Tolvanen E, Polak JM. Silver impregnation and immunohistochemical study of nerves in lumbar facet joint plical tissue. *Spine* 1991; 16: 34-8.
 - Grönhagen-Riska C. Sattumalöydökseenä todettu proteinuria. *Duodecim* 1991; 107: 177-83.
 - Helin K, Tikkanen I, Tikkanen T, Saijonmaa O, Sybertz EJ, Vemulapalli S, Sariola H, Fyhrquist F. Prolonged neutral endopeptidase inhibition in heart failure. *Eur J Pharmacol* 1991; 198: 23-30.
 - Honkanen E, Fröseth B, Grönhagen-Riska C. Serum hyaluronic acid and procollagen III aminoterminal propeptide in chronic renal failure. *Am J Nephrol* 1991; 11: 201-6.
 - Honkanen E, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Maury CPJ, Meri S. Acute phase proteins during hemodialysis. Correlation with serum interleukin-1-beta levels and different dialysis membranes. *Nephron* 1991; 57: 283-7.
 - Honkanen E, Kala A-R, Grönhagen-Riska C. Divergent etiology of CAPD peritonitis in integrated double bag systems? *Adv in Perit Dial* 1991; 7: 129-32.
 - Honkanen V. The factors affecting plasma glutathione peroxidase and selenium in rheumatoid arthritis: A multiple linear regression analysis. *Scand J Rheumatol* 1991; 20: 385-91.
 - Honkanen V, Konttinen YT, Sorsa T, Hukkanen M, Kemppinen P, Santavirta S, Saari H, Westermarck T. Serum zinc, copper and selenium in rheumatoid arthritis. *J Trace Elem Electrol Health Dis* 1991; 5: 13-7.
 - Honkanen V, Lamberg-Allardt C, Vestinen M, Lehto J, Westermarck T, Metsä-Ketelä T, Mussalo-Rauhamaa H, Konttinen Y. Plasma zinc and copper levels in rheumatoid arthritis, the influence of dietary factors and disease activity. *Am J Clin Nutr* 1991; 54: 1082-6.
 - Hukkanen M, Grönblad M, Rees R, Konttinen YT, Gibson S, Hietanen J, Polak JM, Brewerton D. Regional distribution of mast cells and peptide-containing nerves in normal and adjuvant arthritic rat synovium. *J Rheumatol* 1991; 18: 177-83.
 - Hynynen M, Ilmarinen R, Saijonmaa O, Tikkanen I, Fyhrquist F. Plasma endothelin during exposure to cold. *Lancet* 1991; 337: 1104-5.
 - Hynynen M, Palojoki R, Heinonen J, Tikkanen I, Harjula ALJ, Fyhrquist F. Renal and vascular effects of atrial natriuretic factor during cardiopulmonary bypass. *Chest* 1991; 100: 1203-9.
 - Häyrinen-Immonen R, Nordström D, Malmström M, Hietanen J, Konttinen YT. Immune-inflammatory cells in recurrent oral ulcers. *Scand J Dent Res* 1991; 99: 510-8.
 - Isoniemi H, Krogerus L, Willebrand E von, Taskinen E, Grönhagen-Riska C, Ahonen J, Häyry P. Renal allograft immunosuppression. VI. Triple drug therapy versus immunosuppressive double drug combinations: Histopathological findings in renal allografts. *Transplant Int* 1991; 4: 151-6.
 - Julkunen H, Kaaja R, Jouhikainen T, Teppo A-M, Friman C. Malignant hypertension and antiphospholipid antibodies as presenting features of SLE in a young woman using oral contraceptives. *Br J Rheumatol* 1991; 30: 471-2.
 - Julkunen H, Saijonmaa O, Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Fyhrquist F. Raised plasma concentrations of endothelin-1 in systemic lupus erythematosus. *Ann Rheum Dis* 1991; 50: 526-7.

28. Juvonen E, Ikkala E, Fyhrquist F, Ruutu T. Autosomal dominant erythrocytosis caused by increased sensitivity to erythropoietin. *Blood* 1991; 78: 3066-9.
29. Kaaja R, Julkunen H, Ämmälä P, Teppo A-M, Kurki P. Congenital heart block: Successful prophylactic treatment with intravenous gamma globulin and corticosteroid therapy. *Am J Obstet Gynecol* 1991; 165: 140-3.
30. Kauppi M, Konttinen YT, Honkanen V, Sakaguchi M, Hämäläinen M, Santavirta SA. Multivariate analysis of risk factors for anterior atlantoaxial subluxation and an evaluation of the effect of glucocorticoid treatment on the upper rheumatoid cervical spine. *Clin Rheumatol* 1991; 10: 413-8.
31. Konttinen YT, Lindy O, Kemppinen P, Saari H, Suomalainen K, Vauhkonen M, Lauhio A, Santavirta S, Sorsa T. Substrate specificity and activation mechanisms of collagenase from human rheumatoid synovia. *Matrix* 1991; 11: 395-405.
32. Konttinen YT, Michelsson J-E, Grönblad M, Jaakkola L, Honkanen V. Plasma hyaluronate levels in rabbit immobilization osteoarthritis: Effect of remobilization. *Scand J Rheumatol* 1991; 20: 392-6.
33. Konttinen YT, Saari H, Honkanen V, Szocsik K, Mussalo-Rauhamaa H, Friman C. Serum baseline hyaluronate and disease activity in rheumatoid arthritis. *Clin Chim Acta* 1991; 195: 39-47.
34. Konttinen YT, Saari H, Nordström DC. Effect of interleukin-1 on hyaluronate synthesis by synovial fibroblastic cells. *Clin Rheumatol* 1991; 10: 151-4.
35. Konttinen YT, Santavirta N, Honkanen V, Sandelin S, Schauman L, Grönblad M. SLE patient guide increases knowledge of the disease. *Ann Rheum Dis* 1991; 50: 900-2.
36. Konttinen YT, Santavirta S, Kauppi N, Moskovich R. The rheumatoid cervical spine. *Curr Opin Rheumatol* 1991; 3: 429-40.
37. Laasonen L. Luuston yleistaudit - osteoporoosi, osteomalasia, renaalinen osteodystrofia. *Radiologia* 1991; 299-303.
38. Leskinen R, Maury CPJ, Teppo A-M, Volin L, Ruutu T, Häyry P. Serum amyloid A levels in acute graft-versus-host disease in bone marrow transplant recipients. *APMIS* 1991; 99: 674-6.
39. Maury CPJ. Finnish amyloidosis: From protein to gene. *J Intern Med* 1991; 230: 193-4.
40. Maury CPJ. Från protein till gen: Den finländska amyloidosen. *Fin Läkaresällsk Handl* 1991; 135: 265-8.
41. Maury CPJ. Gelsolin-related amyloidosis. Identification of the amyloid protein in Finnish hereditary amyloidosis as a fragment of the actin-binding domain of variant gelsolin. *J Clin Invest* 1991; 87: 1195-9.
42. Maury CPJ. Gelsolin-related amyloidosis. Immunohistochemical studies in Finnish hereditary amyloidosis with antibodies against a synthetic dodecapeptide of the amyloidogenic region of gelsolin. In: Natvig JB et al. *Amyloid and amyloidosis*. Kluwer, Dordrecht, Netherlands 1991; pp. 414-7.
43. Maury CPJ. Immunohistochemical location of amyloid in Finnish hereditary amyloidosis with antibodies to gelsolin peptides. *Lab Invest* 1991; 64: 400-4.
44. Maury CPJ, Juvonen E, Lähdevirta J, Andersson LC. Mechanisms of anaemia and cachexia of chronic disease: Evidence for a role of interleukin-1 beta and tumour necrosis factor-alpha. *Eur J Intern Med* 1991; 2: 159-64.
45. Maury CPJ, Kere J, Baumann M, Chapelle A de la. Suomalaisen perinnöllisen amyloidosisin geenivirhe löydyntä. *Duodecim* 1991; 107: 1344-5.
46. Metsärinne K. Endotelin. *Fin Läkaresällsk Handl* 1991; 135: 61-6.
47. Metsärinne K, Teppo A-M, Grönhagen-Riska C, Fyhrquist F. Increased plasma interleukin 6 and renin substrate levels during bacterial peritonitis in CAPD patients. *Clin Nephrol* 1991; 36: 104.
48. Mäkipernaa A, Koskimies O, Jääskeläinen T, Teppo A-M, Siimes MA. Renal growth and function 11-28 years after treatment of Wilms' tumour. *Eur J Pediatr* 1991; 150: 444-7.
49. Nohynek H, Teppo A-M, Laine E, Leinonen M, Eskola J. Serum tumor necrosis factor-alpha concentrations in children hospitalized for acute lower respiratory tract infection. *J Infect Dis* 1991; 163: 1029-32.
50. Pettersson Tom, Klockars M, Weber TH, Somer H. Diagnostic value of cerebrospinal fluid adenosine deaminase determination. *Scand J Infect Dis* 1991; 23: 97-100.
51. Pietilä K, Harmoinen A, Teppo A-M. Acute phase reaction, infarct size and in-hospital morbidity in myocardial infarction patients treated with streptokinase or recombinant tissue type plasminogen activator. *Ann Med* 1991; 23: 529-35.
52. Piirainen H. Mixed connective tissue disease: A ten-year follow-up study and the clinical significance of U1-RNP-antibodies (Dissertation). Helsinki 1991.
53. Remes J, Tikkanen I, Fyhrquist F, Pyörälä K. Neuroendocrine activity in untreated heart failure. *Br Heart J* 1991; 65: 249-55.
54. Rosenlöf K. Aluminium och uremisk anemi. *Fin Läkaresällsk Handl* 1991; 13: 75-9.
55. Saari H, Konttinen YT, Nordström D. Effect of joint mobilization on serum hyaluronate. *Ann Med* 1991; 23: 29-5.
56. Saijonmaa O, Nyman T, Hohenthal U, Fyhrquist F. Endothelin-1 is expressed and released by a human endothelial hybrid cell line (Ea. hy 926). *Biochem Biophys Res Comm* 1991; 181: 529-36.
57. Saloranta C, Franssila-Kallunki A, Ekstrand A, Taskinen M-R, Groop L. Modulation of hepatic glucose production by non-esterified fatty acids in type 2 (non-insulin-dependent) diabetes mellitus. *Diabetologia* 1991; 34: 409-15.
58. Santavirta S, Konttinen YT. Lonkan tekonielen aiheuttama kudostavaste. *Duodecim* 1991; 107: 901-2.
59. Santavirta S, Konttinen YT. Lumbar spine: Studies on pathobiology, clinical examination and surgical treatment. *Curr Opin Orthop* 1991; 2: 206-11.
60. Santavirta S, Konttinen YT, Bergroth V, Grönblad M. Lack of immune response to methyl methacrylate in lymphocyte culture. *Acta Orthop Scand* 1991; 62: 29-32.
61. Santavirta S, Konttinen YT, Hoikka V, Eskola A. Immunopathological response to loose cementless acetabular components. *J Bone Joint Surg (Br)* 1991; 73-B: 38-42.
62. Santavirta S, Konttinen YT, Laasonen E, Honkanen V, Antti-Poika I, Kauppi M. Ten years' results of operations for rheumatoid cervical spine disorders. *J Bone Joint Surg (Br)* 1991; 73-B: 116-20.
63. Santavirta S, Nordström D, Ylinen P, Konttinen YT, Silvennoinen T, Rokkanen P. Biocompatibility of hydroxyapatite-coated hip prostheses. *Arch Orthop Trauma Surg* 1991; 11: 288-92.
64. Santavirta S, Pajamäki J, Eskola A, Konttinen YT, Lindholm TS. Proliferative cell response to the loosening of THR. A cytofluorographic cell cycle analysis. *Arch Orthop Trauma Surg* 1991; 11: 43-6.
65. Siimes M, Teppo A-M, Koskelo E, Saarinen U-M. Serum tumor necrosis factor does not correlate with changes in muscle volume in children with malignancies. *Pediatr Hematol Oncol* 1991; 8: 69-75.
66. Soini J, Antti-Poika I, Tallroth K, Konttinen YT, Honkanen V, Santavirta S. Disc degeneration and angular movement of the lumbar spine: Comparative study using plain and flexion extension radiography and discography. *J Spinal Disord* 1991; 4: 183-7.
67. Sorsa T, Suomalainen K, Ingman T, Lindy O, Lauhio A, Saari H, Halinen S, Konttinen YT, Golub LM. Tetrasykliinien kollageenaasia estävä vaikutus. *Duodecim* 1991; 107: 1966-9.
68. Suomalainen K, Sorsa T, Lindy O, Saari H, Konttinen YT, Uitto V-J. Hypochlorous acid induced activation of human neutrophil and gingival crevicular fluid collagenase can be inhibited by ascorbate. *Scand J Dent Res* 1991; 99: 397-405.
69. Suominen S, Antti-Poika I, Santavirta S, Konttinen YT, Honkanen V, Lindholm TS. Total hip replacement after intertrochanteric osteotomy. *Orthopedics* 1991; 3: 253-7.
70. Teppo A-M, Metsärinne K, Fyhrquist F. Radioimmunoassay of interleukin-6 in plasma. *Clin Chem* 1991; 37: 1691-5.
71. Tulamo R-M. Changes in equine synovial fluid with special reference to intra-articular infection, corticosteroid injection, and hyaluronate concentration (Dissertation). Helsinki 1991.
72. Yki-Järvinen H, Puhakainen I, Saloranta C, Groop L, Taskinen M-R. Demonstration of a novel feedback mechanism between FFA oxidation from intracellular and intravascular sources. *Am J Physiol Endocrinol Metab* 1991; 260: 680-9.

1992

- Aho M-L, Haapa E, Latvala T, Pölonen A, Riihelä L. Ruokavalioneuvonta diabeettisten munuaismuutosten ehkäisyssä ja hoiossa. *SLL/FLT* 1992; 47: 3001-7.
- Carlson JT, Hedner J, Fagerberg B, Ejnell H, Magnusson B, Fyhrquist F. Secondary polycythaemia with nocturnal apnoea - a relationship not mediated by erythropoietin? *J Intern Med* 1992; 231: 381-7.
- Chapelle A de la, Kere J, Sack GH Jr, Tolvanen R, Maury CPJ. Familial amyloidosis, Finnish type: G654 - A mutation of the gelsolin gene in Finnish families and an unrelated American family. *Genomics* 1992; 13: 898-901.
- Chapelle A de la, Tolvanen R, Boysen G, Santavy J, Bleeker-Wagemakers I, Maury CPJ, Kere J. Gelsolin-derived familial amyloidosis caused by asparagine or tyrosine substitution for aspartic acid at residue 187. *Nat Genet* 1992; 2: 157-60.
- Ekstrand A. Diabetes and kidney transplantation (Dissertation). Helsinki 1992.
- Ekstrand A, Groop L, Pettersson E, Grönhagen-Riska C, Laatikainen L, Matikainen E, Seppäläinen A-M, Laasonen E, Summanen P, Ollus A, Ahonen J. Metabolic control and progression of complications in insulin-dependent diabetic patients after kidney transplantation. *J Intern Med* 1992; 232: 253-61.
- Ekstrand A, Saloranta C, Ahonen J, Grönha-

- gen-Riska C, Groop LC. Reversal of steroid-induced resistance by a nicotinic-acid derivative in man. *Metabolism* 1992; 41: 692-7.
8. Ekstrand AV, Eriksson JG, Grönhagen-Riska C, Ahonen JP, Groop LC. Insulin resistance and insulin deficiency in the pathogenesis of posttransplantation diabetes in man. *Transplantation* 1992; 53: 563-9.
 9. Eriksson J, Doepel M, Widén E, Halme L, Ekstrand A, Groop L, Höckerstedt K. Pancreatic surgery, not pancreatitis, is the primary cause of diabetes after acute fulminant pancreatitis. *Gut* 1992; 33: 845-7.
 10. Eriksson J, Forsén B, Häggblom M, Teppo A-M, Groop L. Clinical and metabolic characteristics of type 1 and type 2 diabetes. An epidemiological study from the Närpes community in Western Finland. *Diabet Med* 1992; 9: 654-60.
 11. Eriksson J, Koranyi L, Bourey R, Schalin-Jäntti C, Widén E, Mueckler M, Permutt AM, Groop LC. Insulin resistance in type 2 (non-insulin dependent) diabetic patients and their relatives is not associated with a defect in the expression of the insulin-responsive glucose transporter (GLUT-4) gene in human skeletal muscle. *Diabetologia* 1992; 35: 143-7.
 12. Eriksson J, Nakazato M, Groop L. Plasma human amylin levels. Response from the authors. *Diabetologia* 1992; 35: 801-2.
 13. Eriksson J, Nakazato M, Miyazato M, Shiomi K, Matsukura S, Groop L. Islet amyloid polypeptide plasma concentrations in individuals at increased risk of developing type 2 (non-insulin dependent) diabetes mellitus. *Diabetologia* 1992; 35: 291-3.
 14. Forsblom C. Mikroalbuminuri - en riskfaktor för njursjukdom eller hjärtinfarkt? *Fin Läkaresällsk Handl* 1993; 136: 202-6.
 15. Forsblom CM, Groop P-H, Ekstrand A, Groop LC. Predictive value of microalbuminuria in patients with insulin-dependent diabetes of long duration. *Br Med J* 1992; 305: 1051-3.
 16. Forslund T, Metsärinne K. Endotelcellen som endokrint organ - endotelin. *Tidsskr Nor Laegeforen* 1992; 112: 648-52.
 17. Forslund T, Riddervold F, Fauchald P, Torvik D, Fyhrquist F, Simonsen S. Hormonal changes in patients with severe chronic congestive heart failure treated by ultrafiltration. *Nephrol Dial Transplant* 1992; 7: 306-10.
 18. Franssila-Kallunki A. Comparison of near-infrared light spectroscopy, bioelectrical impedance and tritiated water techniques for the measurement of fat-free mass in humans. *Scand J Clin Lab Invest* 1992; 52: 879-85.
 19. Franssila-Kallunki A, Eriksson JG, Groop LC. Time-dependent effect of hyperglycemia and hyperinsulinemia on oxidative glucose metabolism in patients with NIDDM. *Acta Endocrinol* 1992; 127: 100-6.
 20. Franssila-Kallunki A, Groop LC. Factors associated with basal metabolic rate in patients with type 2 (non-insulin dependent) diabetes mellitus. *Diabetologia* 1992; 35: 962-6.
 21. Franssila-Kallunki A, Rissanen A, Ekstrand A, Ollus A, Groop L. Effects of weight loss on substrate oxidation, energy expenditure, and insulin sensitivity in obese individuals. *Am J Clin Nutr* 1992; 55: 356-61.
 22. Franssila-Kallunki A, Schalin-Jäntti C, Groop L. Effect of gender on insulin resistance associated with aging. *Am J Physiol* 1992; 26: E780-5.
 23. Groop L. Ratkeavatto aikuistyypin diabeteksen hoito-ongelmat? Subjektiiivinen näkemys aikuistyypidiabeteksen hoidosta. *Diabetes* 1992; pp. 5-13.
 24. Groop LC. Sulfonylureas in NIDDM. *Diabetes Care* 1992; 15: 737-54.
 25. Groop LC, Bonadonna RC, Simonson DC, Petrides AS, Shank M, DeFronzo RA. Effect of insulin on oxidative and nonoxidative pathways of free fatty acid metabolism in human obesity. *Am J Physiol* 1992; 26: E79-84.
 26. Groop LC, Eriksson JG. The etiology and pathogenesis of non-insulin-dependent diabetes. *Ann Med* 1992; 24: 483-9.
 27. Groop LC, Widén E, Ekstrand A, Saloranta C, Franssila-Kallunki A, Eriksson J. Morning or bedtime NPH insulin combined with sulfonylurea in treatment. *Diabetes Care* 1992; 15: 831-4.
 28. Gustafsson D, Elg M, Hedner T, Johnsson E, Sohtell M, Svensson L, Fyhrquist F. Raised plasma concentrations of endothelin-1 and -3 in marmosets with acute aortic stenosis. *Blood Press* 1992; 1: 50-6.
 29. Honkanen E, Kala A-R, Grönhagen-Riska C, Ikäheimo R. CAPD with low-calcium dialysate and calcium carbonate: Results of a 24-week study. *Adv Peritoneal Dial* 1992; 8: 356-61.
 30. Honkanen E, Törnroth T, Grönhagen-Riska C. Natural history, clinical course and morphological evolution of membranous nephropathy. *Nephrol Dial Transplant* 1992; Suppl 1: 35-41.
 31. Hynynen M, Kupari M, Salmenperä M, Koskinen P, Tikkanen I, Fyhrquist F. Plasma atrial natriuretic factor during ethanol ingestion in volume-loaded subjects. *Alcohol Alcoholism* 1992; 27: 277-85.
 32. Hynynen M, Olkkola KT, Palojoki R, Tikkanen I, Fyhrquist F. Pharmacokinetics and effects of atrial natriuretic factor during hypothermic cardiopulmonary bypass. *Eur J Clin Pharmacol* 1992; 43: 647-50.
 33. Hynynen M, Saijonmaa O, Tikkanen I, Heinenen J, Fyhrquist F. Increased plasma endothelin immunoreactivity during cardiopulmonary bypass: A preliminary observation. *J Cardiovasc Surg* 1992; 103: 1024.
 34. Jauhikainen T, Julkunen H, Vaarala O, Leirisalo-Repo M, Stephanson E, Vahtera E, Palosuo T, Myllylä G. Antiphospholipid antibodies and thrombosis in systemic lupus erythematosus: Comparison of three lupus anticoagulant assays and anticardiolipin ELISA in 188 patients. *Blood Coagul Fibrinolysis* 1992; 3: 407-14.
 35. Jula AS, Rönnemaa T, Tikkanen I, Karanko HM. Responses of atrial natriuretic factor to long-term sodium restriction in mild to moderate essential hypertension. *J Intern Med* 1992; 231: 521-9.
 36. Kaprio J, Tuomilehto J, Koskenvuo M, Romanov K, Reunanen A, Eriksson J, Stengård J, Kesäniemi YA. Concordance for type 1 (insulin-dependent) and type 2 (non-insulin-dependent) diabetes mellitus in a population-based cohort of twins in Finland. *Diabetologia* 1992; 35: 1060-7.
 37. Karenko L, Pettersson Tom, Roberts P. Case report. Autosomal dominant 'Mediterranean fever' in a Finnish family. *J Intern Med* 1992; 232: 365-9.
 38. Koivisto VA, Sane T, Fyhrquist F, Pelkonen R. Fuel and fluid homeostasis during long-term exercise in healthy subjects and type 1 diabetic patients. *Diabetes Care* 1992; 15, Suppl 4: 1736-41.
 39. Kontinen YT, Honkanen VEA, Grönblad M, Keinonen M, Santavirta N, Santavirta S. The relation of extraarticular tenderness to inflammatory joint disease and personality in patients with rheumatoid arthritis. *J Rheumatol* 1992; 19: 851-5.
 40. Kontinen YT, Hukkanen M, Segerberg M, Rees R, Kempainen P, Sorsa T, Saari H, Polak JM, Santavirta S. Relationship between neuropeptide immunoreactive nerves and inflammatory cells in adjuvant arthritic rats. *Scand J Rheumatol* 1992; 21: 55-9.
 41. Kontinen YT, Sorsa T, Hukkanen M, Segerberg M, Kuhlefelt-Sundström M, Malmström M, Polak JM. Topology of innervation of labial salivary glands by protein gene product 9,5 and synaptophysin immunoreactive nerves in patients with Sjögren's syndrome. *J Rheumatol* 1992; 19: 30-7.
 42. Laasonen L. Tavanomainen röntgentutkimus perifeeristen artriittien diagnostiikassa. *SLL/FLT* 1992; 47: 487-92.
 43. Lindgren L, Tikkanen I, Reissel E, Kirvelä M, Orko R, Salmela K, Ahonen J. Alpha-human-ANP response to preanesthetic volume expansion and subsequent renal transplantation in diabetic and nondiabetic uremic patients. *Transplant Int* 1992; 5: 170-4.
 44. Maury CPJ, Nurmiaho-Lassila E-L. Creation of amyloid fibrils from mutant ASN187 gelsolin peptides. *Biochem Biophys Res Comm* 1992; 183: 227-31.
 45. Metsärinne KP, Nordström DCE, Kontinen YT, Teppo A-M, Fyhrquist FY. Plasma interleukin-6 and renin substrate in reactive arthritis, rheumatoid arthritis and systemic lupus erythematosus. *Rheumatol Int* 1992; 12: 93-6.
 46. Nordström DC, Kontinen YT, Sorsa T, Nykänen P, Pettersson Tom, Santavirta S, Tschopp J, Granzyme A - immunoreactive cells in synovial fluid in reactive and rheumatoid arthritis. *Clin Rheumatol* 1992; 11: 529-32.
 47. Nykänen P. Cell proliferation in rheumatoid arthritis, synovial membrane and synovial fluid (Dissertation). Helsinki 1992.
 48. Pekonen F, Saijonmaa O, Nyman T, Fyhrquist F. Human endometrial adenocarcinoma cells express endothelin-1. *Molec Cell Endocrinol* 1992; 84: 203-7.
 49. Pettersson Tom, Julkunen H. Asplenia in a patient with systemic lupus erythematosus and antiphospholipid antibodies. *J Rheumatol* 1992; 19: 1159.
 50. Pettersson Tom, Kariniemi A-L, Tervonen S, Franssila K. Cytophagic histiocytic panniculitis: A report of four cases. *Br J Dermatol* 1992; 127: 635-40.
 51. Pettersson Tom, Metsärinne K, Teppo A-M, Fyhrquist F. Immunoreactive interleukin-6 in serum of patients with B-lymphoproliferative diseases. *J Intern Med* 1992; 232: 439-42.
 52. Pettersson Tom, Pukkala E, Teppo L, Friman C. Increased risk of cancer in patients with systemic lupus erythematosus. *Ann Rheum Dis* 1992; 51: 437-9.
 53. Pitkänen E, Pitkänen OM. Renal tubular reabsorption of 1-5-anhydro-D-glucitol and D-mannose in vivo in the rat. *Pflügers Archiv* 1992; 420: 367-75.
 54. Reissel EM, Lindgren L, Tikkanen I, Ahonen J. Renal transplantations from the same kidney donor: Outcome of diabetic and non-

- diabetic patients. *Scand J Urol Nephrol* 1992; 26: 403-8.
55. Riikonen P, Saarinen UM, Teppo AM, Metsärinne K, Fyhrquist F. Cytokine and acute-phase reactant levels in serum of children with cancer admitted for fever and neutropenia. *J Infect Dis* 1992; 166: 432-6.
 56. Rosenlöf K, Honkanen E, Grönhagen-Riska C. Case report. Desferrioxamine treatment of a patient with resistance to erythropoietin. Erythropoiesis; New Dimensions in the Treatment of Anaemia 1992; 3: 97.
 57. Ruuska P, Hämeenkorpi R, Forsberg S, Julkunen H, Mäkitalo R, Ilonen J, Tiilikainen A. Differences in HLA antigens between patients with mixed connective tissue disease and systemic lupus erythematosus. *Ann Rheum Dis* 1992; 51: 52-5.
 58. Saari H. Reactive oxygen species as mediators of tissue destructive events in inflammatory joint disease (Dissertation). Helsinki 1992.
 59. Sajjonmaa O, Nyman T, Fyhrquist F. Endothelin-1 stimulates its own synthesis in human endothelial cells. *Biochem Biophys Res Comm* 1992; 188: 286-91.
 60. Santavirta S, Bordström D, Saari H, Paavola-lainen P, Kontinen YT. Immune-inflammatory response in loosening of the totally replaced hip. *J Orthop Rheumatol* 1992; 5: 71-7.
 61. Santavirta S, Kontinen YT, Nordström D, Mäkelä A, Sorsa T, Hukkanen M, Rokkanen P. Immunologic studies of non-united fractures. *Acta Orthop Scand* 1992; 63: 579-86.
 62. Schalin-Jäntti C, Härkönen M, Groop LC. Impaired activation of glycogen synthase in people at increased risk for developing NIDDM. *Diabetes* 1992; 41: 598-604.
 63. Tikkanen I. Akuutin munuaisten vajaatoiminnan patofysiologia. *Vox* 1992; 14: 71-7.
 64. Widén E, Ekstrand A, Saloranta C, Franssila-Kallunki A, Eriksson J, Schalin-Jäntti C, Groop L. Insulin resistance in type 2 (non-insulin dependent) diabetic patients with hypertriglyceridaemia. *Diabetologia* 1992; 35: 1140-5.
 65. Widén E, Eriksson JG, Ekstrand AV, Groop LC. The relationship between first-phase insulin secretion and glucose metabolism. *Acta Endocrinol* 1992; 127: 289-93.
 66. Widén E, Eriksson JG, Groop LC. Metformin normalizes nonoxidative glucose metabolism in insulin-resistant normoglycemic first-degree relatives of patients with NIDDM. *Diabetes* 1992; 41: 354-8.
 67. Wiens A, Marles S, Safneck J, Kwiatkowski DJ, Maury CPJ, Zelinski T, Philipps S, Ekins MB, Greenberg CR. Exclusion of the *gelsolin* gene on 9q32-34 as the cause of familial lattice corneal dystrophy type 1. *Am J Hum Genet* 1992; 51: 156-60.
 68. Välimäki M, Pelkonen R, Tikkanen I, Fyhrquist F. Normal renal sensitivity to atrial natriuretic peptide in Gordon's syndrome. *Pediatr Nephrol* 1992; 6: 44-5.
 69. Ylinen K, Grönhagen-Riska C, Honkanen E, Ekstrand A, Metsärinne K, Kuhlback B. Outcome of patients with secondary amyloidosis in dialysis treatment. *Nephrol Dial Transplant* 1992; 7: 908-12.
- 1993**
1. Aro T, Kanerva L, Häyrynen-Immonen R, Silvennoinen-Kassinen S, Kontinen YT, Jolanki R, Estlander T. Long lasting allergic patch test reaction caused by gold. *Contact Dermatitis* 1993; 28: 276-81.
 2. Dugue B, Leppänen EA, Teppo A-M, Fyhrquist F, Gräsbeck R. Effects of psychological stress on plasma interleukins-1 beta and 6, C-reactive protein, tumor necrosis factor alpha, antidiuretic hormone and serum cortisol. *Scand J Clin Lab Invest* 1993; 53: 555-61.
 3. Ebeling B, Bourey R, Koranyi L, Tuominen I, Groop L, Henriksson J, Mueckler M, Sovijärvi A, Koivisto VA. Mechanisms of enhanced insulin sensitivity in athletes: Increased blood flow, muscle glucose transport protein (GLUT-4) concentration and glycogen synthase activity. *J Clin Invest* 1993; 92: 1623-31.
 4. Ekstrand A. Corticosteroids and glucose tolerance. In: Christians C, Krane AM, editors. *A Seminar, Adis International Lang-home* 1993; pp. 16-7.
 5. Ekstrand A. Kidney transplantation with and without prior dialysis therapy in diabetic patients with end-stage renal failure. *Scand J Urol Nephrol* 1993; 27: 83-7.
 6. Forslund T, Liisanantti R, Sajjonmaa O, Fyhrquist F. Raised plasma endothelin-1 concentration in patients with nephropathia epidemica. *Clin Nephrol* 1993; 40: 69-73.
 7. Fyhrquist F. Hypertension in patients with renal failure. *ACE Inhib* 1993; 2: 39-44.
 8. Fyhrquist F. Regulation of the tissue renin-angiotensin system. *Fin Läkaresällsk Handl* 1993; 137: 36-8.
 9. Fyhrquist F. Robert Tigerstedt. *Fin Läkare-sällsk Handl* 1993; 137: 34-5.
 10. Fyhrquist F. Voidaanko endoteelia hoitaa lääkkeillä? *Duodecim* 1993; 109: 1841-7.
 11. Fyhrquist F, Sirviö M-L, Helin K, Sajjonmaa O, Metsärinne K, Paakkari I, Järvinen A, Tikkanen I. Endothelin antiserum decreases volume-stimulated and basal plasma concentration of atrial natriuretic peptide. *Circulation* 1993; 88: 1172-6.
 12. Groop L, Ekstrand A, Forsblom C, Widén E, Groop P-H, Teppo A-M, Eriksson J. Insulin resistance, hypertension and microalbuminuria in patients with type 2 (non-insulin dependent) diabetes mellitus. *Diabetologia* 1993; 36: 642-7.
 13. Groop L, Forsblom C, Groop P-H, Ekstrand A. Predictive value of microalbuminuria in longstanding insulin dependent diabetes (Letter). *Br Med J* 1993; 306: 271-2.
 14. Groop L, Schalin-Jäntti C, Lehto M. Polymorphism of the glycogen synthase gene and non-insulin-dependent diabetes mellitus (Letter). *N Engl J Med* 1993; 328: 1568-9.
 15. Groop L, Widén E, Ferrannini E. Insulin resistance and insulin deficiency in the pathogenesis of type 2 diabetes: Errors of metabolism or of methods? *Diabetologia* 1993; 36: 1326-31.
 16. Groop LC, Kankuri M, Schalin-Jäntti C, Ekstrand A, Nikula-Ijäs P, Widén E, Kuismäen E, Eriksson J, Franssila-Kallunki A, Saloranta C, Koskimies S. Association between polymorphism of the glycogen synthase gene and non-insulin dependent diabetes mellitus. *N Engl J Med* 1993; 328: 10-4.
 17. Groop P-H, Aro A, Stenman S, Groop L. Long-term effects of guar gum in subjects with non-insulin-dependent diabetes mellitus. *Am J Clin Nutr* 1993; 58: 513-8.
 18. Groop P-H, Melander A, Groop LC. The acute effect of preprandial exogenous and endogenous sulphonylurea-stimulated insulin secretion on postprandial glucose excursions in patients with type 2 diabetes. *Diabet Med* 1993; 10: 633-7.
 19. Groop P-H, Melander A, Groop LC. The relationship between early insulin release and glucose in healthy subjects. *Scand J Clin Lab Invest* 1993; 53: 405-9.
 20. Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Honkanen E, Ikäheimo R. Alpha-1-antitrypsin, CRP and interleukin-6 in ANCA-positive vasculitis. In: Gross WL, editor. *ANCA-Associated Vasculitides*, Plenum Press, New York 1993.
 21. Grönhagen-Riska C, Teppo A-M, Honkanen E, Ikäheimo R. Alfa-1-antitrypsin, CRP and interleukin-6 in ANCA-positive vasculitis. *Adv Exper Med Biol* 1993; 336: 337-40.
 22. Haaber AB, Groop P-H, Bitzen P-O, Faber OK, Hansen PM, Hellqvist S, Wählin-Boll E, Groop LC, Melander A. Pharmacokinetics and effects of different formulations of glipizide in patients with non-insulin-dependent diabetes mellitus. *Drug Invest* 1993; 5: 114-20.
 23. Hakala M, Pettersson Tom, Tarkka M, Leirisalo-Repo M, Mattila T, Airaksinen J, Sutinen S. Rheumatoid arthritis as a cause of cardiac compression. Favourable long-term outcome of pericardiectomy. *Clin Rheumatol* 1993; 12: 199-203.
 24. Halme L, Smitten K von, Stenman S, Turpeinen U, Stenman U-H. Concentrations of pancreatic secretory trypsin inhibitor (PSTI), acute phase proteins and neopterin in Crohn's disease. Comparison with clinical disease activity and endoscopic findings. *Scand J Clin Lab Invest* 1993; 53: 359-66.
 25. Hynynen M, Ilmarinen R, Tikkanen I, Fyhrquist F. Plasma atrial natriuretic factor during cold-induced diuresis. *Eur J Appl Physiol* 1993; 67: 286-9.
 26. Häyrynen-Immonen R, Sorsa T, Nordström D, Malmström M, Kontinen YT. Collagenase and stromelysin in recurrent aphthous ulcers (RAU). *Int J Oral Maxillofac Surg* 1993; 22: 46-9.
 27. Ingman T, Sorsa T, Suomalainen K, Halinen S, Lindy O, Lauhio A, Saari H, Kontinen YT, Golub LM. Tetracycline inhibition and the cellular source of collagenase in gingival crevicular fluid in different periodontal diseases. *J Periodontol* 1993; 64: 82-8.
 28. Julkunen H. Pregnancy in systemic lupus erythematosus (Dissertation). Helsinki 1993.
 29. Julkunen H, Jouhikainen T, Kaaja R, Leirisalo-Repo M, Stephansson E, Palosuo T, Teramo K, Friman C. Fetal outcome in lupus pregnancy: A retrospective case-control study of 242 pregnancies in 112 patients. *Lupus* 1993; 2: 135-31.
 30. Julkunen H, Kaaja R, Palosuo T, Grönhagen-Riska C, Teramo K. Pregnancy in lupus nephropathy. *Acta Obstet Gynecol Scand* 1993; 72: 258-63.
 31. Julkunen H, Kaaja R, Wallgren E, Teramo K. Isolated congenital heart block: Fetal and infant outcome and familial incidence of heart block. *Obstet Gynecol* 1993; 82: 11-6.
 32. Julkunen H, Kurki P, Kaaja R, Heikkilä J, Immonen I, Chan EKL, Wallgren E, Friman C. Isolated congenital heart block. Long-term outcome of mothers and characterization of the immune response to SS-A/Ro and to SS-B/La. *Arthritis Rheum* 1993; 36: 1588-98.
 33. Julkunen HA, Kaaja R, Friman C. Contractive practice in women with systemic lupus erythematosus. *Br J Rheumatol* 1993; 32: 227-30.

34. Kahri J, Groop PH, Viberti GC, Elliott T, Taskinen M-R. Regulation of apolipoprotein-A1 containing lipoproteins in insulin dependent diabetes mellitus. *Diabetes* 1993; 42: 1281-8.
35. Kaprio J, Tuomilehto J, Koskenvuo M, Romanov K, Reunanen A, Eriksson J, Stengård J, Kesäniemi YA. Concordance for type 1 (insulin-dependent) and type 2 (non-insulin-dependent) diabetes mellitus in a population-based cohort of twins in Finland. *Diabetologia* 1992; 35: 1060-7.
36. Keränen T, Gordin A, Harjola V-P, Karlsson M, Korpela K, Pentikäinen PJ, Rita H, Seppälä L, Wikberg T. The effect of catechol-O-methyl transferase inhibition by entacapone on the pharmacokinetics and metabolism of levodopa in healthy volunteers. *Clin Neuropharmacol* 1993; 16: 145-56.
37. Kolho E, Oksanen K, Honkanen E, Naukarinen R, Krusius T. Hepatitis C antibodies in dialysis patients with leukaemia. *J Med Virol* 1993; 40: 318-21.
38. Konttinen YT. Trends in treatment of joint pain. *Clinical Updates in Rheumatology* 1993; 1: 4-8.
39. Kuitunen A, Hynynen M, Salmenperä M, Järvinen A, Scheinin M, Neuvonen PJ, Fyhrquist F. Anaesthesia affects plasma concentrations of vasopressin, von Willebrand factor and coagulation factor VIII in cardiac surgical patients. *Br J Anaesth* 1993; 70: 173-80.
40. Laatikainen L, Summanen P, Ekstrand A, Groop L. Ophthalmological follow-up of diabetic patients after kidney transplantation. *Germ J Ophthalmol* 1993; 2: 2-7.
41. Lauhio A, Nordström D, Sorsa T, Rose S, Lindy O, Golub LM, Konttinen YT. Long-term treatment of reactive arthritis with tetracycline. In: Machtey J. *Progress in Rheumatology*, Rheum Serv Golda Medical Center, Petah-Tiqva, Israel 1993.
42. Lauhio A, Sorsa T, Lindy O, Suomalainen K, Saari H, Golub LM, Konttinen Y. The regulatory role of doxycycline/tetracycline in collagenolytic activity and tissue destruction in joint disease (Comment). *Arthritis Rheum* 1993; 36: 1335.
43. Lehto M, Stoffel M, Groop L, Espinosa R III, LeBeau M, Bell GI. Assignment of the gene encoding glycogen synthase (GYS) to human chromosome 19 Band q13.3. *Genomics* 1993; 15: 460-1.
44. Lehto M, Xiang K, Stoffel M, Espinosa R III, Groop LC, LeBeau MM, Bell GI. Human hexokinase II: Localization of polymorphic gene to chromosome 2. *Diabetologia* 1993; 36: 1299-302.
45. Lommi J, Ikäheimo R, Honkanen E, Törnroth T, Friman C, Grönhagen-Riska C. Äkillinen munuaisten vajaatoiminta systeemistä skleroosia sairastavalla. *Duodecim* 1993; 109: 529-33.
46. Maury CPJ. Homozygous familial amyloidosis, Finnish type: Demonstration of glomerular gelsolin-derived amyloid and non-amyloid tubular gelsolin. *Clin Nephrol* 1993; 40: 53-6.
47. Maury CPJ, Rossi H. Demonstration of a circulating 56K gelsolin variant specific for familial amyloidosis Finnish type. *Biochem Biophys Res Comm* 1993; 191: 41-4.
48. Metsärinne K, Forslund T, Teppo A-M, Simonsen S, Fyhrquist F. Increased plasma angiotensinogen in cardiac transplantation patients. *Eur J Med* 1993; 2: 333-8.
49. Mosthaf L, Eriksson J, Häring HU, Groop L, Widén E, Ullrich A. Insulin receptor isotype expression correlates with risk of non-insulin-dependent diabetes. *Proc Natl Acad Sci USA* 1993; 90: 2633-5.
50. Niskanen L, Voutilainen R, Teräsivirta M, Lehtinen J, Teppo A-M, Groop L, Uusitupa M. A prospective study of clinical and metabolic associates of proteinuria in patients with type 2 diabetes mellitus. *Diabet Med* 1993; 10: 543-9.
51. Nordström D, Santavirta S, Gristina A, Konttinen YT. Medical intelligence. Immune-inflammatory response in the totally replaced hip: A review of ability aspects. *Eur J Med* 1993; 2: 296-300.
52. Nordström D, Santavirta S, Seitsalo S, Hukkanen M, Polak JM, Nordström L, Konttinen Y. Symptomatisk spondylolistes i korsryggen: Neuroimmunhistokemisk studie. *Suomen Ortopedia ja Traumatologia* 1993; 16: 187-9.
53. Pettersson Tom, Riska H, Sutinen S, Klockars M, Peterson C. High concentrations of eosinophil cationic protein X protein in eosinophilic pleural effusions. *Chest* 1993; 103: 475-8.
54. Pettersson Tom, Rosenlöf K, Friman C, Micko A, Teppo A-M, Fyhrquist F. Successful treatment of the anemia of rheumatoid arthritis with subcutaneously administered recombinant human erythropoietin. Slow response in patients with more severe inflammation. *Scand J Rheumatol* 1993; 22: 188-93.
55. Rosenlöf K. Erythropoietiniin klininen käyttö. *Munuainen/Njuren* 1993; 2: 15-8.
56. Rutanen E-M, Teppo A-M, Stenman U-H, Tiitinen A, Fyhrquist F, Ylikorkala O. Recurrent fever associated with progesterone action and persistently elevated serum levels of immunoreactive tumor necrosis factor-alpha and interleukin-6. *J Clin Endocrinol Metab* 1993; 76: 1594-8.
57. Saari H, Konttinen YT, Friman C, Sorsa T. Differential effects of reactive oxygen species on native synovial fluid and purified human umbilical cord hyaluronate. *Inflammation* 1993; 17: 403-15.
58. Saari H, Santavirta S, Nordström D, Paavolainen P, Konttinen Y. Hyaluronate in total hip replacement. *J Rheumatol* 1993; 20: 87-90.
59. Saloranta C, Groop L, Ekstrand A, Franssila-Kallunki A, Eriksson J, Taskinen M-R. Different acute and chronic effects of acipimox treatment on glucose and lipid metabolism in patients with type 2 diabetes. *Diabet Med* 1993; 10: 950-7.
60. Saloranta C, Koivisto V, Widén E, Falholt K, DeFronzo RA, Härkönen M, Groop L. Contribution of muscle and liver to glucose-fatty acid cycle in humans. *Am J Physiol* 1993; 27: E599-605.
61. Saloranta C, Taskinen M-R, Widén E, Härkönen M, Melander A, Groop L. Metabolic consequences of sustained suppression of free fatty acids by acipimox in patients with NIDDM. *Diabetes* 1993; 42: 1599-66.
62. Santavirta S, Konttinen YT, Nordström D, Gristina A. Are total hip prostheses implanted with the use of methylmethacrylate biocompatible? *Eur J Med* 1993; 2: 170-2.
63. Santavirta S, Nordström D, Metsärinne K, Konttinen YT. Biocompatibility of polyethylene and host response to loosening of cementless total hip replacement. *Clin Orthop* 1993; 297: 100-10.
64. Santavirta S, Nordström D, Tallroth K, Eskola A, Hoikka V, Paavilainen T, Konttinen YT. Granulomatous reaction in cementless hip replacement. *Orthopaedics Int Ed* 1993; 1: 228-31.
65. Stenman S. Försvinner den medicinska tidskriften? *Fin Läkaresällsk Handl* 1993; 137: 18-22.
66. Stenman S, Melander A, Groop P-H, Groop LC. What is the benefit of increasing the sulfonylurea dose? *Ann Intern Med* 1993; 118: 169-72.
67. Sundberg S, Scheinin M, Illi A, Akkila J, Gordin A, Keränen T. The effects of the COMT inhibitor entacapone on haemodynamics and peripheral catecholamine metabolism during exercise. *Br J Clin Pharmacol* 1993; 36: 451-6.
68. Sundberg S, Scheinin M, Ojala-Karlsson P, Akkila J, Gordin A. The effects of the COMT inhibitor nitacapone for one week on exercise haemodynamics and catecholamine disposition. *Eur J Clin Pharmacol* 1993; 44: 287-90.
69. Tikkanen I. ACE:n estäjän vaikea valinta. *Duodecim* 1993; 109: 1805-11.
70. Tikkanen I, Fyhrquist F. Uusi verenpainetta nostava lisäkilpirauhshormoni? *Duodecim* 1993; 109: 1620-2.
71. Tuomi T, Groop LC, Zimmet PZ, Rowley MJ, Knowles W, Mackay LR. Antibodies to glutamic acid decarboxylase reveal latent autoimmune diabetes mellitus in adults with a non-insulin-dependent onset of disease. *Diabetes* 1993; 42: 359-62.
72. Wahlbeck K, Rimon R, Fyhrquist F. Elevated angiotensin converting enzyme (kininase II) in cerebrospinal fluid of neuroleptic-treated schizophrenic patients. *Schizophr Res* 1993; 9: 77-82.
73. Weeds AG, Gooch J, McLaughlin, Maury CPJ. Variant plasma gelsolin responsible for familial amyloidosis (Finnish type) has defective actin severing activity. *Fed Eur Biomed Soc (FEBS)* 1993; 335: 119-23.
74. Vitali C, Bombardieri S, Moutsopoulos HM, Konttinen YT et al. (40 förf.). Preliminary criteria for the classification of Sjögren's syndrome. Results of a prospective concerted action supported by the European Community. *Arthritis Rheum* 1993; 36: 340-7.

1994

1. Aarnio P, Hämäläinen P, Fyhrquist F, Harjula A. Endothelin content of bronchoalveolar lavage fluid from allotransplanted pigs is increased during unmodified rejection. *J Thorac Cardiovasc Surg* 1994; 107: 216-9.
2. Birkeland K, Torjesen P, Eriksson J, Vaaler S, Groop L. Hyperproinsulinemia of type II diabetes is not present before the development of hyperglycemia. *Diabetes Care* 1994; 17: 1307-10.
3. Bonadonna R, Groop L, Simonsson D, DeFronzo RA. Free fatty acid and glucose metabolism in human aging: Evidence for operation of the Randle cycle. *Am J Physiol* 1994; 266: 501-9.
4. Cachia PB, Taylor C, Thompson PW, Tennant GB, Masters G, Pettersson Tom, Whitaker JA, Burnett AK, Jacobs A, Padua RA. Non-dysplastic myelodysplasia? *Leukemia* 1994; 8: 677-81.
5. Eklund B, Honkanen E, Kala A-R, Kyllönen L. Catheter configuration and outcome in patients on continuous ambulatory peritoneal dialysis: A prospective comparison of two catheters. *Perit Dial Int* 1994; 14: 70-4.
6. El-Rifai W, Pettersson Tom, Laramendy M, Knuutila S. Lineage involvement and karyo-

- type in a patient with myelodysplasia and blood basophilia. *Eur J Haematol* 1994; 33: 288–92.
7. Forsén T, Eriksson J, Suhonen L, Teramo K, Groop L. Raskausdiabetes – aikuistyyppin diabetes johon liittyy suhteellinen insuliinipuute? *Duodecim* 1994; 110: 808–14.
 8. Franssila-Kallunki A. Energy metabolism in insulin resistant states (Dissertation). Helsinki 1994.
 9. Friman C. Vaskuliitit. Kirjassa: Isomäki H, Leirisalo-Repo M, Hämäläinen M. Reumataudit. *Duodecim*, Helsinki, 1994; pp. 271–89.
 10. Gripenberg M, Kontinen YT. Systemiset sidekudostaudit. Kirjassa: Isomäki H, Leirisalo-Repo M, Hämäläinen M. Reumataudit. *Duodecim*, Helsinki, 1994; pp. 244–70.
 11. Groop P-H. Diabeettinen nefropatia. *Munuainen/Njuren* 1994; 23: 17–8.
 12. Helin K. Neural endopeptidase inhibition in experimental heart failure (Dissertation). Helsinki 1994.
 13. Helin K, Tikkanen I, Hohenthal U, Fyhrquist F. Inhibition of either angiotensin-converting enzyme or neutral endopeptidase induces both enzymes. *Eur J Pharmacol* 1994; 264: 135–41.
 14. Honkanen E. Munuaisastion infektio-ongelmia. Infektioiden torjunta sairaalassa, Helsinki 1994; pp. 425–9.
 15. Honkanen E, Teppo A-M, Meri S, Lehto T, Grönhagen-Riska C. Urinary excretion of cytokines and complement SC5b-9 in idiopathic membranous glomerulonephritis. *Nephrol Dial Transplant* 1993; 9: 1553–9.
 16. Honkanen E, Törnroth T, Grönhagen-Riska C, Sankila R. Long-term survival in idiopathic membranous glomerulonephritis: Can the course be clinically predicted? *Clin Nephrol* 1994; 41: 127–34.
 17. Kivivuori S, Heikinheimo M, Teppo A-M, Siimes MA. Early rise in serum concentration of transferrin receptor induced by recombinant human erythropoietin in very-low-birth-weight infants. *Pediatr Res* 1994; 36: 85–9.
 18. Kivivuori S, Viinikka L, Teppo A-M, Siimes MA. Serum transferrin receptor and erythropoiesis in children with newly diagnosed acute lymphoblastic leukemia. *Leukemia Res* 1994; 18: 823–8.
 19. Kolho E, Oksanen K, Honkanen E, Naukarinen R, Krusius T. Hepatitis C antibodies in dialysis patients and patients with leukemia. *J Med Virol* 1994; 40: 318–21.
 20. Kontinen YT, Häyrynen-Immonen R, Nordström D, Malmström M, Hukkanen M, Sorsa T, Polak J. Innervation of recurrent aphthous ulcers. *Oral Microbiol Immunol* 1994; 9: 60–4.
 21. Kontinen YT, Kempainen P, Segerberg M, Hukkanen M, Rees R, Santavirta S, Sorsa T, Pertovaara A, Polak J. Peripheral and spinal neural mechanisms in arthritis, with particular reference to treatment of inflammation and pain. *Arthritis Rheum* 1994; 37: 965–82.
 22. Kontinen YT, Santavirta S. Nervsystemet vid reumatiska sjukdomar. *Nord Med* 1994; 109: 225–7.
 23. Laasonen E, Laasonen L. Ensivaikutelman merkitys perhosten määrittämisessä. *Baptria* 1994; 19: 7–9.
 24. Laasonen L, Laasonen E. Radiologiset tutkimukset. Kirjassa: Isomäki H, Leirisalo-Repo M, Hämäläinen M. Reumataudit. *Duodecim*, Helsinki, 1994; pp. 100–7.
 25. Laine J, Fyhrquist F, Holmberg C. Effect of donor source on renal allograft function in children on triple immunosuppression. *Nephrol Dial Transp* 1993; 9: 1468–73.
 26. Laine J, Krogerus L, Fyhrquist F, Jalanko H, Rönholm K, Holmberg C. Renal function and histopathologic changes in children after liver transplantation. *J Pediatr* 1994; 125: 863–9.
 27. Lauhio A, Kontinen YT, Dalo T, Tschesche H, Lähdevirta J, Woessner F, Sorsa T. Placebo-controlled study of the effects of three-month lymecycline treatment on serum matrix metalloproteinase in reactive arthritis. *Ann NY Acad Sci* 1994; 732: 424–6.
 28. Lauhio A, Kontinen YT, Tschesche H, Nordström D, Salo T, Lähdevirta J, Golub L, Sorsa T. Reduction of matrix metalloproteinase 8-neutrophil collagenase levels during long-term doxycycline treatment of reactive arthritis. *Antimicrob Agents & Chemother* 1994; 38: 400–2.
 29. Lauhio A, Salo T, Ding Y, Kontinen YT, Nordström D, Tschesche H, Lähdevirta J, Golub L, Sorsa T. In vivo inhibition of human neutrophil collagenase (MMP-8) activity during long-term combination therapy with doxycycline and non-steroidal anti-inflammatory drugs (NSAID) in acute reactive arthritis. *Clin Exp Immunol* 1994; 98: 21–8.
 30. Leirisalo-Repo M, Turunen U, Stenman S, Helenius P, Seppälä K. High frequency of silent inflammatory bowel disease in spondylarthropathy. *Arthritis Rheum* 1994; 37: 23–31.
 31. Liu J, Kahri A, Teppo A-M, Voutilainen R. Regulation of parathyroid hormone gene expression and peptide secretion in human parathyroid cells. *Eur J Endocrinol* 1994; 130: 394–401.
 32. Maury P. Reaktiivinen AA-amyloidoosi. Kirjassa: Isomäki H, Leirisalo-Repo M, Hämäläinen M. Reumataudit. *Duodecim*, Helsinki, 1994; pp. 298–303.
 33. Maury P. Suomalainen amyloidoosi: Mutatio gelsoliinigeenissä. *Duodecim* 1994; 110: 675–80.
 34. Maury P, Nurmiho-Lassila E-L, Rossi H. Amyloid fibril formation of mutant Asn-187 and Tyr-187 gelsolin peptides. *Lab Invest* 1994; 70: 558–64.
 35. Mervaala E, Paakkari I, Laakso J, Nevala R, Teräväinen T-L, Fyhrquist F, Vapaatalo H, Karppanen H. Replacement of salt by a novel potassium- and magnesium-enriched salt alternative improves the cardiovascular effect of ramipril. *Br J Pharmacol* 1994; 111: 1189–97.
 36. Metsärinne K, Saijonmaa O, Yki-Järvinen H, Fyhrquist F. Insulin increases the release of endothelin in endothelial cell cultures in vitro but not in vivo. *Metabolism* 1994; 43: 878–82.
 37. Metsärinne K, Stoll M, Falkenhahn M, Gohlke P, Unger T. Inhibiting the effects of angiotensin on cardiovascular hypertrophy. *Angiotensin Receptors* 1994; pp. 235–53.
 38. Nordström D, Santavirta S, Seitsalo S, Hukkanen M, Polak J, Nordsletten L, Kontinen YT. Symptomatic lumbar spondylosis: Neuroimmunologic studies. *Spine* 1994; 19: 2752–8.
 39. Pettersson Tom. Kuumeilu, verenvuototai-pumus ja pansytopenia keski-ikäisellä naisella. *Duodecim* 1994; 110: 2236–44.
 40. Pettersson Tom. Tulehdusanemia. Kirjassa: Isomäki H, Leirisalo-Repo M, Hämäläinen M. Reumataudit. *Duodecim*, Helsinki, 1994; pp. 308–12.
 41. Pettersson Tom, Kivivuori S, Siimes MA. Is serum transferrin receptor useful for detecting iron deficiency in anaemic patients with chronic inflammatory disease? *Br J Rheumatol* 1994; 33: 740–4.
 42. Pettersson Tom, Rosenlöf K, Laitinen E, Tenhunen R. Effect of exogenous erythropoietin on HAEM synthesis in anaemic patients with rheumatoid arthritis. *Br J Rheumatol* 1994; 33: 526–9.
 43. Pettersson Tom, Söderblom T, Nyberg P, Riska H, Linko L, Klockars M. Pleural fluid soluble interleukin 2 receptor in rheumatoid arthritis and systemic lupus erythematosus. *J Rheumatol* 1994; 21: 1820–4.
 44. Pölonen A. Ruokavalio elinsiirron jälkeen. *Munuainen/Njuren* 1974; 23: 8–9.
 45. Saijonmaa O. Endothelin-1: Plasma levels in cold pressor test and regulation in endothelial cells (Dissertation). Helsinki 1994.
 46. Saloranta C. Re-evaluation of the glucose-fatty acid cycle in man. (Dissertation). Helsinki 1994.
 47. Saloranta C, Groop L, Ekstrand A, Franssila-Kallunki A, Taskinen M-R. The effect of an antilipolytic agent (acipimox) on the insulin resistance of lipid and glucose metabolism in hypertriglyceridaemic patients. *Acta Diabetol* 1994; 31: 6–13.
 48. Santavirta N, Lillqvist G, Sarvimäki A, Honkanen V, Kontinen YT, Santavirta S. Teaching of patients undergoing total hip replacement surgery. *Int J Nurs Stud* 1994; 31: 135–42.
 49. Santavirta N, Sarvimäki A, Kontinen YT, Santavirta S. Teaching of patients suffering from rheumatoid cervical spine disorders. *Suomen Ortopedia ja Traumatologia* 1994; 17: 532–4.
 50. Santavirta S, Kontinen YT. Surgical treatment of rheumatoid cervical spine: Current concepts. *Suomen Ortopedia ja Traumatologia* 1994; 17: 499–507.
 51. Santavirta S, Nordström D, Takagi M, Kontinen YT. Local implant reactions: Activation of lymphocytes and mesenchymal cells. *Zbl Bakteriol* 1994; Suppl 27: 303–12.
 52. Schalin-Jäntti C, Yki-Järvinen H, Koranyi L, Bourey R, Lindström J, Nikula-Ijäs P, Franssila-Kallunki A, Groop L. Effect of insulin on GLUT-4 mRNA and protein concentrations in skeletal muscle of patients with NIDDM and their first-degree relatives. *Diabetologia* 1994; 37: 401–7.
 53. Shiozawa S, Kontinen YT. Pathogenesis of collagenous tissue destruction in rheumatoid arthritis with reference to synovial mesenchymal cell activation. *Suomen Ortopedia ja Traumatologia* 1994; 17: 456–61.
 54. Viberti G, Mogensen CE, Groop L, Pauls JF. Effect of captopril on progression to clinical proteinuria in patients with insulin-dependent diabetes mellitus and microalbuminuria. *JAMA* 1994; 271: 275–9.
 55. Widén E. Glucose metabolism in the diabetic and prediabetic state. Indications for treatment and prevention of type 2 diabetes (Dissertation). Helsinki 1994.